PETRI STROZAE DE DOGMATIBVS CHALDAEORVM DISPVTATIO.

AD PATREM ADMOD. REVER. ADAM

Cameræ Patriarchalis Babylonis Archidiaconum, Monachorum Chaldæorum Archimandritam.

REVERENDISS. DOMINI ELIAE PATRIARCHAE BABYLONIS AD SANCTISS. DOMINVM NOSTRVM PAVLVM PAPAM V. LEGATVM.

ROMÆ, Ex Typographia Bartholomæi Zannetti. MDCXVII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſsimo Patri Magiſtro Sacri Palatij Apoſtolici.

Cæſar Fidelis Viceſg.

DE mandato Reuerendiſſimi Patris F. Hiacynthi Petronij Magiſtri Sacri Palatij, legi, & conſideraui cum maxima animi voluptate, diſputationem hanc de Dogmatibus Chaldæorum, compoſitam à Domino Petro Strozza, Sanctiſſimo Domino Noſtro Papæ Paulo V. à Secretis, & non ſolum illam reperi Fidei noſtræ, & bonis moribus conſonam, verum etiam dignam iudico, vt in publicum prodire poſſit, & typis mandari propter illius non vulgarem eruditionem. Datum Romæ in Conuentu ſanctæ Mariæ ſuper Mineruam die 3. Septembris 1616.

Fr. Damianus à Fonſeca.

EX commiſſione Reuerendiſſimi Patris Fr. Hiacynti Petronij, Sacri Palatij Magiſtri. Ego infraſcriptus, diligenter perlegi Opuſculum inſcriptum: *Sermo Adæ Archidiaconi Cameræ Patriarchalis Babylonis, de Fide Catholica, ad fratres ſuos Chaldæos;* cuius initium eſt: *De Fide Catholica, deq; profeſſione Orthodoxæ Fidei loqui volumus fratres, &c.* Abſoluitur autem: *Ne declinent à ſemitis tuis, Fidei tuæ rectæ. Amen.* Et veræ, ac Catholicæ, & Romanæ Fidei conſonum, atque nihil ab ea aborrens inueni.

Fr. Angelus Corteſius, Ordinis Prædicatorum Sac. Theol. Magiſter proprio chirographo.

Imprimatur.

Fr. Gregorius Donatus Magiſter, & Reuerendiſſimi Patris Fr. Hiacynti Petronij Sacri Pal. Apoſt. Magiſtri, Socius, &c.

ILLVSTRISSIMO
AC REVERENDISSIMO D.
D. SCIPIONI
S. R. E. CARDINALI
BVRGHESIO
MAIORI POENITENTIARIO
ac Sedis Apoſtolicæ Bibliothecario.

PETRVS STROZA SAL. PL. Q. FEL.

ABSOLVTO, miſericordis Dei ope (Cardinalis Ampliſſime) grauiſsimo negocio reconciliationis Eccleſiæ Babylonicę cum ſancta Apoſtolica Sede; quod ab vſque huius fœliciſſimi Pontificatus initio inchoatum eſt: facilè paſſus ſum mihi perſuaderi, vt in lucem ederem, quæ inter nos diſſeruimus ego, & Legatus Patriarchæ Babylonis, toto tempore, quo in Vrbe manſit, vt veritatem Catholicæ Fidei agnoſceret, quam Patriarchæ ſui nomine, Archiepiſcoporum, Epiſcoporumq; eius obedientiæ ſubiectorum poſtulatum venerat. Rede-

geram quippe cuncta certis distincta capitibus in breuem commentarium; idq; feci non tantùm vt vberiorem notitiam haberet eorum, quæ cum Apostolico Breui ei dederam, iussu S. D. N. deferenda ad suum Patriarcham; verùm etiam vt aliquo solatio minuerem tædium, vel angorem potius, quem prorogatio sui ab Vrbe discessus illi afferebat molestissimum. Quam meam lucubratiunculam postmodum cum nonnulli viri, pietate, ac doctrina præstantes, meiq; amãtissimi vidissent; vt euulgarem, non modo mihi suadere; sed etiã acriter à me contendere ceperunt. Legerant enim, quanto pietatis zelo Patriarcha Babylonis petebat à S.D.N. vt recognosceret Fidem, quam ipse, & Chaldæi sibi subiecti profitentur; prompti, paratiq; suscipere propriorum errorum correctionem; eiq; obedire, tanquã supremo Ecclesiæ Capiti, atque Doctori. Nam literæ ipsius Patriarchæ ad Summum Pontificem præponendæ necessariò fuerunt; vt causa suscepti nostri laboris innotesceret; & ea, de quibus in hac disputatione agitur; commodius intelligerentur. Affirmabant itaque disputationis editionem valde opportunã esse hisce temporibus: saltem vel ex occasione qua habita est. Fieri nãque facile posse aiebant, vt non pauci ad salutem confunderentur ex miseris illis, qui in partibus Septemtrionalibus auitæ pietatis

obli-

obliti, ſupremam auctoritatem Romani Pontificis, eiuſq; de Catholica Fide orthodoxam doctrinam oppugnant: cum ex altera parte vidiſſent Orientales tantopere vtramque hoc tempore venerari. Præterea actionis huius notitiam ob rei nouitatem, & Eccleſiæ Catholicæ gloriam, eximiamq; paternæ charitatis S. D. N. laudem (nam re vera negotium hoc ab ipſa exordium cepit) fore bonis omnibus gratam; & ſtudioſis etiã ſacræ Theologiæ non parum vtilitatis allaturã. Etenim Neſtoriani Orientales imbuti peſſima, callidiſſimaq; Theodori Mopſueſteni doctrina; multa profitẽtur, quæ longe diuerſa apparent ab ijs, quæ in ſcholis communiter de Neſtorio diſputantur: ita vt ſi quando contigit noſtris cum illis de Fide diſſerere; viſi ſint Orientales, etiamſi bona fide agerent; voluiſſe nos decipere, hæreticumq; ſenſum vocibus ad orthodoxiam appropinquãtibus, palliare. Quod Chaldæorũ deceptor Theodorus Mopſueſtenus, teterrimus hæreſiarcha maximè conatus eſt; qui hac de cauſa quãuis peſſimus extitiſſet hæreticus, inter ſanctos Patres nihilominus diu habitus fuit. Sanè obtemperauiſſem voluntati, atque conſilio virorum, qui apud me auctoritate, ac beneuolentia plurimum poſſunt. Verùm remorabatur me, quòd verebar, ne ſi hoc egiſſem, antequam huius tractationis pateret exi-

tus;

tus; id fortasse alicui videri posset affectata nimis industriæ, atque diligentiæ nostræ ostentatio. Nunc autẽ de negotij perfectione cum certiores nos reddiderit suis literis vir æquè prudens, ac pius, F. Thomas Nouariensis Franciscanæ familiæ Alepi in Syria Custos; qui mandato Summi Pontificis Synodo interfuit, habitæ à Babylonis Patriarcha cum Archiepiscopis, & Episcopis suis in ciuitate Amed in Mesopotamia; omnis suspicio remota est. Propterea alacri animo nostrã disputationem euulgo; eoq́; libentius, quòd ipsa veluti præparatio quædam erit ad Synodi Patriarchæ Babylonis acta, quę propediem missurum se scripsit idẽ Alepi Custos; melius percipienda. Prodit autem Amplitudini tuæ Card. Illustriss. commẽdata, tibiq́; à me summo studio dicata; primùm vt si quid dignitati materię ingenij mei culpa detractum est; splendore tui nominis restituatur: deinde vt officio meo satisfaciã. Nostra enim qualiacunque sunt, Amplitudini tuæ debentur; siue ex munere, in quo Pont. Max. Auunculo tuo, tibiq́; inseruio; siue propria voluntate tuis in me beneficijs, atque gratijs deuincta. Omnipotẽs, ac misericors Deus pijs, ac generosis consilijs tuis benignus aspiret, tuisq́; votis clemẽter annuat semper.

DE CHALDAEORVM NATIONE

EORVMQVE PATRIARCHA.

CHALDAEORVM gens olim ſapientia, opibus, imperio adeò celebris, hodie miſera ſeruitute oppreſſa, Turcis, ac Perſis ſubiacet; diuerſiſq; nationibus admiſta, Meſopotamiam incolit, per vicinas regiones Indiam vſque Orientalem diſperſa. Chriſti fidem profitetur; ſed erroribus infectam grauiſſimis, pro quorum differentia Chaldæi quoque diuiduntur inter ſe. Nam alij ex ipſis appellantur Iacobitæ, alij Neſtoriani. Iacobitæ à Iacobo Dioſcori diſcipulo dicti, hæreſim Eutychianam ſequuntur, quamquàm Eutychem anathematizent. Neſtoriani Neſtorianam; atque vtraque pars proprium habet Patriarcham. Qui Iacobitas regit, Antiochenum ſe Patriarcham nominat, etiamſi minimè illam Eccleſiam obtineat: ſed Amed, ſeu Charemet reſideat; quæ ciuitas eſt valdè nobilis, & ampla in Meſopotamia. Ad quem Gregorius XIII. Nuncium Apoſtolicum miſit, cum confirmatione Patriarchatus, ac Patriarchali pallio, Leonardum Epiſcopum Sidonienſem anno ſa-

lutis M. D. LXXXIII. ſpe motus, quam in eo excitauerat reconciliationis illius Patriarchæ cum ſancta Apoſtolica Sede Nehemes eius frater, olim & ipſe Iacobitarum Patriarcha; qui declinandæ Turcarum perſecutionis cauſa, ad Gregorij charitatem confugerat. Legationis ſuæ ſucceſſum parum fœlicem Epiſcopus Sidonienſis reuerſus, infecta re; renunciauit poſtea Sixto Quinto, commentario diligenter conſcripto, in quo multa ſcitu digna leguntur de hac natione. Neſtorianorum autem Patriarcha Eccleſiæ Babylonis præeſt, eiusq; reſidentiæ locus eſt Monaſterium ad oppidum Muſul, in ruinis antiquæ Niniuis, vt aiunt; ædificatum. Diſſident inter ſe Iacobitæ, atque Neſtoriani odio implacabili: ſed Neſtoriani numero, atque opibus præſtant; quorum ad trecenta millia, & amplius domorum recenſentur: cum familiæ Iacobitarum numerum octoginta millium non excedant. Itaque Patriarchæ Neſtorianorum ampliſſima eſt auctoritas, eaque in Indiam ſe extendit. Nam Chaldæi, qui Goæ, Cocchini, Angamalæ, atque in Inſula Sancti Thomæ ante aduentum Patrum Societatis Ieſu reperiebantur, omnes pariter profeſſione Neſtoriani; obediebant Patriarchæ Babylonis. Nunc quidem magna eorum pars, ſtudio, ac diligentia Ieſuitarum, ad Eccleſiam ſanctam Catholicam reuerſa, Summum Pontificem colit. Defunctoq; nuper Metropolitano Chaldæo, ſucceſſorem ab Apoſtolica Sede ſuſcepit Archiepiſcopum Angamalenſem à Clemente VIII. ex Societate Ieſu ordinatum. Ante Pontificatum Iulij III. nomen huius

Pa-

Patriarchæ ignotum penè nostris fuisse videtur: neque de ipso, neque de Chaldæorum natione mentionem vllam factam fuisse in Pontificum Romanorum monumentis reperio. Sedente verò Iulio III. cum nonnulli ex Chaldæis Nestorianis se ab obedientia Patriarchæ subtraxissent, detestataq; Nestoriana hæresi, in communionem venissent Catholicæ Ecclesiæ; illis Summus Pontifex, vt postulauerant, Patriarcham ordinauit, eundem, quem ipsi hac de causa legauerant, Simonem Sulacham ordinis sancti Pachomij Monachum. Is cum Patriarchali pallio, atque titulo Patriarchæ Assyriorum Orientalium ad suos rediit, & Charemet, siue Amed residens, Archiepiscopos, & Episcopos, ac Sacerdotes quamplurimos ordinauit. Sic igitur Chaldæorum natio vni Patriarchæ Babylonis vsque ad illa tempora subiecta; in duas partes diuisa fuit. Sulacha deinde à Turcis, aduersariorum opera, vt fertur, è viuis sublato, sufficitur in eius locum Abdiesu eiusdem ordinis Monachus, vir mirificæ eruditionis, linguarum varietate, & sacrarum literarum notitia; de quo in vita Pij IV. præclara fit mentio; cuius Pontificatu Romam venit pro confirmatione; qui & Tridentino Concilio interfuit. Eius autem effigies depicta conspicitur in Aula Regia Palatij Vaticani inter Cardinales, ceterosq; Prælatos Alexandro III. assistentes, Imperatorem Fridericum pœnitentem Venetijs recipienti. Plurimum quidem profecit Abdiesu, multosq; ex Nestorianis ad Ecclesiam Catholicam conuertit; acceptamq; ab Apostolica Sede auctoritatem valdè propagauit; quam eius successores postea conseruare sibi, aut

nescie-

nescierunt, aut non potuerunt. Nam qui ei successit Ahathalla, & ipse Monachus eiusdem ordinis, parũ vixit. Et Denha Simon postea ex Archiepiscopo Gelu, & Seert factus Patriarcha, nec ætate, neque doctrina idoneus tanto muneri, tempore, quo Episcopus Sidoniensis in Oriẽtem profectus est Nuncius Apostolicus, relicto Charemet, vbi alij Patriarchæ Orientalium Assyriorum resederant, in Prouinciam Zeinalbech secesserat ad fines Persidis, potentiæ cedens Patriarchæ Babylonis. Quo loco etiam hodie manet eius successor, Simon quoque & ipse vocatus, existimatione, ac numero subiectorum, vt accepimus, prædecessoribus longè inferior. Ita vt Patriarchæ Babylonis status nunc videatur in pristinum restitutus, æmulo sponte sua quasi in exilium relegato. Igitur qui modo sedem Babylonis obtinet, Mar Elia Chaldæorum Patriarcha multò minus, quàm prædecessores sui domestico dissidio laborat, subiectamq; eius obedientiæ nationem pacificè gubernat: Metropolitis, & Episcopis, Cleroq; non modò obtemperantibus ei, sed ipsum valdè diligentibus. De dogmatibus igitur Fidei horum Chaldæorum, qui hactenus vocati sunt Nestoriani, disputatio nostra instituta est.

PROLEGOMENA.

DISPVTATIONIS OCCASIO.

CONTIGIT (ita disponente diuina prouidentia) vt inter eos pauperes, quibus anno primo sui Pontificatus Sanctissimus D. N. PAVLVS QVINTVS solemni ritu pedes lauit quinta feria Maioris hebdomadæ; duo reperirentur Chaldæi, vnus monachus, alter laicus, qui sanctorum Apostolorum limina visitaturi, paulò ante Romam venerant. Hi postea domum reuersi, cum renunciassent Eliæ Babylonis Patriarchæ, cuius obedientiæ subiacebant; quanta paterni amoris significatione eos Summus Pontifex excepisset, eiusque nomine nonnulla munera illi attulissent;

& libellum reddidiſſent profeſſionis Fidei, quæ Orientalibus ad Vrbem venientibus credenda, confitendaq; proponitur; ipſe tanta in ſe, ſuoſq; commotus charitate, quamprimum legatos ad Summum Pontificem decreuit, qui ei gratias agerent; vtq; communem patrem, ac dominum agnoſcerent; & illius obedientiæ ſubiectum ſe eſſe ſignificarent. Profitebatur enim Patriarcha vnum, idemq; cum ſancta Romana Eccleſia de Fide ſentire. Nam Chaldæi Sedem Babylonis ab Apoſtolica Sede conſtitutam; & ſubinde Fidei doctrinam ab eadem accepiſſe; conſtanter aſſerunt. Et quamquam maniſeſtiſſimis implicati ſint Neſtorij erroribus, atque hæreſibus; oſtendere nihilominus omni ſtudio contendunt, differentiam inter nos, & ipſos conſiſtere in verbis tantummodo, non autem in ſenſu verborum. Legati ſtatim ac iter ingreſſi ſunt, in latrones inciderunt; itaque alios decernere oportuit. Multis & hi quoque calamitatibus afflicti, etſi Romam peruenerint; nihil egerunt, immo legationem ſuã ſuſpectam reddiderunt. Perterriti enim quia audiuiſſent, quam execrabile eſſet, & quàm odioſum apud nos Neſtorij nomen; vt neſtorianæ hæreſis inuidiam declinarent, nonnullas abſtulerunt paginas ex libris, quos ad recognoſcendam doctrinam fidei, quam profitentur, & Eccleſiaſticos eorum ritus; obtulerant; ita perſuaſi à ſubdolo quodam interprete neophyto antea hebræo; propterea dimiſſi re infecta abierunt. Quod cum in eorum reditu Patriarcha poſtea intellexiſſet; & ex his quæ legatis in Vrbe acciderant; cognouiſſet, negocium imprudentia eorum perturba-

turbatum, inuersumq; fuisse; statuit, inito cum Episcopis suis consilio; denuo legatum mittere, qui non tantum officia obedientiæ, atque obseruantiæ Summo Pontifici debita præstaret; sed rationem Fidei quam Chaldæi profitentur; redderet, ac si error aliquis in eorum professione reperiretur, correctionem humiliter ab eo postularet. Legatio demandatur Adæ Archidiacono Cameræ Patriarchalis Monachorum Chaldæorum Archimandritæ, viro docto & prudenti. Is ad Vrbem anno tertio à discessu priorum legatorum venit, & Sanctissimo D.N. literas Patriarchæ sui reddidit; & cum illis Fidei professionem, atque commentarium à se iussu Patriarchæ sui compositum de conciliatione dogmatum Chaldæorum cum Fide Catholica; postulauitq; summa animi demissione, vt cuncta diligenter examinarentur, expenderenturque, & pro necessitate saluti eorum consuleretur.

Harum scripturarum recognitione occasio sumpta est habitæ disputationis; propterea existimauimus, illarum quoque exempla necessario præponenda esse.

EPISTOLA

PATRIARCHAE BABYLONIS

AD S. D. N.

PAVLVM PAPAM V.

EX CVBICVLO PATRIARCHALI orationes, & benedictiones concedantur vobis.

AB humili Elia Orientali, qui per gratiam Dei Sedi sanctæ Babylonis inseruit, adorationes continuæ, & inclinationes perpetuæ, genuflexionesque sempiternæ ante sanctos pedes tuos, ò Pater benedicte, & caput Patrum, Sol Christianitatis, & nomen in quo situm est ædificium Ecclesiæ Ecclesiarum. Dominus meus, & Pater meus Papa, Dominus Pater Patriarcharum omnium, qui in vniuerso sunt.

Sciat tua erga nos Charitas, quòd peruenerunt ad nos literæ, & Fides tua firma, & benedictiones quas misisti humilitati meæ, & accepi benedictionem simul cum populo meo, & gratias Christo egi, eo quòd dignus benedictionibus Sanctitatis tuæ, atque memoria illustri factus sum, & numerasti

me inter filios tuæ Paternitatis præter mea merita. Ego verò statim misi gratiarum actionem, & literas, & Fidem meam. Sed obuiam venerunt legatis meis pessimi homines, & omnia abstulerunt ab eis, & euacuati reuersi sunt ad me, & iterum misi alios, nec etiam hi venerunt ad tuam Sanctitatem, quod ægretuli simul cum Episcopis, & Archiepiscopis meis, & dixi: Quid faciam, non possum ire, quoniam non relinquunt me Principes oppressores nostri, neque etiam Ierusalem adire, tenent nos tamquam seruos, & non relinquunt nos facere voluntatem nostram. Tandem misi tuam Fidem, literasq; tuæ puritatis cum filio meo fideli, consiliorumq; meorum conscio Patre Ada, vt ostenderet eas in omnibus regionibus nostris, vt videremus quid nobis Orientalibus faciendum esset: & permansit in his regionibus per annum integrum, & simul omnes consuluimus, & misimus ad tuam Sanctitatem hunc ipsum Patrem Adam, & misi cum eo Fidem, literasq; meas, & dixi de his, vt coram Paternitate tua extra ea, quæ scripta sunt ageret; quoniam ipse est caput Patrum, & Abbas monachorum Orientalium, & neminem habemus eo nobiliorem, vt tota pars Orientalis fatetur. Atque nunc, ò Pater, submisso capite adoramus ante Sedem tuam sine fraude & dolo, & præceptum tuum à me est receptum ex præcepto illius, qui claues tradidit tibi. Neque negabo illam vocem dictam Petro; quod tibi tradidi claues Regni, & quod ligabis in terra, sit ligatum in cælis, & quod solueris in terra, sit solutum in cælo. Et non obsistam sicuti reliqui hæretici contra præceptum sanctorum Apostolorum, & Patrum orthodoxorum, qui affirmauerunt, quòd Sedes Romæ Magnæ teneret principatum; & ipsa est caput omnium sedium;

dium; absit à me; sed fateor, quod Ecclesia Romana sit Mater Ecclesiarum. Et qui hoc non ita fatetur, sit anathema. Et sedes nostra Babylonica non ex se electa est, sicut aliorum hæreticorum, qui sine lege multiplicauerunt Patriarchas in mundo, sine Sede Ecclesiæ Magnæ Romæ; sed ex præcepto Papæ, & ex consilio Ecclesiæ Romanæ electa est sedes Babylonis, & ita scriptum inuenitur apud nos in annalibus: quod videlicet Patres Orientales Romæ ordinabantur. Sed factum est postea, vt cum mitterent homines propter confirmationem; in itinere interficerentur: & cum diu hoc fecissent omnes peribant. Hoc autem Ecclesiæ & Pontifici narrato; Pontifex consilio inito decreuit, & dixit: ordinemus eis Patriarcham, & permittamus, vt Patriarchas sibi eligant, ne in via intereant propter confirmationem, neque eis mala accidant, & nos peccemus, aut ipsi sint extra ouile Romæ. Sic itaque accepimus potestatem vsque adhuc, & non à nobis ipsis aliquid fecimus, vt reliqui qui Apostolorum canones conculcauerunt, & leges Patrum; & impleuerunt terram Patriarchis sine necessitate. Propter hoc vocata est Sedes Babylonis quinta; propter quattuor Sedes quattuor Euangelistarum; & ex eo quòd electus est Patriarcha cum confirmatione Romana, & dedit nobis facultatem vt constituamus pastores, tunc vocata est sedes Babylonis, quæ quattuor comitatur sedes, & quinta numerata est sicut vna ex his. Etenim, ò Pater, ecce Fides mea peruenit ad tuam Sanctitatem cum epistolis, & videas si est dolus in professione nostra, aut est error, aut recessio quædam à Matre nostra Ecclesia Romana; ADMONE, ET FACIEMVS, DOCE, ET OBEDIEMVS. *Et si in omnibus veri sumus*

mus ante Sedem tuam, & non est dolus in Fide nostra; petimus à benignitate tua, ne paupertatis seruorum tuorum obliuiscaris; quoniam multi ex professione nostra pericula tulerunt, cum apud vos venerint. Aliqui enim ex his mortui sunt; alij interfecti ab hostibus; & pauci reuersi sunt, & peruenerunt ad nos. Et hoc sufficiat Sanctitati tuæ à nostra humilitate, quòd ex vltimis Orientis partibus, super capita & oculos nostros, præcepta tua feramus, & venimus contra omnes nationes sanguine nostro & sustinemus calamitates, vt ante excellentiam vestram adoremus, & benedictionem à Matre Ecclesia Magna Pauli & Petri accipiamus nos humiles & subditi. Quis vrget nos, vt hoc faciamus, nisi fides Christiana & amor vester erga humilitatem nostram? Et hoc, quod vestræ sapientiæ indicauimus, sufficiat; sed hunc totum laborem sustinemus propter Romanam Ecclesiam. Et ministri vestri Ierusalem tenent omnes qui sunt ex professione mea tamquam exteros, atque rebelles ab Ecclesia Romana; & non gratificantur nobis sicut antea; quoniam interpretes eorum sunt ex professionibus, quæ nos habent odio, & ipsi ministri vestri non inquirunt veritatem. Petimus à Sanctitate tua, vt admoneas eos, vt tamquam eos, qui sunt ex professione tua, nos teneant, & beneuolos se reddant ijs, qui sunt ex professione nostra. Ego verò litteras misi ad præceptores vestros, vt dominarentur in Ierusalem ijs, qui sunt ex professione nostra, quoniam apud nos scriptum est in annalibus, quòd Archiepiscopus noster, qui erat in Cypro, & ij, qui sunt ex professione nostra, qui habitant Ierusalem, & Clerus qui erat in Monasterio sancti Iacobi Nisibi, inter filios Ecclesiæ Romanæ numerantur, propter amorem Paternitatis

vestræ erga humilitatem nostram. Et nunc qui sum ego, & omnes mei, & omnis pars Orientalis? Nos tamquam balbutientes coram Sanctitate tua, sed tamquam serui obedientes tuæ Dominationi subdimur, & intellectu à scissionibus alieno pedes sanctos tuos deosculamur; & summa cupiditate salutem Sanctitati tuæ desideramus, & ad orationes vestras, & conseruorum tuorum Petri & Pauli confugimus, vt digni efficiamur peccatorum remissione in die Iudicij terribilis Dei Verbi; cui & Patri suo, & Spiritui sancto sit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

PROFESSIO FIDEI PATRIARCHÆ BABYLONIS.

EX CVBICVLO PATRIARchali orationes, & benedictiones concedantur vobis.

Fides Domini Eliæ Patriarchæ Babylonis est ad Dominum Papam Patrem omnium Patrum, anno secundum Græcos 1920. nimirum anno 1610. per Patrem Adam.

Ego Elias humillimus, & alienigena, & seruus minimus Iesu Christi, qui est Deus verus ex Deo vero, cui per gratiam & præter mea merita, credita est sedes quinta Babylonis; genuflecto ante te, & totum me submitto ante pedes sanctos tuos, ò Pater, qui locum obtines sancti Petri patrisfamilias Iesu Christi mediatoris inter Deum & gentes; ò Domine Papa, custos Sedis, & caput omnium Sedium. Ego balbutio ante

tuam

tuam Paternitatem tamquam puerulus ante matrem suam misericordem, & repeto meam Fidem, quæ nullo modo aliena est à tua Fide, etiamsi aliquando diminuta, aut addita videatur; sed unus est finis & sensus, sicut unus est Deus, & unus est mediator inter Deum & homines, filius hominis Iesus Christus, Deus super omnia; ita etiam una est Fides in eo. Ac in primis demonstrabo Fidem meam in Trinitate sancta, & æquali in substantia Patris, & Filij, & Spiritus sanctitatis, personæ æquales, & non diuisæ.

CREDIMUS *in Deum Patrem, qui est factor cæli, & terræ, & omnium quæ in eis sunt, ex ijs quæ videntur, & non videntur.*

Et in Filium, qui est ex eo, & qui est æqualis cum eo in essentia; & non est minor suo genitore, & factore omnium creaturarum.

Et in Spiritum sanctitatis, qui procedit ex Patre, & non est genitor, neque genitus; & ipse est substantia gloriosa, & æqualis in substantia cum Patre, & Filio.

Pater genitor, & non genitus est; & Filius genitus, & non genitor est; & Spiritus sanctitatis procedens non genitor, neque genitus est.

Et confitemur etiam, quòd hæc est una natura Trinitatis sanctæ, quæ glorificatur in tribus personis; non est mortalis, neque comprehensibilis, neque variabilis, neque passibilis. Cum in fine temporum propter nos, & propter nostram salutem, & propter nostra debita Filius Dei persona adorata filiationis descendit ad nos, & suscepit corpus ex Virgine Maria sancta filia Dauid; & est perfectus in anima,

ma, & intellectu, & in omnibus humanis, sicut nos, præter peccatum; cum salutationem ipsam plenam vitæ nuncius pacis Gabriel attulerit Beatæ Virgini, in cuius responsione ipsa dixit: Ecce ego ancilla Domini sum, fiat mihi secundum verbum tuum.

Descendit Deus Verbum in Virginem, & coniunctus est cum homine, qui in ea compactus est in virtute Spiritus sanctitatis; & factus est vnum cum ipso homine, sicut coniunctio ignis cum ferro.

Et confitemur quod corpus, & animam, & intellectum accepit, & non sine anima, & intellectu, sicut existimant errantes.

Et hoc fieri non potuit, quòd in sua natura appareat creatis; sumpsit corpus naturam secundam, hominem perfectum è genere Adæ, ad salutem ipsius Adæ.

Et in eo corpore in quo reuelatus est mortalibus, eis locutus est; & fuit sicut illi in vnione, quæ non diuiditur, & filiatione, quæ non separatur. Ille, qui natus est ex Patre ante sæcula in sua Deitate, natus est in fine temporum ex Virgine Maria in sua humanitate; cum naturæ & proprietates in vna persona vnius filiationis conseruentur.

Non Deitas sua ex natura Matris, neque humanitas ex natura Patris.

Sed vnitas sine comixtione, & confusione, atque permixtione; dum credimus Paulo, qui dixit, quod ille qui est species Dei, ipse accepit speciem serui.

Quem fortè vocauit speciem Dei, nisi Christum in sua diuinitate? & quem fortè speciem serui, nisi ipsum Christum in sua humanitate?

Ergo

Ergo non possunt corrumpi proprietates naturæ post unionem. Non enim Deitas conuersa est in humanitatem, & humanitas in Deitatem.

Et si Deitas mutata esset, non quidem unio, sed corruptio in Deitate fieret; & si tandem humanitas mutata esset, non vera salus, sed detrimentum in humanitate fieret:

Ita credimus in cordibus nostris, & confitemur labijs; unum Deum Iesum Christum Filium Dei, cuius Deitas non celatur, neque humanitas aufertur, sed Deus perfectus, & homo perfectus.

Et dum Deum Christum vocamus, non Trinitatem nuncupamus, sed vnam ex personis gloriosæ Trinitatis: & dum hominem Christum dicimus, non omnes homines vocamus; sed illud corpus quod scienter acceptum est pro nostra salute, propter vnionem cum Deo Verbo.

Propter hoc Dominus Iesus Christus ille, qui genitus est in sua Deitate ex Patre ab æterno; temporibus vltimis, propter nos natus est ex Maria Virgine, vnitus cum natura suæ humanitatis.

Et dum in natura suæ Deitatis sine passione, necessitate, & variatione permansit in natura humanitatis; circumcisus est, & creuit secundum testimonium Lucæ: Quòd Iesus crescebat in statura, & sapientia, & gratia apud Deum, & homines; seruauit leges; baptismum sumpsit; dum in virtute Deitatis suæ miracula operabatur, nimirum emundationem leprosorum, apertionem oculorum, & dæmonum expulsionem. In natura humanitatis esuriuit, & sitiuit, ac manducauit, & aquam bibit; passus, crucifixus, & mortuus est.

Dum Deitas ex ipso non discessit, neque demigrauit neque in

ven-

ventre, neque in cruce, neque in sepulchro. Dum enim in sepulchro positus est, post tres dies surrexit, in virtute ineffabili suæ deitatis; & os eius viuificans dixit Iudæis; Destruite templum hoc, & post tres dies reædificabo illud: & declarat Euangelista, dum dicit, quòd de sui corporis templo intellexit.

Et postquam surrexit conuersatus est in terra cum discipulis suis quadraginta diebus, & ostendebat eis manus, & pedes, dicens ex ore suo sancto: Palpate me, & scitote, quòd spiritus carnem & ossa non habet, vt me videtis habere; vt confirmet eos de resurrectione in verbo, & opere.

Etiam afferre possumus multas auctoritates in medium Domini mei, quòd nos Orientales afflicti, atque vexati non præuaricati sumus, neque defecimus à sententia Apostolorum, & fundamento fortissimo, quod tradiderunt nobis; sed hæc amantibus veritatem sufficiant, & eis, qui non sunt perturbati fulminibus inuidiæ, & odij immeritò contra baptizatos.

Etsi dicunt contra nos, quòd non fatemur, quòd Virgo sit Deipara, nimirum Mater Dei; sed Christipara, hoc est Mater Christi Dei super omnia; & propter hoc nos in causa sumus. Sed hoc nihil est; hoc enim positum est propter confirmationem, & reprobationem falsæ opinionis Apollinaris, qui dicebat Deitatem esse sine humanitate; & ad confusionem sceleris Semistij, qui ponebat hominem simplicem esse Christum, nimirum humanitatem sine diuinitate.

Et duæ partes anathema sunt, & expulsæ, atque ab Ecclesia Romana profligatæ, dum testis verus Matthæus in principio sui libri ita dixit: Liber generationis Iesu Christi, &

& ge-

generatio Iesu Christi ita fuit. Et Paulus dixit: Et illis apparuit Christus in carne, qui est Deus super omnia. Et Petrus Princeps Apostolorum dixit: Tu es Christus Filius Dei viui; in qua responsione beatitudine dignus factus est.

Et si propter hanc responsionem expulsione digni sumus, nescio quid respondeant Apostolis, qui hoc affirmauerunt: quoniam nos in hac denominatione Christi, duas naturas Deitatis, & humanitatis continemus, & non simplicitatem in Christo confitemur sicut de nobis obloquuntur.

Etiam suscipio omne id, quod docet Sedes sancta Apostolica & Catholica Ecclesia Romana omni amore, & veneratione; & teneo, ac recipio omnes etiam Doctores Ecclesiæ Romanæ; & teneo, quòd Sedes sancta Romana sit Apostolica, & Papa Romæ sit tenens locum illius, & sancti Petri Principis discipulorum; & ipse verè personam Christi referat; & ipse sit vicem gerens, & Caput super omnes Ecclesias; & sit pater doctorum omnium Christianorum, & quòd ei tradiderit, mediante sancto Petro, potestatem perfectã, vt oues illius pascat; atque etiam credo in vnam congregationem suæ Ecclesiæ. Etiam confiteor neminem posse saluari sine Ecclesia sancta Catholica prædicta, neque vitæ æternæ esse participem.

Item credo sicut filius obediens; & semper obtemperabo ordinibus, & confirmationibus, atque legibus Pontificis Magnæ Romæ, qui nostro tempore viget; & etiam omnibus, qui ei succedent in Pontificatu Romæ.

Etiam credo in Trinitatem, quæ est immensa, vt cognoscatur, quæ est vna, & vna, & vna.

De vna natura essentiæ verificatur sicut dicitur: Dominus

Deus

Deus tuus Dominus vnus est, Dominus omnipotens: idest Pater, & Filius, & Spiritus sanctitatis.

De varietate personarum essentiæ verificatur, sicut habet traditio Euangelij Christi viuificantis: Exite, & docete omnes populos, & baptizate in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sanctitatis.

Illud verò, quod addiderunt Patres; Deus, Dominus, & Spiritus sanctitatis apertè demonstrauerunt, nomina esse communitatis; & singulas earum, scilicet omnes tres personas esse nomina communitatis, quod est apertè sine diuisione, quòd Deus sit causa Filij, & Spiritus.

Non causa naturæ, sed proprietatum.

Et Filius est genitus à Patre sine quando, vbi, & quomodo.

Et Spiritus sanctitatis est procedens ex Patre sine diuisione.

Et omne id, quod habet Filius, habet Pater & Spiritus, præter proprietatem esse geniti.

Et omne id, quod Spiritus habet, habet & Pater & Filius, præter proprietatem processus.

Vnus Deus, qui non comprehenditur in vno. Tres personæ, quæ non diuiduntur in numerum vnius, duorum, & trium. Quæ sunt vnita & diuisæ; & diuisæ & vnitæ; quæ non comprehenduntur à creatis, sicut testatur diuus Paulus, & Ioannes Theologus.

In hac Fide viuo, & morior Ego humilis, & minimus Elias, per gratiam Patriarcha Sedis Babylonis, & testis mihi sit Deus, & Angeli eius sancti, & Principatus nostræ nationis Iesus Christus, & omnes Apostoli beati; cui, & Patri suo, & Spiritui sanctitatis, honor, & gloria, confessio, adoratio in sæcula sæculorum.

COM-

COMMENTARIVS

Adæ Archimandritæ Monachorum Chaldæorum, Cameræ Patriarchalis Babylonis Archidiaconi.

DE CONCILIATIONE FIDEI Orientalium, cum Fide S. R. E.

EPISTOLA ELIAE PATRIARCHAE Babylonis ad Sanctissimum D. N.

PAVLVM PAPAM QVINTVM.

De huiusmodi Commentario.

EX CVBICVLO PATRIARCHALI orationes, & benedictiones concedantur vobis.

FIDES *serui fidelis est, qui Domino suo nihil abscondit, sed omnia sicut sunt, Domino suo aperit. Propter hoc, me seruum humilem, & peccatorem Eliam Sedem Babylonis custodientem, decet aperire verum ante Paternitatem sanctam tuam, ò Domine Papa Paule Quinte, corona Christianitatis, & caput capitum, & Pastorum Ecclesiæ sanctæ, & alienæ ab omni hæresi.*

Diu

DIu perquisiuimus, & diligenter perscrutati sumus nos Orientales de Fide secunda hac vice, qua ad nos tuas literas misisti; & vocaui Dominum Gabrielem seniorem omnibus Archiepiscopis, & Sacerdotem Israel, maximum omnium Grammaticorum, & Dominum Adam Abbatem, & dixi eis: Quoniam in nostra natione nullus est perspicacior vobis, determinemus quid faciendum. Nam ecce libri nostri admonent nos de Ecclesia sancta, & Sede Apostolica Domini Papæ Romæ, quoniam ipse est Pater Patrum, caput Pastorum, eum audite, & non declinate à præcepto suo. Et Patres nostri Orientales, omnes eos, qui ab Ecclesia Romana defecerunt; excommunicauerunt, & simul omnes conculcatores præcepti Domini Papæ, qui est loco sancti Petri fundamenti Ecclesiarum, & capitis Apostolorum. Sed video in professione nostra, quòd sit aliquid, quod non videatur iuxta professionem Papæ; & Patres nostri de hoc nihil scripserunt, sed hoc solum admonuerunt: Ne nos ab Ecclesia Romana deficeremus, neque à præcepto Domini Papæ habentis claues Regni declinaremus; & definiuerunt, & excommunicauerunt omnes transgressores horum verborum.

Variationes vero, & quæ non sunt iuxta Ecclesiam Romanam, hæ sunt.

Dominus Papa, cum omnibus Patribus magnæ Ecclesiæ Romæ vocant Virginem sanctam Mariam, Dei Genitricem. Nos verò Orientales eam Genitricem Christi vocamus.

Illi duas naturas Christi confitentur, duas virtutes, & duas voluntates. Nos autem fatemur vnam virtutem, & vnam voluntatem.

Illi

Illi etiam vnam personam fatentur in Christo. Nos quidem fatemur duas personas.

Et dicunt, quòd Spiritus ex Patre & Filio procedit. Nos verò fatemur, quòd ex Patre Spiritus procedat.

Etiam Patres Romæ dicunt, quòd illud, quod egreditur ex sepulchro Domini nostri non sit verum lumen. Nos verò cum omnibus nostris illud tamquam lumen accipimus.

Et Dominus Gabriel mihi respondit: quòd nos ita accepimus à nostris antecessoribus, quòd non sit diuisio inter nos, & Ecclesiam Romanam, nisi per ceremonias; & illi ita in omnibus regionibus suis suas ceremonias tenent. Et dixit mihi senior Israel: Quantum ego è libris nostris antiquis percepi, sanè non est vlla alia diuisio, nisi quòd alter alterum non intelligit. Verum de hac petitione tua: ecce Pater Adam ante te, qui ex adolescentia in solitudine probatus est, si aliquid potest tibi respondere. Et Patri nostro Adæ dixi: quid dicis de ijs? Respondit, concede spatium trium dierum, & respondebo tibi tertia die, quantum potest infirmitas mea, & quantum sufficiat. Et dixi, concedatur tibi spatium; & iuit ad cubiculum suum, & tertia die hanc scripturam attulit. Et placuit mihi, & omnibus meis, qui mecum fuerunt; & dedi illi literas simul cum Fide mea, & tuis epistolis, atque Fide; & misi illum ad regiones, & gregem nostrum scribens; quòd si quis habeat aliquid respondendum, afferat. Et benedictionem omnibus filij Orientis à Fide tua acceperunt ex epistolis sanctis, & anni curriculo reuersus est ad me, afferens mihi literas, in quibus erat, quòd illi omnes, qui sunt ex professione nostra sese submittebant. Et magnum gaudium de his omnibus percepimus; & sublatæ sunt omnes falsæ opiniones con-

tra id, quod dicebatur, quòd noſtra Fides cum veſtra non conueniebat. Hoc opus Patri Adæ filio meo dilectiſſimo, cubiculi mei Archidiacono tradidi, & ecce eum miſi, vt ante veſtigia pedum ſanctorum tuorum ex parte omnium Orientalium adoret. Et omne id, quod dicit, & admittit tua Sanctitas, receptum apud nos Orientales eſt. Et omne id, quod præcipis, & cum eo mittis; confirma exemplis & auctoritatibus, vt omnibus circumuicinis gentibus prædicemus; & nemo verbis tuæ Sanctitatis contradicere audeat; & reſponſum illorum omnium ſcribe: an receptum eſt apud tuam Sanctitatem, nec ne; & nobis præcipe id omne, quod ſcis & decet, atque conuenit; & noſtrum caput ſubmiſſum eſt ante præceptum tuæ Dominationis. Et ſcriptura quam Pater Adam attulit; hæc eſt, cuius exemplum tuæ Sanctitati miſi, & hoc modo ſcripta eſt.

INI-

SERMO DE FIDE DOMINI PAPAE ROMAE MAGNAE,

Et Domini Eliæ Patriarchæ Orientis.

HABITVS A PATRE ADAM Abbate Monachorum Orientis.

PROEMIVM IN QVO profitetur imbecillitatem ingenij ſui, ad tam eximiam, ac præſtantem diſputationem ſuſcipiendam.

SI filij non debent theſauros reponere patribus, ſicut præcipit Paulus; ergo multo minus debent ſerui dominis ſuis. Sed ne pericliter ſupplicio legum tranſgreſſorum illius vocis Apoſtoli: Serui obedite præpoſitis veſtris in omnibus rebus; audi modo ſubmiſſionem meam, & breuiter ante tuam Paternitatem honorabilem balbutiam, Pater & educator mi, Domine mi, Elias Catholice Patriar-

cha Orientis; id, quod ſub pedibus tuis edoctus ſum, eloquar ego pauper & humilis Adam, ſeruus ſeruorum minimus. Quoniam ex me ipſo nihil poſſum; & quicquid ſpiritus, & corporis habeo, à tua Paternitate cognoſco, vt notum eſt Dominationi tuæ; propterea quòd à pueritia mea enutritus ſum è micis tuæ menſæ, & ſub alis tuæ Paternitatis educatus ſum; & nunc quidem, eo quòd Paternitas tua præcepit mihi, vt pertractarem de Fide tua, & de Fide Patris vniuerſalis, & Patris Patrum, & Rectorum, Patris & Domini Papæ Pauli Quinti, quam miſit ad tuam Paternitatem anno ſecundum Græcos 1920. Ego autem de hac re nihil ſcio, & ſuper vires meas hoc onus ſuſcipio. At fortè me orationibus tuis adiuuabit Deus; cuius virtus in abiectis demonſtrari ſolet, & ſtultorum inſipientiam ſua ſapientia infinita docere conſueuit. Etenim, Deo iuuante; & orationum tuarum auxilio, dicere incipiam ante tuam Dominationem, id quod in ore meo ponit ille, qui loqui fecit Aſinam, & perfluere aquas fecit à lapide, & qui lignum ſiccum florere fecit, vt daret fructus, & demonſtrari fecit electum ſuum coram populo Iſraelitico.

EX-

EXCELLENTIAM DOCTRINÆ Fidei, quam profitetur S. R. Ecclesia, & principatum Summi Pontificis in Ecclesia sancta Catholica ex comparatione Abrahæ, & B. Petri Principis Apostolorum, ostendit.

C A P. I.

ORTHODOXIS, *& sapientibus notum est, quòd tota gubernatio veteris legis sit parabola, & exemplum nouæ legis; ibi enim idæa & figura, hic autem est corpus & perfectio: quoniam id omne, quod scriptum est in Glossa, scilicet in sacra Scriptura, & Prophetis; in Christo completum est: & ex plenitudine eius nos omnes gratiam pro gratia accepimus; quoniam lex per Moysem data est, veritas autem & gratia per Christum; vt testatus est Ioannes. Sed quoniam de Fide nobis dicendum est in præsentia, de ipsa agamus. Fidem enim apud Abraham in veteri illustratam esse videmus, quoniam Deo credidit, & viuificatus est; pater gentibus datus est. In noua verò apud Petrum celebrata, & completa ipsa Fides est, & constitutus lapis fundamento Ecclesiæ Dei; & omne ædificium, cuius fundamenta non iaciuntur super hoc fundamentum; non erigitur, nec perfici potest culmen, quod est Christus. Itaque omne id, quod est*

apud Abraham, figuratè, & partialiter, atque temporaliter intelligite; & quod est apud sanctum Petrum spiritualiter, & perfectè, & in sempiternum comparate. Abraham autem in fide à regione sua, & à domo patris sui discessit, & exijt, quo iturus sit inscius, vt Apostolus testatus est. Petrus autem in fide reliquit omnia perfectè, & Dominum est secutus; quoniam verè sciebat, quòd esset Christus filius Dei viui. Et quemadmodum Abraham fuit Pater Patrum in lege veteri, sic fuit Petrus in noua. Quies Abrahæ in occasu solis fuit, & timor, ac tenebræ super eum ceciderunt, & per animalia, & volatilia quæ offerebat; futura, quæ in terra fieri assolent, didicit. Petrus autem hora sexta perterritus est, & vidit cælos apertos; & per vas in quo erant animalia quadrupeda, & reptilia terræ & volatilia cæli, reuelata sunt mysteria, quæ fiunt in cælo; eo quòd apertè vidit, quicquid sublatum est in cælum. Abrahæ autem nomini, addita est vna litera, quæ est Fides; non enim amplius nomen tuum vocabitur Abram, sed Abraham; quoniam Patrem multarum gentium constitui te. Petrus autem perfectè deposuit hominem veterem, & renouatus est Christo: Tu es Simon Bar Iona, & Petra vocaberis; & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Abrahæ dictum est: Benedicam benedicentes te, maledicam maledicentes te. Petro decretum est: Tibi dabo claues Regni cælorum; & quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum in cælo; & quodcumque solueris super terram, erit solutum in cælo. Promissio Abrahæ, sunt, terræ populorum, & regna gentium. Promissio Petri est, potestas super ciuitates animarum, & sessio super sedes in cælo. Abraham autem dignus factus est benedictione Melchisedec

Regis

Regis Solim, quæ est Ierusalem; & panem alimentum corporeum ei, socijsq; suis obtulit. Petrus autem, in fide benedictione factus est dignus à summo Sacerdote veritatis Ierusalem, cuius est factor, & auctor Deus; & in aula Syon dedit panem & vinum alimentum spirituale ei, & socijs suis. Ex Abraha autem circumcisio carnis incepit, & circumcisus est cum omnibus suis, ac etiam ex alienis gentibus aliquos circumcisit. Et ex Petro circumcisio spiritualis cordis; & propagata est ad gentes alienas, ad propagationem Fidei; sicut ipse dixit: A primis autem diebus per os meum elegit Deus, vt audirent gentes sermonem Euangelij & crederent; & Deus qui nouit corda, dedit, suffragatusq; est eis; deditq; eius Spiritum sanctitatis sicut & nobis; nihilq; discreuit inter nos & eos, quoniam purgauit fide corda eorum. In lege verò naturali familia Abrahæ ab vno ad alium in carne, & naturaliter producta est, donec terminata esset in reuelatione Dei, qui incarnatus est. In lege spirituali Petri producitur à Papa ad Papam, vsque ad secundum aduentum filij hominis, qui deificatus est. Quemadmodum antem ij, qui non sunt nati naturaliter ex Patribus, qui descenderunt à semine Abrahæ; à filiatione Abrahæ prohibentur, & alieni sunt ab ea voce, quæ est in Propheta: Dominus sors nostra est: quoniam ista filiatio est domus Abrahæ; & non gentium externarum; quia promissionem promisit Dominus cum eo, & cum omni semine suo in æternum; ita illi homines qui non generantur spiritualiter à Patribus Petri ab vnoquoque Papa sui temporis, prohibentur à filiatione spirituali Petri; & nullo modo possunt vocare Deum, Patrem nostrum, qui es in cœlis; quoniam familiæ Petri concessit Dominus Deus, vt ita vocarent

rent eum; & non alienis à fide Petralium. Et omnis vir, qui non conciliatur, & regitur sub sceptro horum pastorum Petri, non est ex grege Christi; quoniam Dominus Petro dixit: Pasce agnos meos, pasce ouiculas meas, & pasce oues meas: & nemini præter eum. Magna est fides Abrahæ, & verus est amor eius, qui accepit cultrum, & posuit ad collum sui dilectissimi, & non prohibuit vnigenitum à Domino suo. Sed maior est fides Petri, ipsiusq; amor; quia ipsemet mortem suscepit pro Domino suo; mors autem crucis, & crucis contrario modo, vt parem gratiam referret Christo, qui lauit pedes eius in sudore faciei suæ; & lacrymis oculorum, & sanguine suo obtulit tria holocausta, iuxta tres confessiones, quibus respondit Domino suo: Tu Domine scis quia amo te: & pro remissione trium negationum inuoluntariarum, & non verarum. Et quemadmodum tercenti decem & octo viri ex familia Abrahæ corroborati sunt à Domino; & ipse Dominus fuit dux eorum; & comitatus est eos, & victoriam perfectam reportauerunt; hostes profligauerunt; ac virtutes eorum dissipauerunt, & liberauerunt seruos; & reuocauerunt eos ad opus suum: ita CCCXVIII. Patres Orthodoxi familiæ sancti Petri corroborati armis sanctitatis per Christum Dominum nostrum; & fuit Deus cum eis, & confirmauit verba eorum, & dissipauit superbos corde mentis suæ; sedauitq; errores hæreticorum, & dedit victoriam perfectam Ecclesiæ sanctæ, & confirmauit, & corroborauit fidem: & hoc modo oues Christi pauerunt in pratis gloriæ suorum canonum, & prope flumina aquarum placidarum, quæ à corpore eorum defluxerunt; & hortos plantauerunt fructibus salutaribus plenos, vt alimento essent omnibus fidelibus veris, se-

quenti-

quentibus eos. Igitur omnis, qui desiderat requirere veritatem, ad doctrinam Doctorum tercentorum decem & octo Petronicorum accedat, & non indigebit eleemosyna alienorum; quorum mysterium figuratur in tercentis decem & octo Abrahamitis. Et qui est confirmatus in sua fide, seruet eorum canones tamquam pupillam oculi, sine additione & diminutione; quoniam cum eis est Christus, & sicut voluit, cum eis fecit. Neque ego abiectus Adam volo de Fide quicquam dicere, præter id, quod docuerunt Apostoli, & Patres Orthodoxi; quoniam graue hoc onus mihi esse fateor; sed tantum desidero falsas opiniones contra nos immeritò dictas extirpare, & si possum pro eis amorem plantabo verum, quem generat fides; nutrit spes; & perficitur à charitate omnimoda, & perfusa bonis & malis, quæ est Deus omnipotens: quoniam Deus charitas est, vt scriptum est.

QVOMODO EXISTIMET POSSE conciliari cum veritate Catholica dogma Chaldæorum, quo tenent Virginem beatissimam esse tantum Matrem Christi. Cap. II.

DE illo enim, quod Orientales dicunt: Mariam Virginem sanctam, Christiparam esse; Patres verò Ecclesiæ Romanæ dicunt Deiparam; nunc dicere debemus. Perspicuum enim est sapientibus, quòd Deitas non generat, nec generatur; & non minuitur, neque crescit, neque variatur, neque diuiditur, neque comprehenditur: propter hoc Maria

genuit

genuit naturaliter Iesum; qui habet tria nomina propria & correcta: quorum testimonia in omnibus libris habentur, hoc est, Iesus, Christus, Dominus noster: Iesus autem nomen humanitatis; Christus nomen Deitatis & humanitatis; Dominus noster est nomen Deitatis. Propter hoc Maria genuit Iesum naturaliter hominem perfectum, sicut demonstrauit in principio Euangelij Matthæus: Liber generationis Iesu Christi: &, Cum impleti sunt octo dies, vt circumcideretur puer; vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab Angelo antequam in ventre conciperetur: & etiam: Iesus crescebat in statura & sapientia apud Deum & homines. Et dum conceptus est, verè Deus erat; sed in gradibus ascendit ad eam, scilicet Deitatem, vt erudiret nostram pueritiam. Etenim hic Iesus non est homo simplex, absit; sed ex illa hora compactionis humanitatis suæ de Spiritu sancto, incarnatus est; eo quòd persona Dei Verbi vnita sit, vnitione perfecta in illa humanitate; sine commixtione, confusione, & compositione constricta; & fuit vnus filius verus, Deus perfectus, & homo perfectus. Deus humanatus est, & homo deificatus est; dum nec ille diuisus est, nec iste variatus est. Non enim duo filij sunt, alius Deus, qui humanatus est, & alius Filius qui deificatus; (absit) sed ille qui humanatus est, & qui deificatus est; vnus est Filius verus, vna est species, vnus est visus, vnum Parsopa, vna filiatio. Et vocatus est Christus, hoc est Deus perfectus & homo perfectus. Et propter hoc Orientales vocant Virginem Christiparam, vt didicerunt à beatis Apostolis; & vera est ista confessio, vt testantur libri. Et id, quod vocant Patres Ecclesiæ Magnæ Deiparam, verum est: & eodem modo intelliguntur, vt definiunt & testantur Theologi,

logi, nempe Ioannes Euangelista, Paulus Apostolus, Gregorius Nazianzenus; hos omnes Theologos tenet Ecclesia. Ioannes enim testatur, quòd: In principio erat Verbum, & ipsum Verbum erat in principio apud Deum, & Deus erat Verbum. Et beatus Paulus: Deum super omnia vocat Christum. Et Gregorius Nazianzenus confirmauit: Omnis, qui non fatetur Mariam esse Matrem Dei., sine Deo est. Ergo omnis, qui est contra hæc verba horum trium Theologorum; alienus est ab Ecclesia, quoniam ipsi asseruerunt Virginem esse Genitricem Dei, verum est: & Genitricem Christi, verum est. Et Ioannes testatus est: quòd, Verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Et Paulus dixit: quòd, Vnus est Deus, & vnus est mediator inter Deum & homines, homo Iesus Christus. Et Gregorius dixit: Ille, qui sine principio principium habuit, & sine comprehensione comprehensus est. Nunc verò est vnus sensus, vna sententia, vnus finis, & vna interpretatio de illa voce Christipara & Deipara apud fideles orthodoxos: quoniam dum aliquam personam trium personarum sanctæ Trinitatis corde suo cogitat, totam Diuinitatem cogitat, ac etiam humanitatem sine separatione cogitat. Et dum aliquis humanitatem Christi cogitat, simul cum ea cogitat sine discessu, suam Diuinitatem. Propter hoc Patres Romæ fatentur Virginem esse Dei Genitricem: & Orientales dicunt Mariam esse Christi Genitricem; & vtraque pars vera est.

EXPENDIT DOGMA CHALDÆORVM de duabus perſonis in Chriſto, & quo pacto conciliari poſſit cum doctrina Catholica de vnitate perſonæ Chriſti Domini Noſtri. Cap. III.

DE duabus in Christo naturis, & de vna persona, & vno Parsopa in Christo, quas Ecclesia Magnæ Romæ profitetur; & Orietales confitentur duas esse naturas, duas personas, vnum Parsopa: si Orientales Ecclesiæ Romæ obijciant: Quare duas naturas in Christo, & vnam personam fatemini? ecce nulla natura est sine persona, & vna natura ex persona demonstratur; & si non est persona, neque est natura. Et etiam Ecclesia Romæ obijcit Orientalibus; etiam vos, quare duas esse personas, & vnum Parsopa fatemini? ecce nulla est persona sine parsopa. Hic potest esse aliqua imperfectio, nisi vtraque pars incidat in illam vocem, nimirum esse vnum Parsopa: & hoc vnum Parsopa, quod vtraque pars fatetur, cogit vtramque partem ad eundem sensum intelligendum, & idem sentiendum; velit, nolit. Et alia ratio est. Orientales enim iuxta duas naturas dicunt, quod mente cognoscatur duabus personis, & oculis videatur in vno Parsopa vnius filiationis. Et Patres Ecclesiæ magnæ nunc non curant hic demonstrare naturas; eo quòd completè demonstrauerunt in duabus virtutibus, & duabus voluntatibus, quas fatentur. Nunc verò vnam filiationem demonstrare vo-

re volunt, & dicunt, quòd videtur & demonstratur in vna specie, vna magnitudine, & vno Parsopa vnius filiationis; & vtraque pars veritatem fatetur. Et duæ virtutes, quas Patres Ecclesiæ Magnæ Romæ fatentur veræ sunt; quoniam nulla est natura, quæ non habeat virtutem: & si in Christo duæ sunt naturæ, ergo duæ virtutes necessariò. Sed quid est hoc, quòd vtraque pars ponit incommixtionem, & incompositionem sine constrictione? nonne propter virtutem, quæ est in naturis, ne sit mutatio in vnitione Christi; quoniam vbicumque est compositio, necessario est mutatio, propter virtutem, quæ est in naturis; vt est commixtio aquæ, & vini, quæ cum commiscentur, virtus aquæ mutat vinum, & non erit vt erat antea; & potentia vini mutat aquam, & non erit vt antea. Et Dominus noster Iesus Christus non est mutatus neque in Deitate, neque in humanitate; & Angeli testantur, quoniam resurrexit: Viri Galilæi, quid statis, & suspicitis in cælum? hic Iesus, qui eleuatus est à vobis in cælum, ita veniet, quemadmodum vidistis eum ascendere in cælum. Et confirmauit beatus Paulus: Iesus autem Christus heri & hodie, & in æternum est. Orientales verò vnam virtutem fatentur; nec propter virtutem naturarum dicunt vnam virtutem, quia refugiunt vocem illam, commixtionis, veluti filij Ecclesiæ Magnæ; ne faciant mutationem, causa duarum naturarum, duarum virtutum perfectarum in Christo. Sed patet, quod non propter virtutem naturarum vnam virtutem fatentur; sed propter vnam vnionem perfectam veram, & sempiternam fatentur vnam potentiam; vnam potestatem, vnam dominationem, vnam gloriam vnius filiationis. Et quemadmodum Patres Ecclesiæ Magnæ vnam per-

sonam

ſonam fatentur propter vnam filiationem; ita Orientales vnam virtutem fatentur propter vnam filiationem. Neque Orientales per virtutes demonſtrant naturas; neque filij Eccleſiæ Magnæ per virtutes demonſtrant perſonas: ſed vtrique vnam filiationem demonſtrare debent; & vtraque pars eſt vera.

QVO PACTO EXISTIMET POſitionem Chaldæorum de vnica voluntate, & operatione in Chriſto non repugnare veritati duarum voluntatum, & operationum Chriſti. Cap. IV.

ET duæ voluntates, quas filij Eccleſiæ Magnæ fatentur veræ ſunt, eo quòd Chriſtus ſit Deus perfectus & homo perfectus; & omne rationale neceſſario habet voluntatem, & ſi careat voluntate, non eſt perfectus. Orientales verò vnam voluntatem in Chriſto fatentur, non eo quòd alteram voluntatem conculcent, ſic dicunt; ſed ne ſit confuſio in vna filiatione vnita Chriſto, dicendo voluntatem, & voluntatem, humanam, & diuinam. Dicunt enim vnam voluntatem; ſcilicet voluntas voluntatem ſecuta eſt; nimirum coniuncta eſt vna voluntas cum alia; & duæ voluntates vnum quid ſimul ſunt, ſicut vox Patris, qui exclamauit: Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Et ipſe Filius teſtatus eſt: Non veni facere voluntatem meam, ſed volun-

voluntatem illius, qui misit me. Et si Orientales vnam voluntatem fatentur in duabus naturis rationalibus, & perfectis Christi, quare dicunt de eo: Homo completus, & Deus completus? sed patet, quod dicunt propter coniunctionem perfectam. Sic autem asserunt: in alio sæculo, quod est Spiritus; non sunt voluntates contrariæ, neque multiplices, vt Pater Arsenius testatus est. Dum enim refugiebat habitare cum multis, dixit: Supra in cælo omnes choros Angelorum vnam voluntatem habere; homines verò, qui sunt in terra, tot sunt quot voluntates. Non enim habent vnam voluntatem, quæ non vult cogitare, nisi, vt voluntates suæ vni voluntati Dei subdantur. Sicut enim Dauid cantauit: Serui enim sui sunt, qui faciunt suam voluntatem. Et si inter se, & inter facturam manuum suarum non est discordia voluntatis; quomodo potest etiam inter Deitatem suam & humanitatem Filij, qui habet vnitionem in æternum? Inuenitur ne dualitas voluntatum contrariarum? (absit,) sed Filius voluntate humanitatis suæ volenter, & non vi subditur voluntati Deitatis suæ, eo quòd dixit Patri: At non fiat voluntas mea, sed tua. Hoc modo subditur Filius illi, qui subdidit ei omnia; & sic Deus est omnia in omnibus, iuxta verbum Diui Pauli.

DE

DE PROCESSIONE SPIRITVS sancti à Patre, & quomodo Chaldæi non dissentiant in hoc à Sancta Romana Ecclesia. Cap. V.

DE Spiritu verò sancto, qui à Patre procedit, vt fatentur Orientales; & Patres Ecclesiæ Magnæ Romæ, qui profitentur, quòd ex Patre, & Filio procedat; vtraque pars veritatem agnoscit, & vnum testimonium verum veris fidelibus sufficit; illa nempe vox, quæ ex ore dilectissimi Iesu prolata est, quæ est: Ego enim & Pater meus vnum sumus; & quod sint vnum, ipse dixit; & non dixit; ad inuicem similes sumus: sed vnum sunt, & non duo. Et si sunt vnum & non duo, quæ diuisio est inter illam vocem, quam confitemur, nimirum quòd Spiritus sanctus à Patre procedat, ab ea; quòd ex Patre & Filio procedat? Ecce vnum sunt, & non duo; & nulla diuisio est inter illos. Etiam dixit: Ego sum in Patre, & Pater meus in me est; &: Qui me videt, videt illum, qui misit me. De Spiritu autem sancto dixit: Ille de meo accipiet, & renuntiabit vobis: Omne, quod habet Pater meus, meum est. Et si ita non est diuisio inter personas incomprehensibiles Deitatis absconditæ sine prioritate, & posterioritate; sine paruitate, & magnitudine; sine habitione, & priuatione in omnibus; quis vnquam discrimen ponet inter illam vocem: Spiritus ex Patre procedit; ab illa: Spiritus ex Patre & Filio procedit? Sed Orientales dicunt, quod ex Patre

tre procedit, quia ſciunt, quòd nihil poſſidet Pater, præter id, quod habet Filius; neque Filius præter Patrem, quemadmodum didicerunt ex Filio viuo, qui dixit Patri: Omne quod habeo tuum eſt, & quod habes meum eſt. Et Patres Eccleſiæ Magnæ volunt oſtendere, quòd Filius non eſt abiectior Patre vlla in re; non in eſſentia, non in filiatione, neque in poteſtate, neque in creatione; quoniam ipſe eſt radius gloriæ ſuæ, & idæa eſſentiæ, & tenens omnia in virtute Verbi ſui; Deus verus de Deo vero, connaturalis Patri ſuo, in cuius manibus facta ſunt omnia. Dicunt igitur, quòd ex Patre & Filio procedit Spiritus ſalutaris, & vera eſt profeſſio illorum ſine dubio.

PROGREDITVR EXCVSANS propriam inſufficientiam. Cap. VI.

AD iram concitauit cor meum calamus, & volo eum rumpere, quoniam veritatem dicere non vult, ſed veritatis ſimilitudinem ſcribere nititur; quoniam hic coopertum videtur id, quod eſt verum; illud, quod Patres acutiſſimi, & Philoſophi ſpirituales apertè demonſtrauerunt; Pater Marcus, inquam, in ſuis libris, & Dominus Euagrius in ſuis centenarijs, & Dominus Ammonius in ſuis dictis; & reliqui omnes, & ceteri Philoſophi. Omne id, quod fuit, eſt, & futurum eſt, viſibile, & inuiſibile comprehenderunt in nouem Cathegorijs; & ad incomprehenſibilitatem Dei, manus ad os ſuum poſuerunt, & retro reuerſi ſunt. Sed vnus ex præceptoribus ſuis, Plato (inquam); qui tempore Samuelis, & Dauid vixit; intuitus eſt in illum ſermonem ſacræ Scripturæ: Scito Iſrael,

quòd Deus tuus Deus vnus est; & admiratus hac voce, in solitudinem se recepit, tuguriumque ibi sibi elegit; & accepit sacram Scripturam; & hunc sermonem trium annorum spatio, meditatus est. Et vidit Deus submissionem, & laborem suum, & reuelauit ei incomprehensibilem Trinitatem trium personarum Deitatis adorandæ; & reuersus est corripiens Iudæos dicens: Affirmant vnum esse Deum nostrum; vnus est & trinus, trinus & vnus: & de hoc doctrinam magnam scripsit, & hodie ista doctrina posita est in Ecclesia ad Iudæorum confusionem, negantium Trinitatem incomprehensibilem essentiæ Dei, quæ est abscondita; illa, quam nullus homo vidit, neque potest videre; vt scriptum est. Etiam beatus Paulus exclamauit mirabiliter, dicens: O altitudo diuitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei, nemo scrutatus est iudicia eius, & viæ eius sunt incomprehensibiles: sed multò magis suffocatur in hoc mari incomprehensibili; & pleraque pars stultorum ad barathrum damni sui expulsi sunt in hoc torrenti impertransibili, quem vidit Barabuz; quoniam desiderauerunt dulcedinem mellis inscienter, & spreuerunt monita Sapientis, qui dixit: Mel inuenisti, comede quod sufficit tibi, ne fortè satiatus euomas illud; hoc est: Sine scientia ne inquiras verba diuina supra tuam mensuram, ne fortè mensuram tuæ scientiæ perdas: quoniam non potest lingua carnis demonstrare id, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec super cor hominis ascendit. Et testificatur Diuus Paulus, quòd audiuit arcana, quæ non licet homini loqui. Et si hæc vera sunt, vt reuera sunt; quis audet regulas determinatas sub comprehensibilitate, Deo ponere, à quo plena sunt omnia? Et omnis, qui audaciam habet contra hæc

verba aerem verberat, & volatiles aues apprehendere conatur, & de sua insipientia prædicare vult. Sed nos cibum solidum discretionem habentibus relinquemus, & lac inde sugamus, iuxta nostram possibilitatem, & nostræ scientiæ sapientiam: & obediamus, & subdamus nos sermoni vniuersali, qui viuat.

AGIT DE LVMINE, quod à multis creditur miraculosè accendi in die Sabbathi sancti, ad sanctissimum Domini Nostri sepulchrum; & finem imponit tractationi. Cap. VII.

LVMEN *verò, quod in Ierusalem lampadibus ostenditur; Patres Ecclesiæ Magnæ Romanæ meritò affirmant falsum, & apparens esse; quoniam lumen verum, & naturale non eget materia ceræ, aut olei, vt illuminare possit; neque in sæculo Spiritus aliquid compositum reperitur. Eleuate oculos vestros in cælum, & videte luminaria nocturna, & diurna, quæ splendent, & fulgent à principio sæculi, & hucusque; fortè ne in materia aliqua illuminat Deus? Et si in materia splenderent, iam extincta essent; quia extingueretur materia, quæ causa illuminationis eorum est; & lumen eorum cum ea deficeret necessariò, sicut hoc lumen, quod est in Ierusalem. Sed patet, quòd Deus non corporaliter illuminat, sed ab eo simpliciter*

illuminantur, quoniam Pater luminis est, vt scriptum est. Si Christus est Deus verus ex Deo vero, & per manus suas omnia creata, & constituta sunt, quæ sunt in cælo; non est necessarium, vt lumen artificiale credatur: sed opera manuum eius teneantur, agmina Angelorum, & artificium elegans cæli, & cæli cælorum, & positio terræ, & omne, quod est in ea, & aquæ fluidæ cum omnibus ordinibus aereis mirabilibus. Quid dicitis? hæc ne sunt abiecta & nulla, vt celsitudinem Deitatis demōstrent, quasi egeat lumine artificiali? Et si lumen est, quare in ignem conuertitur? & si omne lumen mutatur, & conuertitur in lumen, ergo lumen non est, sed ignis est? Fortè ne probi homines propter eorum opera bona igne induuntur? absit: iuxtà sententiam errantium ita locutus sum, qui afferunt ignominiam lumini totali & vero; & lumini creatoris, qui non pertransit, nec mutatur, nec perit, nec diminuitur, neque variatur, neque paruus fit. O animi perculsio magna; quoniam aliquis homo ingreditur, portamq; obserat, & ille homo Deum orat, vt super sepulchrum sui filij lumen descendere faciat, & si ille homo non vult, qui mediatorem inter Deum & hominem facit; lumen non descendit. Et si mihi dicitis, quòd lumen verum est, & horæ spatio durat, dum non accendit; quare cera liquefit, & lampas splendescit? Et ne decipiamini hac frigiditate, quam videtis vnius horæ spatio durare; ecce sanctus Gregorius Nysæ, qui pluribus Cantica Canticorum Salomonis commentatus est; & scripsit de Cinamomo, quòd dum parum Cinamomi in ollam feruentem proijcitur, statim frigefit, & erit ac si non iniectus esset ignis sub eam. Est etiam lapis quem inuoluunt pannis lineis puris & candidis, & adproximant ad carbones ardentes, & nunquam illi panni

linei

linei comburuntur, quoniam influxus lapidis à parte interiori caliditatem ignis prohibet, & nunquam ille pannus interiectus inter lapidem & ignem comburitur; hoc enim oculis nostris vidimus. Etiam est auis, quæ fidenter in fornacem ignis ingreditur, & nunquam læditur. Etiã sunt panni, qui in igne mundantur; dumq; ignis comburit eorum sordes, à natura pannorum cohibetur ignis. Ignis etiam coopertus parum caliditatis suæ naturæ ostendit, dũ verò flat ventus tunc magis, & magis exardescit; hoc omnes fabri ferrarij artifices faciunt, etenim cum volunt liquefacere opus manuum suarum, aerem addunt per follem igni, atque ita liquefaciunt sua opera. Hoc modo igne isto cooperto per artificium, & velamina: parum caliditas eius diminuitur; & dum depromunt eum foras, & à vento percutitur, statim se ad pristinam naturam suam redijt. Ignis verò diuinus apud Moysem rogum accendebat, & rogus non comburebatur. Quare lumen ex sepulchro Christi Domini dum exit comburit? lumen ne Dei comburit, & ignis eius non comburit? hoc est absurdum. Verumtamen errorem errantibus relinquamus, & sequamur vestigia Orthodoxorum virorum arcana explorantium; ne impingamus in lapidem offendiculi, ne in Fide debilitemur, & sit pars nostra cum hypocritis, & opprimentibus veritatem Dei veri. Et ipse concedat nobis, vt eum cognoscamus sicuti est, vt debilitas nostra potest, per gratiam multæ suæ misericordiæ in sæcula sæculorum. Amen.

DISPVTATIO DE DOGMATIBVS CHALDAEORVM.

ADMODVM REVER. AC DILECTISS. IN CHRISTO PATRI ADÆ ARCHIDIACONO CAMERÆ PATRIARCHALIS BABYLONIS ET MONACHORVM CHALDÆORVM ARCHIMANDRITÆ REVERENDISSIMI D. ELIAE PATRIARCHÆ BABYLONIS AD SANCTISS. D. N. D. PAVLVM PAPAM V. LEGATO.

PETRVS STROZA VENERABILIS Basilicæ Principis Apostolorum humilis Canonicus, eidem Sanctiss. D.N. ab epistolis Apostolicis secretis ad Principes.

D*A occasionem sapienti, & addetur ei scientia*. His ego verbis Salomonis admonitus, Reuerentiæ tuæ Pater in Christo, mihi dilectissime atque obseruandissime; exponere non sum veritus, quæ in libello professionis Fidei, à Reuerẽdissimo Patre Domino Elia Babylonis Patriarcha, per te ad Sanctissimũ Do-

minum Noſtrum PAVLVM Papam V. miſſo, notaui; ac ſimiliter in commentario à te, iuſſu eiuſdem Patriarchæ tui compoſito de conciliatione veſtrorum dogmatum cum orthodoxa veritate, quam ſancta Catholica Apoſtolica Romana Eccleſia docet. Optimè namque noui diligentiam, & aſſiduitatem, quam in veri inueſtigatione adhibes; ac ſtudium pariter, imò zelum, quo flagras inſtaurandæ vnitatis, qua Eccleſia veſtra ab initio, vt profitemini; cum Apoſtolica Sede coniuncta erat. Quare facilè mihi perſuaſi, fore tibi pergratum, ſi iuxta Sapientis ſententiam, occaſionem tibi proponerem augendæ non mediocriter ſcientiæ tuæ. Neque ſanè audaciæ notam, reprehenſionem ve verebor; aut ingenij mei imbecillitatem, vel propriam infantiam excuſabo; quippe ex mea ſententia nihil dicturus ſum. Haud enim tantum mihi arrogo, vt audeam de ineffabilibus myſterijs noſtræ Fidei à me ipſo loqui: ſed quæ in medium afferam, cuncta ex ſacris Oecumenicis Concilijs, aut ex Sanctorum, probatiſſimorumq; Patrum monumentis decerpta erunt. Ad hæc, ſermo mihi tecum habendus eſt; cum viro videlicet mei amantiſſimo, qui quod doctrinæ noſtræ deerit, reperire nouerit in charitate, qua coniuncti in Chriſto arctiſſimè ſumus. Igitur illius auxilio fretus, qui dat intellectum paruulis, ac linguas infantium facit eſſe diſertas, ſanctiſſimoq; eius nomine inuocato; dicere incipiam.

PRO-

PROFESSIO FIDEI PATRIARCHÆ Babylonis recensetur, & dogmatibus Orientalium adiuncta expenditur. Cap. I.

PLanè; profiteri se cum sancta Romana Ecclesia, credere, Deum vnum esse in natura, trinum in personis, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum; atque Trinitatem venerari sine substantiæ diuisione, aut personarum confusione: similiter confiteri Deum Verbum Patris æterni Filium ab æterno genitum, in fine temporum propter nostram salutem descendisse in vterum immaculatæ Virginis, humanamq; ex ea carnem rationali anima præditam virtute Spiritus sancti assumpsisse; ac vtriusque naturæ diuinæ, & humanæ, veritate seruata, in vnitate personæ; vnum esse, eundemque, qui natus est, qui ætate, & gratia proficiebat; qui cum ieiunasset, esuriuit, & quinque millium hominum famem exiguo pane satiauit; cuius dum membra labore lassescerent, verba ægros sanarent, cæcis lumen restituerent, mortuos ad vitam reuocarent; qui patiebatur humana, & operabatur diuina; qui demum mortuus est, & resurrexit, vt credere, atque confiteri se scribit venerabilis Dominus Elias Patriarcha Babylonis; Fides quidem hæc, si nihil aliud contineret; à veritate quidem non dissentiret. Sed ex altera parte Beatissimam Virginem non matrem Dei, sed matrem Christi, appellare; Redemptori nostro Domino Iesu Christo cum duabus naturis, duas

quo-

quoque perſonas tribuere; voluntatem & operationem vnicam pro ſuppoſiti vnitate, non duplices iuxta naturas in eo agnoſcere; & hæc dogmata, aut non contraria veritati modo expoſitæ; aut, cum manifeſtè damnata ſint à Sanctis Patribus; velle appoſita declaratione redigere ad rectum ſenſum; ſuſpectam omnino reddit hanc Fidei profeſſionem. Neque enim ſufficit profiteri Fidem cum Orthodoxis, ſi poſtmodum ea cum hæreticis exponatur. Hoc autem illud eſt, quod ſancti Patres Neſtorio profeſſionem Nicænæ Fidei iactanti, obijciebant his verbis: *Ceterum minime ſat eſſe putamus, ſi Reuerentia tua Fidei ſymbolum, quod à magna illa Synodo, quæ in Spiritu ſancto in vrbe Nicæa quondam conuenerat; expoſitum eſt, nobiſcum confiteatur. Nam etſi vocetenus illud profiteri videare, attamen neque rectè intelligis, neque ſincere quoque, ſed peruersè planè, præpoſtereq; interpretaris.* Verùm, vt ego arbitror, ſatis probabile eſt, errorem hunc modo apud Chaldæos obedientiæ Patriarchæ tui ſubiectos non in voluntate, ſed in intellectu tantum conſiſtere. Perſuadet hoc mihi Patriarchæ zelus, & alacritas, qua ſanctam Sedem conſulere ſtuduit: deinde reſponſio Epiſcoporum, quos ipſe de hac grauiſſima difficultate tanta animi ſollicitudine, vt ſcribit; interrogauerat. Neque ſanè Epiſcopi Patriarchę reſpondiſſent, diuerſitatem, quæ inter noſtram, veſtramq; Fidem intercedit; conſiſtere tantum in ceremonijs, atque ritibus; ac ſolum verbis, non autem verborum ſenſu differre, ſi ſanctorum Conciliorum acta, atque decreta aliquando legiſſent. Etenim Concilia Oecumenica nunquam congregata fuerunt

runt ab eo tempore, quo primùm illa pessima dogmata damnata sunt; quin sancti Patres post orthodoxam Fidei confessionem; ea denuò damnauerint, & anathema non solùm in illorum nefarios auctores, sed etiam in eorum expositores, ac defensores grauissimè iterauerint. Ideò operepretium facturum existimo, si antequam aggrediamur expendere singillatim vnumquodque vestrorum dogmatum; proposuero ex actis sanctorum Conciliorum, atque ex alijs probatis Scriptoribus; quidquid cognitioni Chaldæorum necessarium esse iudico.

HÆRESIM, QVA NEGATVR sanctissima Virgo esse Dei Mater, à Nestorio incœpisse, & quis fuerit Nestorius. Cap. II.

IMpius Nestorius primus ausus est, palàm negare sanctissimam Virginem esse Dei matrem. Quo tempore, quáve occasione hoc egerit, narrat Theodoretus Cyri Episcopus, qui non modò Nestorij contemporaneus fuit; sed aliquando acerrimè illi fauit. Is ad saniorem mentem conuersus in epistola, quam ad Sporadium de Nestorio, eiusq; impietate scripsit; hæc habet: *Vt primum maximam illam Sedem occupauit* (nempe Constantinopolitanam) *ac si tyrannidem quandam Sacerdotij præfecturam rapuisset; non amplius in seipso impietatem, quam antea mente conceperat; continere valuit, sed ex potestate licentiam quandam stultam adeptus, in medium illam profert, & omnibus patefacit, quam antea aduersus Dominum con-*

conceperat blasphemiam. Sed quia Theodoretus in hac epistola describit nobis ad vnguem Nestorium; adijciamus, quæ ante, & quæ post relata à nobis modo ipsius verba; de Nestorio scribit. Inquit autem.

Ex Germanicia ciuitate ortus homo iste, cuinam exercitio deditus initio fuerit, ignoro. Ex alia verò aliam regionem peragrans instar Aegyptiacæ plagæ, ad magnam Antiochensium peruenit vrbem; in qua liberalibus artibus mediocriter institutus, & imbutus, & pulcherrima, & maxima præditus voce in Ecclesiam Dei cum certa eius pernicie irrepsit; & Sacerdotum numero adscriptus; populi Dei regendi cura suscepta; in ipsomet principio, qualis in tota vita futurus esset; apertè ostendit. Non enim ingenuum illum, & fructuosum dicendi characterem imitatus est, qui hominum animos pascere posset: sed ad popularem auram declinando, & vanum populi applausum, vt quiuis aucupando; instabile, & abiectum vulgus ad sui desiderium concitauit. Sordida quidem indutus veste, mæstus, ac tristis incedens; forenses tumultus deuitans; corporis pallore, & macie abstinentiam simulans; libris domi, vt plurimum incumbens, & intentus, & quiete sibi viuens; his artibus, & simulationibus plerosque alliciebat ad sui imitationem, quousque ad grauiorem peruenit ætatem; videri potius quam esse Christianus, & suam magis, quam Christi gloriam quærere studens. Quoniam verò, iuxta Domini dictum: Nihil occultum, quod non reueletur, & nihil absconditum, quod non prodeat in lucem: & bona opera manifesta fiunt, & quæ mala sunt occultari minimè possunt; imperscrutabili iudiciorum Dei abysso, Nestorius eorum calculo, qui rerum potiebantur, & Ecclesiam administrabant;

bant; nec non ipsius, qui tunc temporis vniuersi orbis sceptrum tenebat; Catholicæ Orthodoxorum Ecclesiæ Constantinopolitanæ sedem obtinet, quin etiam parum abest totius orbis. Hinc deinde secutæ sunt tragœdiæ illæ, quarum vniuersa terra, ac mare repletum est. Ut primum enim maximam illam sedem occupauit, ac si tyrannidem quandam sacerdotij præfecturam rapuisset; non amplius impietatem in seipso, quam mente conceperat; continere valuit: sed ex potestate licentiam quandam stultam adeptus, in medium illam profert, & omnibus patefacit, quam antea aduersus Dominum conceperat blasphemiam: & contra Apostolica dogmata suscepit bellum; contra etiam sanctos Patres, qui ab ipsis Euangelij cunabulis Orthodoxæ Fidei duces, & magistri fuerant; eorum sententias nititur conculcare, Regiæ Ciuitatis Ecclesiam perturbando, & vniuersum orbem commouendo; nihil veritus diuinum Paulum clamantem: Qui vos conturbat, iudicium portabit quicumque ille est: sed supra sacri altaris principum Sacerdotum candelabrum, non lucernam veritatis, sed impietatis tenebras collocat; & excogitatur ab illo primum nouitatis facinus, & exordium: Quòd non oporteat videlicet, sanctam Virginem Dei Verbi secundum carnem Genitricem, Dei matrem confiteri, sed Christi tantum matrem: licet iam diu, & diutissimè, Orthodoxæ Fidei præcones, iuxta Apostolorum traditionem, Dei genitricem illam ore confiteri, & corde credere nos docuerint Domini matrem. Hactenus Theodoretus. Sed vt, quæ ab eo dicta sunt, melius percipiantur; addamus, quod de electione Nestorij in Constantinopolitanum Antistitem, scribit Socrates lib. vij. cap. xxix. historiæ suæ. *Post mortem Sisinij visum est*

Impe-

Imperatori (nempe Theodoſio) *propter homines inanium rerum appetentes, neminem ex illa Eccleſia (licet multi Philippum, complures Proclum deſignatum cuperent) ad Epiſcopatum illum eligere: ſed aduenam Antiochia accerſere conſtituit. Erat nanque illic Neſtorius ex Germanicia oriundus, voce in primis ſonora, linguaq́ diſerta, & ob eam cauſam tanquam ad docendum populum admodum accommodatus; de illorum ſententia accerſitur.* En quàm appoſite declarat Socrates, quod dixerat Theodoretus: Neſtorium imperſcrutabili iudiciorum Dei abyſſo, ſedem obtinuiſſe Conſtantinopolitanam, eorum ſuffragio, qui rerum potiebantur. Nam nulla alia de cauſa Imperator Theodoſius Neſtorium Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ pręficiendum curauit; niſi vt peregrina virtute domeſtica ſcandala remouerentur; perſuaſus ex his, quæ de virtute Neſtorij ferebantur; fore, vt per eum renouaretur diſciplina ſancti Ioannis Chryſoſtomi, qui pariter ex Antiochia euocatus Conſtantinopolim fuerat. Quod Neſtorio exprobrat Ioannes Caſſianus libro vij. de Incarnatione his verbis: *Quòd de Antiochena te ſibi ſumeret Sacerdotem, ex qua illum* (Ioannem Chryſoſtomum videlicet) *ante prælegerat; accidit, quia recepturam ſe in te credidit, quicquid in illo habere deſiſſet.* Itaque ſubdit eodem loco Socrates: *Antiochia Conſtantinopolim deducitur Neſtorius, qui à pleriſque ob temperantiam laude, & prædicatione efferebatur.* De qua laude ſanctus Cœleſtinus Papa ſub initio eius epiſtolæ, qua Neſtorium erroris ſui admonuit; ſic ſcribit: *Tanta ante opinione vixiſti, vt te aliena Ciuitas inuideret.* Et paulò ſuperius, dixerat: *Lætificauit animam noſtram venien-*

nien-

nientium enarratio nunciorum, quam mox firmauit eorum, qui interfuerunt ordinationi tuæ relatio collegarum. Narratum fuiſſe Cœleſtino facilè credere poſſumus, quod Socrates ſcribit, proſequens narrationem ordinationis Neſtorij, nempe: *Simul ac Epiſcopus quarto Idus Aprilis ordinatus fuit Felice & Tauro Conſulibus; extemplo cum orationem haberet apud Imperatorem; hanc ſententiam, quæ multis in ore eſt; coràm vniuerſo populo protulit: Mihi, ò Imperator, terram hæreticis purgatam tribue, & ego tibi cælum tribuam. Tu mihi in profligandis hæreticis ſubueni, & ego tibi in profligandis Perſis ſubueniam.* His pollicitationibus opinioni de ipſo iam conceptæ congruentibus; cum decepiſſet Imperatorem, eiuſq; gratiam arctiſſimè ſibi deuinxiſſet; munitus firmiſſimo hoc propugnaculo, impietatem ſuam detegere poſtea cœpit.

DE VERSVTIA QVA NESTORIVS hæreſim ſuam in Eccleſiam inducere curauit; & de immanitate qua ſibi repugnantes Orthodoxos perſecutus eſt. Cap. III.

SED operepretium eſt, vt rationem, & modum, quem in propalanda ſceleſtiſſima opinione ſua Neſtorius tenuit; animaduertamus. Non enim proprio ore homo callidiſſimus, & nequiſſimus hoc fecit, ne ipſe videretur perturbationem in Eccleſia excitaſſe: ſed vafro, ſubdoloq; conſilio alienā operam adhibuit; vt Socrates refert

ſert his verbis · *Erat cum eo Anaſtaſius præsbyter ab Antiochia pariter deſtinatus, quem nimis honorabat, & veluti conſiliarium habebat in cauſis. Aliquando igitur coràm Eccleſia docens, Anaſtaſius dixit: Dei Genitricem Mariam nullus appellet; Maria enim homo fuit, & Deum ab homine generari nimis eſt impoſſibile.* Sed adhuc manifeſtius declarat hoc Cyrillus Epiſcopus Alexandrinus in epiſtola ad Cœleſtinum Papam; dum quod contigit præſente ipſo Neſtorio; narrat. *Accidit* (inquit Cyrillus) *inter cætera, vt Epiſcopus quidam Dorotheus nomine, Conſtantinopoli præſto eſſet, eadem, quæ Neſtorius ſapiens, ac ſentiens; vir quæſtus cauſa adulationi impenſè deditus; lingua ad temeritatem vſque, vt ſcriptum eſt; promptus. Hic enim Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ſynaxi præſente Neſtorio; cathedram cum occupaſſet; magna ſublataq; voce inclamare auſus eſt. Si quis Mariam Deiparam dixerit, anathema ſit. Mox ingens vniuerſi populi clamor, & diſceſſio conſecuta eſt. Nolebat enim diutius cum eo communionem habere, qui temerè, taliq; ſententia præditus eſſet.* Deinde exponens Cyrillus quomodo in tanta populi perturbatione ſe geſſiſſet Neſtorius; ſubdit: *Quamuis enim id ore ſuo facere noluerit; attamen ſedens, & audiens alterum, nempe memoratum Dorotheum; vt hoc diceret, induxit, ſubornauitq;. Cui etiam confeſtim, vbi è cathedra deſcendiſſet; in diuinorum myſteriorum celebratione communicauit.* Hæc Cyrillus ad Cœleſtinum. Itaque Neſtorius impietate ſua iam detecta, non amplius latenter, ac ſubdolè; ſed impudenter repagulis omnibus verecundiæ effractis, ex poteſtate licentiam, vt inquit Theodoretus; ſtultam adeptus, blaſphemias à ſe conceptas,

ptas, ipſemet audacter prædicare, atque in vulgus ſerere cœpit. Quod hunc in modum contigiſſe Euagrius narrat libro 1.cap.ij.hiſtoriæ ſuæ, videlicet: *Quæ verba* (nempe prohibentia vocari Mariam Deiparam) *cum populus Christo conſecratus grauiter, & acerbè ferret, & diſputationem illam non ſine cauſa haberet pro blaſphemia; Neſtorius iſtius blaſphemiæ auctor, & dux, non ſolum prohibuit illum; neque ſanam doctrinam tutatus eſt: verùm etiam verba in primis roborare contendit; & in iiſdem defendendis acrius inſtitit, atque ſui ipſius opinione adiuncta, atque adeò adſcripta, venenoq; animi ſui in Eccleſiam effuſo, atque eiecto; multò maiorem blaſphemiam dicere conatus eſt; adeò vt ad ipſius capitis perniciem, hanc impiam ſententiam proferre non dubitauerit, nimirum: Ego eum, qui ſpatijs menſtruis, hoc eſt bimeſtri, & trimeſtri, & ita deinceps adoleuerit; Deum certè non appellauero*. hucuſque Euagrius. Sed Neſtorius his verbis impudentiſſimis minimè contentus, vim quoque adhibuit Orthodoxis ſibi repugnantibus, gratia potiſſimum atque præſidio Imperatoris nixus. Quàm verò miſerè atque crudeliter; exponit Baſilius Archimandrita in libello ad Theodoſium Imperatorem, vt habemus in actis Concilij Epheſini. Inquit autem Baſilius: *Accidit, vt populus vſitatam, pridemq; receptam Fidei doctrinam requirens, publicè aliquando inclamauerit. REGVLVM HABEMVS, EPISCOPVM NON HABEMVS. Verum hic populi conatus neutiquam manſit impunitus; pars namque illo temporis articulo comprehenſa, & in Regia hac Ciuitate ad Tribunal abſtracta, tali immanitate diuerberata, exceptaq; eſt, quali ne apud bar-*

baras quidem nationes quandoque vsitatum fuit. Hæc de populo fideli recenset Basilius; at quid postea de ipsis Monachis narret, prosequamur. *Porrò quæ nos ab illo perpessi sumus, ea omnem fidem, omnemq́; opinionem longè superant. Etenim quò perfectè edoceremur, vera ne essent, an falsa, quæ de eo acceperamus; in Episcopale palatium illius iussu, hortatuq́; conscendimus, aliquoties autem in aliud, & aliud tempus reiecti. Vix tandem prodiens: quæ (inquit) vultis, ea paucis exponite. Postquam verò ex nobis audiuit, quæ docuerat; puta sacram Virginem nihil aliud peperisse, quàm hominem sibi coessentialem; nihil rursus ex carne nasci posse, nisi carnem; ea rectæ Fidei non satis consentanea videri; quamprimum decurionibus, vt nos à turba abreptos cædant; seriò mandat. Cæsi autem inde ad Ecclesiasticum tribunal abducimur; ibidemq́; veluti nequam, & scelerati summum supplicium promeriti denudamur; denudati indignis modis vapulamus, iactamur, calcibus impetimur. Quid multis? eiusmodi nos in Ecclesia iniustè ab iniustis perpessi sumus, cuiusmodi ne infimæ quidem sortis homines, in foro ciuili, ne dum Clerici, & Monachi, & Archimandritæ experti sunt aliquando. Cæterum diu, multumq́; in Episcopali consistorio diuexati, rursus fame tabescentes, inde ad supplicum ergastulum abripimur; eoq́; in loco non modico tempore conclusi asseruamur. Neque illius furiæ his contentæ quieuerunt; verùm per quandam imposturam magnificentissimo celeberrimæ huius Ciuitatis Præfecto tradi nos curauit. Per hunc ergo ferro onusti, ad publicum reorum carcerem abstrahimur. Hinc iterum extracti, catenatiq́;, vt ante impediti Prætorio sistimur. Cumq́; ibidem nullus planè, qui nos accusaret,*

cuſaret, præſto eſſet; ordine rurſum ad Eccleſiaſticum Concilium deducimur; hucq́ redacti denuò ab illo in faciem cadimur. Hæc de immanitate Neſtorij Baſilius, ita vt iure de eo dixerit Theodoretus, vt ſuperius recenſuimus; illum cathedram Epiſcopalem occupaſſe, ac ſi tyrannidem quandam rapuiſſet. Et hæc quidem agebat Conſtantinopoli Neſtorius, ac pariter reliquum Chriſtianum orbem veneno ſuo inficere conabatur, ſcriptis, euulgatisq́; quamplurimis de ſcelerato hoc ſuo dogmate homilijs. Quod illi obijcit Alexandrina Synodus epiſtola, qua illum erroris ſui admonuit; videlicet: *Quòd ſi dum hæc ſentis, & doces, te ipſum tantummodo læderes; fortaſſis minor nos ſollicitudo teneret: at quia totam Eccleſiam grauiter offendiſti, ac non ijs modo, qui Conſtantinopoli verſantur; nouæ, inſolitæq́ hæreſeos fermentum, ſed omnibus vbiuis locorum degentibus obieciſti (circumferuntur enim paſſim tuarum exegeſeon libelli) quæ oratio ſilentio noſtro defendendo idonea reperietur?* Sed & Ioannes Epiſcopus Antiochenus, qui adeò beneuolus, ac fautor Neſtorio fuit, vt eius gratia ab vniuerſali Concilio diſſentire aliquando non dubitauerit; quamuis poſtmodum errorem ſuum, ſicuti Theodoretus, emendauerit; in epiſtola, qua cohortatur Neſtorium, vt cum Eccleſiæ Catholicæ ſanctis Patribus vocare velit ſanctam Virginem Dei Matrem; mentionem quoque facit harum grauiſſimarum perturbationum. Inquit enim: *Eas namque mihi crede; Deo dilecte, cum apud finitimos, tum apud longè quoque poſitos turbas concitaſti, quæ ingentem ex inſperato Eccleſiis tempeſtatem peperere. Conſtat enim fideles cir-*

cumquaque degentes huius quæstionis, & controuersiæ causa inter se conflictari, quotidieq; à se inuicem diuelli. Verum quid clarius suo ipsius testimonio? ipse namque ad Cœlestinum Papam scribens, & quid egerit Constantinopoli, & quàm latè diffusa sit eius concertatio, ostendit: quippe famam Romam vsque peruenisse se scribit; ait enim: *Quanta certamina sustinuimus, existimo famam præcedentem docuisse Beatitudinem tuam.* Sed quoniam ex hac epistola non modo Nestorij contentio, eiusq; pessimæ opinionis declaratio manifestè habetur: sed etiam agnoscere apertè possumus calliditatem, atque versutiam, qua vti consueuerat; illam hic totam describamus, vt in actis sanctæ Ephesinæ Synodi habetur. Prætentaturus enim Nestorius Cœlestini animum, simulauit se de alio negocio ad eum scribere, quo tamquam insinuatione vsus; quasi per occasionem, & non ex professo suam illi pessimam sententiam exponeret. Scribit autem sic.

EPI-

EPISTOLA NESTORII AD Cœlestinum Papam Vrbis Romæ, ex codice manuſcripto veteris editionis latinæ Epheſini Concilij. Cap. IIII.

FRATERNAS *nobis inuicem debemus collocutiones, vnanimiter nobiſcum obtinente concordia, impugnaturi diabolum pacis inimicum. Quorſum hoc antiloquium? Iulianus quidam, & Florus, & Orontius, & Fabius dicentes ſe Occidentalium partium Epiſcopos, ſæpè, & pijſſimum, & prædicatiſſimum Imperatorem adierunt, ac ſuas cauſas defleuerunt, tanquam Orthodoxi temporibus Orthodoxis perſecutionem paſſi; ſæpè eadem apud nos lamentantes, ac ſæpe reiecti, eadem facere non deſierunt: ſed inſiſtunt per dies ſingulos implentes aures omnium vocibus lacrymoſis. His quidem ad eos ſermonibus, quibus oportuit, vſi ſumus; cum negocij eorum, veram Fidem neſciremus. Sed quoniam apertiore nobis de cauſis eorum notitia opus eſt, ne pijſſimus, & Chriſtianiſſimus Imperator noſter moleſtiam ſæpe ab his ſuſtineat; ne nos ignorantes eorum cauſas, circa negocij defenſionem diuidamur; dignare nobis notitiam de his largiri, ne vel quidam ignorando iuſtitiam veritatis, importuna commiſeratione conturbentur; vel canonicam indignationem Beatitudinis tuæ, quæ contra eos pro ſectis religionis fortè probata eſt; aliud quiddam, quàm hoc exiſtiment. Nam ſectarum nouitas nullam meretur defenſionem à veris paſtoribus. Vnde nos non modicam corruptionem Orthodoxiæ apud quoſdam hic reperientes,*

& ira, & lenitate circa ægros quotidie vtimur. Est enim ægritudo non parua, sed affinis putredini Apollinaris, & Arij. Dominicam enim in homine vnionem ad cuiusdam contemperationis confusionem passim commiscent; adeò vt quidam apud nos Clerici, quorum alij ex imperitia, alij ex hæretica fraude in se olim celata (quia plurima, & Apostolorum temporibus contigerunt) tanquam hæretici ægrotent, & apertè blasphement Deum Verbum Patri homousion, tanquam originis initium de Christotoco Virgine sumpsisse, & cum templo suo ædificatus esset, & carni consepultus; eandem dicunt post resurrectionem commiscuisse carnem; sed in naturam transiisse Deitatis; (vt in compendio dicam) & Deitatem vnigeniti ad originem coniunctæ carnis referunt, & commortificant carni. Carnem verò coniunctam Deitati ad Deitatem transisse blasphemant in ipso Verbo Deificationis, quod nihil est aliud, nisi vtrumque corrumpere. Sed & Virginem Christotocon ausi sunt cum modo quodam Theotocon dicere. Hanc enim Theotocon vocantes non perhorrescunt, quòd Sancti illi, & supra omnem prædicationem per Nicæam nihil amplius de sancta Virgine dixisse leguntur, nisi quia Dominus Noster Iesus Christus incarnatus est ex Spiritu sancto, & Maria Virgine. Et taceo scripturas, quæ vbique Virginem Mariam matrem Christi, non Dei Verbi, & per Angelos, & per Apostolos prædicarunt. Propter quæ quanta certamina sustinuimus, existimo famam præcedentem docuisse Beatitudinem tuã, hoc quoque attendentem, quòd non frustra certauerimus, sed emendati sunt gratia Domini multi ex his, qui peruersi erant discedentes à nobis. Siquis autem hoc nomen Theotocon propter natam humanitatem coniunctam Deo Verbo, non propter parentem

rentem proponet; dicimus quidem hoc vocabulum in ea, quæ peperit non esse conueniens. Oportet enim veram matrem de eadem esse essentia, qua est ex se natum. Ferri tamen potest hoc vocabulum propter ipsam considerationem, & quòd solum nominetur de Virgine hoc verbum, propter inseparabile templum Dei ex ipsa; non quia ipsa mater sit Dei Verbi: nemo enim antiquiorem se parit. Hæc quidem existimo præcedentem famam significasse; exponimus etiam nos quæ contigerunt. Rebus ostendimus, quia fraterno animo negotium eorum, quos prædiximus nosse cupimus, non desiderio curiositatis importunæ; cum, & nostra narramus tanquam fratres fratribus; veritatem sectarum nobis inuicem publicantes, vt sit mihi principium literarum verissimum. Dixi enim cum has literas inciperem, quia fraternas nobis debemus inuicem collocutiones. Omnem, quæ tecum est in Christo fraternitatem, ego, & qui mecum sunt, salutamus.

Quam astutè, quàm callidè scripta est hæc epistola? A commendatione concordiæ exorditur, vt ipsa vigente impugnetur diabolus pacis inimicus. Negocij Episcoporũ cognitionem exquirit, vt fidelium quieti, & existimationi Cœlestini prospiciat. *Dignare* (inquit) *nobis notitiam de his largiri, ne vel quidam ignorando iustitiam veritatis; importuna commiseratione conturbetur: vel canonicam indignationem Beatitudinis tuæ, quæ contra eos pro sectis religionis satis probata est; aliud quiddam, quam hoc æstimet.* At quanto zelo postulat hæc Nestorius? *Nam sectarum nouitas* (dicit ille) *nullam meretur defensionem à veris pastoribus.* Præclarè sanè; sed quorsum? declarat ipse subdens: *Vnde & nos non modicam corruptionem Orthodoxiæ apud quos-*

dam hic reperientes, & ira, & lenitate circa ægros quotidie vtimur.

Pacis cupidus; de existimatione Cælestini sollicitus; sectarum nouitatis aduersarius, quid tandem sibi volebat intelleximus; nempe vt simulata pietate, impietatem suam Cœlestino insinuaret. Meritò igitur de ipso Theodoretus dixerat; non esse imitatum ingenuum dicendi characterem; qui simulatè, ac fictè ageret, impudenterq; mentiretur. Et quidem quot quantaq; mendacia sunt in hac epistola? nempe Orthodoxos in vnitate personæ naturarum confusionem ponere cum Apollinari; Deitatem vnigeniti ad originem assumptæ carnis referre, tanquam originis initium de ipsa Virgine sumpserit; & profiteri carnem post resurrectionem in naturam transisse Diuinitatis. De quibus etiam altera epistola ad eundem Cœlestinum, quæ itidem inter acta Concilij redacta est; eos accusat paulò differentibus verbis, videlicet: *Multus enim etiam nobis labor hic celebratur, dum elaboramus eruere sordidissimam impietatem pessimæ opinionis Apollinaris, & Arij de Ecclesia Dei. Nescio enim quemadmodum quidam de Ecclesiasticis quandam contemperationis imaginem Deitate, & humanitate Vnigeniti accipientes, ægrotant ægritudine prædictorum hæreticorum, dum & corporis passiones audent superfundere Deitati Vnigeniti, & immutabilitatem Deitatis ad naturam corporis transisse confingunt; & vtramque naturam, quæ per coniunctionem summam, & inconfusam in vna persona vnigeniti adoratur; contemperationis mutabilitate confundunt. Cæci, qui nec sanctorum illorum Patrum expositionem meminerunt; apertè ad eos reclamantes:*

Cre-

Credimus in vnum Dominum Iesum Christum Filium Dei incarnatum ex Spiritu sancto, & Maria Virgine. Hæc enim vox in nomine, quod significat vtramque naturam, id est Christus; & Deitati Patris homousios, humanitas verò posterioribus temporibus nata est ex sancta Virgine, quæ propter coniunctionem Deitatis ab Angelis, & hominibus simul colitur: & cetera quæ sequuntur.

PATRES BLASPHEMIA Nestorij audita, illum amanter admonent, vt suum errorem corrigat. Cap. V.

IAM verò ex ore ipsius Nestorij nefandam, execrabilemq; eius blasphemiam habemus in Dei Matrem Virginem sanctissimam, & in mysterium ineffabile diuinæ dispensationis pro generis humani salute. Vt autem inauditum hoc antea scelus propalatum fuit; statim commouetur grauissimè Catholica Ecclesia. Exurgunt incensi zelo domus Dei Orthodoxi Patres, & primo Nestorium admonent erroris sui. Idq; præcipuè facit sanctus Cyrillus Alexandriæ Episcopus, cuius verba hæc sunt: *Ego verò ad id denuò reuersus, quod me potissimum decere existimo; te veluti fratrem in Domino etiamnum admonere non grauabor, vt doctrinæ sermonem, Fideiq; sententiam cum omni cautione populo proponas, cogitesq; serio; si vehementer illi Deum irritant, qui è pusillorum numero vel vnum tantum in Christum credentem scandalizauerint; quanta dili-*

diligentia, quantaq; dexteritate opus sit, si tota quæpiam multitudo grauius offensa sit, vt scandalis prudenter præcisis, sanum Fidei sensum, sermonemq; veritatis studiosis afferamus.

Non modo fama impietatis Nestorij, vt arbitrari se scripserat ad Cœlestinum, Romam peruenerat; sed nefandæ eius quoque homiliæ. Propterea Cœlestinus Cyrillo mandauit, diligenter inquireret, essent ne Nestorij, aut cuiusquam alterius. Non enim acceperat adhuc Cœlestinus descriptas superius epistolas. Et quia Cyrillus dum Cœlestini mandata curabat, simul ab huius pestilentis hæreseos contagione fideles præseruare studebat; eaq; de causa Monachos prouinciæ suæ literis summa pietate, ac doctrina scriptis monuerat; Nestorius epistolam hanc Cyrilli ad Monachos cum vidisset, vehementer indignatus est. Scripsit itaque ad eum Cyrillus, & quid accepisset in mandatis à Cœlestino illi significauit, pariterq; illum admonuit, vt sententiam suam in melius mutaret: sed cum parum profecisset, iterum eum commonet verbis amantissimis, à nobis modo relatis. Sed fortasse importunum non erit, vt ex priori quoque Cyrilli epistola nonnulla describamus; augebunt quidem non mediocriter huius tractationis notitiam.

Cyrilli Episcopi Alexandriæ ad Nestorium, cum resciuit eum male sentire. Ex prima parte sanctæ Ephesinæ Synodi, capite sexto.

RELIGIOSISSIMO, *Deiq; amantissimo Episcopo, & comministro Nestorio, Cyrillus Episcopus in Domino*

mino salutem. Aduenerunt Alexandriam viri aliquot veneratione, ac fide digni, qui pietatem tuam grauiter stomachari, nullumq́; mei lædendi causa; lapidem non mouere mihi renunciarunt. Cupienti autem mihi cognoscere vnde nam pietas tua in hanc ægritudinem incidisset; Alexandrinos quosdam epistolam illam, quam ad sanctos Monachos miseram circumferre, eamq́; rem odij, & offensionis causam esse; responderunt. Ego verò miratus sum maiorem in modum pietatem tuam illud potius non perpendisse, secumq́; reputasse, eas in fide turbas, non propter hanc quam scripsi epistolam; sed potius ex quibusdam pietatis tuæ, siue alterius sermonibus excitatas fuisse: quinimo cum carthæ quædam, vel commentarij circumferrentur, insignem molestiam pertulimus, quorundam hac de causa peruersorum emendationi studentes. Eò namque malum hoc paulatim serpendo peruenit, vt Christum nonnulli Deum appellari ægrè patiantur: sed potius Diuinitatis organum, & instrumentum, hominemq́; Deiferum, & alia his ineptiora. Noster proinde hic animi dolor ex ijs natus est, quæ pietas tua dixit, aut etiam non dixit; si quidem schedis, quæ ea de re feruntur, parum fidei habeo. Cum igitur Fides tam insigniter lederetur, totáq́; passim peruerterentur; qui tandem tacere hic licuit? An non ante tribunal Christi sistemur? An intempestiui silentij rationem reddituri non sumus, præsertim nos, qui ea de re hunc in locum ab eo euecti sumus, vt quæ oportet prædicemus? Ecquid nunc, obsecro, consilij capiam? tuam hic namque pietatem appellare compellor: quandoquidem Cælestino religiosissimo Romanæ Ecclesiæ Episcopo iubente, cæterisq́; pijssimis Episcopis, qui ipsi adfuere, ita postulantibus inuestigare cogor, chartulæ ne illæ & exegeses, quæ illuc nescio

quo-

quomodo perlatæ ſunt, à tua pietate, an verò ab alio quopiam profectæ ſint? Scribunt enim, vt qui grauiſſimè videntur offenſi. Quomodo verò eos, qui ab omnibus totius Orientis Eccleſiis ſubinde huc ventitant, & contra hæc ſchædia grauiſſimè murmurant; quandoque ſedabimus? Omnes enixè ſudamus, vt eos omnes, qui neſcio quo pacto, vt ſecus quàm oportebat ſaperent, perſuaſi ſunt; ad rectum veritatis tramitem reducamus; impendio laboramus. Cum autem pietas tua hanc murmurandi neceſſitatem attulerit, quo quæſo iure me incuſat? cur odio me proſequitur? cur contra me, ac temere exclamat? cur potius emendata oratione ſua Orbis offenſionem non ſanat? Nam etſi præterfluxit ſermo, vtpote in populo excurrens; tamen ſeria retractatione emendetur. Ne graueris, obſecro, ijs qui non leuiter offenſi ſunt, vnam hanc Theotocos vocem largiri, ſacramq́ Virginem Deiparam appellare; quo illis, qui non leuem hinc mæſtitiam cæperunt; medentes in populorum pace, animorumq́ conſenſione Eccleſiaſticos conuentus celebremus.

Neque tantummodo Cyrillus hoc egit, ſed & Ioannes Epiſcopus Antiochenus Neſtorij ſtudioſiſſimus; quamquam id ab eo factum fuerit, poſtquam error Neſtorij Romæ à Cœleſtino fuit in Synodali Epiſcoporum conuentu recognitus. Subijciamus itaque ex ſuperius à nobis citata Ioannis Antiocheni epiſtola ad Neſtorium nonnulla ex multis, quibus eius duritiam flectere conatus eſt. Inquit autem: *Equidem non ad probroſam aliquam orationis correctionem, atque ad puerilem palinodiam, vt ſic loquar, pietatem tuam inuito; ſed quia multi, vt intelligo, non infrequenter ex te audierunt, quòd ipſam ſolam vocem non*

piam

piam quoque ipsius vocis notionem auersaris: si qui verò celebrioris famæ Ecclesiastici auctores tibi fuerint, vt ipso quoque nomine admisso sacram Virginem Mariam Deiparam appelles; te istud neutiquam recusaturum esse. Hanc ob rem te iterum, atque iterum moneo, hortorque, vt libera id voce depromas, quod citra errorem sapere certò dignosceris. Age inquam, rei quam rectè tenes, nomen quod à multis Patribus vsurpatum, scriptum, ac pronunciatum est, adiungere ne graueris; neque vocabulum, quod piam, rectamq; notionem in animo gignit; refutare pergas. Etenim nomen hoc Theotocos, nullus vnquam Ecclesiasticorum Doctorum repudiauit: qui autem illo subinde vsi sunt, & multi reperiuntur, & apprimè celebres. Quòd si qui sunt, qui illud non vsurparunt, illi nunquam erroris alicuius eos insimularunt, qui illo fortè vsi fuissent. Sanè dum superuacanea quadam ad vanas hæreticorum opiniones solùm spectante curiositate incitati, nomen cuius sententiam rectè tenemus; pertinaciter respuimus, aliud nihil, vt videmus, facimus, quàm quòd fratrum nostrorum conscientias temerè, & absque vlla vtilitate grauiter offendimus, planeq; contemnimus. Etenim si id, quod nominis significatione offertur non recipimus, restat vt in grauissimum errorem prolabamur: immo verò, vt circa inexplicabilem illam vnigeniti Filij Dei œconomiam periculosissimè versemur; quandoquidem nomine hoc sublato, vel huius potius nominis notione repudiata; sequitur mox illum non esse Deum, qui admirabilem illam dispensationem nostræ salutis causa suscepit; tùm Dei Verbum neque se exinaniuisse, neque in serui formam sese demissum, ineffabilem quandam benignitatis mansuetu-

dinem

dinem humano generi exhibuiſſe. Hanc enim Dei erga nos clementiam diuinæ ſcripturæ hinc præcipuè confirmant, quòd vnicum illum, ſempiternumq́; Dei Filium ante omnia ſæcula natum, impatibili modo ex ſacra quoque Virgine ortum oſtendunt. Huc namque diuinus tendit Apoſtolus, dum ita ait: Miſit Deus Filium ſuum factum ex muliere. Clarè hic oſtendit non alium, ſed ipſummet Dei vnigenitum admirabili ortu ex Virgine in lucem prodiiſſe, vt paulò ante dixi. Quòd ſi Virgo à ſanctis Patribus propter hanc generationem Deipara nominatur, vt verè hoc nomine ab illis nominatur; neſcio quorſum attinuerit, vt quæſtionem hanc nequaquam neceſſariam (bona venia tua dictum ſit) & contra illos ipſos, & contra Eccleſiaſticam pacem agitandam ſuſceperimus. Et hæc quidem Ioannes Antiochiæ Epiſcopus ad Neſtorium, quem tantoperè diligebat: ita vt ſatis manifeſtè appareat, vt diximus Neſtorium, & ante, & poſteaquam eius blaſphemiæ delatæ fuerunt ad ſanctam Apoſtolicam Sedem; fraternè admonitum, vtq́; reſipiſceret cohortatum, atque requiſitum fuiſſe.

REFRAGANTE NESTORIO ſanctorum Patrum admonitionibus, eiuſque impietate ad ſanctam Apoſtolicam Sedem delata; ipſius correctio Cœleſtini Papæ decreto demandatur Cyrillo Alexandrinæ Eccleſiæ Præſuli. Cap. VI.

SED cum nihil Patres blandè, ſuauiterq; agendo profeciſſent; rem ad ſanctum Cœleſtinum Papam zelo tuendæ Catholicæ veritatis coacti deferunt. Cœleſtinus, qui iam ex ipſius etiam Neſtorij literis idipſum deprehenderat; ſceleris nouitate, atque Orthodoxæ Fidei diſcrimine grauiſſimo commotus, Concilium conuocat. Expenduntur diligentiſſimè Neſtorij blaſphemiæ, & tamquam execrabiles vnanimi Epiſcoporum ſententia damnantur; & Neſtorio ſpatium decem dierum præfinitur ad reſipiſcendum. In quo non præproperè feſtinatum eſt; quamuis negocij grauitas proculdubio id exegiſſet: cum, vt Cœleſtinus in epiſtola ſua ad Neſtorium dicit: *Aegritudinis tuæ qualitas non recipit, aut præſtari permittit inducias*, (& vt ſuperius dixerat) *omnium diſputationum vias, breuis tuarum literarum ſermo concludit*. Sed ſeruata fuit ſacrorum Canonum ratio, vt habetur in eadem epiſtola his verbis: *Itaque quamuis frater Cyrillus ſecundis te epiſtolis ſuis aſſerat eſſe conuentum; intelligas volo poſt primam, & ſecundam illius, & hanc correptionem noſtram,*

ſtram, quam conſtat eſſe iam tertiam; ab Vniuerſitate Collegij, & Conuentu Chriſtianorum te prorſus eſſe ſeiunctum; niſi mox quæ male dicta ſunt corrigantur; niſi in eam viam redeas, quam ſe Chriſtus eſſe teſtatur. De quo temporis ſpacio Ioannes Epiſcopus Antiochenus in eadem epiſtola, cuius ſupra mentionem fecimus, hæc habet: *Enimuerò licet Dominus meus Cæleſtinus Deo deuotiſſimus Epiſcopus, decem tantum dierum interuallum terminum vſque reſponſioni præfinitum valdè anguſtum literis ſuis interpoſuerit; tamen res eiuſmodi eſt, vt non dico decem diebus, ſed vno; immo verò paucis horis tota confici poſſe, videatur. Nam quid facilius eſt, quàm nomine commodo, multisq; ſanctis Patribus vſitato, & vero nihilominus, ſalutariq; ex Virgine ortui percongruo, in Chriſti omnium noſtrũ Regis diſpenſatione vti. Cum ergo neque periculoſum hoc ſit, æquum non eſt, vt Sanctitas tua illud refutet.* Decreti huius Apoſtolici executio demandatur Cyrillo Alexandriæ Epiſcopo, cui quoque vicem ſuam Cœleſtinus tradidit, vt ex verbis in fine epiſtolæ apparet; quam hac de cauſa ad eum dedit Poſſidonio Alexandrinæ Eccleſiæ diacono deferendam. Hæc autem ſunt verba: *Quamobrem noſtræ Sedis auctoritate aſcita, noſtraq; vice, & loco cum poteſtate vſus, eiuſmodi, non abſque exquiſita ſeueritate, ſententiam exequèris; nempè, vt niſi decem dierum interuallo ab huius noſtræ admonitionis die numerandorum, nefariam doctrinam ſuam conceptis verbis anathematizet; eamq; de Chriſti Dei noſtri generatione Fidem in poſterum confeſſurum ſe ſpondeat, quam Romana, & tuæ ſanctitatis Eccleſia, & vniuerſa denique religio Chriſtiana prædicat; illicò Sanctitas tua illi Eccleſiæ proſpiciat.* Vt autem

tem

tem Cyrillus mandata ſibi ab Apoſtolica Sede prudenter, ac ſedulò curaret, omnemq; vitaret ſuſpicionem priuatæ æmulationis, aut odij in Neſtorium; Synodum Alexandriæ congregat; & grauiſſimam illam epiſtolam, cui adiuncti ſunt duodecim anathematiſmi, ad Neſtorium ſcribit: quam Patres in ſancta Oecumenica Epheſina Synodo approbauerunt; & aduerſus quam Neſtorij fautores poſtea tanta animi acerbitate inſurrexerunt: cuius exemplum ex actis eiuſdem ſanctæ Epheſinæ Synodi hìc deſcribendum modò duximus. Sed vt faciliùs epiſtolæ ſententia percipiatur, vtq; Chaldæi Fidei doctrinam, quam profitentur, melius agnoſcant; errores, vel potius blaſphemias Neſtorij proponemus, vt poſtea in ſancta Epheſina Synodo recitatæ fuerunt, Patribus iubentibus, actione prima.

CATALOGVS BLASPHEMIARVM Neſtorij, vt in Concilio coram Patribus recitatæ fuerunt. Ex ſecunda parte ſanctæ vniuerſalis Synodi Epheſinæ, actione prima. Et epiſtola Synodi Alexandrinæ ad Neſtorium. Cap. VII.

PETRVS *presbyter Alexandriæ, & Notariorum Primicerius dixit: Habemus etiam præ manibus Reuerendiſſimi Neſtorij blaſphemiarum commentarios; è quorum vno capita ſelegimus: quæ, ſi ſanctæ huic Synodo placet, prælegemus.*

Flauianus Philippenſium Epiſcopus dixit: Legantur, &

mysterium explicans, fugit generationis vocabulum Verbo tribuere, & incarnationis vocem posuit. Vbi? Audi: Et Verbum caro factum est. Non dixit, Verbum per carnem natum est: nam vbicumque Apostoli, aut Euangelistæ filij meminerunt, semper ponunt, quòd ex muliere natus sit. Attende, obsecro, quid dicam. Vbicumque, inquã, Filij nomen recolunt, semper ibi natiuitatis vocabulum vsurpant; vel quòd ex muliere ortus sit, affirmãt. At verò vbi in Verbi mentionem inciderunt, ibi nullus eorum, quòd per humanam naturam natum sit, asserere audet. Audi quid beatus Ioannes Euangelista, cum in Verbum, illiusq; humanationem incidisset, dicat: Et Verbum, inquit, caro factũ est, (hoc est carnem sumpsit,) & habitauit in nobis, (hoc est nostram naturam induit;) & habitauit in nobis; & vidimus gloriam eius, (nempe Filij). Non dixit autem: Vidimus natiuitatem Verbi.

Eiusdem, ex quaternione xv. in dogmate: *Sic & secundum carnem Christum, quòd Dei Verbo coniunctus sit, Deum nominamus; in hominis similitudinem apparuisse non ignari. Paulum vtrumque prædicantem audi: Ex Iudæis, inquit, est Christus secundum carnem, qui est Deus super omnia. Primo hominem esse fatetur; mox ob eam, quam cum Deo sortitus est societatem, hominem illum, Deum, appellat; ne quis videlicet Christianos hominem colere suspicetur.*

Eiusdem, ex quaternione xxvij. *Verum, vt rerum omnium opificem, Deum, appellamus; & rursum Moysen, Deum. ait enim: Constitui te Deum Pharaonis. & Israel Filium Dei. Nam filius, inquit, meus primogenitus Israel est: & sicut Saul appellatur Christus: Non enim, inquit, inijciam manum meam in eum, quia Christus Domini est. Et de Cyro similiter dictum*

est:

eſt: Hæc dicit Dominus Chriſto meo Cyro. & Babylonios ſanctos: Ego enim, ait, præcipiam eis; ſanctificati enim ſunt; & ego ducam eos. ita quoque Chriſtum Dominum, & Deum, & Filium, & Sanctum, & Chriſtum appellamus. Verumtamen licèt nominum communicatio ſimilis ſit; dignitas tamen non eadem exiſtit.

Item eiuſdem, ex quaternione xv. *Hoc ſapite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu: qui cum in forma Dei eſſet, exinaniuit ſemetipſum, formam ſerui accipiens. Non dixit: hoc ſapite in vobis, quod & in Deo Verbo, quod cum in forma Dei eſſet, ſeruilem formam accepit: ſed voce Chriſti, tanquam vtriuſque naturæ notionem complectente, accepta; ſine periculo illum, & ſerui formam ſumpſiſſe aſſeuerat, & Deum nominat; dictorum vim in naturarum dualitatem inoffensè partiens.*

Item eiuſdem, ex quaternione xvj. *Vt in nomine, inquit, Ieſu omne genu flectatur, cæleſtium, & terreſtrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus eſt Ieſus Chriſtus. Propter induentem indutũ veneror: propter latentem adoro apparentem. inſeparabilis à viſibili Deus: atque ideò eius qui non ſeparatur, honorem non ſeparo: naturas ſeparo, ſed adorationem coniungo.*

Item eiuſdem, ex quaternione xvij. *Erat quidem Deus Verbum ante incarnationem, & Filius, & Deus, & Patri coexiſtens: at verò in vltimis temporibus ſerui quoque formam aſſumpſit. Ceterum cum ante Filius eſſet, & Filius appellaretur; poſt carnem tamen aſſumptam ſeorſum per ſe Filij nomine appellari non debet, ne duos Filios videamur inducere. Sed quoniam illi vnitus eſt, qui in principio Filius erat, & ipſi coniunctus eſt; quod quidem ad filiationis dignitatem attinet, non*

quod ad naturas; propterea etiam diuisionem nequaquam recipit: secundum dignitatem dico filiationis, non secundum naturas. Vnde & Deus Verbum nominatur Christus, quoniam perpetuam cum Christo vnionem habet.

Item eiusdem, ex quaternione xv. in dogmate. *Inconfusam igitur naturarum coniunctionem retineamus: Deum in homine confiteamur; hominem colamus, ob coniunctionem cum omnipotenti Deo simul adorandum.*

Item eiusdem, ex quaternione vj. *Perpende quod his statim subiungitur: vt misericors, inquit, fieret & fidelis Pontifex in his, quæ sunt ad Deum. In quo enim passus est ipse tentatus, potest tentatis subuenire. Pontifex igitur, qui passus est, misericors est: passibile autem extitit templum, non Deus, qui viuificat illum, qui passus est.*

Item eiusdem, ex quaternione xvij. *Vt discatis, inquit, quàm eximia extiterit illa diuinitatis, & carnis Dominicæ, quæ in infante cernebatur, coniunctio. Ipse enim & infans erat, & infantis Dominus. Laudastis vocem, verùm ne temerè, ac sine examinatione illi applaudatis. Dixi enim, idem omninò & infans erat, & infantis inhabitator.*

Eiusdem, ex quaternione j. *Communes enim sunt Trinitatis operationes; solaq; hypostaseon distinctione secernuntur. Quamobrem vnigeniti gloria aliquando adscribitur Patri: ait enim: Est Pater meus, qui glorificat me: interdum verò Spiritui: Spiritus enim, inquit, veritatis glorificabit me. nonnunquam verò Christi potentiæ.*

Item eiusdem, ex quaternione xvj. vbi de Christo loquitur. *Hic est qui dicebat: Deus meus, Deus meus, quare me dereliquisti? Hic est, qui triduo mortuus fuit: hunc autē tāquam*

diuinæ

diuinæ maiestatis cooperatorem, unà cum diuinitate adoro. Et post alia: *Non per se, & secundum se Deus est, quod in utero formatum est: non per se, & secundum se Deus est, quod Spiritus sancti opera effectum est: non per se, & secundum se Deus est, quod in monumento conditum est. Sic enim hominũ, mortuorumq; manifesti cultores essemus. At verò, quia Deus in homine assumpto existit; assumptus, ut assumenti coniunctus, propter assumentem, Deus, appellatur.*

Item eiusdem, ex quaternione iij. contra hæreticos, vbi de Spiritu loquitur. *Quomodo is, inquit, seruus esse queat, qui una cum Patre, & Filio operatur? Quod si quis Spiritus functiones quærat, eas nulla sui parte Patris, & Filij inferiores esse comperiet. Non quòd una diuinitas in plures partes diuisa sit: sed quòd diuina Scriptura ad ostendendam Trinitatis æqualitatem, ea singulis hypostasibus nonnunquam impertiri soleat, quæ unius alioqui sunt potentiæ. Hoc uerum esse, ex ijs operibus spectare licet, quæ in tempore sunt suscepta. Deus Verbum factũ est caro, & habitauit in nobis. Humanam porrò naturam assumptam Pater sibi consedere fecit. Ait enim: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis. Spiritus denique veniens, assumpti gloriam promouit, & inuulgauit. Cum venerit, inquit, Spiritus veritatis, ille me glorificabit.*

Item eiusdem, ex quaternione vj. vbi de Christo agit. *Missus est enim captiuis prædicare remissionem, & cæcis restitutionem visus: & ut Apostolus subiungit, & ait: Hic est ille, qui fidelis Pōtifex à Deo factus est. Factus enim is est, qui ab æterno non præexistebat. Hic, heretice, ille ipse est, qui ad pontificiam dignitatem paulatim euectus est. Audi vocem hoc tibi clarius intonantem: In diebus illis, inquit, carnis suæ preces, &*

ſupplicationes ad eum, qui poſſit illum ſaluum facere à morte, cũ clamore valido, & lacrymis offerens, & exauditus eſt pro ſua reuerẽtia. Et quidem cũ eſſet Filius, didicit ex iis, quæ paſſus eſt, obedientiã; & conſummatus, factus eſt omnibus obtẽperantibus ſibi cauſa ſalutis æternæ. Conſummatur autẽ, hæretice, id quod paulatim proficit. Qua de re & Ioannes in Euangeliis clamat: Ieſus, inquit, proficiebat ætate, ſapientia, & gratia. Quibus Paulus conſona pronuntians, ait: Conſummatus, factus eſt omnibus obtẽperantibus ſibi cauſa ſalutis æternæ; appellatus à Deo Põtifex ſecundum ordinem Melchiſedech. & infra: Pontifex appellatus. Quid igitur contra mentem Pauli, impaſſibile Deum Verbum interpretaris, terrenæ ſimilitudini ipſum commiſcens, & paſſibilem Pontificem faciens?

Item eiuſdem, ex quaternione xvij. *Vnde fratres vocationis ſupercæleſtis participes, conſiderate Apoſtolũ, & Pontificẽ confeſſionis noſtræ Ieſum, qui fidelis eſt ei, qui fecit illũ.* Et infra: *Cũ igitur vnus hic nobis Pontifex ſit, cõpatiens, nobis cognatus, & ſtabilis; nolite à Fide, quæ in ipſum eſt, recedere. Ipſe enim promiſſæ nobis benedictionis ex ſemine Abrahæ miſſus eſt, tanquam pro ſe, & cognato ſibi genere ſacrificium offerens. Sed aduerte: Cum omnem Pontificem ſacrificio egere fateatur; Chriſtũq; veluti qui illius non indiguerit, excipiat; hìc tamen tàm pro ſe, quàm pro cognato ſibi genere ſacrificium obtuliſſe affirmat.*

Item eiuſdem, ex quaternione iiij. *Audite itaque, & his quæ dicuntur, animum aduertite. Qui manducat, inquit, meam carnẽ. Memineritis, de carne ſermonem hìc eſſe, & carnis vocabulum à me adiectum non eſſe, ne illis forſan perperam interpretari videar. Qui, inquit, manducat meam carnẽ, & bibit meũ ſanguinem. non dixit: Qui mãducat meam diuinitatem,*

aut qui bibit meã diuinitatem; ſed: Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in eo.

Et poſt alia: *Verum ad id, quod propoſitum eſt, reuertamur: Qui manducat meã carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in eo. Mementote quòd de carne hic verba fiant. Sicut miſit me viuẽs Pater: me, inquam, quem cernitis. Sed fortè aliquando perperam interpretor. Audiamus ex ſequentibus: Sicut miſit me viuens Pater. Ille diuinitatẽ exponit, ego verò humanitatẽ. Iam videamus quis perperam interpretetur illud: Sicut miſit me viuens Pater. Hæreticus etiã dicit: Diuinitatem hic exprimit. Senſus eſt enim: Miſit me Deũ Verbum. Secundũ illos, Chriſti verba hanc ſententiã habent: Sicut miſit me viuẽs Pater, & ego Deus Verbũ viuo propter Patrẽ. Deinde quod mox ſequitur, quomodo accipiendũ eſt: Qui mãducat me, & ipſe viuet? Quid quæſo manducamus, diuinitatẽ ne, an humanitatẽ?*

Item eiuſdem, ex quaternione xvj. *Et omnino ait, ſi totũ nouum teſtamentũ ſimul accuratè ſcrutatus fueris, nuſquã in eo mortẽ Deo adſcriptam cõperies; ſed vel Chriſto, aut Domino, aut Filio. Hæ autẽ voces, Chriſtus, & Filius, & Dominus, quũ Vnigenito in Scripturis tribuuntur, naturarum duarũ indices exiſtunt: & aliquando quidẽ diuinitatem, nonnunquam verò humanitatẽ; interdum autem vtrãque ſimul exprimũt. Exempli cauſa, quando Apoſtolus Paulus per epiſtolã ita prædicat: Cũ inimici eſſemus, reconciliati ſumus Deo, per mortem Filij eius; Filij humanitatẽ clarè indicat. At verò cũ idem rurſus ad Hebræos ſcribens, ait: Deus nobis locutus eſt in Filio, per quem fecit & ſæcula; diuinitatẽ Filij indicat. Neque enim caro ſæcula condidit, vt quæ multa poſt ſæcula formata ſit.* Et infra: *Neque deitas Iacobum fratrẽ habuit, neque Dei Verbi mor-*

tem annuntiamus, dū corpore, & sanguine Dominico reficimur.

Item eiusdem, ex quaternione xxiij. *Animaduerto, inquit, plebem nostram multū religionis, & maximum pietatis feruorē habere: verū propter dogmatum notitiæ diuinæ ignorationē grauiter errare, ac labi. Hoc tamen ipsi populo vitio vertendum non est; sed doctoribus (quod qua modestia dixerim?) tribuendum, quibus otium non suppetit, vt vobis aliquid de exactioribus dogmatibus proponant.*

Petrus Presbyter Alexandrinus, & notariorum primicerius dixit: En hìc apertè affirmat, neminē ex doctoribus, qui ante illum extiterunt, ea populis locutum, quæ ipse locutus est.

Flauianus Philippensium Episcopus dixit: Quandoquidem horrenda, ac blasphema sunt Nestorij dicta, neque aures nostræ hisce amplius inquinari ferūt; blasphemæ illius voces, ad perpetuā auctoris accusationem, & notā; singillatim actis; inserātur.

Hæ igitur sunt blasphemiæ impij Nestorij, vt vidimus: transeamus modò ad epistolam sancti Cyrilli, & Alexandrinæ Synodi.

Religiosissimo, ac Deo amabilissimo Consacerdoti Nestorio, Cyrillus, & congregata in Alexandria Synodus ex Aegypti prouincia, salutem in Domino.

CVM *Saluator noster apertè pronuntiet: Qui diligit patrē, aut matrem super me, non est me dignus; & qui diligit filium, aut filiā super me, non est me dignus: quid nos faciemus, qui deposcimur à tua religione, vt te super Christum Saluatorē omnium nostrū diligamus? Quis enim nobis in die Iudicij patrocinabitur, aut quā defensionem reperire poterimus propter tā diuturnū silentium, de prolatis à te contra eum blasphemijs? Et si quidē te tantummodo læderes, docens ista, vel sentiens; sollici-*

tudo

tudo nobis minor existeret. Cum autē totam scandalizaueris Ecclesiam, & fermentum insolitæ prauitatis, & nouæ hæresis miscueris in populis, nec tantùm ibidē positis, sed vbique consistentibus; (nā tuarum expositionū libri per cuncta vulgati sunt) pro nostro silentio, quæ ratio vltra, vel excusationis sermo sufficiat? Aut quomodo non necesse sit meminisse Christi Domini, sic dicētis: Non putetis quòd venerim pacem mittere in terrā; non veni pacē mittere, sed gladium. Veni enim separare hominem aduersus patrem suū, & filiā aduersus matrem suam? Nam cum læditur Fides, parentū reuerentia velut inutilis, & noxia despiciatur: & amor erga filios, fratresq́; vitetur. Ad postremum etiā super ipsam vitā mors potius à pijs viris eligatur, vt meliorem resurrectionē (sicut scriptū est) consequantur. Ecce itaque te simul cum sancta Synodo, quæ apud magnā Vrbem Romam congregata est, præsidente Sanctissimo, ac reuerentissimo fratre, & consacerdote nostro Cælestino Episcopo; his scriptis Synodicis, te etiam tertio conuenimus; consiliū dantes, vt à tā prauis abstineas, distortisq́; dogmatibus, quæ & sentire cognosceris, & docere: recipias verò Fidem rectā, Ecclesiis per sanctos Apostolos, & Euangelistas ab initio traditā; qui & oculis inspexerunt, & ministri verbi fuerunt. Quòd si hoc religio tua facere distulerit, iuxta dilationem præfinitā literis Sāctissimi, & Reuerentissimi fratris, & consacerdotis nostri Romanæ Præsulis Ecclesiæ Cælestini; scias te nullam sortem habere nobiscū; nec locum, aut colloquiū cum Dei Sacerdotibus, & Episcopis obtinere. Non enim fas est negligere Ecclesias ita turbatas, & scādalizatos populos, Fidemq́; rectissimā violatā, dissipatumq́; gregem; quem custodire debueras, si iuxta nos amator recti dogmatis extitisses, sanctorū Patrū vestigia pia consectans. Omnes itaque, quos propter Fidē

tua religio à cõmunione remouit, aut ab ordine ſuo depoſuit laicos, & clericos; in noſtrã cõmunionem recipimus. Non enim iuſtum eſt eos tuis decretis opprimi, qui nouerunt recta ſentire; qui etiam benefacientes, tibi prudentiſſimè reſtiterunt. Hoc quidem namque in epiſtola quam miſiſti ad Præſulem Magnæ Romæ ſanctũ, & Coepiſcopum noſtrũ Cæleſtinum, ſignificare curaſti. Non autẽ ſufficiet tuæ religioni tantũmodo Fidei ſymbolũ confiteri, quod expoſitũ eſt per idem tempus, Spiritu ſancto largiente, à venerando & magno Concilio apud Nicæam congregato. Hoc enim non intellexiſti, nec rectè interpretatus es; quinimmò peruersè, licèt ſono vocis eadem verba protuleris. Sed conſequens eſt, te ſcripto, ac iureiurando fateri, quòd anathematizas quidem tua ſceleſta, & prophana dogmata; ſenties autem, & docebis, quæ nos vniuerſi per Orientem, ſeu per Occidentem Epiſcopi, & magiſtri, Præſuleſq; populorum credimus, & docemus. Epiſtolis autem ab Alexandrina Eccleſia tuæ religioni directis; conſenſum præbuit, tàm ea, quæ apud Vrbem Romanam conuenit ſancta Synodus, quàm etiam nos omnes, velut rectè, irreprehenſibiliterq; conſcriptis. Subdimus autem his noſtris, quæ te ſentire oporteat, & docere; & ea à quibus abſtinere conueniat. Hæc eſt enim Fides Catholicæ Eccleſiæ, cui cuncti conſentiunt Orthodoxi per Occidentem, Orientemq; Pontifices.

Credimus in vnum Deum Patrem omnipotentem, omnium viſibilium, & inuiſibilium factorem. Et in vnũ Dominum Ieſum Chriſtũ Filium Dei; natum de Patre vnigenitum, hoc eſt ex ſubſtantia Patris. Deũ ex Deo, lumen de lumine, Deum verum ex Deo vero. Natũ, non factum homouſion Patris, hoc eſt vnius cum Patre ſubſtantiæ; per quem omnia facta ſunt in cælo, & interra. Qui propter nos homines, & propter noſtram

salutẽ descendit de cœlis. Et incarnatus est, & homo factus, passus est. Et resurgens tertia die ascendit in cœlos, inde venturus iudicare viuos, & mortuos. Et in Spiritum sanctũ. Eos autem qui dicunt: Erat tẽpus quando non erat, & antequam nasceretur nõ erat; & quia ex nullis existentibus factus est; aut ex alia substantia, vel essentia esse dicunt; aut conuertibilem, vel commutabilem Dei Filium; anathematizat Catholica, & Apostolica Ecclesia. Sequentes itaque omnium Sanctorum Patrũ confessiones, quas loquente in eis sancto Spiritu protulerunt; & intentioni, quæ est in eorũ intellectibus, æquis vestigijs inhærentes, atque iter ambulantes regium; profitemur quòd ipsum vnigenitum Dei Verbum, natum ex ipsa Patris essentia, de Deo vero Deus verus, lumen de lumine; per quẽ omnia facta sunt, siue in cœlis, siue in terra; salutis nostræ causa descendens, ad exinanitionem sese dignatus est inclinare; incarnatus, & homo factus, id est carnem de Virgine sancta suscipiens, eamq; propriam faciens; natiuitatem nostrã ex vulua sustinuit, homo de muliere procedens; nec quod erat abijciens: Nã licet factus sit in assumptione carnis, & sanguinis; tamen etiã sic quod erat; Deus natura scilicet, & veritate perstitit. Nec carnem itaque dicimus in naturã Deitatis esse conuersam; nec in substantiã carnis ineffabilem Dei Verbi eßentiã cõmutatam. Inconuertibilis est enim, & inalterabilis omnino; idemq; ipse, iuxta Scripturas, iugiter permanens. Visus est autem & paruulus, positusq; in cunabulis; & sinibus Genitricis Virginis constitutus, vniuersam creaturã replebat vt Deus, genitori suo assidens: diuinum enim sine quantitate, & sine mole est, nec vllis terminis continetur. Vnitum esse carni Verbũ secundum subsistentiã confitentes, vnum adoramus Filiũ, & Dominum Iesum Christum; non seorsum

ponen-

ponentes, neque determinantes hominem, & Deum, velut inuicem sibi dignitatis, & auctoritatis vnitate cōiunctos: hoc enim nouitas vocis est, & nihil aliud. Nec itē Christum specialiter nominantes Dei Verbum, quod ex Deo est; nec alterum similiter Christū specialiter, qui de muliere natus est: sed vnū solummodo Christum, Dei Patris Verbum cum propria carne cognoscimus. Tunc enim ex humana cognitione nobiscum vnctus est; etiā si ipse sit, qui dat dignis accipere, Spiritum sanctum: & nō ad mensurā; sicut beatus Ioannes Euangelista asseruit. Sed nec illud dicimus, quòd Dei Verbum velut in homine cōmuni, qui de sancta Virgine natus est; habitauerit: ne existimetur Christus homo Deifer. Quāuis enim habitauerit Verbum in nobis; & dictum sit, in Christo habitasse omnē plenitudinem Deitatis corporaliter; attamen intelligimus, quòd caro factus, non sicut in Sanctis habitare dicatur; nec talem in ipso habitationem factā diffinire tentauimus: sed vnitus naturaliter, nec in carnem cōmutatus, talem sibi fecit habitationem, qualem & anima hominis habere creditur ad proprium corpus. Vnus igitur est Christus Filius, & Dominus; non velut coniunctione qualibet in vnitate dignitatis, & auctoritatis hominis habentis ad Deum. Nō enim vnit naturas dignitatis æqualitas. Etenim Petrus & Ioannes æquales sunt ad alterutrum dignitatis, quatenus sunt Apostoli, & sancti discipuli: verumtamen duo nō sunt vnus. Nec secundum appositionē modum coniunctionis aduertimus: hoc enim ad vnitatem non sufficit naturalem. Nec secundum participationem relatiuā, sicut nos etiam adhærentes Domino, vnus cum eo spiritus sumus; secundum quod scriptum est: imò potius coniunctionis nomen euitamus, tanquam nō existens idoneum ad significandam vnitatē. Sed neque Deum, aut Dominum

num

num Christi, Verbũ Dei Patris nominamus, ne iterum manifestè in duos diuidamus vnũ Christum Filium, & Dominum, & in crimen blasphemiæ recidamus; Deũ illi seipsum facientes, & Dominũ. Vnitus quippe (sicuti superius diximus) Deus Verbũ carni secundum hypostasim; Deus quidẽ est omnium, & dominator vniuersitatis: verumtamen nec seruus est sibi ipse, nec dominus; quoniã ineptum est, vel potius impium, hoc sic sentire, vel dicere. Quamuis enim dicat Deum, suum Patrẽ; cum sit natura Deus, & de substãtia eius; tamen nullatenus ignoramus, quòd manẽs Deus, homo quoque factus sit, qui sub Deo, iuxta legem naturæ humanitatis conuenientem, existeret: ipse verò sibi quomodo, vel Deus poterit esse, vel Dominus? Ergo sicut homo, quantùm decenter exinanitionis mensuræ cõgruit: sub Deo se nobiscũ esse dicit. Hoc pacto sub lege factus est; quãuis ipse dederit legẽ, & legislator, vt Deus, existeret. Cauemus de Christo dicere: Propter assumentẽ veneror assumptũ; & propter inuisibilem adoro visibilem. Horrendum verò super hoc est etiã illud dicere: Is, qui susceptus est, cum eo, qui suscipit, connuncupatur Deus. Qui enim hoc dicit, diuidit iterũ in duos Christos eum qui vnus est; hominẽ seorsum in parte, & Deum similiter in parte constituens. Euidenter enim denegat vnitatẽ, secundum quam non alter in altero coadoratur, neque connuncupatur Deus; sed vnus intelligitur Christus Iesus Filius vnigenitus, vna adoratione cum propria carne venerandus. Confitemur etiam quòd idẽ ipse, qui ex Deo Patre natus est Filius, & Deus vnigenitus, licèt iuxta naturã propriam impassibilis extiterit; pro nobis tamen, secundũ Scripturas, carne perpessus sit; & erat in crucifixo corpore, propriæ carnis impassibililer sibi approprians passiones. Gratia verò Dei pro omnibus gustauit mortẽ, tradens & pro-

prium

prium corpus; quãuis & naturaliter ipse vita sit, & resurrectio mortuorum. Nã vt mortem ineffabili potentia proculcaret; ac prius in sua carne primogenitus ex mortuis fieret, & primitiæ dormientium; viamq; faceret humanæ naturæ ad incorruptionis recursum; gratia Dei (sicut supra dictum est) pro omnibus gustauit mortẽ, & tertia die resurrexit, & expoliauit infernũ. Idcirco quãuis dicatur, quòd per hominem facta sit resurrectio mortuorum; tamen intelligimus hominem, qui est Verbum ex Deo genitum; & per ipsum, mortis imperiũ fuisse destructum. Veniet autem temporibus præfinitis (tanquã vnus Filius, & Dominus) in gloria Patris, vt iudicet orbem terrarum in iustitia; vt scriptum est. Necessariò quoque, & hoc adijciemus: Annunciantes enim mortem secundum carnẽ Vnigeniti Filij Dei, id est Iesu Christi; & ex mortuis resurrectionem eius; & in cælis ascensionem pariter confitentes; incruentum celebramus in Ecclesiis sacrificium. Sic enim ad mysticas benedictiones accedimus, & sanctificamur, participes sanctæ carnis, & pretiosi sanguinis Christi omnium nostrum Redemptoris effecti; non vt communem carnem percipientes (quod absit) nec vt viri sanctificati, & Verbo coniuncti, secundum dignitatis vnitatem; aut sicut diuinam possidentis habitationem: sed verè viuificatricem, & ipsius Verbi propriam factam. Vita enim naturaliter vt Deus existens, quia vnus factus cum propria carne; viuificantem eam esse declarauit. Et ideò quamuis dicat ad nos: Amen, Amen dico vobis, nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem: non tamen eam, vt hominis vnius ex nobis existimare debemus, (quomodo enim iuxtà naturam suam viuificatrix esse caro poterit hominis?) sed vt verè propriam eius factam, qui propter nos Filius hominis

minis

minis est factus, & vocatus. Eas autē voces, quas Saluator noster in Euangelijs protulit; nō in duabus subsistentijs, aut personis partimur: non enim duplex est, vnus, & solus Christus; quāuis ex duabus, & differentibus rebus ad vnitatē cognoscitur indiuiduā cōuenisse. Sicut homo quoque ex anima intelligitur esse, & corpore; nō duplex, sed vnus potius est ex vtroque. Humanas ergo, & diuinas insuper voces ab vno Christo dictas, animaduertētes rectè sentimus. Cū enim loquitur de seipso: Qui me videt, videt & Patrē; &, Ego & Pater vnū sumus; diuinā eius intelligimus, ineffabilemq; naturā, secundum quam vnū est cum Patre suo propter identitatē substantiæ; imago & character, splendorq; gloriæ eius existens. Cū verò humanæ naturæ conditionē minimè aspernans, Iudæos alloquitur: Nunc me quæritis occidere hominem, qui veritatem loquutus sum vobis; rursum nihilominus eū, qui in similitudine, & æqualitate Patris est; Deum Verbū, etiam in conditionibus humanitatis eius, agnoscimus. Etenim si necessariū est credere, quòd natura Deus existens, factus sit caro; immò potius homo animatus anima rationali: quæ causa est, vt in eius quibuslibet vocibus aliquis erubescat, si eas homine dignas effatus est? Quòd si sermones homini congruentes abijcit; iuxta nos hominē fieri, quis coegit? Cum verò se propter nos ad exinanitionē spontaneam misericorditer inclinauerit; quā ob causam dignos exinanitione sermones effugerit? Vni igitur personæ cunctæ voces eius in Euangelio adscribendæ; vni subsistentiæ Verbi (scilicet) incarnati; quia vnus est Dominus Iesus Christus, secundū Scripturas. Quamuis autem appelletur, & Apostolus, & Pontifex confessionis nostræ, tanquā offerens Deo, & Patri, ac etiam Spiritui sancto Fidei confessionē; ipsum rursus esse dicimus ex Deo Filium Vnigenitum;

nec

nec homini alteri ab eo, Sacerdotij nomen, & vsum tribuimus: factus est enim mediator Dei & hominum, & reconciliator ad pacem, semetipsum Deo, & Patri offerens in odorem suauitatis. Ideoq; dicebat: Sacrificiũ & oblationem noluisti: corpus autem perfecisti mihi. holocausta, & pro peccato nõ tibi placuerunt. tũc dixi: Ecce venio. In capite libri scriptum est de me, vt facerẽ, Deus, voluntatem tuam. Obtulit enim proprium corpus non pro se, sed pro nobis in odorem suauitatis. Nam qua pro se vel oblatione, vel sacrificio indigeret, omni peccato existens liber, vt Deus? Quòd si omnes peccauerunt, & egent gloria Dei, secundum hoc quod sumus ad mutabilitatis excessum proniores effecti; & peccatis ægrotauit humana natura; ipse verò non ita: ideoq; & nos à gloria eius superamur; cur erit vltra iã dubium, quòd agnus verus sit pro nobis immolatus? Qui autem dicit, quia seipsum tàm pro se, quàm pro nobis obtulerit; nullatenus impietatis crimen effugiet: cũ nihil prorsus iste deliquerit, nec vllum fecerit omnino peccatum. Qua igitur egeret oblatione, nullo suo existente facinore? pro quo (si esset) satis admodum conuenienter offerret. De Spiritu quoque cum dicit: Ille me clarificabit; hoc rectissimè sentientes, vnum Christum Dominũ, & Filium, non velut alterius egentem gloria, confitemur, à Spiritu sancto gloriam consecutum: quia eius Spiritus nec melior, nec superior ipso est; sed quia magna opera faciens ad demonstrationem suæ Deitatis, proprio Spiritu vtebatur: sicuti si quis fortè nostrũ de existente in se robore, vel scientia in quolibet; ipsa me clarificabit; diceret. Quãuis enim in propria sit subsistentia Spiritus; & intelligatur per se iuxta id, quod Spiritus est, & non Filius; attamẽ alienus nõ est. Nã Spiritus appellatus est veritatis, & veritas Christus est; & ab isto similiter, sicut ex Deo Patre, procedit.

dit. Denique hic ipse Spiritus, etiã per sanctorũ manus Apostolorum miracula gloriosa perficiens, Dominum glorificauit Iesum Christum, postquã ascendit in cælum. Nam creditus est Christus, natura Deus existens; per suũ Spiritum virtutes efficiens: ideoq; dicebat: de meo accipiet, & annuntiabit vobis. Nequaquã verò participatione alterius idẽ Spiritus sapiens, aut potens dicitur; quia per omnia perfectus est, & nullo prorsus indigens bono. Nã paternæ virtutis, & sapiẽtiæ, idest Filij Spiritus est: & ideò ipsa re virtus, & sapientia est, & potentia. Igitur, quia Deum carne vnitũ, iuxta subsistentiam sancta Virgo corporaliter peperit; idcirco eam Dei genitricem esse profitemur: non quòd Verbi natura existendi principium de carne sortita sit; (erat enim in principio Verbũ, & Deus erat Verbum, & Verbũ erat apud Deum, & ipse conditor sæculorum Patri coæternus, & vniuersitatis creator:) sed vt superius diximus; quoniã iuxta subsistentiam sibimet vniens humanam naturã; natiuitatem sustineret ex ipsa vulua corporea. Non quòd eguerit necessario propter suam naturam, natiuitate, quæ est in extremis sæculi facta temporibus; sed vt ipsas benediceret substãtiæ nostræ primitias: & dum Deum carni vnitum mulier edidisset; illa, quæ aduersus omne genus humanum maledictio fuerat prolata, desineret; nec iam morti nostra corpora destinaret. Illud quoque, quod dictũ est: In tristitia paries filios, ipse dissoluens; verũ esse monstraret, quod Prophetæ voce prædixerat: Absorpta est mors in victoria. Et iterum: Abstulit Deus omnem lacrymã ab omni facie. Propter hanc enim causam dicimus, eũ dispensatoriè & ipsis tũc benedixisse nuptijs; cũ in Cana Galilææ cum sanctis vocatus fuit Apostolis. Hæc sapere edocti sumus, tàm à sanctis Apostolis, quàm Euangelistis, & ab omni Scriptura diuinitus

inspi-

inspirata, necnon & à beatis Patrum confessionibus veritate subnixis. His omnibus etiam religionem tuam concordare, & præter aliquem dolũ consentire, conuenit. Quæ verò religionem tuã anathematizare necesse est, huic epistolæ nostræ subiecta sunt.

I. Si quis non confitetur, Deum esse veraciter Emanuel; & propterea Dei genitricem sanctam Virginem: (peperit enim secundum carnem, carnem factum Dei Verbum, secundum quod scriptum est: Verbum caro factum est) anathema sit.

II. Si quis non confitetur, carni secundum hypostasim vnitum Dei Patris Verbum; vnumq; esse Christum cum propria carne; eundem scilicet Deum simul, & hominẽ: anathema sit.

III. Si quis in vno Christo diuidit subsistentias post vnitatem, sola eas connexione coniungens; eaq;, quæ secundum carnis dignitatem sit, vel etiã auctoritatẽ & potestatem; ac non potius conuentu, qui per vnitatẽ factus est naturalem: anathema sit.

IV. Si quis in personis duabus, vel subsistentijs eas voces quæ in Euangelicis, Apostolicisq; scriptis continentur, diuidit; vel quæ de Christo dicuntur à Sanctis, vel ab ipso de seipso; & aliquas quidem ex his, veluti homini, qui præter Dei Verbum specialiter intelligatur, adscribit; alias verò, tanquam conuenientes Deo, soli Dei Patris Verbo: anathema sit.

V. Si quis audeat dicere hominẽ Christum Theophoron, idest Deiferũ; ac non potius Deum esse veraciter, dixerit, tanquã Filium per naturã; secundum, quod Verbum factum est caro, & cõmunicauit similiter & nos carni, & sanguini: anathema sit.

VI. Si quis dicere audeat, Deum esse vel Dominum Christi Dei Patris Verbum; & non magis eundem ipsum confitetur Deum simul, & hominem; propterea quòd Verbum caro factum est, secundum Scripturas: anathema sit.

VII. Si quis dicit, velut hominem Iesum operante Deo Verbo actum esse; & Vnigeniti gloriam, tanquam alteri præter ipsum existenti, tribuit: anathema sit.

VIII. Si quis ausus fuerit dicere, assumptum hominem coadorandum Deo Verbo, & conglorificandum, & connuncupandum Deum, tanquam alterum in altero (nam, con, *syllaba superadiecta, hæc cogit intelligi;) ac non potius vna adoratione veneratur Emmanuelem; vnamq; ei glorificationem attribuit; iuxta quod Verbum caro factum est: anathema sit.*

IX. Si quis vnum Dominum Iesum Christum glorificatum dicit à Spiritu sancto, tanquam qui aliena virtute per eum vsus fuerit; & ab eo acceperit posse operari contra immundos spiritus; posse & coram hominibus diuina signa perficere; ac non potius proprium fatetur eius Spiritum, per quem diuina signa operatus est: anathema sit.

X. Pontificem & Apostolum confessionis nostræ factum esse Christum diuina Scriptura dicit; obtulisseq; semetipsum pro nobis in odorem suauitatis Deo & Patri. Si quis ergo Pontificem & Apostolum nostrum dicit factum non ipsum Dei Verbum, quando caro factum est; & homo, (iuxta nos homines;) sed velut alterum, præter ipsum specialiter; hominem ex muliere: aut qui dicit, quòd pro se obtulisset semetipsum oblationem, & non potius pro nobis solis. Non enim eguit oblatione, qui peccatum omnino nesciuit: anathema sit.

XI. Si quis non confitetur carnem Domini viuificatricem esse, & propriam ipsius Verbi Dei Patris; sed velut alicuius alterius præter ipsum, coniuncti eidem per dignitatem; aut quasi diuinam habentis habitationem; ac non potius viuificatricem esse, vt dicebamus; quia facta est propria Verbi, cun-

cta

cta viuificare habentis potestatem : anathema sit.

XII. Si quis non confitetur Dei Verbum passum carne, & crucifixum carne, & mortem carne gustasse; factumq; primogenitum ex mortuis, secundum quod vita est; & viuificator vt Deus : anathema sit.

PERSISTENTE IN SVA impietate Nestorio, Concilium Vniuersale Ephesi congregatur, in quo Synodali sententia ipse damnatur. Cap. VIII.

IGITVR epistolam, & anathematismos cum Cœlestini literis, quibus decretum corrigendi ab eo erroris sui continebatur, ad Nestorium per quatuor Episcopos, Theopentum, Danielem, Potamonem, atque Macarium, ab Alexandrina Synodo hac de causa ad ipsum Legatos; Cyrillus mittit. Obduratur magis Nestorius; ac vehementiori excandescens iracundia, actus in furias, adeò graues vndique commouet turbas, vt ad eas componendas, sedandasq; necessarium fuerit indicere Vniuersale Concilium. Locus habendæ Synodo eligitur Ephesus nobilis Ciuitas in Asia. Tempus statuitur dies Pentecostes. Conueniunt Patres literis Imperatoris Theodosij cohortati ad hunc necessarium conuentum; cui sanctus Cyrillus vices Summi Pontificis Cœlestini gerens, præfuit. Venit quoque Nestorius Ephesum, sed sistere se sacro Concilio noluit; quamquam à sancta Synodo fuerit canonicè requisitus; missis ad eum non mo-

dò

dò ter, ſed quater Epiſcopis, qui illum euocarent. Nicænum interea Fidei Symbolum legitur; ac pariter literæ à Cyrillo, atque Alexandrina Synodo ad Neſtoriū miſſæ leguntur; & cum Symbolo prædicto conferuntur, atque à Patribus mirificè laudantur. Deinde ad comprobandam magis eorū doctrinam de ineffabili myſterio Incarnationis Verbi Dei, quamplura ſanctorum Patrum teſtimonia in medium afferuntur. Poſtremò nefariæ Neſtorij blaſphemiæ ex diuerſis ſuis cōmentarijs, & homilijs recēſentur, expenduntur, examinanturque. Ipſo autē in ſui cordis duritia magis ſemper perſiſtēte; ſancta Synodus ſententiā, iuxta decretū Cœleſtini Papæ in eum protulit, his verbis:

SANCTA SYNODVS dixit: CVM præter cetera impijſſimus Neſtorius, neque noſtræ citationi parere, neque ſanctiſſimos, religioſiſſimoſq; Epiſcopos à nobis deſtinatos admittere voluerit; neceſſariò deuenimus ad examinationem eorū, quæ impiè docuit. Deprehendentes itaque partim ex literis, commentarijsq; ipſius; partim ex ſermonibus, quos nuperrimè in hac Epheſiorum Metropoli habuit, quiq; teſtimonijs comperti ſunt; illum impiè ſentire, & prædicare; coacti per ſacros canones, & epiſtolā Sanctiſſimi Patris noſtri, & comminiſtri Cæleſtini Romanæ Eccleſiæ Epiſcopi; lacrymis abundè perfuſi, ad lugubrem hanc contra eum ſententiam neceſſariò venimus. Igitur DOMINVS NOSTER IESVS CHRISTVS, quem ſuis ille blaſphemis vocibus impetiuit; per ſanctam hanc Synodum eundem Neſtorium Epiſcopali dignitate priuatum, & ab vniuerſo Sacerdotum conſortio, & cœtu alienum eſſe decreuit.

Hoc igitur pacto Neſtorius ab vniuerſali Concilio San-

Sanctorum Patrum damnatus, & ab Ecclesia sancta Catholica separatus; eiectus fuit; quia, vt vidimus, primus ausus fuit asserere, quod hactenus inauditum fuerat: Beatissimam Virginem non esse Dei matrem:& diuisionem in Christo Domino nostro ponere.

FONS, ET ORIGO HÆRESEOS Nestorij detegitur. Cap. IX.

QVOMODO Nestoriana hæresis in Ecclesia Dei exorta est; & quo pacto à sanctis Patribus damnata; satis, vt arbitror, abundè vidimus. Sed quia in ægritudinibus corporis, haud sufficit nosse morbum esse febrim, vel aliquam aliam prauam humorum affectionem; sed necessarium est, quantum fieri potest; causas, ex quibus infirmitas processit, cognoscere; si quis ægroti curationem rectè instituere velit:ita,& nobis de pestilentissima hac hæresi agentibus, vt saluti animarum contagione hac pessima laborantium, prospiciatur; necesse est, post eius declarationem, causam, & originem, vnde ab initio fluxit; detegere. Nam, tametsi primus fuerit Nestorius, qui nefariam hanc blasphemiam in sanctissimam Dei Matrem palam euomuerit; habuit ipse nihilominus impietatis suæ auctores,atque magistros; quorum perniciosissima scripta ipso Nestorio iam damnato,atque in exilium expulso, combustisq; vbique locorum commentarijs,homilijs,& expositionibus de pessimo hoc suo dogmate ab ipso compositis; instaurare damnatissimam hæresim, summo cum Ecclesiæ Catholicæ detrimento,

potue-

potuerunt: quos nisi Chaldæis indicaremus, apud quos, vt facile percipere potuimus, auctoritas, & doctrina eorundem damnatorum auctorum plurimum valet; frustra laborauissemus. Clerus Constantinopolitanus, qui primus blasphemias Nestorij audiuit, arbitratus est ipsum infectum fuisse Pauli Samosateni peruersa opinione: vt ex contestatione ipsius Cleri, hìc apposita, videre licet.

Contestatio publicè proposita à Clericis Constantinopolitanis, & in conspectu Ecclesiæ publicata: Quòd Nestorius eiusdem sit sententiæ cum Paulo Samosateno, ante CLX. annos ab Orthodoxis Episcopis anathemate condemnato. Descripta ex prima parte Concilij Ephesini, cap. 13.

QVICVMQVE *schedam hanc accepturi sunt, eos, per sacrosanctã Trinitatem adiuro, obtestorq́, vt eandẽ Episcopis, presbyteris, diaconis, lectoribus, necnon & laicis quoq́ Constantinopoli habitantibus, ostendant: eiusdemq́, si fieri potest, exẽplum, ad euidentẽ hæretici Nestorij confusionem, ijsdem impertiantur: vt qui eadem prorsus, quæ Paulus Samosatenus, ante CLX. annos à Catholicis Episcopis anathemate condemnatus; docere, ac sapere apertè conuincitur. Quæ autẽ ab vtroque dicta comperiuntur, ea ad hunc modũ se habent. Paulus Samosatenus ait: Maria Verbum non peperit. Nestorius ab huius sensu non recedens, inquit: Heus tu, bone vir, Maria diuinitatẽ non edidit. Addit Paulus: Neque enim erat ante sæcula. Nestorius ait: Diuinitati, quæ tẽpora condidit, matrem temporaneã assignant. Rursum Paulus: Maria Verbũ suscepit; neque est senior Verbo. Nestorius ait: Quì fieri queat, vt Maria ex se genuerit seniorẽ se? Paulus ait: Maria edidit hominem, nulla in parte nobis dissi-*

milem. Nestorius dicit: Qui ex Virgine natus est, tantum homo est. Paulus ait: Atqui per omnia præstantior est; nam iuxta Scripturas, de Spiritu sancto est, diuinoq́ decreto, uberrima gratia donatus est. Nestorius ait: Vidi Spiritum descendentem quasi columbam, & manentem super illum, necnon ascensionis vim illi impertientem: quandoquidem præcipiens Apostolis, quos elegerat, per Spiritum sanctum assumptus est. Hic igitur ille est, qui hanc tantam gratiam Christo impertitus est. Paulus ait: Quare, qui genere ex Dauid ducto inunctus est; à sapientia alienus censendus non est: neque tantum sapientiæ in alio quopiam, quantum in ipso extitisse; putandum est. Sanè fuit illa ampla in Prophetis; uberior, ampliorq́ in Moyse, & alijs nonnullis: at verò in Christo, tanquam in quodam Dei templo, amplissima extitit. Idem in alio loco, alium docet esse Iesum Christum; alium rursum, Deum Verbum. Nestorius ait: Fieri nequit, eum, qui ante omnia sæcula natus est semel; denuò nasci; idq́ secundum diuinitatem. En manifestè legis transgressor deprehenditur Nestorius, vt qui eum, qui ex Patre genitus est, ex sacra Virgine nasci potuisse disertè neget: & Paulo Samosateno hæretico, qui alium asserit esse Verbum, & alium rursus Iesum Christum; neque vnum esse, vt Orthodoxa profitetur Ecclesia; planissimè adstipulatur. Hactenus Clerici Constantinopolitani. Quæ contestatio Cleri Constantinopolitani consonat ijs, quę scripserat hoc tempore Summus Pontifex sanctus Cœlestinus. Ipse enim scribens ad Clerum, & Populum Constantinopolitanũ, sic ait: *Apertè ergo dilectioni vestræ, quod sine lacrymis non possumus dicere; nuntiamus. Mouit disputator vester prælium veritati, antiquæ Fidei intulit manus: impugnat Apostolos: Prophetas respuit:*

ipsius

ipsius Domini nostri de se dicentis verba non sequitur. Cuius religionis, & quibus legibus seipsum Episcopū dicit; abusus veteri, & nouo testamento? nam intellectum figuræ respuit, & inter nos versatam non recipit veritatem. Aliter denique de Christi Dei nostri iactat arcano, quàm Fidei nostræ patitur sacramentum, quod reuerenter secutus est omnis Catholicus disputator. Nemo enim bene religioni deditus, aliud de Christo sentit, quàm de se voluit ipse sentiri. Mouit aliquando hanc sacrilegam quæstionem Samosatenus Paulus, cum sanctæ apud Antiochiam præesset Ecclesiæ: sed eum de Throno, cui feraliter præsidebat, Sacerdotum Catholicorum sententia vnita deiecit.

Cœlestinus itaque, & Cōstantinopolitanus Clerus fontem, & originem huius hæreseos detexerunt: sed Patres in quinta vniuersali Synodo riuum, ductumque, vel cloacā potius, vnde cœnosus, virulentusq; hic humor proximè defluxit; patefecerunt: nempe Theodorum Mopsuestenū, qui Nestorij doctor, ac magister fuerat. Damnato enim Nestorio ab Oecumenica sancta Synodo Ephesina, eiusq; cōmentarijs, atque scripturis per vniuersum orbē, Imperatoris edicto exustis; sectatores illius, occultato eius nomine, pessimam eius doctrinam studuerunt instaurare. Theodori igitur Mopsuesteni, quem vt diximus, Nestorius doctorem impietatis suæ habuerat; auctoritatem ad pessimum eorum consilium perficiendum adhibent: nam eius fama satis celebris erat; ob studium, constantemq; laborem, quo hæreticos, ac præcipuè Apollinarium exagitauerat. Apollinarius quippe dixerat: Deum Verbum carnem tantum humanam absque rationali anima assumpsisse; diuinitatemq; rationalis animæ vi-

cem suppleuisse; ex quo confusionem diuinæ, & humanæ naturæ in Christo Domino nostro stultè, impieq; ponebat. Contra verò Theodorus sic vtramque naturam distinguebat, vt inter eas diuisionem poneret. Atque adeò erant Patres intenti ad manifestam Apollinarij impietatem repellendã, vt virus in scripturis Mopsuesteni latens, tunc non animaduerterint; præsertim cum ipse malitiosè ageret, & nefandum dogma suum callidè occultaret. Idq; facilè agnosci potest in verbis ipsius ex octauo libro Incarnationis, recitatis in quinta vniuersali Synodo, collatione sexta, videlicet: *Sicut & Dominus de viro, & muliere dicit, quòd iam non sunt duo, sed vna caro: dicamus & nos rationabiliter, secundum vnitatis rationem, quoniam non sunt duæ personæ, sed vna; naturis scilicet discretis.* Et libro xj. similiter de Incarnatione, inquit: *Ad hæc itaque sufficiunt quidem, quæ diximus, vbi & naturarum differentiam ostendimus, & personæ vnitatem.* Quibus verbis quis non videt negatam esse personarum dualitatem, quam ipse Theodorus alijs in locis sceleste tenuisse deprehenditur in mysterio ineffabili dispensationis Dei Verbi: vt sapientissimè, atque luculentissimè Patres in eadem sancta Synodo quinta Vniuersali, verba superius allata expendentes, & cum Nestorij verbis componentes; demonstrauerunt? Mirum itaque non fuit, latuisse tunc sanctos Patres nequitiam Theodori, doctrinæ orthodoxæ specie, vt vidimus, fucatam; eo potissimum tempore quo manifestissima hæresis vigebat, huic è diametro cõtraria: Latuisset quoq; diutius, nisi Nestoriani præsidio Mopsuesteni tutari se curauissent. Nam, vt vidimus, longè aliter ab

initio

initio ſenſerunt Patres de Neſtoriana hæreſeos origine; quæ ambigua ſemper fuit, donec eam ſancta vniuerſalis Synodus declarauit. Ceterū, quia Imperator Iuſtinianus, cuius tempore celebrata fuit Conſtantinopoli Quinta vniuerſalis Synodus; in epiſtola, qua ſanctos Patres, qui ad Concilium conuenerant, hortatur ad remouenda grauiſſima ſcandala hac de cauſa exorta, amputandasq; omnes hæreſes, atque contentiones ab Eccleſia Dei; vberius, & enucleatius cuncta narrat, quæ nos hactenus innuimus: ideò duximus epiſtolam illam, vt habetur initio Quintæ Synodi vniuerſalis, fideliter deſcribere.

EXEMPLVM EPISTOLÆ Iuſtiniani Imperatoris ad ſanctos Patres Quintæ Vniuerſalis ſanctæ Synodi. Ex actis eiuſdem ſanctę Synodi collatione prima. Cap. X.

IN NOMINE DOMINI DEI NOSTRI IESV CHRISTI. Imperator Cæſar Flauius Iuſtinianus, Alamannicus, Gotthicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vuandalicus, Africanus, pius, felix, inclytus, victor, ac triumphator ſemper Auguſtus. Beatiſſimis Epiſcopis, & Patriarchis, Eutychio Conſtantinopolitano, Domnino Theopolitano, Stephano, Georgio, & Damiano religioſiſſimis Epiſcopis, vicem agentibus Euſtochij viri beatiſſimi Archiepiſcopi Hieroſolymitani, & Patriarchæ, & reliquis religioſiſſimis Epiſcopis ex diuerſis Prouincijs in hac regia Vrbe degentibus.

SEMPER *studium fuit Orthodoxis, & pijs Imperatoribus patribus nostris, pro tempore exortas hæreses, per congregationem religiosissimorum Episcoporum amputare; & recta Fide sincerè prædicata, in pace sanctam Dei Ecclesiam custodire. Quapropter & Constantinus piæ recordationis, Ario blasphemante, & dicente: Non esse Filium consubstantialem Deo Patri, sed creaturam, & ex non extantibus factum esse; congregauit Nicææ ex diuersis diœcesibus trecentos decem & octo sanctos Patres: & cum ipse etiam Concilio interfuisset, & adiuuisset eos, qui consubstantialem Filium Patri confessi sunt; condemnata Ariana impietate, studium habuit rectam Fidem obtinere. Exposito itaque sancto Symbolo, vel mathemate Fidei; per hoc sancti Patres confessi sunt: Consubstantialem esse Filium Deo Patri; quod vsque tunc apud plurimos dubitabatur. Sed & Theodosius senior piæ recordationis, Macedonio negante Deitatem sancti Spiritus; & Apollinario, vel Magno eius discipulo, in dispensatione incarnati Dei Verbi blasphemantibus, & dicentibus: Sẽsum humanum non recepisse Deum Verbum, sed carni vnitum esse, animam irrationalem habenti: congregatis in Regia Vrbe centum quinquaginta sanctis Patribus, cum & ipse particeps fuisset Concilij; damnatis prædictis hæreticis, vnà cum impijs eorum dogmatibus; fecit rectam prædicare Fidem. Secuti enim ijdem sancti Patres expositam rectam Fidem à trecentis decem & octo sanctis Patribus, explanauerunt de Deitate sancti Spiritus, & perfectè de dispensatione incarnati Dei Verbi docuerunt. Iterum Nestorio impio alium dicente Deum Verbum, & alium Christum: & hunc quidem natura Filium Dei Patris, illum autem gratia Filium impiè introducente,*

cente; & sanctam gloriosam semper Virginem, Dei genitricem esse negante; cum penè omnes Orientales partes sua impietate adimplesset idem Nestorius; Theodosius iunior piæ recordationis congregauit priorem Ephesinam sanctam Synodum, cui præsidebant Cœlestinus, & Cyrillus sancti Patres: & directis Iudicibus, qui deberent Concilio interesse, compulit & ipsum Nestorium ibi peruenire, & iudicium propter eum procedere: & tali examinatione facta; secuti ijdem sancti Patres per omnia, ea quæ de Fide definita sunt ab anterioribus sanctis Patribus; condemnauerunt Nestorium, vnà cum eius impietate. His itaque subsecutis, cum insurrexissent contra Cyrillum sequaces Nestorij impij; festinauerunt, quantum in ipsis fuit, refutare condemnationem contra Nestorium factam: sed prædictus piæ recordationis Theodosius, vindicans ea, quæ ita rectè contra Nestorium, & eius impietatem fuerunt iudicata; fecit firmiter obtinere contra eum factam condemnationem. Et post hæc iterum, cum Eutyches demens emersißet, negando consubstantialem nobis esse carnem Domini; multis interea motis tàm Constantinopoli, quàm Ephesi: tanta pro illo facta est hæreticorum circumuentio, vt etiam eijceretur propter eum Flauianus religiosæ memoriæ, regiæ Vrbis Episcopus. Piæ autem recordationis Marcianus congregauit Chalcedone sanctos Patres; & magna contentione inter Episcopos facta, non solum per suos Iudices, sed etiam per seipsum in Concilium peruenit, & ad concordiam omnes perduxit. Qui sancti Patres in omnibus secuti ea, quæ pro Fide definita sunt à prædictis tribus sanctis Concilijs; & quæ iudicata sunt de hæreticorum damnatione, & impietate eorum: damnauerunt, & anathematizauerunt Eutychem dementem,

& impia eius dogmata: necnon & Nestorium cũ impijs eorum dogmatibus, quoniam tunc festinauerunt quidam defendere Nestorium, & impia eius dogmata. Super hæc autem ijdem in Chalcedone sancti Patres anathematizauerunt eos, qui aliud Symbolum tradiderunt, aut tradunt, præter hoc, quod expositum est à trecentis decem & octo sanctis Patribus, & explanatum à centum quinquaginta sanctis Patribus. His itaque omnibus per diuersa tempora subsecutis; prædicti piæ recordationis nostri Patres, ea quæ in vnoquoque Concilio iudicata sunt; legibus suis corroborauerunt, & confirmauerunt: & hæreticos, qui definitionibus prædictorum sanctorum quatuor Conciliorum resistere, & Ecclesias conturbare conati sunt; expulerunt. Defuncto autem Marciano diuæ recordationis, cum contentio esset per diuersa loca de Chalcedonensi sancto Concilio; Leo piæ recordationis ad omnes vbique Sacerdotes scripsit, vt vnusquisque eorum propriam sententiam manifestaret de eodem sancto Concilio: & cum alius alium Episcopum non expectasset, ad hoc quod interrogati sunt, responderunt. Exiguo autem tempore transacto, iterum insurrexerunt Nestorij, & Eutychis sequaces, & tantas turbas in sanctis Dei Ecclesiis fecerunt, vt diuisiones, & schismata in eis fierent, & nullam communionem ad se inuicem Ecclesiæ haberent. Nec enim præsumebat aliquis de Ciuitate in aliam Ciuitatem veniens communicare; nec Clericus ex alia Ciuitate in aliam Ciuitatem veniens, in Ecclesiam procedere. Cum autem secundùm misericordiam suam Dominus Deus Reipublicæ gubernationem nobis credidit; initium, & fundamentum nostri Imperij fecimus, coniungere diuisos Sacerdotes sanctarum Dei Ecclesiarum ab Oriente vsque ad Occidentem: &

om-

omnem contentionem amputantes, quæ contra Chalcedonensem sanctam Synodum ab Eutychis, & Nestorij impiorum sequacibus mouebatur; fecimus prædicare eandem sanctam Synodum, cum prædictis alijs sanctis tribus Concilijs, in Dei Ecclesiis: certè scientes, quòd ea, quæ ab ea de Fide exposita sunt, consonant per omnia alijs tribus sanctis Concilijs: & multis quidem ad eandem sanctam Synodum contradicentibus, satisfecimus: alios autem, qui perseuerauerunt, eidem sancto Concilio contradicentes; expulimus sic à sanctis Dei Ecclesiis, & venerabilibus Monasterijs, vt concordia, & pace sanctarum Ecclesiarum, & eorum Sacerdotum firmiter custodita; vna, & eadem Fides, quam sanctæ quatuor Synodi confessæ sunt; in sanctis Dei Ecclesiis prædicetur. His itaque pro firmitate sanctarum quatuor Synodorum, Deo propitio, per nos factis, & obtinentibus in sancta Dei Ecclesia; Nestorij sequaces propriam impietatem applicare volentes sanctæ Dei Ecclesiæ, & non potentes hoc per Nestorium facere; festinauerunt eam introducere per Theodorum Mopsuestenum doctorem Nestorij: qui multo peiora Nestorio blasphemauit, & super alias innumerabiles suas blasphemias contra Christum Deum nostrum factas; alium dixit Deum Verbum, alium Christum: necnon & per impia conscripta Theodoreti, quæ contra rectam Fidem, & Ephesinam primam sanctam Synodum, & contra sanctæ memoriæ Cyrillum, & duodecim eius capitula exposuit: & insuper sceleratam epistolam, quam dicitur Ibas ad Marim Persam scripsisse, quæ plena est omni impietate Theodori Mopsuesteni, & Nestorij. Per hanc etenim impiam epistolam, non solum impietatem, sed etiam ipsas personas Theodori, & Nestorij, quas maximè lau-

laudat, & indicat eadem impia epiſtola; feſtinauerunt condemnatione liberare: dicentes, eam ſuſceptam eſſe à ſancta Chalcedonenſi Synodo. Hoc autem dicunt non pro defenſione ſanctæ Synodi; ſed nomine eius, ſicut putant, ſuam impietatem confirmare feſtinantes. Certum autem eſt, quòd impia intentio eſt iſta vindicantium, vt ſi eis euenerit, non prædicetur Deus Verbum, homo factus eſſe; nec ſancta glorioſa ſemper Virgo Maria, Dei Genitrix prædicetur. Hæc enim Theodorus, & Neſtorius in ſuis conſcriptis impiè expoſuerunt; & qui epiſtolam ſcripſit, in ea blaſphemat. Nos igitur, ſequentes ſanctos Patres, & volentes rectam Fidem ſine aliqua macula in Dei Eccleſiis prædicari, & impiorum conatum reſecare; primum quidem, & in veſtris vos degentes Eccleſiis, interrogauimus de prædictis impijs tribus capitulis; & veſtram nobis voluntatem feciſtis manifeſtam: pro qua & comprobauimus vos, quòd indubitanter, & cum omni alacritate rectam Fidem confeſſi eſtis, & impiam condemnaſtis. Quoniam verò, & poſt condemnationem à vobis factam; in eiſdem ipſis permanent quidam, eadem impia tria Capitula vindicantes; ideò vocauimus vos ad Regiam Vrbem; hortantes, communiter conuenientes, quam habetis pro his voluntatem, iterum manifeſtare. Et Vigilio enim religioſiſſimo Papæ antiquioris Romæ, cum perueniſſet ad hanc Regiam Ciuitatem, de tribus Capitulis ſubtiliter omnia manifeſtauimus; & interrogauimus eum, quid ſapit de hoc: & ipſe non ſemel, nec bis, ſed etiam ſæpius in ſcriptis, & ſine ſcriptis anathematizauit impia tria Capitula. Quòd verò eiuſdem voluntatis ſemper fuit de condemnatione trium Capitulorum, & per plurima alia declarauit, & per condemnationem Ruſtici, & Sebaſtiani

ali-

aliquando Diaconorum antiquioris Romæ: qui cum primum suscepissent factum ab eo iudicatum, in quo anathematizauit eadem impia capitula; postea susceperunt, & defenderunt eorum impietatem. Sed etiam Valentiniano Episcopo Scythiæ, & Aureliano Arelati, quæ est prima sanctissimarum Galliæ Ecclesiarum; scripsit, & manifestauit de condemnatione istorum capitulorum: & præcepit eis nihil suscipere, quod à condemnatis Diaconis scribitur contrarium prædicto iudicato: & compendiosè dicere semper in eadem voluntate perseuerauit. Et hæc omnia per suum tempus vobis manifesta faciemus. Quomodo verò postea, cum peruenissetis, sicut dictum est, ad hanc Regiam Ciuitatem, scripta facta sunt ad inuicem à vestra Sanctitate, & à Vigilio religiosissimo Papa antiquioris Romæ, vt omnes vos vniti conueniatis; & propter illos, qui, siue ex ignorantia, siue scientia, impietatem Capitulorum defendunt; congruum iudicium eis, quæ à sanctis quatuor Synodis pro Fide definita sunt, proferatis; mandauimus illi etiam per nostros Iudices, & per quosdam ex vobis, vt vna cum omnibus conueniret, & communiter disceptaret de prædictis capitulis; vt forma daretur rectæ Fidei conueniens: & quòd ipsum, & vestram Sanctitatem in scriptis interrogauimus de hoc, vt aut tanquam impia capitula ab omnibus condemnarentur; aut si putat recta esse, apertè suam manifestaret voluntatem. Alienum enim est Christianorum, cum recta Fide impia suscipere, & non à malis recta discernere. Ille verò nobis mandauit, quòd de prædictis tribus capitulis per semetipsum faciens, porriget nobis. Adhortamur igitur vos de his disceptare. Scire etenim vos volumus, quòd nos ea, quæ à sanctis quatuor Concilijs, Nicæno, Constantinopolitano, Ephesino

ſino primo, & Chalcedonenſi, de vna, eademq́ Fide expoſita, & definita ſunt; & de Eccleſiaſtico ſtatu regulariter diſpoſita, ſeruamus, & defendimus, & ea ſequimur: & omnia, quæ conſonant iſtis, ſuſcipimus, & amplectimur. Quicquid autem non conſonat iſtis, vel à quacumque perſona ſcriptum inueniatur contra ea, quæ de vna, eademq́ Fide à ſanctis quatuor Concilijs, vel vno ex his definita ſunt; hoc tanquam alienum omnino pietatis execramur. Sequimur autem, & in omnibus ſanctos Patres, & Doctores ſanctæ Dei Eccleſiæ, Athanaſium, Hilarium, Baſilium, Gregorium Theologum, & Gregorium Nyſſenum, Ambroſium, Theophilum, Ioannem Conſtantinopolitanum, Cyrillum, Auguſtinum, Proculum, Leonem: & omnia quæ ab his de Fide recta, & ad condemnationem hæreticorum conſcripta, & expoſita ſunt; ſuſcipimus. In prædictis igitur omnibus permanentes, illos Patres, & Sacerdotes ſuſcipimus, qui ea, quæ à ſanctis quatuor Concilijs de Fide expoſita ſunt, & à prædictis ſanctis Patribus prædicata ſunt; ſeruant, & prædicant in ſancta Dei Eccleſia. Quando verò hæretici per omnia Theodorum, & Neſtorium, & eorum impietatem vindicare volentes, ſicut prædictum eſt; & ſuſceptam eſſe dicunt à ſancto Chalcedonenſi Concilio impiam epiſtolam, quæ ad Marim Perſam ab Iba ſcripta eſſe dicitur: hortamur vos conſiderare ea, quæ à Theodoro impiè tàm in alijs ſcripta ſunt, quàm in Iudaico Symbolo: quod & Epheſi, & Chalcedone prolatum, anathematizatum eſt ab vtraque Synodo cum his, qui ita ſapuerunt, vel ſapiunt: conſiderare autem & quæ de ipſo, & eius blaſphemijs ſancti Patres conſcripſerunt, & anteceſſores noſtri promulgauerunt: necnon ea, quæ Eccleſiaſticarum hiſtoriarum ſcripto-

res

res de eo exposuerunt. Ex his etenim omnibus cognoscetis, quòd ab illo tempore condemnatus est, tàm ipse, quàm blasphemiæ eius à sanctis Patribus; & quòd propter istas superioribus temporibus deletum est, & nomen eius à sacris diptychis Ecclesiæ, cuius fuit Episcopus. Hortamur etiam & illud disceptare, quod vanè profertur ab eis, qui dicunt, non oportere post mortem hæreticos anathematizari: & sequi in hoc doctrinam sanctorum Patrum, qui non solum hæreticos viuentes condemnauerunt; sed & post mortem, vtpotè in sua impietate mortuos, anathematizauerunt: sicuti eos, qui iniustè condemnati sunt, reuocauerunt post mortem, & in sacris diptychis scripserunt. Quod factum est, & in Ioanne, & in Flauiano religiosæ memoriæ, Episcopis Constantinopolitanis. Scit enim vestra reuerentia, quòd positum est à Domino in Euangelio de ipso: Quòd qui credit in eum, non iudicatur: qui autem non credit in eum, iam iudicatus est, quòd non credit in nomine vnigeniti Filij Dei. Manifestum autem est, quòd hoc non tantùm de viuis, sed etiam de his dictum est, qui in sua impietate mortui sunt. Insuper autem hortamur vos inspicere, & quæ impiè scripta sunt à Theodoreto contra rectam Fidem, & Ephesinam primam sanctam Synodum; & contra sanctæ memoriæ Cyrillum; & contra duodecim eius capitula: & quæ impiè idem Theodoretus conscripsit pro Theodoro & Nestorio, & blasphemijs eorum contra sanctæ memoriæ Cyrillum. Examinare autem & de impia epistola, quæ dicitur ab Iba ad Marim Persam scripta esse: in qua scriptor eius abnegat, Deum Verbum hominem factum esse; & sanctam gloriosam semper Virginem Mariam, Dei Genitricem esse. Condemnat autem eadem impia epistola, & Ephesinam sanctam primam Synodum, tan-

quam

quam sine iudicio, & quæstione Nestorio condemnato: & sanctæ quidem memoriæ Cyrillum Ecclesiæ doctorem, hæreticum vocat; & impia dicit duodecim eius capitula: Theodorum autem, & Nestorium, & eorum impietatem defendit, & laudat. Et quoniam, sicut dictum est, præsumunt quidam dicere, & epistolam, quæ prædictam impietatem continet, susceptam esse à Chalcedonensi sancto Concilio; hortamur vos conferre ea, quæ dicta sunt ab eodem sancto Concilio in definitione pro Fide exposita, cum his, quæ in impia epistola continentur; vt vndique recta quidem confirmentur, impia autem condemnentur. Omnia igitur prædicta cum omni subtilitate disceptantes, sicut Sacerdotes decet; in mente habentes Dei timorem, & futurum iudicium; & nihil pietati, & rectæ Fidei & veritati, & Dei gloriæ, & honori præponentes: in mente autem habentes, & Apostolicam pronuntiationem, quæ contra eos, qui contraria rectæ Fidei tradunt; prolata est: manifestè dicentem: Quòd licet nos, vel Angelus de cælo euangelizauerit vobis, præter quam quod euangelizauimus vobis: anathema sit. Sicut prædiximus, & modò iterum dico: Si quis vobis euangelizauerit, præter quàm accepistis: anathema sit. Scientes & Petri Apostoli præceptum, dicentis: Parati semper estote ad satisfactionem omni petenti vos rationem de spe, quæ in vobis est; celeriter de his, quæ interrogauimus, vestram manifestate voluntatem. Cum enim qui de recta Fide interrogatur, diu protrahit, nihil aliud est, nisi abnegatio rectæ confessionis. In interrogationibus enim, & responsis, quæ de Fide sunt, non est primus, nec secundus; sed qui in recta confessione paratior inuenitur, acceptabilis apud Deum est. Diuinitas vos seruet per multos annos, sancti, ac religiosissimi

Pa-

Patres. Datum quarto Nonas Maias Constantinopoli, Imperij Domini Iustiniani perpetui Augusti anno xxvij. *post Consulatum Basilij viri clarissimi anno* xij.

EX BLASPHEMIIS THEODORI Mopsuesteni, quod de origine Nestorianæ hæresis dictum est, confirmatur. Cap. XI.

LECTA igitur hac epistola, quę in actis Concilij, quoniam Imperator formam in ipsa præscripserat, qua grauissimum hoc negotium cupiebat agi; Forma appellatur; Sancti Patres decreuerunt, vt singillatim vnumquodque trium capitulorum examinaretur. A recognitione itaque errorum, atque blasphemiarum Theodori Mopsuesteni cœptum est. Quod factũ fuit collatione, siue conuentu Patrũ, hoc est actione Concilij quarta. Recensita autem fuerunt septuaginta & vnũ loca, ex diuersis tractationibus, commentarijs, & expositionibus Theodori; ac eius quoque sceleratum symbolum recitatum. Nos è tam multis nonnulla hìc describenda duximus: ex quibus apparere satis apertè poterit, quàm verè dictum sit in epistola superius descripta: Nestorium à Theodoro pessimam suam doctrinam accepisse; ipsumq; Theodorum multo peiora Nestorio blasphemasse. Primus igitur locus ex relectis in Concilio, desumptus ex 3. libro Theodori contra impiũ Apollinarium, habetur his verbis: *Quomodo igitur tu, quem super omnes maximè decet mentium regimen;*

gimen; illum qui ex Virgine natus est, Deũ esse, & ex Deo consubstantialem Patri existimari dicis; nisi forte sancto Spiritui imputare illius creationem nos iubes? Sed quis est Deus ex Deo, & consubstantialis Patri? is idem, qui ex Virgine natus erat; (ò mirandum) & qui per Spiritum sanctum, secundum diuinas Scripturas, plasmatus est, & confictionem in muliebri accepit ventre? Inerat forsitan, quia mox quidem plasmatus est, & vt templũ Dei esset, accepit. Non tamen existimandũ nobis est, Deum de Virgine natum esse: nisi fortè existimandũ idem nobis est, & quòd natum est, & quòd est in nato templo; & qui in templo est, Deus Verbum: non tamen nec secundum tuam vocem pronuntiandum est, omnino ex Virgine Deum natum esse, & ex Deo consubstantialem Patri. Nam si non homo est, sicut dicis, assumptus, qui natus est ex Virgine; Deus verò incarnatus: quomodo qui natus est, Deus ex Deo, & consubstantialis dicetur Patri; carne non potente hanc vocem suscipere? Nam est quidem dementia, Deum ex Virgine natum esse dicere. Hoc enim nihil aliud est, quàm ex semine eum dicere Dauid, de substantia Virginis genitum; & in ipsa plasmatum: quia quod ex semine Dauid, & de substantia Virginis est; in materno ventre constitit: & sancti Spiritus plasmatum virtute, natum fuisse dicimus de Virgine. Vt autem aliquis ex hoc concedat dicere ipsis, quòd Deus ex Deo, & consubstantialis Patri, natus est ex Virgine, eo quòd est in templo nato; sed non per se natus est Deus Verbum; incarnatus verò, sicut dicit iste sapiens. Si igitur cum carne eum natum esse dicunt; quod autem natum est, Deus ex Deo, & consubstantialis Patri est; necesse est hoc, & carnem dicere. Quòd si non idcirco caro est, quoniam nec Deus ex Deo, nec

con-

consubstantialis Patri, sed ex semine Dauid, & consubstantialis ei, cuius semen est; & non id, quod natum est ex Virgine, Deus est ex Deo, & consubstantialis Patri: nisi fortè pars nati, prout ipse in inferioribus partem Christi nominat Deitatem: sed non diuina natura ex Virgine nata est. Natus autem est ex Virgine, qui ex substantia Virginis constat; non Deus Verbum, ex Maria natus est. Natus autem est ex Maria, qui ex semine est Dauid; non Deus Verbum ex muliere natus est; sed natus ex muliere, qui virtute Spiritus sancti plasmatus est in ea. Non ex matre natus, & consubstantialis Patri: sine matre enim est, secundum beati Pauli vocem; sed qui in posterioribus temporibus, in materno ventre, sancti Spiritus virtute plasmatus est, vtpote sine Patre propterea dictus. Hæc Theodorus; ex quibus Nestorius didicisse potuit nefandam distinctionem, immò blasphemam diuisionem templi, & Dei templum inhabitantis, à Mopsuesteno excogitatam. Sic quoque ex his, quæ modò subijciemus, secundo, tertio, ac sexto loco in Concilio lectis; videbimus accepisse ab eodem doctore, ac magistro impietatis suæ: Dominum nostrum Iesum Christum, tanquam purum hominem, diuinæ gratiæ beneficio (verumtamen modo præstantissimo, vtpote ex coniunctione inseparabili inhabitantis in se Dei Verbi;) paulatim ad virtutem profecisse; & sic redemptionis nostræ mysterium adimpleuisse: passione videlicet, morte, resurrectione, & ad cœlum ascensione sua. Pari quoque pacto meruisse coadorationem cum Deo Verbo, ex eius coniunctione. Quæ omnia postmodum Nestorius à

G Theo-

Theodoro mutuatus, impiè delirauit. Sed ſubijciamus verba Theodori ex eodem libro, paulò poſt illa, quæ ſuperius deſcripta ſunt. *Mox autem in ipſo plaſmato, Deus Verbum factus eſt: nec enim in cælum aſcendenti ſolum inerat, ſed etiam ex mortuis reſurgenti; vtpote & reſuſcitans eum ſecundum ſuam promiſſionem. Nec reſurgenti ex mortuis ſolum inerat, ſed etiã crucifixo, & baptizato, & euangelicam poſt baptiſma conuerſationem peragenti; necnon etiam ante baptiſma legalem adimplenti conſtitutionem; & præſentato ſecundum legem, & circumciſo, & partus pannis obuoluto. Erat autem fortè in ipſo, & naſcente, & cum in materno vtero eſſet, à prima ſtatim plaſmatione. Diſpenſationi enim, quæ circa eum erat, ordinem imponebat; vtpote, & particulatim ipſum ad perfectionem perducens.* Et poſt alia ex eodem libro tertio contra Apollinarium. *Et per tempus quidem ad baptiſma ducens, poſt illud autem ad mortem: deinde ſecundum ſuam pronuntiationem, reſuſcitans, ducens in cælum, collocans eum ad dexteram Dei per ſuam coniunctionem; ex qua ſedet, & adoratur ab omnibus, & omnes iudicabit. Iſtorum autem omnium finem apud ſe habebat Deus Verbum, cum in eo erat, & omnia per ordinem complebat: quem ordinem ipſe arbitrabatur bene habere, præfinitione quidem, & voluntate, quam antea ſtatuit pro his, quæ euentura erant; & bona voluntate, quam circa eum habebat, ab initio ſimiliter inerat ei: per ordinem autem ſibi placitum, ad perfectionem ducebat ipſum.* Et poſt multa in eodem libro, inquit impius iſte: *Quod enim dictum eſt, Ducebatur à ſpiritu, apertè hoc ſignificat, quòd ab eo regebatur; ab eo ad virtutem propoſitorum confortaba-*

tabatur; ab eo ad hæc quæ oportebat, ducebatur; ab eo, quod decebat, docebatur; ab eo cogitationibus corroborabatur, vt ad tantum certamen sufficeret: sicut & beatus Paulus dicit: Quicumque enim Spiritu Dei aguntur, hi sunt filij Dei: duci Spiritu dicens illos, qui ab eo gubernantur, ab eo docentur, ab eo ad melius constituuntur, ab eo competentium doctrinam accipiunt. Cum dixisset autem Euangelista, quòd Spiritu sancto plenus regressus est à Iordane; apertè demonstrauit, quod huius causa Spiritus sancti habitationem in baptismate suscepit; vt inde propositam caperet virtutem. Vnde & ad certamen illud, quod pro nobis erat ad Diabolum effecturus; Spiritu ducebatur. Patere abundè credimus ex his, quod ab initio dictum est: Theodorum Nestorij doctorem fuisse. Quòd autem peiora Nestorio blasphemauerit; ex relectis in Concilio blasphemijs suis, ostendamus. Affirmauit impius, ac nefarius iste; quod non sine maximo animi horrore Christianæ aures audire possunt: Redemptorem nostrum, agnum Dei immaculatum, tētationibus corporalium libidinum, atque passionum obnoxium fuisse: quas tamen faciliùs vincebat, quàm ceteras animi passiones. Execranda eius verba, quæ non nisi magna necessitate compulsi, maiori tamen cordis nostri dolore, hìc describimus; hæc sunt, ex libro de Incarnatione: *Plus inquietabatur Dominus, & certamen habebat ad animæ passiones, quàm corporis: & meliore animo libidines vincebat, mediante Deitate, ad perfectionem. Vnde & Dominus ad hæc maximè instituens videtur certamen. Cupiditate enim pecuniarum non deceptus, & gloriæ desiderio non tentus; carni quidem præbuit nihil: nec enim illius erat*

talibus vinci. Et paulò poſt: *Et maius certamen inſtituit ad animæ paſſiones, minus autem ad carnis: quanto & amplius, & magis inquietare illas contingebat; & magis illa erat, quæ & amplioris indigebat medicinæ; videlicet, quòd & carnem, & animam aſſumens, per vtraſque pro vtriſque certabat: mortificans quidem in carne peccatum, & manſuetans eius libidines, & facilè capiendas meliori ratione animæ faciens: erudiens autem animam, & exercitans & ſuas paſſiones vincere, & carnis refrænare libidines. Hæc enim Deitas inhabitans operabatur: hæc inhabitans medebatur vtrique eorum*. His igitur inauditis blaſphemijs Maieſtatem Dei Verbi incarnati, iſte teterrimus hoſtis myſterij ineffabilis noſtræ ſalutis, lædebat. Sed eius gloriæ inuidens, etiam quod ipſa Veritas de ſeipſa teſtata eſt; nempe, cuncta quæ euentura erant de eius incarnatione, noſtraq; redemptione, à Spiritu ſancto prædicta in Scripturis ſanctis antea fuiſſe; impudentiſſimè negauit. In principio enim commenti, quod in duodecim Prophetas ſcripſit, abnegans prophetias de Chriſto eſſe prædictas; ita loquitur: *Sed non volentes iſta conſiderare, voces omnes trahere ad Dominum tentant Chriſtum: vt & quæ de populo facta ſunt, ſimili modo intelligerent; & riſum præſtarent Iudæis: quando, ex ſcriptorum ſequentia, nihil ad Dominum Chriſtum pertinentes oſtendunt voces*. Et poſt alia infert: *Tale eſt: Et quòd non derelicta eſt anima eius in inferno, nec caro eiu[illegible] vidit corruptionem. Nam propheta quidem ſupra mod[illegible] ponit circa populum prouidentiam; volens di[illegible] extentabiles eos ab omnibus conſeruauit malis. [illegible] n hoc verum, & ex ipſis rebus euentum acce-*

pit

pit in Domino Christo; frequentissimè de eo loquens beatus Petrus vtitur Prophetæ voce: ostendens, quod de populo supra modum dictum est; hoc verum euentum in ipsis rebus accepit nunc in Domino Christo. Et post alia insert: *Eundem intellectum habet & illud: Diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestimentum meum miserunt sortem. Quòd enim psalmus nullatenus conuenit Domino, certũ est. Neque enim erat Domini Christi, qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius; dicere: Longe à salute mea verba delictorum meorum. Sed & ipse Dominus, dum secundum communem hominum legem, in passione opprimeretur: Deus meus, Deus meus, quare me dereliquisti; emisit vocem. Et Apostoli: Diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestimentum meum miserunt sortem; ad eum traxerunt manifestè: quoniam, quod supra modum dictum fuerat prius à Dauid, propter illata ei mala; hoc ex operibus euenit in Domino Christo; cuius & vestimenta diuiserunt, & sorti tunicam subiecerunt.* Nec desunt sanè alia loca, quibus eamdem blasphemiam iterauit Theodorus: quæ similiter recitata in Concilio fuerunt. Immò verò sanctis ipsis Scripturis fidem abrogare pluribus in locis conatur: præcipuè verò librum Iob, & Canticum Canticorum Salomonis reprobat. De quibus hæc scripsit, vt habetur ex cathalogo blasphemiarum eius, in actis Concilij. Asserit enim de libro Iob: non ab ipso Iob scriptum fuisse, sed ab alio; qui cupiditate vanæ gloriæ scribere viri Sancti vitam aggressus, multa importunè de paganicis fabulis in ea inseruerit. Inquit autem: *Erat igitur satis idoneum, superuacua quidem omnia verba auferre Scripturæ; quæ autem ad significationem vitæ eius ne-*

cessaria erant; exponere: quæ omnia sufficiebant quemlibet ad meliora conuertere, & æmulatorem facere boni. Nunc verò cum hoc non fecisset; ad vani honoris amorem non necessarium respiciens; non in minimis existimationi iusti nocuit apud eos, qui diuinas Scripturas non cum debita deuotione iudicare solent. Et ex hoc multos fecit scripta inculpare, & ad accusationẽ ea trahere beati Iob. Et post alia, vt magis ostenderet figmentum, atque fabulam esse scriptionem illam; subsequitur: *Ipsa statim verba, ex quibus incipere eum dicit conscriptor, cum peruenissent amici; quis consideranter omnia videns, putet, aut dicat, iusti vnquam menti conuenire? Maledicta enim tam multa colligere statim ab initio; & rebus ea imponere, quæ maledictum suscipere non possunt; quia nec subsistere creduntur: quis existimet ei conuenire, qui cum tanta sapientia, & virtute, & reuerentia suam vitam gubernasset?* Et per omnia reprobans scripturam Iob, & conscriptori (idest Spiritui sancto) maledicens; in fine interpretationis blasphemiæ suæ, ita dicit: *Paruum autem est istud flagitium ad hoc, quod in fine positum est. Hoc enim quod dixit, tertiam filiam suam Amalthea cornu eum vocasse; nihil aliud est, quàm ostendere cum paganicis fabulis assentientem, & idololatriæ figmenta diligentem: certo quidem constituto, quòd nec scire quidem de Ioue, de Saturno, & Iunone paganicas fabulas poterat Iob beatus, homo barbarus, & Edomitanus genere. Quòd si & sciret, sed non filiæ suæ mirabiliter diuinitus natæ, ex idololatriæ paganicis fabulis nomen imponeret; decorare eam existimans, si ita nominata fuisset.* Hæc de his, quæ in Iob Theodorus impiè blasphemauit. Quamplura etiam in Concilio, eiusdem in

eodem

eodem genere lecta fuerunt. Sed transeamus ad eius nefarium iudicium de Canticis Canticorum. Est enim, vt ex his verbis apparebit: *Cum me piguisset Cantica Canticorum perlegere, quoniam neque secundum propheticam speciem exposita sunt; neque secundum historiarum traditionem, sicut Scriptura Regum; neque demonstratiua admonitione studij vtuntur: nescio quomodo tuarum literarum præceptum, de Cantico Canticorum exigens à nobis irrecusabiliter causam: fecit me circa eam diligentiorem: violenter quidem. Et sic nec enim cessaui, & initio ipso lectionis quasi studiosa alacritate oscitans frequenter, & dormitans, sicut conuiuio codicis nuptiali, & hoc regali, percantatus.* Et post pauca subdit: *Sed sic per sapientiam, Gentibus, & Iudæis prædicabilem, & terribilem existentem, vt solertem. Vnde & pax ei firmior, quàm in anterioribus temporibus, erat; timore summæ circa ea prudentiæ, frenatis gentibus bella amantibus. Aegyptiacum conuiuium facit Salomonem apud Iudæos vitiosum, tanquam legum paternarum præuaricatorem; abdicantium alienigenas nuptias. Et ad puellæ conuiuium cecidit; fugiendæ quidem etiam ipso patrio deformi colore: (nocturnorum enim colorum Aegyptus genitrix) magis verò fugiendæ, quoniam genus habebat ex Cham, qui hæres fuit antiquæ maledictionis Noe; ex quibus passus est aliquid Salomon circa coniugis desiderium: & opprobrio præuaricationis irritatus, componit Canticam excusationem, vt gratior etiam vxori sit, Canticis delectatus pro ea factis: & improperantes sapienter percussit, tanquam conscripti causam illi dantes lætitiarum, & non pœnitentiæ, propter nuptias tanquam prauas. Vnde ab osculis nuptialibus statim ei & initium est, tanquam sistenti nouam*

nuptam reclamantem vituperantibus: Osculetur me sponsus ab osculis cris eius: & vestrum mihi cura nulla opprobrium latrantium. Et quæ sequuntur.

Iam verò cuique satis abundè patere potest, quomodo de sacra Scriptura impius Theodorus sentiret; qui talia, vt vidimus scripsisset: quæ tametsi ad disputationem nostram non pertineant; voluimus nihilominus in medium afferre: cum, & peiora ipsum blasphemasse, vt sancti Patres dixerunt, appareret; tum, vt vnusquisque dignoscere posset, quàm vitanda sint cuncta, à nefando, pessimoq; hoc auctore conscripta. Sed adhuc euidentius constabit, quod dicimus, ex scelerato eius symbolo, ex actis eiusdem quintæ vniuersalis sanctæ Synodi inferius descripto.

SCELERATVM SYMBOLVM impij Theodori. Cap. XII.

EOs, *qui nunc primum erudiuntur Ecclesiasticorum dogmatum subtilitatem; seu ab aliquo hæretico errore transire volunt ad veritatem; doceri oportet, & confiteri, quòd Credimus in vnum Deum Patrem sempiternum, qui non postea cœpit esse, sed supra constitutum sempiternum: sed neque postremò factum Patrem, quia semper & Deus erat, & Pater. Credimus autem, & in vnum Filium Dei vnigenitum, qui est de substantia Patris, vt verè Filium; qui & eiusdem substantiæ est, cuius & est, & creditur Filius. Et in Spiritum sanctum, qui ex Dei substantia est: qui non Filius. Deus autem est secundum substantiam: quia illius est substantiæ, cu-*

ius est Deus, & Pater: ex quo secundum substantiam est. Nos enim, inquit, non spiritum huius mundi accepimus; sed Spiritũ, qui ex Deo est: à creatura quidẽ ipsum segregans omni; Deo autem coniungens, ex quo secundum substantiam est: propria autem ratione præter omnem creaturam, quam non secundum substantiam, sed causa opificationis; ex Deo esse putamus: & neque Filium putantes, neque per Filium essentiam accipientem. Confitemur autem Patrem vnum, perfectum persona; & Filium similiter, & Spiritum sanctum eodem modo. Salua autem ratione pietatis nobis, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, non tres aliquas substantias diuersas putare; sed vnam eandemq́ naturam Deitatis cognoscentes. Oportet autem & de dispensatione, quam pro nostra salute in ea dispensatione, quæ est circa Dominum Christum; Dominus effecit Deus; scire, quòd Deus verum hominem assumpsit, perfectum, à semine constitutum Abrahæ, & Dauid, secundum declarationem scripturarum diuinarum; hoc constitutum natura, quod erant illi, quorum de semine erat: hominem perfectum secundum naturam, & ex anima intellectuali, & carne consistentem humana. Quem hominem constitutum secundum nostram naturam, Spiritus sancti virtute in Virgine factum, & natum ex muliere, & factum sub lege, vt omnes nos redimeret à legis seruitute; quam longè ante statuit, adoptionem recipientes; ineffabiliter coniunxit sibi. Qui mortem quidem eum secundum legem hominum sustinere fecit: resuscitauit autem ex mortuis, & eduxit in cælum, & sedere fecit in dextera Dei: vnde super omnem constitutus Principatum, & Potestatem, & Dominationem, & Virtutem, & omne nomen, quod nominatur non solum in hoc sæculo, sed

etiam in futuro; ab omni creatura suscipit venerationem, ut inseparabilem ad diuinam naturam habens coniunctionem, relatione Dei, & intellectu: omni ei creatura venerationem attribuente. Et neque duos dicimus Filios, neque duos Dominos; quoniam unus Filius secundum substantiam, Deus Verbum, vnigenitus Filius Patri, cui iste coniunctus, & particeps, communionem habet Filij nomine, & honoris: & Dominus secundum substantiam Deus Verbum, cui coniunctus iste communionem habet honoris. Et ideò nec duos dicimus Filios, nec duos Dominos: quoniam certo constituto, secundum naturam, Domino & Filio; inseparabilem habens ad eum coniunctionem, qui pro nostra assumptus est salute; cum illo honorem, & nominationem Filij & Domini habet: non tamquam nostrum vnusquisque per seipsum subsistens filius (vnde, & Filij multi secundum beatum dicimur Paulum;) sed solus præcipuum habens hoc, vt in coniunctione ad Deum Verbum, tam filiationis, quàm dominationis particeps sit: amputans omnem intellectum dualitatis filiorum, & dominorum. Præbet autem nobis in coniunctione ad Deum Verbum, omnem habere eius, & Fidem, & intellectũ, & visionem: pro quibus & venerationem, relatione Dei, ab omni suscipit creatura. Vnum ergo Filium dicimus, & Dominum Iesum Christum, per quem omnia facta sunt: principaliter quidem Deum Verbum intelligentes: qui secundum substantiam, & Filius Dei, & Dominus est. Deinde simul mente accipientes sumptum Iesum, qui est de Nazareth, quem vnxit Deus spiritu, & virtute; vt coniunctione ad Deum Verbum, filiationis, & dominationis participem constitutum: qui secundus Adam à beato vocatur Paulo; eiusdem quidem naturæ constitutus Adam; & ostendens

dens nobis futurum statum; & tantam habens ad illum differentiam, quanta fiet eius, qui ineffabilia præbet futuri status bona, ad eum, qui præsentium tristium dedit initium. Simili autem modo, & secundus homo vocatur, vt statum secũdum manifestans: quia prioris quidem initium dedit Adam, mortalis, & passibilis, & multorum pleni dolorum; in quo & demonstrauit ad eum habere similitudinem: secundum autem ostendit Dominus Christus. Iste de cælis in futurum visus, omnes nos in communionem educet suam. Nam primus, dicit, homo de terra terrenus: secundus, homo Dominus de cælo: idest inde in futuro appariturus, vt omnes ad imitationem adducat sui. Vnde addit: Qualis terrenus, tales & terreni: & qualis cælestis, tales & cælestes. Et quomodo induimus imaginem terreni, induamus & imaginem eius, qui de cælo est. In eo apparente, & eum omnibus videntibus, qui iudicandi sunt; in occulto constituta diuina natura, faciet iudicium. Tempora enim ignorantiæ nostræ despiciens Deus, nunc annunciat hominibus, vt omnes vbique pænitentiam agant: quoniam statuit diem, quo iudicet de orbe terrarum in æquitate; in viro, cui constituit fidem præstare, suscitans eum de mortuis. Ista est Ecclesiasticorum dogmatum doctrina: & omnis qui contraria ei sapit: anathema sit. Hactenus sceleratum symbolum impij Theodori. Quod quanta cum indignatione sanctæ Synodi auditum fuerit, declarant hæc verba, ex synodalibus actis descripta; videlicet:

Et postquam lectæ sunt blasphemiæ Theodori Mopsuesteni, & impium eius symbolum: SANCTA SYNODVS exclamauit: HOC symbolum Satanas composuit. Anathema ei, qui hoc symbolum composuit. Hoc symbolum Ephesina

Theodoro mutuatus, impiè delirauit. Sed subijciamus verba Theodori ex eodem libro, paulò post illa, quæ superius descripta sunt. *Mox autem in ipso plasmato, Deus Verbum factus est: nec enim in cælum ascendenti solum inerat, sed etiam ex mortuis resurgenti; vtpote & resuscitans eum secundum suam promissionem. Nec resurgenti ex mortuis solum inerat, sed etiã crucifixo, & baptizato, & euangelicam post baptisma conuersationem peragenti; necnon etiam ante baptisma legalem adimplenti constitutionem; & præsentato secundum legem, & circumciso, & partus pannis obuoluto. Erat autem fortè in ipso, & nascente, & cum in materno vtero esset, à prima statim plasmatione. Dispensationi enim, quæ circa eum erat, ordinem imponebat; vtpote, & particulatim ipsum ad perfectionem perducens.* Et post alia ex eodem libro tertio contra Apollinarium. *Et per tempus quidem ad baptisma ducens, post illud autem ad mortem: deinde secundum suam pronuntiationem, resuscitans, ducens in cælum, collocans eum ad dexteram Dei per suam coniunctionem; ex qua sedet, & adoratur ab omnibus, & omnes iudicabit. Istorum autem omnium finem apud se habebat Deus Verbum, cum in eo erat, & omnia per ordinem complebat: quem ordinem ipse arbitrabatur bene habere, præfinitione quidem, & voluntate, quam antea statuit pro his, quæ euentura erant; & bona voluntate, quam circa eum habebat, ab initio similiter inerat ei: per ordinem autem sibi placitum, ad perfectionem ducebat ipsum.* Et post multa in eodem libro, inquit impius iste: *Quod enim dictum est, Ducebatur à spiritu, apertè hoc significat, quòd ab eo regebatur; ab eo ad virtutem propositorum confor-*

taba-

tabatur; ab eo ad hæc quæ oportebat, ducebatur; ab eo, quod decebat, docebatur; ab eo cogitationibus corroborabatur, vt ad tantum certamen sufficeret: sicut & beatus Paulus dicit: Quicumque enim Spiritu Dei aguntur, hi sunt filij Dei: duci Spiritu dicens illos, qui ab eo gubernantur, ab eo docentur, ab eo ad melius constituuntur, ab eo competentium doctrinam accipiunt. Cum dixisset autem Euangelista, quòd Spiritu sancto plenus regressus est à Iordane; apertè demonstrauit, quod huius causa Spiritus sancti habitationem in baptismate suscepit; vt inde propositam caperet virtutem. Vnde & ad certamen illud, quod pro nobis erat ad Diabolum effecturus; Spiritu ducebatur. Patere abundè credimus ex his, quod ab initio dictum est: Theodorum Nestorij doctorem fuisse. Quòd autem peiora Nestorio blasphemauerit; ex relectis in Concilio blasphemijs suis, ostendamus. Affirmauit impius, ac nefarius iste; quod non sine maximo animi horrore Christianæ aures audire possunt: Redemptorem nostrum, agnum Dei immaculatum, tētationibus corporalium libidinum, atque passionum obnoxium fuisse: quas tamen faciliùs vincebat, quàm ceteras animi passiones. Execranda eius verba, quæ non nisi magna necessitate compulsi, maiori tamen cordis nostri dolore, hìc describimus; hæc sunt, ex libro de Incarnatione: *Plus inquietabatur Dominus, & certamen habebat ad animæ passiones, quàm corporis: & meliore animo libidines vincebat, mediante Deitate, ad perfectionem. Vnde & Dominus ad hæc maximè instituens videtur certamen. Cupiditate enim pecuniarum non deceptus, & gloriæ desiderio non tentus; carni quidem præbuit nihil: nec enim illius erat*

talibus vinci. Et paulò post: *Et maius certamen instituit ad animæ passiones, minus autem ad carnis: quanto & amplius, & magis inquietare illas contingebat; & magis illa erat, quæ & amplioris indigebat medicinæ; videlicet, quòd & carnem, & animam assumens, per vtrasque pro vtrisque certabat: mortificans quidem in carne peccatum, & mansuetans eius libidines, & facilè capiendas meliori ratione animæ faciens: erudiens autem animam, & exercitans & suas passiones vincere, & carnis refrænare libidines. Hæc enim Deitas inhabitans operabatur: hæc inhabitans medebatur vtrique eorum*. His igitur inauditis blasphemijs Maiestatem Dei Verbi incarnati, iste teterrimus hostis mysterij ineffabilis nostræ salutis, lædebat. Sed eius gloriæ inuidens, etiam quod ipsa Veritas de seipsa testata est; nempe, cuncta quæ euentura erant de eius incarnatione, nostraq; redemptione, à Spiritu sancto prædicta in Scripturis sanctis antea fuisse; impudentissimè negauit. In principio enim commenti, quod in duodecim Prophetas scripsit, abnegans prophetias de Christo esse prædictas; ita loquitur: *Sed non volentes ista considerare, voces omnes trahere ad Dominum tentant Christum: vt & quæ de populo facta sunt, simili modo intelligerent; & risum præstarent Iudæis: quando, ex scriptorum sequentia, nihil ad Dominum Christum pertinentes ostendunt voces*. Et post alia infert: *Tale est: Et quòd non derelicta est anima eius in inferno, nec caro eius vidit corruptionem. Nam propheta quidem supra modum ipsam ponit circa populum prouidentiam; volens dicere, quoniam inextentabiles eos ab omnibus conseruauit malis. Quoniam autem hoc verum, & ex ipsis rebus euentum accepit*

pit in Domino Christo; frequentissimè de eo loquens beatus Petrus vtitur Prophetæ voce: ostendens, quod de populo supra modum dictum est; hoc verum euentum in ipsis rebus accepit nunc in Domino Christo. Et post alia infert: *Eundem intellectum habet & illud: Diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestimentum meum miserunt sortem. Quòd enim psalmus nullatenus conuenit Domino, certū est. Neque enim erat Domini Christi, qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius; dicere: Longe à salute mea verba delictorum meorum. Sed & ipse Dominus, dum secundum communem hominum legem, in passione opprimeretur: Deus meus, Deus meus, quare me dereliquisti; emisit vocem. Et Apostoli: Diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestimentum meum miserunt sortem; ad eum traxerunt manifestè: quoniam, quod supra modum dictum fuerat prius à Dauid, propter illata ei mala; hoc ex operibus euenit in Domino Christo; cuius & vestimenta diuiserunt, & sorti tunicam subiecerunt.* Nec desunt sanè alia loca, quibus eamdem blasphemiam iterauit Theodorus: quæ similiter recitata in Concilio fuerunt. Immò verò sanctis ipsis Scripturis fidem abrogare pluribus in locis conatur: præcipuè verò librum Iob, & Canticum Canticorum Salomonis reprobat. De quibus hæc scripsit, vt habetur ex cathalogo blasphemiarum eius, in actis Concilij. Asserit enim de libro Iob: non ab ipso Iob scriptum fuisse, sed ab alio; qui cupiditate vanæ gloriæ scribere viri Sancti vitam aggressus, multa importunè de paganicis fabulis in ea inseruerit. Inquit autem: *Erat igitur satis idoneum, superuacua quidem omnia verba auferre Scripturæ; quæ autem ad significationem vitæ eius ne-*

 cessaria

cessaria erant; exponere: quæ omnia sufficiebant quemlibet ad meliora conuertere, & æmulatorem facere boni. Nunc verò cum hoc non fecisset; ad vani honoris amorem non necessarium respiciens; non in minimis existimationi iusti nocuit apud eos, qui diuinas Scripturas non cum debita deuotione iudicare solent. Et ex hoc multos fecit scripta inculpare, & ad accusationē ea trahere beati Iob. Et post alia, vt magis ostenderet figmentum, atque fabulam esse scriptionem illam; subsequitur: *Ipsa statim verba, ex quibus incipere eum dicit conscriptor, cum peruenissent amici; quis consideranter omnia videns, putet, aut dicat, iusti vnquam menti conuenire? Maledicta enim tam multa colligere statim ab initio; & rebus ea imponere, quæ maledictum suscipere non possunt; quia nec subsistere creduntur: quis existimet ei conuenire, qui cum tanta sapientia, & virtute, & reuerentia suam vitam gubernasset?* Et per omnia reprobans scripturam Iob, & conscriptori (idest Spiritui sancto) maledicens; in fine interpretationis blasphemiæ suæ, ita dicit: *Paruum autem est istud flagitium ad hoc, quod in fine positum est. Hoc enim quod dixit, tertiam filiam suam Amalthea cornu eum vocasse; nihil aliud est, quàm ostendere cum paganicis fabulis assentientem, & idololatriæ figmenta diligentem: certo quidem constituto, quòd nec scire quidem de Ioue, de Saturno, & Iunone paganicas fabulas poterat Iob beatus, homo barbarus, & Edomitanus genere. Quòd si & sciret, sed non filiæ suæ mirabiliter diuinitus natæ, ex idololatriæ paganicis fabulis nomen imponeret; decorare eam existimans, si ita nominata fuisset.* Hæc de his, quæ in Iob Theodorus impiè blasphemauit. Quamplura etiam in Concilio, eiusdem in

eodem

eodem genere lecta fuerunt. Sed transeamus ad eius nefarium iudicium de Canticis Canticorum. Est enim, vt ex his verbis apparebit: *Cum me piguisset Cantica Canticorum perlegere, quoniam neque secundum propheticam speciem exposita sunt; neque secundum historiarum traditionem, sicut Scriptura Regum; neque demonstratiua admonitione studij vtuntur: nescio quomodo tuarum literarum præceptum, de Cantico Canticorum exigens à nobis irrecusabiliter causam: fecit me circa eam diligentiorem: violenter quidem. Et sic nec enim cessaui, & initio ipso lectionis quasi studiosa alacritate oscitans frequenter, & dormitans, sicut conuiuio codicis nuptiali, & hoc regali, percantatus.* Et post pauca subdit: *Sed sic per sapientiam, Gentibus, & Iudæis prædicabilem, & terribilem existentem, vt solertem. Vnde & pax ei firmior, quàm in anterioribus temporibus, erat; timore summæ circa ea prudentiæ, frenatis gentibus bella amantibus. Aegyptiacum conuiuium facit Salomonem apud Iudæos vitiosum, tanquam legum paternarum præuaricatorem; abdicantium alienigenas nuptias. Et ad puellæ conuiuium cecidit; fugiendæ quidem etiam ipso patrio deformi colore: (nocturnorum enim colorum Aegyptus genitrix) magis verò fugiendæ, quoniam genus habebat ex Cham, qui hæres fuit antiquæ maledictionis Noe; ex quibus passus est aliquid Salomon circa coniugis desiderium: & opprobrio præuaricationis irritatus, componit Canticam excusationem, vt gratior etiam vxori sit, Canticis delectatus pro ea factis: & improperantes sapienter percussit, tanquam conscripti causam illi dantes lætitiarum, & non pœnitentiæ, propter nuptias tanquam prauas. Vnde ab osculis nuptialibus statim ei & initium est, tanquam sistenti nouam*

nuptam reclamantem vituperantibus: Osculetur me sponsus ab osculis oris eius: & vestrum mihi cura nulla opprobrium latrantium. Et quæ sequuntur.

Iam verò cuique satis abundè patere potest, quomodo de sacra Scriptura impius Theodorus sentiret; qui talia, vt vidimus scripsisset: quæ tametsi ad disputationem nostram non pertineant; voluimus nihilominus in medium afferre: cum, & peiora ipsum blasphemasse, vt sancti Patres dixerunt, appareret; tum, vt vnusquisque dignoscere posset, quàm vitanda sint cuncta, à nefando, pessimoq; hoc auctore conscripta. Sed adhuc euidentius constabit, quod dicimus, ex scelerato eius symbolo, ex actis eiusdem quintæ vniuersalis sanctæ Synodi inferius descripto.

SCELERATVM SYMBOLVM impij Theodori. Cap. XII.

EOs, *qui nunc primum erudiuntur Ecclesiasticorum dogmatum subtilitatem; seu ab aliquo hæretico errore transire volunt ad veritatem; doceri oportet, & confiteri, quòd Credimus in vnum Deum Patrem sempiternum, qui non postea cœpit esse, sed supra constitutum sempiternum: sed neque postremò factum Patrem, quia semper & Deus erat, & Pater. Credimus autem, & in vnum Filium Dei vnigenitum, qui est de substantia Patris, vt verè Filium; qui & eiusdem substantiæ est, cuius & est, & creditur Filius. Et in Spiritum sanctum, qui ex Dei substantia est: qui non Filius. Deus autem est secundum substantiam: quia illius est substantiæ, cu-*

ius eſt Deus, & Pater: ex quo ſecundum ſubſtantiam eſt. Nos enim, inquit, non ſpiritum huius mundi accepimus; ſed Spiritũ, qui ex Deo eſt: à creatura quidẽ ipſum ſegregans omni; Deo autem coniungens, ex quo ſecundum ſubſtantiam eſt: propria autem ratione præter omnem creaturam, quam non ſecundum ſubſtantiam, ſed cauſa opificationis; ex Deo eſſe putamus: & neque Filium putantes, neque per Filium eſſentiam accipientem. Confitemur autem Patrem vnum, perfectum perſona; & Filium ſimiliter, & Spiritum ſanctum eodem modo. Salua autem ratione pietatis nobis, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, non tres aliquas ſubſtantias diuerſas putare; ſed vnam eandemq; naturam Deitatis cognoſcentes. Oportet autem & de diſpenſatione, quam pro noſtra ſalute in ea diſpenſatione, quæ eſt circa Dominum Chriſtum; Dominus effecit Deus; ſcire, quòd Deus verum hominem aſſumpſit, perfectum, à ſemine conſtitutum Abrahæ, & Dauid, ſecundum declarationem ſcripturarum diuinarum; hoc conſtitutum natura, quod erant illi, quorum de ſemine erat: hominem perfectum ſecundum naturam, & ex anima intellectuali; & carne conſiſtentem humana. Quem hominem conſtitutum ſecundum noſtram naturam, Spiritus ſancti virtute in Virgine factum, & natum ex muliere, & factum ſub lege, vt omnes nos redimeret à legis ſeruitute; quam longè ante ſtatuit, adoptionem recipientes; ineffabiliter coniunxit ſibi. Qui mortem quidem eum ſecundum legem hominum ſuſtinere fecit: reſuſcitauit autem ex mortuis, & eduxit in cælum, & ſedere fecit in dextera Dei: vnde ſuper omnem conſtitutus Principatum, & Poteſtatem, & Dominationem, & Virtutem, & omne nomen, quod nominatur non ſolum in hoc ſæculo, ſed

etiam

etiam in futuro; ab omni creatura suscipit venerationem, ut inseparabilem ad diuinam naturam habens coniunctionem, relatione Dei, & intellectu: omni ei creatura venerationem attribuente. Et neque duos dicimus Filios, neque duos Dominos; quoniam unus Filius secundum substantiam, Deus Verbum, unigenitus Filius Patri, cui iste coniunctus, & particeps, communionem habet Filij nomine, & honoris: & Dominus secundum substantiam Deus Verbum, cui coniunctus iste communionem habet honoris. Et ideò nec duos dicimus Filios, nec duos Dominos: quoniam certo constituto, secundum naturam, Domino & Filio; inseparabilem habens ad eum coniunctionem, qui pro nostra assumptus est salute; cum illo honorem; & nominationem Filij & Domini habet: non tamquam nostrum unusquisque per seipsum subsistens filius (unde, & Filij multi secundum beatum dicimur Paulum;) sed solus præcipuum habens hoc, ut in coniunctione ad Deum Verbum, tam filiationis, quàm dominationis particeps sit: amputans omnem intellectum dualitatis filiorum, & dominorum. Præbet autem nobis in coniunctione ad Deum Verbum, omnem habere eius, & Fidem, & intellectũ, & visionem: pro quibus & venerationem, relatione Dei, ab omni suscipit creatura. Vnum ergo Filium dicimus, & Dominum Iesum Christum, per quem omnia facta sunt: principaliter quidem Deum Verbum intelligentes: qui secundum substantiam, & Filius Dei, & Dominus est. Deinde simul mente accipientes sumptum Iesum, qui est de Nazareth, quem unxit Deus spiritu, & virtute; ut coniunctione ad Deum Verbum, filiationis, & dominationis participem constitutum: qui secundus Adam à beato vocatur Paulo; eiusdem quidem naturæ constitutus Adam; & osten-

dens

dens nobis futurum statum; & tantam habens ad illum differentiam, quanta fiet eius, qui ineffabilia præbet futuri status bona, ad eum, qui præsentium tristium dedit initium. Simili autem modo, & secundus homo vocatur, ut statum secũdum manifestans: quia prioris quidem initium dedit Adam, mortalis, & passibilis, & multorum pleni dolorum; in quo & demonstrauit ad eum habere similitudinem: secundum autem ostendit Dominus Christus. Iste de cælis in futurum visus, omnes nos in communionem educet suam. Nam primus, dicit, homo de terra terrenus: secundus, homo Dominus de cælo: idest inde in futuro apparituros, ut omnes ad imitationem adducat sui. Vnde addit: Qualis terrenus, tales & terreni: & qualis cælestis, tales & cælestes. Et quomodo induimus imaginem terreni, induamus & imaginem eius, qui de cælo est. In eo apparente, & eum omnibus videntibus, qui iudicandi sunt; in occulto constituta diuina natura, faciet iudicium. Tempora enim ignorantiæ nostræ despiciens Deus, nunc annunciat hominibus, ut omnes ubique pœnitentiam agant: quoniam statuit diem, quo iudicet de orbe terrarum in æquitate; in viro, cui constituit fidem præstare, suscitans eum de mortuis. Ista est Ecclesiasticorum dogmatum doctrina: & omnis qui contraria ei sapit: anathema sit. Hactenus sceleratum symbolum impij Theodori. Quod quanta cum indignatione sanctæ Synodi auditum fuerit, declarant hæc verba, ex synodalibus actis descripta; videlicet:

Et postquam lectæ sunt blasphemiæ Theodori Mopsuesteni, & impium eius symbolum: SANCTA SYNODVS exclamauit: HOC symbolum Satanas composuit. Anathema ei, qui hoc symbolum composuit. Hoc symbolum Ephesi-

na

na prima Synodus, vna cum auctore eius anathematizauit. Vnum tantummodo Fidei Symbolum scimus, quod Nicæni sancti Patres exposuerunt, & tradiderunt. Hoc & sanctæ tres Synodi tradiderunt: in hoc omnes baptizati sumus; & nos in hoc baptizamus. Anathema Theodoro Mopsuesteno. Iste Euangelia reprobauit, iste dispensationem iniuriauit. Anathema illis, qui non anathematizant illum. Defensores eius, Iudæi sunt: sequaces eius, pagani sunt.

DETECTA ORIGINE Nestorianæ hæreseos, fomenta illius patefiunt. Cap. XIII.

HACTENVS ex blasphemijs Theodori superiùs descriptis; & ex ipsius scelerato symbolo, cuiq; manifestum esse abundè credimus; quod ab initio ostendendum proposuimus: Nestorium nempè impietatis suæ doctrinam à Theodoro Mopsuesteno accepisse. Sed quoniam nostra hæc disputatio ad eradicationem Nestorianæ hæresis ex animis dilectissimorum fratrum Chaldæorum, instituta est; cum eius originem iam detexerimus, nunc ipsius fomenta ostendere, ex eiusdem sanctæ vniuersalis quintæ Synodi auctoritate; aggrediamur. Hæc autem sunt reliqua duo capitula, eidem sanctæ Synodo à Iustiniano Imperatore, vt examinarentur, proposita: scripta videlicet Theodoreti Episcopi Cyri aduersus duodecim Anathematismos sanctissimi Cyrilli; cæteraq; ab eodem Theodoreto pro Nestorio composita; & epistola

Ibæ ad Marim Persam. Describenda autem hæc omnia hoc in loco duximus, quia fundamenta suorum dogmatum facilè Chaldæi in illis agnoscere poterunt: quæ cum viderint damnata fuisse à sanctis Patribus; non dubitamus, quin & ipsi pietatis zelo, & orthodoxæ doctrinæ studio incensi, alacri animo illa reijciant; atque Catholicam veritatem, quam sancta Romana Ecclesia docet, libentissimè amplectantur.

EX HIS, QVÆ A THEODORETO scripta sunt aduersus duodecim Capitula S.Cyrilli. Et primo ex his, quę ad primum anathematismum scripsit; vt coram Patribus in Concilio lecta fuerunt, collatione V.

Cap. XIIII.

INQVIT Theodoretus: *Certum igitur est ex prædictis, quòd Dei forma non immutata in serui formam, sed manens quod erat; sumpsit serui formam. Si igitur non factus est caro Deus Verbum, sed carnem viuam, & rationabilem recepit; non ipse natura ex Virgine natus est, conceptus est, complasmatus, & formatus; & initium inde, vt esset accipiens, qui ante sæcula est, & Deus est, & apud Deum est, & cum Patre est, & cum Patre cognoscitur, & adoratur: sed cum sibi templum in Virginali vtero complasmauit, cum illo erat, qui complasmatus, & conceptus, & formatus, & na-*

& natus eſt. *Quapropter, & ſanctam illam Virginem, Dei genitricem appellamus; non quòd Deum natura genuit, ſed quòd hominem Deo vnitum, qui eum complaſmauit.* Et aduerſus ſecundum anathematiſmum: *Vnum quidem Chriſtum confitemur, diuinis doctrinis Apoſtolorum obedientes: & eundem per vnitatem Deum, & hominem nominamus: vnitatem verò, quæ eſt ſecundum ſubſiſtentiam, omninò ignoramus, tanquam nouam & alienigenam diuinarum ſcripturarum, & Patrum, qui eas interpretati ſunt.* Et iterum contra quartum anathematiſmum. *Cui igitur adſcribamus hoc quod eſt: Deus meus, Deus meus, quare me dereliquiſti? & hoc quod eſt: Pater, ſi poteſt fieri, tranſeat calix iſte à me. Et hoc quod eſt: Pater ſaluum me fac ab iſta hora. Et hoc quod eſt: Horam illam nemo cognouit, neque filius hominis: & alia, quæ humiliter ab ipſo, & à ſacris Apoſtolis de ipſo dicta, & ſcripta ſunt? Cui eſuritionem, & ſitim applicemus? cui laborem, & ſomnum? cui ignorantiam, & formidinem? Quis eſt, qui Angelico indiguit auxilio? Si Dei Verbi hæc ſunt, quomodo ignorauit ſapientia?* Et poſt alia: *Non erat Dei Verbi ignorantia, ſed ſerui formæ; quæ tantum in illo tempore cognoſcebat, quantum inhabitans Deitas reuelauit.* Et contra decimum anathematiſmum hæc ſcribit: *Quis eſt, qui laboribus virtutis perfectus eſt, & non natura perfectus exiſtens? Quis eſt, qui experimento cognouit obedientiam, & iſtam ignorans ante experimentum? Quis eſt, qui cum reuerentia vixit; & cum labore forti, & lacrymis ſupplicationes obtulit; & ſaluum ſe facere non potens, ſed obſecrans illum, qui poterat ſaluum facere; & mortis liberationem poſtulans? Non Deus Verbum, qui immortalis eſt, qui impaſſibilis, qui*

incor-

incorporalis. Et post alia: *Sed id, quod ex semine Dauid sumptum ab ipso est, quod est mortale, quod est passibile, quod timet mortem, licet postea destruxerit mortis potentiam, propter vnitatem Dei, qui hoc recepit, quod per omnem ambulauit iustitiam; & ad Ioannem dixit: Sine modo; sic enim decet nos implere omnem iustitiam: hoc summi Sacerdotij appellationem accepit, secundum ordinem Melchisedech. Illud enim habebat naturæ infirmitatem*. Eiusdem Theodoreti ex epistola, quam ad Monasteria contra sanctum Cyrillum scripsit: *Qui propè stant, derident nostram pugnam, & nostris fruuntur malis, & gaudent videntes nos à nobismetipsis consumptos. Causa verò istorum sunt, qui Apostolicam Fidem corrumpere contendunt; & Euangelicis dogmatibus instabilem doctrinam imponere præsumunt; & impij Cyrilli capitula cum anathemate in Regiam Ciuitatem transmiserunt: suscipientes, & suis scriptionibus, vt putauerunt, confirmantes, quæ manifestè ex amara Apollinarij doctrina exorta sunt: eandem enim habent Arij, & Eunomij blasphemiam. Quòd si quis subtiliter perspicere voluerit, nec ab insania Valentini, & Manæ, & Marcionis aliena sunt. Nam in primo quidem capitulo, dispensationem pro nobis factam eiecit: non recepisse Deum Verbum carnem humanam, sed ipsum in carnem mutatum esse docens; & suspicione, & phantasia Saluatoris nostri, inhumanationem, sed non verè factam esse, dogmatizans. Hæc verò ab impietate Marcionis, & Manæ, & Valentini generata sunt. In secundo autem & tertio capitulo, quasi oblitus eorum, quæ in principijs exposuit: vnitatem, quæ est secundum subsistentiam, introducit, & conuentum per vnitatem*

tem naturalem: temperationem quandam, & confusionem, per hæc nomina factam esse docens, diuinæ naturæ, & serui formæ. Hoc verò ab Apollinarij hæretica insania natum est. In quarto verò capitulo, Euangelicarum, & Apostolicarum vocum diuisionem abdicat: & non permittit secundum orthodoxorum Patrum doctrinas, eas quidem, quæ Deo conueniunt, voces, in diuina excipere natura; humiliores verò, & humaniter dictas recipi, & applicari humanitati; & inde igitur est inuenire benè sapientes impietatis cognationem. Arius enim, & Eunomius creaturam, & ex his, quæ non sunt, & seruum, vnigenitum Dei Filium dicentes; humana, quæ à Domino Christo humaniter dicta sunt, Deitati ipsius applicare ausi sunt: alienum paternæ substantiæ, & dissimilem inde eum ostendere festinantes. Super hæc, vt compendiosè dicam; ipsam impassibilem, & non mutabilem Christi Deitatem & pati, & crucifigi, & mori dicit. Hoc verò & Arij, & Eunomij insaniam superat. Nec enim qui creaturam audent dicere Creatorem omnium & opificem, in istam excesserunt impietatem. Blasphemat verò & sanctum Spiritum; non ex Patre ipsum procedere dicens, secundum Domini vocem; sed ex Filio esse. Et iste verò Apollinarij seminum fructus est: propinquat verò & Macedonij malignæ culturæ. Tales sunt Aegyptij partus maligni; patris verò peior progenies. Hæc cum opporteret vel abortiua facere in ipsa conceptione, aut statim nata corrumpere, eos, quibus animarum medicina commissa est, vtpote perniciosa, & nostræ naturæ læsiones; nutriunt magnanimi; & multo digna esse studio iudicant, ad perniciem tàm suam, quàm aliorum, qui aures eis patiuntur præstare. Item ex allocutione Theodoreti

aduer-

aduersus sanctum Cyrillum, Chalcedone habita, statim post Ephesinam primam Synodum, cum ab Epheso ascendisset Constantinopolim, vna cum Orientalibus, pro Nestorio, quasi iniustè condemnato. *Vides,* inquit, *quomodo differentiam naturarum scio, & vnitatem non soluo, ò noue Christi impugnator, magis verò Dei impugnator? Hunc præscripto consilio, & præscientia Dei traditum capientes, per manum iniquorum adfigentes, interfecistis: quem Deus resuscitauit ex mortuis, solutis vinculis inferni.* Item & ex alia allocutione in eadem Ciuitate, contra sanctæ memoriæ Cyrillum: *Nunquid soluo vnitatem, ò noue hæretice, neque tu confundis naturas? Dic inconfusam vnitatem, & suscipio vocem. Sed quid dicis, quòd vna natura duæ naturæ factæ sunt? Quis te hoc Propheta erudijt? quis Apostolorum? primus, secundus, medius, vltimus, qui est post duodecim, Paulus, Barnabas? Quis posterior illis doctor? Disce tuum doctorem. Hoc Asterius Arianus genuit, & Apollinarius tuus pater. Teipsum enim filium illius constituisti: cuius dogmatum hæres factus es, sis & appellationis hæres meritò.*

Hæc ex his, quæ de conscriptis à Theodoreto contra orthodoxæ Fidei doctrinam in Concilio lecta sunt, descripsisse sufficiant. Prætermisimus autem eius epistolas ad Andræam Episcopum Samosatenum, ad ipsum Nestorium, & ad Ioannem Antiochenum; nonnullaq; loca ex eius allocutione Antiochiæ, post beati Cyrilli transitum habita; quæ similiter cum superioribus eius scriptionibus recitata fuerunt: quòd conuicijs magis, quàm doctrina referta sint. Et quòd in his facilè agno-

ſcere poſſint Chaldæi fundamenta illius doctrinæ, quam hactenus in myſterijs altiſſimis noſtræ Fidei explicandis, ſecuti ſunt: atque inſuper mendacia manifeſtiſſima, quorum ſcriptores iſti, hæreticorum fautores, inſimulant orthodoxos, ſanctosq; Patres, Eccleſiæ ſanctæ Apoſtolicos Doctores; impudentiſſimè illis aſcribentes, quòd diuinitatis, & carnis confuſionem, aut diuinitatis in carnem mutationem, impiè nos docere cum damnatiſſimis hæreticis voluerint. Sed iam addamus, quid egerit ſancta Synodus, poſtquam impia hæc ſcripta audiuit.

SANCTA SYNODVS dixit: ET ex his, quæ Theodoretus impiè conſcripſit, miranda eſt ſubtilitas ſancti Chalcedonenſis Concilij. Sciens enim eius blaſphemias, prius quidem multis ſæpius vſa eſt contra eum exclamationibus: poſtea verò non aliter eum ſuſcepiſſet, niſi prius anathematizaſſet Neſtorium, & eius blaſphemias, pro quibus antea ſcripſit, defendens eas. Hæc ſancta Synodus. Tranſeamus modò nos ad epiſtolam Ibæ, hoc eſt tertium capitulum à ſanctis Patribus in Concilio expenſum, examinatumque. Cuius epiſtolæ auctoritate maximè nitebantur Neſtoriani.

INTERPRETATIO EPISTOLÆ quæ dicitur ab Iba Episcopo scripta ad Marim Persam. Ex collatione vj. Vniuersalis quintæ sanctæ Synodi. Cap. XV.

COMPENDIOSE *verò sapientiæ tuæ lucidæ, quæ per pauca multa cognoscit, qualia ante hoc, & nunc facta sunt; manifestare festinauimus: scientes, quòd hæc tuæ reuerentiæ scribentes, omnibus per tuum studium, qui ibi sunt; fuerint manifesta, quæ à nobis scribuntur; qui nullam immutationem à Deo datæ scripturæ acceperunt. Facio verò initium causæ ex verbis, quæ & ipse cognoscis. Factum est certamen, ex quo tua reuerentia hic fuit, duobus hominibus istis Nestorio, & Cyrillo: & conscripserunt contra se verba nocibilia, quæ scandala erant audientibus. Nestorius enim dixit in suis libris, sicut & tua reuerentia cognoscit: Quòd Beata Maria, Dei Genitrix non est; vt putaretur pluribus, de secta Pauli Samosateni esse, dicentis, hominem purum esse Christum. Cyrillus verò volens verba Nestorij refutare, lubricauit; & inuentus est cecidisse in dogma Apollinarij. Conscripsit enim & iste similiter illi: Quòd ipse Deus Verbum factus est homo; vt non sit differentia inter templum, & inhabitantem in eo. Conscripsit enim duodecim Capitula, quæ puto & tuam reuerentiam cognouisse: Quòd vna natura est Deitatis, & humanitatis Domini Nostri Iesu Christi: & Quòd non oportet, inquit, diuidere voces dictas; quas, aut ipse Dominus pro se dixit; aut Euangelistæ de ipso. Omni verò impietate ea plena sunt & an-*

tequam nos dicamus, sicut & tua sanctitas cognoscit. Quomodo enim possibile est accipi Verbum, quod ab initio est; pro templo, quod ex Maria natum est? aut illud: Minorasti eum paulominus ab Angelis; de Deitate vnigeniti dictum fuisse? Ecclesia enim sic dicit, sicut & tua reuerentia cognoscit, & ab initio edocta est, & firmata diuina doctrina ex verbis beatissimorum Patrum: Duæ naturæ, vna virtus, vna persona; quod est vnus Filius Dominus Iesus Christus. Propter hoc certamen victores, & pij Imperatores iusserunt primates Episcoporum in Ephesinam ciuitatem congregari; & sub omnibus libros Nestorij, & Cyrilli iudicari. Antequam verò omnes Episcopi, qui iussi sunt congregagari, in Ephesum peruenirent; antecedens idem Cyrillus, aures omnium, veneno obcæcanti oculos sapientium, obtinuit: inuenit enim causam ex odio contra Nestorium. Et antequam in Synodum perueniret vir sanctissimus Archiepiscopus Ioannes; de Episcopatu Nestorium deiecerunt; iudicio, & quæstione non facta. Post duos verò dies deiectionis eius, venimus in Ephesum: & cum didicissemus, quòd in deiectione Nestorij, quæ ab his facta est; duodecim Capitula conscripta à Cyrillo contra constituta Fidei veræ, proposuerunt, & confirmauerunt, & eis consenserunt, vtpotè veræ Fidei consonantibus; omnes Orientis Episcopi ipsum Cyrillum deiecerunt; & contra alios Episcopos, qui consenserunt Capitulis, excommunicationem statuerunt. Et post hanc confusionem vnusquisque in suam Ciuitatem reuersus est. Nestorius verò, quoniam odio habebatur suæ Ciuitati, & maioribus in ea constitutis; illuc reuerti non potuit. Et mansit Synodus Orientalis non communicans Episcopis communi-

cantibus Cyrillo. Et propter hæc, tribulatio multa inter eos facta est: & in certamine, Episcopi ad Episcopos facti sunt; & populi ad populos: & quæ scripta sunt, opere impleta sunt: Quòd erũt inimici hominis domestici eius. Et ex hoc maleloquia multa contra nos facta sunt, tàm paganorum, quàm hæreticorum: nec enim audebat aliquis de ciuitate in ciuitatem, & à prouincia in prouinciam ire: sed vnusquisque proximum vt inimicum persequebatur. Multi verò non habentes timorem Dei ante oculos; occasione zeli pro Ecclesiis, quam habebant inimicitiam occultam in corde suo; ad effectum perducere festinauerunt. Quorum vnus ex ipsis est ciuitatis nostræ tyrannus, quem & ipse non ignoras: qui occasione Fidei, non solum cum eo viuentes persequitur; sed etiam eos, qui dudum ad Dominum abierunt. Qui vnus ex ipsis est beatus Theodorus prædicator veritatis, & doctor Ecclesiæ: qui non solũ in vita sua hæreticos percussit pro veritate suæ Fidei; sed etiam post mortem arma spiritalia in suis libris, filijs Ecclesiæ dereliquit; sicut & tua reuerentia cum eo collocuta, cognouit; & ex his, quæ ab eo conscripta sunt, credidit. Istum ausus est, qui omnia audet, in Ecclesia manifestè anathematizare: qui propter zelum Dei, non solum suam ciuitatem ab errore in veritatem conuertit; sed etiam longè ægrotantes Ecclesias erudiuit sua doctrina. Et de codicibus autem eius multa vbique inuestigatio facta est; non quòd Fidei veræ alieni fuerant (vidi enim, quòd illum viuentem frequenter laudabat, & in codicibus eius legebat;) sed propter inimicitiam occultam, quam habebat ad eum; quoniam conuicit eum manifestè in Synodo. Istis verò malis inter eos tenentibus; & vnoquoque vt volebat, sicut scriptum est, eunte: Deus noster adorandus, qui

semper sua clementia curat Ecclesiam; excitauit fidelissimi, & victoris Imperatoris cor, mittere virum magnum, & cognitum de suo Palatio, qui compelleret virum religiosissimum, & sanctissimum Archiepiscopum Ioannem conciliari Cyrillo: ab ipso enim, Episcopatu deiectus erat. Et postquam suscepit literas Imperatoris, direxit sanctissimum, & Reuerendissimum Paulum Episcopum Emesæ; scribens per eum veram Fidem; & mandans ei, quòd si isti Fidei consenserit Cyrillus, & anathematizauerit dicentes, Quòd Deitas passa est; & dicentes, Quòd vna natura est Deitatis, & humanitatis; vt ei communicet. Voluit autem Dominus, semper curans pro sua Ecclesia sanguine suo redempta, & cor Aegyptij mollire; vt sine vexatione, Fidei consentiret, vt eam susciperet, & omnes extra eam credentes anathematizaret. Et cum communicassent inuicem, certamen de medio ablatum est, & pax in Ecclesia facta est; & non iam de cetero in ea dissidium, sed pax, sicut prius est. Quæ verò sunt verba à viro sanctissimo, Reuerendissimoq; Archiepiscopo Ioanne scripta; & quæ rescripta suscepit à Cyrillo; ipsas epistolas huic, quæ ad tuam reuerentiam scripta est, coniungens; direxi tuæ reuerentiæ: vt legens cognoscas, & omnibus Patribus nostris pacem amantibus annunties, quòd certamen iam cessauit, & medius paries ablatus est inimicitiæ: & qui inordinatè contra viuentes, & mortuos irruerunt, in confusione sunt; satisfacientes pro suis culpis; etiam contraria priori suæ doctrinæ docentes. Non enim præsumit aliquis dicere, quòd vna est natura Deitatis, & humanitatis; sed confitentur in templum, & inhabitantem in eo, qui est vnus filius Iesus Christus. Hæc verò scripsi tuæ reuerentiæ ex multo affectu, quem habeo ad te: confidens, quòd tua Sancti-

tas

tas noctu, dieq; in doctrina Dei teipsum exerces, vt & multis prodesse possis.

SENTENTIA SANCTORVM Patrum quintæ Vniuersalis sanctæ Synodi: qua Theodorus Mopsuestenus, eiusq; nefaria doctrina; itidemq; impia Theodoreti scripta; & epistola Ibæ, modo relata, damnantur. Cap. XVI.

SED videamus tandem, quid sancti Patres censuerint de scripturis superiùs à nobis propositis. Habetur autem sanctorum Patrum sententia in actis ipsius sanctæ Vniuersalis quintæ Synodi, collatione viij. vt infra, videlicet:

Diodorus Archidiaconus, & Primicerius reuerentissimorũ Notariorum, dixit: Scit vestra sancta Synodus, quòd ante aliquot dies in diuersis conuentionibus acta sunt quædam apud vos de Theodoro Mopsuesteno; & quæ impiè conscripsit Theodoretus; & impia epistola, quæ dicitur Ibæ, ad Marim Persam conscripta. Et quòd in vltima Actione promisit vestra sancta Synodus perfectam, & synodicam sententiam imponere his, quæ examinantur. Quoniam igitur ad hoc ipsum conuenistis; suggerimus ad quod placuerit. Sancta Synodus dixit: Ea quæ de propositis quæstionibus apud nos acta sunt, mani-

festentur. Et post lectionem, cum suscepisset Calonymus reuerentissimus Diaconus, & Notarius sententiam; recitauit.

MAGNO DEO, *& Saluatore nostro Iesu Christo, secundum parabolam in Euangelijs dictam, pro vniuscuiusque viribus talenta distribuente, & operam eorum opportuno tempore exigente: si is, qui creditum sibi vnum talentum sine diminutione seruauit, eo quod non operatus est, & amplificauit hoc, quod sibi creditum est; condemnatur: quanto maiori & horribiliori iudicio subiacet, qui non solùm de ipso neglexerit; sed etiam alijs scandali, & perturbationis causam præbuit? cum sit omnibus manifestum, quòd quando de Fide ratio moueatur, non solum impius condemnatur; sed etiam ille, qui potest quidem prohibere impietatem, negligit verò aliorum correptionem. Et nos igitur, quibus regere Ecclesiam Domini creditum est; timentes maledictionem, quæ imminet his, qui negligenter opera Domini faciunt; festinamus bonum Fidei semen, purum conseruare ab impietatis zizanijs, quæ ab inimico inseminantur. Quoniam igitur videbamus, quòd Nestorij sequaces conati sunt per Theodorum impium, qui Mopsuestiæ fuit Episcopus; & impia eius conscripta; & insuper per ea, quæ impiè Theodoretus conscripsit; & per epistolam sceleratam, quæ ab Iba dicitur ad Marim Persam scriptam esse; suam impietatem Dei Ecclesiæ applicare: ideò ad eorum quæ mouebantur, correptionem surreximus: & pro Dei voluntate, & iussione pijssimi Imperatoris vocati ad hanc Regiam Vrbem; conuenimus. Et quia contigit, Vigilium religiosissimum, in hac Regia Vrbe degentem, omnibus interesse, quæ his tribus capitulis annotata sunt; & tàm sine scriptis, quàm in scripturis, ea sæpius condemnaße; postea tamen & consensit in*

scriptis

ſcriptis, in Concilio conuenire, & diſceptare vna nobiſcum de his tribus capitulis, vt definitio communiter ab omnibus nobis præbeatur, Fidei rectæ conueniens: Piiſſimus Imperator, ſecundum quod inter nos placuit, tàm ipſum, quàm nos hortatus eſt communiter conuenire: eo quòd Sacerdotes decet communibus quæſtionibus finem communem imponere. Vnde neceſſariò petiuimus ipſius reuerentiam, ſcriptas ſuas promiſſiones adimplere; nec iuſtum eſſe amplius, ſcandalum pro tribus iſtis capitulis creſcere, & Dei Eccleſiam conturbare. Et pro his ad memoriam eius perduximus magna illa Apoſtolorum exempla, & Patrum traditiones. Licèt enim ſancti Spiritus gratia & circa ſingulos Apoſtolos abundaret, vt non indigerent alieno conſilio, ad ea, quæ agenda erant; non tamen aliter voluerunt de eo quod mouebatur; ſi oporteret gentes circumcidi; definire, priuſquam communiter congregati, diuinarum ſcripturarum teſtimoniis vnuſquiſque ſua dicta confirmauerunt. Vnde communiter de eo ſententiam protulerunt, ad gentes ſcribentes: Viſum eſt Spiritui ſancto, & nobis, nihil aliud imponere vobis, præterquam neceſſaria: vt abſtineatis ab immolatis ſimulacrorum, & ſanguine, & ſuffocato, & fornicatione. Sed & ſancti Patres, qui per tempora in ſanctis quatuor Conciliis conuenerunt; antiquis exemplis vtentes, communiter de exortis hæreſibus, & quæſtionibus diſpoſuerunt: certo conſtituto, quòd in communibus diſceptationibus, cum proponuntur, quæ ex vtraque parte diſcutienda ſunt; veritatis lumen tenebras expellit mendacii. Nec enim poteſt in communibus de Fide diſceptationibus aliter veritas manifeſtari: cum vnuſquiſque proximi adiutorio indiget, ſicut in Prouerbiis dicit Salomon: Frater fratri adiutorium præſtans, exaltabitur

ſicut

sicut Ciuitas munita: valet verò sicut Regnum fundatum. Et iterum in Ecclesiaste dicit: Optimi duo, quàm vnus; quibus est merces bona in laboribus ipsorum. Sed etiam ipse Dominus dicit: Amen dico vobis, si duo ex vobis conuenerint super terram; de omni re quamcumque petierint, continget illis à Patre meo, qui in cælis est. Vbicumque enim fuerint duo, aut tres collecti in nomine meo, ego cum eis sum in medio ipsorum. Cum autem sæpius & à nobis inuitatus; & insuper gloriosissimis Iudicibus missis ad ipsum à pijssimo Imperatore; promisit per seipsum de ijsdem tribus capitulis sententiam proferre. Huiusmodi responso audito, Apostoli nos admonitiones in corde habentes, quòd vnusquisque pro se rationem reddet Deo: timentes autem & iudicium imminens eis, qui vel vnum ex minimis scandalizant; quanto magis Imperatorem ita Christianissimum, & populos, & Ecclesias totas: & quod dictum à Deo ad Paulum: Ne timeas, sed loquere, & ne taceas, quoniam ego sum tecum, & non poterit nocere tibi: congregati ante omnia, compendiose confessi sumus Fidem illam tenere, quam Dominus noster Iesus Christus verus Deus tradidit sanctis suis Apostolis, & per eos sanctis Ecclesiis; & qui post illos fuerunt sancti Patres, & Doctores Ecclesiæ, creditis sibi populis tradiderunt. Tenere autem, & seruare, & prædicare sanctis Ecclesiis confessi sumus hanc Fidei confessionem, quam latius exposuerunt trecenti, decem, & octo sancti Patres Nicææ congregati, qui sanctum Mathema, siue Symbolum tradiderunt: insuper autem, & centum quinquaginta in Constantinopoli collecti, exposuerunt; qui eandem Fidei confessionem secuti sunt, & eam explanauerunt: & ducentorum sanctorum Patrum prius Ephesi collectorum, pro eadem

Fide

Fide consensum: & quæ à sexcentis triginta Chalcedone congregatis, definita sunt pro vna, eademq; Fide; quam & ipsi secuti, prædicauerunt. Eos autem, qui pro tempore condemnati, vel anathematizati à Catholica Ecclesia, & prædictis quatuor Concilijs sunt; confessi sumus condemnatos, & anathematizatos habere. Cumq; hæc ita confessi sumus, initium fecimus examinationis trium capitulorum; & proposuimus prius de Theodoro Mopsuesteno: & cum in medio prolatæ sunt blasphemiæ codicibus insertæ, mirati sumus in his Dei patientiam, quòd non diuino igni statim incensa est lingua & mens, quæ hæc eructauit: & nunquam concessissemus, procedere lectorem prædictarum blasphemiarum: pro sola memoria illarum, indignationem Dei timentes; (vtpote vnaquaque blasphemia magnitudine impietatis, antecedentem superante, & mentem auditoris funditùs permouente) nisi eos, qui talibus blasphemijs gloriantur, videremus indigere confusione, per manifestationem earum eis inferenda: vt nos omnes zelo blasphemiarum contra Deum expositarum incensi, & in medio lectionis, & post ipsam, inclamationes, & anathematismos contra Theodorum, vt viuentem & præsentem faceremus: Propitius sis Domine, dicentes: nec dæmones ausi sunt talia contra te loqui. O intolerabilem linguam illam? O prauitatem viri? O altam illam manum, quam extendit contra Creatorem suum. Scripturas scire, miser ille, pollicitus, non meminit Oseæ prophetæ, dicentis: Væ illis, quoniam exilierunt à me: famosi facti sunt, quia impij fuerunt in me; iniqua locuti sunt aduersum me, & aduersum me excogitantes, locuti sunt pessima. Ideò cadent in frameam propter improbitatem linguæ suæ. Hic contemptus eorum in sinu eorum: quia transierunt testamen-

tum meum, & aduersus legem meam impiè egerunt. Istis Theodorus impius meritò subijcitur. Prophetias enim, quæ de Christo sunt, reijciens; festinauit dispensationis pro nostra salute magnum mysterium, quantum ad se pertinet; reprobare. Fabulas tantummodo ad risum propositas gentibus, diuina eloquia multis modis conatus ostendere: & contempsit tam alias propheticas pronuntiationes contra impios factas: & quod dixit diuinus Habacuc de his, qui mendaciter docent: Væ qui adaquat proximum sibi euersione turbata, & inebriat eum, vt inspiciat speluncas eorum: idest tenebrosas, & omnino à luce alienas doctrinas eorum. Et quid oportet multa dicere? Liceat volẽtibus codices impij Theodori præ manibus accipere; vel quæ ex impijs codicibus eius, gestis apud nos habitis, inserta sunt, impia capitula; & inuenire nimiam insaniam, & nefanda illa, quæ dixit. Vlterius enim procedere, & iterum memoria repetere nefanda illa veremur. Recitata nobis sunt & quædam, à sanctis Patribus contra illum, & omnes hæreticos superantem eius insaniam conscripta: & insuper historiæ, & leges Imperiales, illius impietatem ab initio diuulgantes. Et quoniam post hæc omnia, impietatis illius defensores, iniurijs contra Creatorem suum dictis gloriantes; dicebant non oportere eum post mortem anathematizare: licet cognosceremus Ecclesiasticam de impijs traditionem, quòd & post mortem hæretici anathematizantur; tamen necessarium putauimus, & de hoc perscrutari. Et fertur in gestis, quomodo diuersi hæretici & post mortem anathematizati sunt. Et per multa manifestum est apud nos, quòd qui hæc dicunt, nullam curam Dei iudicatorum faciunt; nec Apostolicarum pronuntiationum; nec paternarum traditionum. Libenter vtique interrogemus

eos,

eos, quid dicant de Domino, dicente de ſeipſo: Qui crediderit in eum, non iudicatur: qui autem non crediderit in eum, iam iudicatus eſt, quia non crediderit in nomine vnigeniti Filij Dei? Et Apoſtolo clamante: Licèt nos aut Angelus de cœlo euangelizauerit vobis, præterquam euangelizauimus vobis: anathema ſit. Sicut prædiximus, & nunc iterum dico: Si quis vobis euangelizauerit, præterquam quod accepiſtis: anathema ſit? Domino enim, quòd iam iudicatus eſt, dicente; & etiam Apoſtolo, Angelos ſi docerent, præter quod euangelizati ſumus, anathematizante: quomodo præſumunt dicere, qui omnia audent, de viuis tantummodo hæc dicta eſſe? Aut ignorant, magis autem ſcientes ignorare confingunt, quòd iudicium anathematis, nihil aliud eſt, niſi ſeparatio à Deo? Quod impius licet non verbo ab aliquo ſuſcepiſſet; tamen anathema re ipſa ſibi infert, per ſuam impietatem ſemetipſum à vera vita ſeparans. Quid autem dicunt & ad Apoſtolum iterum dicentem: Hæreticum hominem poſt vnam, & ſecundam correptionem euita; ſciens, quoniam peruerſus eſt huiuſmodi homo, & peccat, & eſt à ſemetipſo damnatus? Quibus conſonantia ſanctæ memoriæ Cyrillus in libris, quos contra Theodorum ſcripſit, ita dicit: Euitandi ſunt illi, qui tam peſſimis culpis detinentur, ſiue in viuis ſint, ſiue non. A nocente enim ſemper refugere neceſſarium eſt; & non ad perſonam magis reſpicere, ſed ad hoc quod Deo placet. Et iterum idem ſanctæ memoriæ Cyrillus ſcribens ad Ioannem Epiſcopum Antiochiæ, & congregatam ibi Synodum; de Theodoro, vtpotè vnà cum Neſtorio anathematizato, ita dicit: Erat igitur neceſſarium, claram propterea ducere feſtiuitatem, expulſa certè omni voce à quocumque dicta, quæ conſonat Neſtorij

bla-

blasphemijs. Processit enim aduersus omnes, qui eadem sapiunt, vel sapuerunt aliquando, quod absolutè nos, & vestra Sanctitas dixit: Anathematizamus illos, qui dicunt Filios duos, & duos Christos. Vnus enim, vt dictum est, prædicatur à nobis & vobis, Christus, & Filius, & Dominus vnigenitus vt homo, secundum vocem sapientissimi Pauli. Sed etiam in epistola ad Alexandrum & Martinianum, & Ioannem, & Paregorium & Maximum presbyteros, & patres Monachorum, & eos qui cum ipsis erant, solitariam vitam exercentes; ita dicit: Iam quidem & sancta Synodus Ephesi secundum Dei voluntatem congregata, contra Nestorianam perfidiam iusta, & subtili prolata sententia; & aliorum vaniloquia, qui vel postea futuri sunt, vel iam fuerunt; eadem illi sapientes, & dicere, vel scribere tale aliquid præsumentes; vna cum ipso condemnauit; æqualem condemnationem ei imponens. Consequens enim erat, vno semel pro suis tam profanis vaniloquijs condemnato, non contra vnum tantum venire; (sed vt ita dicam) contra omnem eorum hæresim, siue calumniam, quam fecerunt contra pia Ecclesiæ dogmata; duos colentes Filios, & diuidentes indiuiduum, & anthropolatriæ crimen inferentes cælo, & terræ. Adorat enim nobiscum supernorum Spirituum sancta multitudo vnum Dominum Iesum Christum. Sed etiam Augustini religiosæ memoriæ, qui inter Africanos Episcopos splenduit; diuersæ epistolæ recitatæ sunt; significantes, quòd oportet hæreticos & post mortem anathematizari. Talem autem Ecclesiasticam traditionem & alij Africani Reuerendissimi Episcopi seruauerunt. Sed & Romana sancta Ecclesia quosdam Episcopos & post mortem anathematizauit; licet pro Fide in vita sua non

essent

essent accusati: & utrumque apud nos habita gesta significant. Sed quoniam euidentissimè veritatem impugnantes, Theodori, & ipsius impietatis discipuli; quædam verba sanctæ memoriæ Cyrilli, & Procli proferre conantur, quasi pro Theodoro scripta; oportunum est propositis aptare verba Prophetæ dicentis: Quia rectæ sunt viæ Domini, & iusti ambulant in eis: impij autem infirmabuntur in eis. Nam & isti malè excipientes ea, quæ benè & opportunè à sanctis istis Patribus scripta sunt; & excusantes excusationes in peccatis; hæc verba proferunt. Apparent enim Patres non liberantes anathemate Theodorum, sed dispensatiuè talibus quibusdam utentes verbis, propter defensores Nestorij, & eius impietatis; ut ab eiusmodi errore eos abstrahentes, ad perfectum deducerent; & docerent non solum, discipulum impietatis, Nestorium addicere, sed etiam doctorem eius Theodorum. Itaque & in ipsis dispensationis verbis suam Patres intentionem ostendunt, de eo, quòd oportet anathematizari Theodorum; sicut per plurima in gestis apud nos habitis demonstratum est, ex his, quæ ad condemnationem Theodori, & eius impietatis, Cyrillus, & Proclus sanctæ memoriæ scripserunt. Et talem dispensationem in diuina Scriptura est inuenire: ad hoc & Paulus Apostolus in principio prædicationis fecisse ostenditur, propter eos, qui ex Hebræis erant, Timotheum circumcidens: ut per hanc dispensationē, & condescensionem, ad perfectum eos deduceret. Vnde postea interdicens circumcisionē, ad Galatas ita scripsit: Ecce ego Paulus dico vobis, quòd si circumcidamini, Christus vobis nihil prodest. Inuenimus autem & illud, quod solent hæretici facere, & à Theodori defensoribus factum. Quædam enim ex his, quæ sancti Patres scripserunt, circumcidentes,

tes, quædã verò falsa ex semetipsis componentes, & confingentes; Cyrilli sanctæ memoriæ epistola conabantur, quasi ex testimonio Patrum, prædictum impium Theodorum anathemate liberare: in quibus & ipsis veritas demonstrata est: his quidem, quæ circumcisa erant, per sequentiam anteriorum, & posteriorũ perlectis: mendacio autem falsitatis, per collationem eorum; quæ vera erant; per omnia conuicto. In omnibus autem istis, qui talia vana loquuntur, secundum quod scriptum est, Confidunt falsis, & loquuntur vana, quia concipiunt dolorem, & pariunt iniquitatem, telam araneæ texentes. His ita de Theodoro, & eius impietate discussis, pauca & ex his, quæ impiè à Theodoreto scripta sunt contra rectam Fidem, & duodecim Capitula sancti Cyrilli, & contra Ephesinam primam Synodum; necnon quædam ad defensionem Theodori, & Nestorij impiorum, ab eo conscripta; ad satisfactionem legentium, in gestis apud nos confectis, recitari, & inseri perspeximus: vt sciant omnes, quòd iustè isti eijciuntur, & anathematizantur. Tertio loco epistola, quam dicitur Ibas ad Marim Persam scripsisse, ad examinationem proposita; necessarium esse perspeximus & eam recitari. Statim igitur ex ipsa lectione, impietas ei inserta, omnibus manifestata est. Et oporteret quidem, vsque ad hoc quæstione facta; condemnationem, & anathematismum prædictorum trium capitulorum facere. Sed quia Theodori, & Nestorij impiorum defensores alio modo machinabantur confirmare eorum personas, & impietatem; & dicebant, istam impiam epistolam, quæ laudat, & defendit Theodorum, & Nestorium, & eorum impietatem; susceptam esse à sancto Chalcedonensi Concilio: necessarium esse putauimus per omnia ostendere, liberam esse sanctam Synodum

ab im-

ab impietate, quæ in epiſtola continetur: eò quod, qui talia dicunt, non fauore ſancti Concilij hoc faciunt; ſed vt per eius nomen, ſuam impietatem confirmarent. Et oſtendebatur in geſtis, quòd anterioribus temporibus accuſatus eſt Ibas propter eandem impietatem, quæ & in epiſtola continetur: primo quidem apud Proclum ſanctæ memoriæ Epiſcopum Conſtantinopolitanum: poſtea verò apud Theodoſium piæ recordationis, & Flauianum, qui poſt Proclum Epiſcopus ordinatus eſt: qui & cauſæ examinationem delegauerunt Photio Epiſcopo Tyri, & Euſtathio Epiſcopo Berytiorum ciuitatis. Poſtea verò inculpatus idem Ibas, ab Epiſcopatu deiectus eſt. His itaque ſubſecutis, quomodo præſumunt aliqui dicere, iſtam impiam epiſtolam ſuſceptam eſſe à ſancta Chalcedonenſi Synodo; eamq; per omnia ſecutum eſſe ſanctum Chalcedonenſe Concilium? Tamen ne quæcumque remaneret occaſio eis, qui tales calumnias applicant ſancto Chalcedonenſi Concilio; recitari perſpeximus ea, quæ apud ſanctas Synodos, Epheſinam primam, & Chalcedonenſem, pro epiſtolis ſanctæ memoriæ Cyrilli, & religioſæ memoriæ Papæ antiquioris Romæ Leonis mota ſunt. Et cum ex his accepiſſemus, quòd non aliter oportet ſuſcipi, quæ ab aliquo ſcribuntur, niſi prius rectæ Fidei ſanctorum Patrum conſonare demonſtrentur; interlocuti ſumus recitari & definitionem quæ de Fide expoſita eſt à ſancto Chalcedonenſi Concilio; vt conferantur, quæ in epiſtola, & quæ in definitione continentur. Quo facto demonſtratum eſt, contrariam per omnia epiſtolam eſſe his, quæ in definitione continentur. Nam definitio quidem conſonat his, quæ iudicata ſunt pro vna, eademq; Fide, tàm à trecentis decem & octo ſanctis Patribus, quàm à centum quin-

quaginta; & his, qui prius Ephesi conuenerunt: impia autem epistola, illa continet, quæ Theodorus & Nestorius hæretici blasphemauerunt; & defendit eos, & doctores sibi adscribit; sanctos autem Patres hæreticos vocat. Et illud autem omnibus facimus manifestum, quòd nec partes interlocutionum vnius, vel secundi, quibus vtuntur Theodori, & Nestorij sequaces, præterire sustinuimus; sed & istis, & alijs omnibus interlocutionibus in medio prolatis, & his quæ eis continentur, consideratis; inuenimus, quòd non aliter passi sunt prædictum Ibam suscipere, priusquam exegissent eum, Nestorium, & impia eius dogmata, quæ in epistola vindicantur, anathematizare. Et hoc fecerunt tàm alij religiosi Episcopi prædicti sancti Concilij, quàm illi duo, quorum interlocutionibus quidam vti conantur. Hoc enim & in Theodoreto obseruauerunt, & exegerunt eum, anathematizare ea, pro quibus accusabatur. Si igitur Ibam non alio modo suscipere sustinuissent, nisi impietatem, quæ in epistola continetur, condemnasset; & subscripsisset definitioni, quæ pro Fide à sancto Concilio data est: quomodo conantur dicere, susceptam esse eandem impiam epistolam ab eodem sancto Concilio? Quæ enim, vt verè dicamus, participatio est iustitiæ, & iniquitatis? & quæ societas est luci cum tenebris? quæ autem conuentio est Christi cum Belial? aut quæ pars est fideli cum infideli? quæ autem est commixtio templo Dei cum Idolis?

Repetitis igitur omnibus, quæ apud nos acta sunt, iterum Confitemur, quòd suscipimus sanctas quatuor Synodos: idest Nicænam, Constantinopolitanam, Ephesinam primam, & Chalcedonensem; & quæ pro vna, eademq; Fide definierunt,

runt, prædicauimus, & prædicamus. Eos autem, qui hæc non ſuſcipiunt, alienos Eccleſiæ Catholicæ iudicamus. Condemnamus autem, & anathematizamus, una cum omnibus alijs hæreticis, qui condemnati, & anathematizati ſunt à prædictis ſanctis quatuor Concilijs, & à ſancta Catholica, & Apoſtolica Eccleſia; & Theodorum, qui Mopſueſtiæ Epiſcopus fuit; & impia eius conſcripta: & quæ impiè Theodoretus conſcripſit contra rectam Fidem, & contra duodecim capitula ſancti Cyrilli, & contra Epheſinam primam Synodum; & quæ ad Theodori defenſionem, & Neſtorij ab eo ſcripta ſunt. Super hæc anathematizamus & impiam epiſtolam, quam dicitur Ibas ad Marim Perſam ſcripſiſſe: quæ denegat, Deum Verbum, de ſancta Dei Genitrice, & ſemper Virgine Maria incarnatum, hominem factum eſſe: & ſanctæ memoriæ Cyrillum, qui rectè docuit; tanquam hæreticum, & ſimiliter Apollinario ſcribentem criminatur. Et inculpat quidem Epheſinam primam Synodum, tanquam ſine examinatione, & quæſtione Neſtorio ab eo depoſito; & duodecim S. Cyrilli capitula, impia, & contraria rectæ Fidei vocat: defendit autem Theodorum, & Neſtorium, & impia eorum dogmata, & conſcripta. Prædicta igitur tria capitula anathematizamus: ideſt Theodorum impium Mopſueſtenum, cum nefandis eius conſcriptis: & quæ impiè Theodoretus conſcripſit: & impiam epiſtolam, quæ dicitur Ibæ: & defenſores eorum: & qui ſcripſerunt, vel ſcribunt ad defenſionem eorum, vel recta ea dicere præſumunt; vel omnino impietatem eorum, nomine ſanctorum Patrum, aut ſancti Chalcedonenſis Concilij, defenderunt, aut defendere conantur. His ita cum omni ſubtilitate diſpoſitis, in memoria tenentes promiſſiones de ſancta

Ecclesia factas; & qui dixit: Quòd portæ inferi non præualebunt aduersus eam; id est hæreticorum mortiferæ linguæ: recordantes autem, & quæ per Oseam de ea prophetata sunt, in quibus dicit: Et sponsabo te mihi in fide, & cognosces Dominum: hæreticorum quidem effrænatas linguas, & eorum impijssima conscripta, & eosdem ipsos impijssimos hæreticos, qui vsque ad mortem in sua impietate permanserunt, patri mendacij Diabolo connumerantes; illis dicimus: Ecce omnes vos ignem accendistis, & conualescere facitis flammam ignis: ambulabitis in lumine ignis vestri, & per flammam, quam accendistis.

Hactenus sententia sanctorum Patrum de tribus capitulis: cui sententiæ Canones quatuordecim adiunxerunt, quibus orthodoxa doctrina Fidei Catholicæ, de incomprehensibilibus mysterijs sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis Dei Verbi, summatim, breuiterque, ac dilucidè continentur; eosque nos quoque hìc subijciemus.

C A-

CANONES QVATVORDECIM sanctæ Vniuersalis quintæ Synodi. Cap. XVII.

MANDATVM *habentes, per doctrinam rectam exhortari populum, & loqui in cor Hierusalem, idest Dei Ecclesiam; meritò seminare quidem in iustitia festinamus, vindemiantes fructum vitæ, & illuminantes nobis ipsis lumen scientiæ ex diuinis scripturis, & Patrum doctrina: necessarium esse putauimus capitulis comprehendere, & prædicationem veritatis, & hæreticorum, necnon eorum impietatis condemnationem.*

CANON I.

Si quis non confitetur, Patris, & Filij, & Spiritus sancti vnam naturam, siue substantiam; & vnam virtutem, & potestatem; Trinitatem consubstantialem, vnam Deitatem in tribus subsistentijs, siue personis adorandam: talis anathema sit. Vnus enim Deus, & Pater, ex quo omnia; & vnus Dominus Iesus Christus, per quem omnia; & vnus Spiritus sanctus, in quo omnia.

CANON II.

Si quis non confitetur, Dei Verbi duas esse natiuitates; vnam quidem ante sæcula ex Patre sine tempore incorporaliter; alteram verò in vltimis diebus eiusdem ipsius, qui de cælis de-

ſcendit; & incarnatus de ſancta glorioſa Dei Genitrice, & ſemper Virgine Maria, natus eſt ex ipſa: talis anathema ſit.

CANON III.

Si quis dicit, alium eſſe Deum Verbum, qui miracula fecit; & alium Chriſtum, qui paſſus eſt; vel Deum Verbum cum Chriſto eſſe naſcente de muliere; vel in ipſo eſſe, vt alterum in altero: & non vnum, eundemq; Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, Dei Verbum incarnatum, & hominem factum; & eiuſdem ipſius miracula, & paſſiones, quas voluntariè carne ſuſtinuit: talis anathema ſit.

CANON IIII.

Si quis dicit, ſecundum gratiam, vel ſecundum operationem, vel ſecundum dignitatem, vel ſecundum æqualitatem honoris, vel ſecundum auctoritatem, aut relationem, aut affectum, aut virtutem; vnitionem Dei Verbi ad hominem factam eſſe, vel ſecundum bonam voluntatem, quaſi quòd placuit Deo Verbo homo, eò quod bene viſum eſt ei de ipſo; ſicut Theodorus inſaniens dicit: vel ſecundum homonymiam, per quam Neſtoriani Deum Verbum, Filium & Chriſtum vocantes; & hominem ſeparatim, Chriſtum & Filium nominantes; & duas perſonas euidenter dicentes, per ſolam nominationem, & honorem, & dignitatem, & adorationem; vnam perſonam, & vnum Filium, & vnum Chriſtum confingunt dicere: Sed non confitentur vnitatem Dei Verbi ad carnem animatam anima rationabili, & intellectuali, ſecundum

com-

compositionem, siue secundum subsistentiam factam esse; sicut sancti Patres docuerunt; & ideo vnam eius subsistentiam compositam, qui est Dominus noster Iesus Christus, vnus de sancta Trinitate: talis anathema sit. Cum enim multis modis vnitas intelligitur; qui impietatem Apollinarij, & Eutychetis sequuntur, interemptionem eorum, quæ conuenerunt, colentes; vnitionem secundum confusionem dicunt. Theodori autem, & Nestorij sequaces, diuisione gaudentes, affectualem vnitatem introducunt. Sancta Dei Ecclesia vtriusque perfidiæ impietatem reijciens, vnitionem Dei Verbi ad carnem secundum compositionem confitetur; quod est secundum subsistentiam. Vnitio enim per compositionem in mysterio Christi, non solum inconfusè ea, quæ conuenerunt, conseruat; sed nec diuisionem suscipit.

CANON V.

Si quis vnam subsistentiam Domini nostri Iesu Christi sic intelligit, tanquam suscipientem plurimarum subsistentiarum significationem; & per hoc introducere conatur in mysterio Christi duas subsistentias, seu duas personas; & duarum personarum, quas introducit, vnam personam dicit secundum dignitatem & honorem, & adorationem, sicut Theodorus, & Nestorius insanientes conscripserunt; & calumniantur sanctam Chalcedonensem Synodum, tanquam secundum istum impium intellectum, vnius subsistentiæ vtentem vocabulo; sed non confitetur, Dei Verbum carni secundum subsistentiam vnitum esse; & propter hoc vnam eius subsistentiam, seu vnam personam: & sic sanctum Chalcedonense Concilium

vnam subsistentiam Domini nostri Iesu Christi confessum esse: talis anathema sit. Nec enim adiectionem personæ, vel subsistentiæ suscepit sancta Trinitas, ex incarnato vno de sancta Trinitate Deo Verbo.

CANON VI.

Si quis abusiuè, & non verè Dei Genitricem dicit sanctam gloriosam semper Virginem Mariam; vel secundum relationem, quasi homine puro nato, sed non Deo Verbo incarnato, & nato ex ipsa; referenda autem, sicut illi dicunt, hominis natiuitate ad Deum Verbum, eo quod cum homine erat nascente: & calumniatur sanctam Chalcedonensem Synodum, tanquam secundum istum impium intellectum, quem Theodorus execrandus adinuenit, Dei Genitricem Virginem dicentem: vel qui hominis genitricem vocat, aut Christotocon, idest Christi genitricem; tanquam si Christus, Deus non esset; & non propriè, & verè Dei genitricem ipsam confitetur, eo quod ipse, qui ante sæcula ex Patre natus est Deus Verbum, in vltimis diebus ex ipsa incarnatus, & natus est; & sic piè & sanctam Chalcedonensem Synodum Dei Genitricem eam esse confessam: talis anathema sit.

CANON VII.

Si quis in duabus naturis dicens, non vt in Deitate, & humanitate, vnum Dominum nostrum Iesum Christum cognosci confitetur; vt per hoc significet differentiam naturarum, in quibus inconfusè ineffabilis vnitio facta est, neque Deo Verbo in

bo in carnis naturam transmutato, neque carne in Verbi naturam transducta (manet enim vtrumque hoc, quod est natura, etiam facta vnitate secundum subsistentiam;) sed pro diuisione per partem, talem excipit vocem in mysterio Christi; vel numerum naturarum confitendo in eodem Domino nostro Iesu Christo Deo Verbo incarnato, non intellectu tantummodo differentiam excipit earum, ex quibus & compositus est; non interemptam propter vnitatem (vnus enim ex vtroque, & per vnum vtraque;) sed in hoc, numero vtitur, vt separatim vnaquæque natura suam habeat subsistentiam: talis anathema sit.

CANON VIII.

Si quis ex duabus naturis Deitatis, & humanitatis confitens vnitatem factam esse; vel vnam naturam Dei Verbi incarnatam dicens, non sic ea excipit, sicut Patres docuerunt: Quòd ex diuina natura, & humana, vnitione secundum subsistentiam facta; vnus Christus effectus est: sed ex talibus vocibus vnam naturam, siue substantiam Deitatis, & carnis Christi introducere conatur: talis anathema sit. Secundum subsistentiam enim dicentes, vnigenitum Deum Verbum carni vnitum esse, non confusionem aliquam naturarum in se inuicem factam esse dicimus: sed magis permanente vtraque hoc, quod est; vnitum esse carni Deum Verbum intelligimus. Propter quod & vnus est Christus, Deus & homo; idem ipse consubstantialis Patri, secundum Deitatem; & consubstantialis nobis idem ipse, secundum humanitatem. Aequaliter enim & eos, qui per partem diuidunt, vel incidunt; & eos,

qui

qui confundunt diuinæ dispensationis mysterium Christi: reijcit, & anathematizat Dei Ecclesia.

CANON IX.

Si quis in duabus naturis adorari dicit Christum; ex quo duas adorationes introducunt, separatim Deo Verbo, & separatim homini: vel si quis ad interemptionem, vel ad confusionem Deitatis, & humanitatis, vnam naturam, siue substantiam eorum, quæ conuenerunt, introducens; sic Christum adorat; sed non vna adoratione Deum Verbum incarnatum cum propria ipsius carne adorat, sicut ab initio Dei Ecclesiæ traditum est: talis anathema sit.

CANON X.

Si quis non confitetur, Dominum nostrum Iesum Christum, qui crucifixus est carne; Deum esse verum, & Dominum gloriæ, & vnum de sancta Trinitate: talis anathema sit.

CANON XI.

Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Nestorium, Eutychem, Origenem cum impijs eorum conscriptis; & alios omnes hæreticos, qui condemnati, & anathematizati sunt à sancta Catholica, & Apostolica Ecclesia, & à prædictis sanctis quatuor Concilijs; & eos qui similia prædictis hæreticis sapuerunt, vel sapiunt, & vsque ad mortem in sua impietate permanserunt, vel permanent: talis anathema sit.

CA-

CANON XII.

Si quis defendit impium Theodorum Mopsuestenum, qui dixit, alium esse Deum Verbum, & alium Christum à passionibus animæ, & desiderijs carnis molestias patientem, & à deterioribus paulatim recedentem; & sic ex profectu operum melioratum, & à conuersatione immaculatum factum; & tanquam purum hominem baptizatum esse in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti; & per baptisma, sancti Spiritus gratiam accepisse, & filiationem meruisse; & ad similitudinem Imperialis imaginis, in persona Dei Verbi adorari; & post resurrectionem, immutabilem cogitationibus, & impeccabilem omnino factum fuisse. Et iterum dixit idem impius Theodorus, talem factam esse vnitionem Dei Verbi ad Christum, qualem dixit Apostolus de viro & muliere: Erunt duo in carne vna. Et super alias innumerabiles blasphemias ausus est dicere, quòd post resurrectionem cum insufflasset Dominus Discipulis, & dixisset: Accipite Spiritum sanctum; non dedit eis Spiritum sanctum, sed figuratim tantummodo insufflauit. Iste enim, & confessionem, quam fecit Thomas, cum palpasset latus, & manus Domini post resurrectionem, dicens: Dominus meus, & Deus meus; inquit non esse dictam à Thoma de Christo. Nec enim dicit Theodorus, Deum esse Christum; sed ad miraculum resurrectionis stupefactum Thomam, glorificasse Deum, qui Christum resuscitauit. Et, quod peius est, etiam in interpretatione, quam in Actis Apostolorum scripsit Theodorus, similem fecit Christum Platoni, & Manichæo, & Epicuro, & Marcioni: dicens, quòd sicut illorum vnusquisque ex dogmate quod inuenit, suos discipulos fecit vocari

vocari Platonicos, & Manichæos, & Epicuræos, & Marcionistas; simili modo, & cum Christus dogma inuenisset: & ipsos Christianos vocari. Si quis igitur defendit prædictum impium Theodorum, & impia eius conscripta, in quibus tàm prædictas, quàm alias innumerabiles blasphemias effudit contra magnum Deum, & Saluatorem Iesum Christum: & non anathematizat eum, & impia eius conscripta; & omnes qui suscipiunt, vel defendunt eum, & dicunt orthodoxè eum exposuisse; & qui scripserunt pro eo, & eadem illi sapuerunt, vel scribunt pro eo, vel impijs eius conscriptis; & eos, qui similia illis sapiunt, vel aliquando sapuerunt, & vsque ad mortem permanserunt, vel permanent in tali impietate: talis anathema sit.

CANON XIII.

Si quis defendit impia Theodoreti conscripta, quæ contra rectam Fidem, & contra primam Ephesinam sanctam Synodum, & S. Cyrillum, & duodecim eius capitula exposuit; & omnia quæ conscripsit pro Theodoro, & Nestorio impijs, & pro alijs, qui eadem prædictis Theodoro, & Nestorio sapuerunt; defendens eos, & eorum impietatem: & propter hoc, impios, vocans Doctores Ecclesiæ, qui vnitatem, secundum subsistentiam, Dei Verbi ad carnem confitentur; & non anathematizat ea, & eos, qui similia illis sapuerunt, vel sapiunt; insuper autem, & omnes qui scripserunt contra rectam Fidem, & sanctum Cyrillum, & duodecim eius capitula; & vsque ad mortem in tali impietate permanserunt: talis anathema sit.

CA-

CANON XIV.

Si quis defendit epistolam, quam dicitur Ibas ad Marim Persam hæreticum scripsisse: quæ abnegat quidem Deum Verbum de sancta Dei Genitrice semper Virgine Maria incarnatum, hominem factum esse; dicit autem purum hominem ex ipsa natum esse, quem templum vocat; vt alius sit Deus Verbum, & alius homo: & sanctum Cyrillum, qui rectam Fidem Christianorum prædicauit, tanquam hæreticum, & similiter Apollinario impio scripsisse, criminatur: & inculpat primam Ephesinam sanctam Synodum, tanquam sine examinatione, & quæstione Nestorium condemnantem; & duodecim capitula sancti Cyrilli, impia, & contraria rectæ Fidei, vocat eadem impia epistola; & defendit Theodorum, & Nestorium, & impia eorum dogmata, & conscripta. Si quis igitur memoratam impiam epistolam defendit, & non anathematizat eam, & defensores eius; & eos qui dicunt eam rectam esse, vel partem eius; & eos, qui scripserunt, vel scribunt pro ea, vel pro impietate, quæ in ea continetur; & præsumunt eam defendere, vel insertam ei impietatem, nomine sanctorum Patrum, vel sancti Chalcedonensis Concilij; & in his vsque ad mortem permanent: talis anathema sit.

Cum igitur hæc ita rectè confessi sumus, quæ tradita nobis sunt tàm à diuinis Scripturis, quàm à sanctorum Patrum doctrina, & ab his, quæ definita sunt de vna, eademq; Fide à prædictis sanctis quatuor Concilijs: facta autem à nobis & condemnatione contra hæreticos, & eorum impietatem; necnon etiã contra eos, qui defenderunt, vel defendunt prædicta impia tria capitula, & permanserunt in suo errore, vel qui permanent:

Si quis conatus fuerit contra hæc, quæ piè disposuimus, vel tradere, vel docere, vel scribere; siquidem Episcopus, vel Clericus sit: iste, tanquam aliena à Sacerdotibus, & statu Ecclesiastico faciens, denudabitur ab Episcopatu, vel Clericatu: si autem monachus, vel laicus sit, anathematizabitur.

Eutychius misericordia Dei Episcopus Constantinopoleos, nouæ Romæ, decreui quæ proposita sunt: & confitens sic habere, sicut omnia supra Capitula & dogmata continẽt; & suscipiens sanctas quatuor Synodos, idest Nicænam, Constantinopolitanã, Ephesinam primam, & Chalcedonensem, & quæ ab his de vna, eademq́ Fide definita sunt; & in omnibus his permanens, sicut supra scriptũ est: Condemno, & Anathematizo super alios hæreticos, & impia eorum conscripta, Theodorum impiũ, qui fuit Mopsuestiæ Episcopus; vna cum impijs eius conscriptis: & omnia, quæ impiè Theodoretus conscripsit, sicut prædictum est: & impiam epistolam, quæ dicitur Ibæ: & qui similia eis sapuerunt, & sapiunt: & subscripsi.

Apollinarius misericordia Dei Episcopus Alexandriæ, decreui quæ proposita sunt: & confitens sic habere, sicut omnia supra Capitula, & dogmata continent; & suscipiens sanctas quatuor Synodos, &c. vt supra in subscriptione Eutychij Episcopi Constantinopolitani.

Domninus misericordia Dei Episcopus Theopolitanæ Ciuitatis (idest Antiochiæ) *decreui, quæ proposita sunt, &c.* vt supra. Eodemq; pacto ijsdem verbis subscripserunt

Stephanus Episcopus Rapheotanæ Ciuitatis, vicem agens Eustochij Patriarchæ Hierosolymitani. Ac subinde alij quoque Episcopi centum sexaginta.

N E-

NESTORIVM, ATQVE THEODORVM maximè differre à sanctis Patribus in significatione vocis, *Personæ;* ipsosq; etiam aliquo modo vnam personam in Christo ponere: quorum imitatione Chaldæos dicere vnum Parsopa Christi; ex quo vnam quoque esse eius voluntatem, atque virtutem.

Cap. XVIII.

AIT Ibas in epistola ad Marim Persam, à sanctis Patribus damnata, vt modò vidimus: *Ecclesia enim sic dicit, sicut & tua reuerentia cognoscit, & ab initio edocta est, & firmata diuina doctrina, ex verbis beatissimorum Patrum: Duæ naturæ, vna virtus, vna persona; quod est vnus Filius Dominus Iesus Christus.* In quibus verbis Patres duo notauerunt. Alterum est: Nestorium, & Theodorum naturas pro personis accipere. Alterum verò: Vnitatem, quam in Christo Domino nostro ponunt. Quamuis enim vnam esse dicant personam; eam tamen non esse secundum subsistentiam, sed secundum affectum, idest accidentalem. Sed describamus verba sanctorum Patrum, ex Actis quintæ sanctæ vniuersalis Synodi, collatione sexta. Inquiunt itaque Patres: *Scri-*

ptor

ptor epiſtolæ dicens, duas naturas, & vnam virtutem, & vnam perſonam, & vnum Filium; & non confitens, quòd Deus Verbum incarnatus, & homo factus eſt, (quod eſt duarum naturarum ſecundum ſubſiſtentiam vnitas) cuius duas naturas dicit: certum eſt, quòd pro perſonis naturas ponit, & affectualem vnitatem dicit, ſecundum Theodorum, & Neſtorium impios, quos defendit, & laudat ſcriptor epiſtolæ. Et iſti enim duas perſonas, & duos Chriſtos, & duos filios, dicentes; ſuam impietatem obumbrare volentes, duas naturas, & vnum Filium dixerunt. Quo loco maximè attendere debemus, quòd quamuis Neſtorius, atque Theodorus diuiſionem naturarum in Chriſto Domino poſuerint; oretenus tamen negauerunt dualitatem perſonarum in eo. Dicit enim impius Neſtorius in epiſtola ad Alexandrum Hierapolitanum Epiſcopum, eadem ei ſapientem: *Non duas perſonas, vnam perſonam facimus; ſed vna appellatione Chriſti, duas naturas ſimul ſignificamus.* Dixerat quippè paulò ſuperius in eadem epiſtola Neſtorius: *Oportet manere naturas in ſuis proprietatibus, & ſic per mirabilem, & omnem rationem excedentem vnitatem, vnam intelligi gloriam, & vnum confiteri Filium.* Sed eius doctor Theodorus adhuc enucleatius libro octauo de Incarnatione. Inquit autem: *Sicut & Dominus de viro, & muliere dicit, quòd non ſunt duo, ſed vna caro; dicamus & nos rationabiliter, ſecundum vnitatis rationem, quoniam non ſunt duæ perſonæ, ſed vna; ſcilicet naturis diſcretis.* Igitur perſonarum dualitas in Chriſto, & à Theodoro, & ab eius diſcipulo Neſtorio, oretenus vt diximus, apertè negata eſt. Qui tamen ob hanc blaſphemam perſonarum dualitatem,

tem, meritò à ſanctis Patribus damnati fuerunt. Quo loco conſiderandum ſe nobis offert diſcrimen, quod intercedit inter orthodoxos, atque hæreticos in ſignificatione vocis *Perſonæ*. Notare igitur debemus, quòd cum duo ſint, quæ in myſterio ineffabili diſpenſationis Dei Verbi concurrunt, natura diuina, & natura humana; & humana natura in perſona diuina ſubſiſtat; (Diuina quippè natura, humanam, quam aſſumpſit, in ſui ipſius aſſumentis perſona ſubſtentat. Et hæc eſt vnitas admirabilis ſecundum ſubſiſtentiam; quam vt vidimus, hæretici non admittunt;) ideò in huius altiſſimi myſterij explicatione vtimur his vocibus, natura, perſona, atque ſubſiſtentia. Verum apud ſanctos Patres cùm Græcos, tùm Latinos, perſona, atque ſubſiſtentia pro vno, eodemq; accipiuntur; quamquàm Græci frequētius vtantur voce, ſubſiſtentia, quæ Græcè dicitur hypoſtaſis; Latini verò libentius dicunt perſonam, eo quòd hæc vox magis illis ſit familiaris, & ob id opportunior ad explicandum id, quod intelligunt. Sed, vt diximus, idem eſt apud orthodoxos, quod ſignificatur per vocem, hypoſtaſim, & perſonam. At apud hæreticos, præcipuè apud Neſtorium, & Theodorum, eorumq; ſectatores, non item: ſiquidem magnum diſcrimen ponunt inter perſonam & hypoſtaſim. Nam, hypoſtaſim, intelligunt naturam per ſe ſubſiſtentem, quæ tantum mente percipiatur: perſonam verò, ipſam eandem naturam ſubſiſtentem, vt ſenſui patet, & per ſenſum cognoſcitur. Sed cum propriè, perſonam, intelligant id, quod oculis ſe offert; non tamen negant, aliquo pacto accipi poſſe pro hy-

poſtaſi. Idq; ex verbis ipſius Theodori eodem libro octauo de Incarnatione manifeſtè colligitur; ſic enim inquit: *Quando etenim naturas diſcernimus; perfectam naturam Dei Verbi dicimus, & perfectam perſonam (nec enim ſine perſona eſt ſubſiſtentiam dicere;) perfectam autem & hominis naturam, & perſonam ſimiliter. Quando autem ad coniunctionem reſpicimus; vnam perſonam tunc dicimus.* Hæc Theodorus: in quibus, vt manifeſtè apparet, de duplici cognitione loquitur, intellectiua atque ſenſitiua. Nam dubium non eſt, quin ipſe tribuat intellectui diſcernere naturas perfectas: reſpicere autem coniunctionem naturarum, ſenſui. Hinc facilè manaſſe credimus ad Chaldęos hanc diſtinctionem vocis, hypoſtaſis, &, perſonæ; apud quos, vt accepimus, magna eſt auctoritas Theodori Mopſueſteni: ſiquidem & ipſi in explicatione diſpenſationis Verbi Dei incarnati, adhibeant tria hæc nomina, *Chianè, Chnuma, & Parſopa*; ideſt, naturam, hypoſtaſim, & perſonam. Dicunt enim, in Chriſto eſſe duas Chianas, duasq; Chnumàs, & vnum Parſopa. Parſopa autem appellant, id quod oculis cernitur; quaſi verò Græca voce Proſopon paulò immutata, quæ communiter ſignificat vniuſcuiuſque faciem: & propterea, vt Chriſti Domini Parſopa, appellant humanum ipſius aſpectũ; & Spiritus ſancti Parſopa, columbam, & ignem, ſub quibus ſpeciebus apparuit: ita & Patris æterni Parſopa, dicunt ignem illum, quo ſuccenſum rubum minimè comburi Moſes videbat. Pari quoque pacto facilè nobis perſuademus, quòd cum Ibas dicat, in Chriſto eſſe duas naturas, vnam virtutem, & vnam perſonam: Chaldæi ex

peſſima huius epiſtolæ doctrina acceperint impium, execrandumq; dogma vnius voluntatis, & operationis in Chriſto. Nam & ipſi dicunt vnam eius virtutem, vt dicit Ibas, & vnam voluntatem. Et ratio, qua inducimur, vt ita exiſtimemus, eſt, quia impia hæc epiſtola fuit ab eodem auctore in Syriacum idioma conuerſa; ſicut Proclus Epiſcopus Conſtantinopolitanus teſtatur in epiſtola ad Ioannem Epiſcopum Antiochenum; vt habemus in actis Quintæ Vniuerſalis ſanctæ Synodi, collatione ſexta: quæ epiſtola Ibæ, maximam auctoritatem apud Neſtorij, atque Theodori fautores habebat. Quamquam idipſum à Neſtorio didiciſſe potuerint: qui vt ſanctus Agatho Papa in epiſtola ad Conſtantinum Imperatorem, atque Heraclium, & Tiberium Auguſtos ſcribit; vnicam & ipſe voluntatem, atque operationem Chriſto Domino tribuit. Epiſtola hæc ſancti Agathonis, inter acta ſextæ ſanctæ vniuerſalis Synodi relata eſt, actione quarta. Verba autem Neſtorij, ex quibus eius peruerſa opinio de vnitate voluntatis, & operationis Chriſti colligitur; deſumpta ex libro ſecundo, quem inſcripſit: *Præclaram initiationem*; vt teſtatur ſanctiſſimus Pontifex; hæc ſunt: *Inconfuſas cuſtodimus naturas, non ſecundum ſubſtantiam arbitrio tantum copulatas; propter quod earum vnam voluntatem, & operationem, & dominationem videmus dignitatis æqualitate oſtenſas*. Sed, ſiue ab epiſtola Ibæ, ſiue à Neſtorij commentarijs Chaldæi execrandum hoc dogma acceperint; illud quidem ab vnitate perſonæ deducunt, atque defendunt, vt Macarius Antiochenus, & ceteri Monothelitæ, nempe Theodorus

Episcopus Pharanitanus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus Episcopi Constantinopolitani, atque Cyrus Episcopus Alexandrinus; quorum impietas in sexta Vniuersali sancta Synodo, hac de causa Constantinopoli congregata; à sanctis Patribus damnata fuit. Ceterum; vt fratres nostri desideratissimi Chaldæi intelligant, quibuscum habeant communionem, defendentes vnitatem voluntatis, atque operationis in Christo; & quàm impossibile sit conuenire cum Ecclesia sancta Catholica; describamus Monothelitarum dogma, vt à Macario Episcopo Antiocheno fuit expositũ, professione suæ impietatis; quam Imperatore Constantino in Concilio residente, atque interrogãte eundem Macarium de fide sua; audientibus Patribus, proprio ore exposuit; ac similiter libello eiusdem blasphemæ professionis, eidem Imperatori ab ipso Macario oblato; vt in ipso possint Chaldæi recognoscere similitudinem, immò potius identitatem communis erroris. Postmodum sanctorum Patrum sententiam adijciemus; qua commoti, alacrius execrandum dogma, vt confidimus; detestentur.

PRO-

PROFESSIO NEFARII DOGMATIS vnius voluntatis, & vnius operationis in Christo: Habita à Macario Episcopo Antiocheno, in Concilio Patrum sextæ Vniuersalis sanctæ Synodi, ipso Imperatore præsente, & Macarium interrogante. Descripta ex Actis eiusdem Synodi, Actione octaua. Cap. XIX.

CONSTANTINVS *pijssimus Imperator dixit: Si placet vestræ sanctæ Synodo, aduenient codicilli testimoniorum, qui dudum porrecti sunt à Macario venerabili Archiepiscopo Antiocheno, qui & à vobis sigillati sunt; vt legantur, & conferantur cum authenticis codicibus, qui repositi sunt in hìc sito venerabili Patriarchio. Sancta Synodus dixit: Quod & nunc à vestra Serenitate piè iussum est, fiat. Et prolati sunt per Photinum magnificum à secretis, & Imperialem Secretarium codicilli tres sigillati: qui & dati sunt, & oblati assistenti Macario venerabili Archiepiscopo Antiochiæ; vt recognosceret, si ipsi sunt, qui ab eo dudum fuerant prolati codicilli. Quos in manibus accipiens, & inspiciens idem venerabilis Macarius, dixit: Etiam verè ipsi sunt, & recognosco eos. Constantinus pijssimus Imperator dixit: Edicat Macarius venerabilis Archiepiscopus Antiochiæ, & Stephanus religiosus presbyter & Monachus, eius discipulus, quid sibi coaceruantes, huiusmodi deflorauerunt*

testimonia. Macarius sanctissimus Archiepiscopus dixit: De ipsa vna voluntate, quæ est Patris, & Domini nostri Iesu Christi, & sancti Spiritus. Constantinus pijssimus Imperator dixit: De dispensatione Domini nostri Iesu Christi, vnius sanctæ Trinitatis Dei Verbi, quomodo sentitis? Macarius venerabilis Archiepiscopus dixit: Confiteor, Dominum Iesum Christum vnum sanctæ Trinitatis esse; & post incarnationem in duabus perfectis naturis inconfusè, & indiuisè in vna persona, & vna subsistentia; nusquam naturarum differentia perempta, propter vnitionem; sed saluata potius proprietate vtriusque naturæ, & in vnam personam, & vnam subsistentiam concurrente. Quoniam verò alteram personam, & post humanationem vnius sanctæ Trinitatis non assumpsit; propter hoc nec aliquid peccati dicimus eum assumpsisse; quia absque carnalibus voluntatibus, & cogitationibus humanis, in imagine nouitatis confitemur vnum Dominum nostrum Iesum Christum. Qui enim vnam voluntatem habens, est ad susceptionem harum omnium passionum idoneus; vnam, eandemq; habuit virtutem ad tolerantiam horum omnium, secundum sanctum, & acceptabilem Augustinum. De hoc enim & confessionem Fidei iam pridem exposuimus, & consentimus tàm sanctis quinque Synodis, quàmque Honorio à Deo erudito, Sergio, Paulo, atque Petro, & reliquis, quorum mentionem & in his, quæ Domino porreximus testimonijs, fecimus: confitentes vnam voluntatem subsistentialem in vno Domino nostro Iesu Christo, & Deiuirilem eius operationem. Nec enim quæ diuina sunt, secundum Deum, neque quæ humana sunt, secundum hominem; sed humanam, & Dei nouam quandam Deiuirilem operationem

tionem

tionem in conuersatione demonstrasse confitemur, secundum sanctum Dionysium. Constantinus pijssimus Imperator dixit: Confessio, cuius mentio facta est, quòd data sit nobis à Macario Archiepiscopo Antiochiæ, propriæ eius Fidei lectione pandatur. Et prolata est per Photinum à secretis, & Imperialem Secretarium: & relecta est per Diogenem à secretis, & Imperialem Secretarium; quæ continet in verbis ita:

Pacis Dei, quæ exuperat omnem sensum, summa est pietas, per quam vno ore, vnoq; corde Deo viuenti, & vero, Trinitati seruientes, tenemus confessionem, pace Dei constricti. Hac non ab homine, neque per hominem, sed diuina gratia, ò fidelissime Imperator, instructus; cetera omnia inferiora ponens, vt condecebat diuinum, sacrumq; fastigium; diuinum zelum, qui tibi inditus est, exacuisti: & Ecclesiæ oculos suscitans, Pontifices, inquam; inuitas vnumquemque, vt quod in eo est, orthodoxiæ proferat lumen, quatenus fulgeat amplius in mundo. Annuat tibi quoque Deus, temporibus pij tui Imperij, Christianissimæ prædicationis indeficiens lumen; & hæreticorum nouæ caligines extinguantur. Obedio quippe præparatus, Deo placito vestro consilio. Quis ego sum, Domine à Deo decrete, vilis, & abiectus, nec apparens, & in pauimento reiacens? Dicam quoque, immeritus terribili seruire, atque assistere tribunali. Verùm à vobis dignus habitus, hanc professionem facio Fidei, quam Patres nostri, qui in Nicæa, & dehinc fuerunt; promulgauerunt: cum qua genitus, & edoctus sum, cum hac & abscedam. Credo igitur in vnum Deum Patrem omnipotentem, omnium visibilium & inuisibilium factorem. Et in vnum Dominum nostrum Iesum Christum, filium eius vnigenitum, qui ex eo natus est ante omnia sæcu-

la: Deum verum ex Deo vero, perfectum Filium, perfectum Patris Verbum, effectricem Sapientiam, essentialem virtutem, totius creaturæ factorem. Et in Spiritum sanctum, ex Patre procedentem, & per Filium manifestatum, videlicet hominibus; vitam viuentium causam; immortalem sanctitatem, totiusq; sanctificationis largitorem. Trinitatem perfectam gloria, & æternitate, & imperio, & consilio non diuisam; vnã Deitatem, & dominationem. Nihil enim seruili in Trinitate, vel subiectum, & introductitium; tanquã prius quidem non extitisset, post verò intromissum. Neque enim deficit Filius Patri, neque Filio Spiritus; sed inconuertibilis semper, & consubstantialis sancta Trinitas Deus noster. Deum verò cum dico, vno lumine illustror, & tribus. Tribus quidem secundum proprietates, siue subsistentias, & personas: vno verò secundum essentiæ rationem, idest Deitatis. Diuiditur quippe indiuisibiliter, vt ita dicam; & coniungitur diuisibiliter. Vnum nempè in tribus ipsa Deitas; & ipsa tria vnum, in quibus Deitas, siue (vt expressius dicatur,) quæ est Deitas. Et neque ipsam Vnitatem, confusionem opinamur; neque ipsam diuisionem, alienationẽ. Absit à nobis ex æquo & Sabellij confusio, & Arij diuisio, quæ è regione mala sunt; & similia quidem impietate. Quid enim est opus aut Deum confundere malè, aut concidere in inæqualia? Nobis verò vnus Deus Pater, ex quo omnia: & vnus Dominus Iesus Christus, per quem omnia: & vnus Spiritus sanctus, in quo omnia: vnus hæc tria Deus, & hæc tria vnum, sicut diximus. Confitemur autem, vnum sanctæ Trinitatis Dominum Iesum Christum, Filium Dei vnigenitum, propter nos in vltimis diebus descendisse de cælis, & incarnatum esse de Spiritu sancto, & sancta,

immaculataq; domina nostra Dei Genitrice, semperq; Virgine Maria; & humanatum esse, hoc est veram carnem accepisse de ea, animatam anima rationali, atque intellectuali: & hanc nullo modo ante hoc subsistentem, mirabiliter in seipso formasse; & hanc, propriam, per vnitionem dispensatiuam fecisse; non ex semine humano, vel operatione viri extitisse, neque ex voluntate carnis: sed operatione, & volũtate virtutis Altissimi Dei. Ait enim Angelus ad gloriosam, & verè Dei Genitricem: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoq; quod ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei. Ex hoc quippe solum, Dei Genitricem propriè, atque secundum veritatem, Dei Verbi Virginem Matrem glorificamus; quoniam, qui præerat Deus super naturam, ex se peperit incarnatum: & ita factus est secundum nos humanatus Deus Verbum, vt non quod erat amitteret: sed sicut factus est in assumptione carnis, & sanguinis, ita quoque mansit quod erat Deus; natura scilicet, & veritate. Nec enim carnem dicimus in Diuinitatis transire naturam; neque iterum in naturã carnis ineffabilem Dei Verbi deriuari naturam; sicut Apollinarius, Eutyches, & Seuerus impudenter asseruerunt. Nusquam enim propter vnitionem differentia naturarum euanescit. Saluatur autẽ magis proprietas vtriusque naturæ in vna persona, vnaq; subsistentia. Vnitum quippe esse carni secundum subsistentiam confitentes Verbum, vnum illum adoramus, Filium vnigenitum, verum Deum, Dominum omnium Iesum Christum, in duabus naturis inconfusè, & indiuisè cognoscendum; non per partes ponentes, ac segregantes hominem, & Deum: neque illum operatum quidem fuisse miracula; hũc verò passum fuisse quæ humana sunt, sicut diui-

dentes

dentes Theodorus & Nestorius dicunt: sed vnũ, eundemq́; confitemur Deum, & hominem perfectum, consubstantialem Patri secundum Deitatem, & consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem: eiusdẽ vtrasque natiuitates prædicantes, tàm quæ ante sæcula ex Patre, secundũ Deitatẽ; quàm quæ in vltimis diebus ex Maria Virgine Dei Genitrice, secundum humanitatẽ; eiusdem miracula, & passiones, & omnem simul Deo decibilem, atque homini condecentem operationem, ex eodem vno Christo Deo nostro, & conuenienter, noua ratione processisse credimus. Neque enim quæ diuina sunt, secundum Deum: neque rursus, quæ sunt hominis, secundum hominem: sed humanatus Deus Verbum, nouam quandam Deiuirilem operationem, & hanc totam viuificatricem demonstrat. Tametsi nouum videtur, & perturbat aliquorum auditus, suspicantium, in peremptionem hanc nos proferre earum, quæ in Christo Domino nostro sunt, inconfusè, & secundum subsistentiam, adunatarum duarum naturarum: quod non est vnquam, nec fiat. Vnum igitur, eundemq́; operatum fuisse dicimus; idest, mirè operatum esse salutem nostram: eundemq́; passum propria carne, & omnes verè sustinuisse salutares passiones, idem est dicere, & miracula; vt sit quidem carnis, pati, non separatæ videlicet à Diuinitate, quamuis non Diuinitatis fuit pati; ipsius autem Dei operatio, quamuis per humanitatem eius, hoc est, totam nostram conspersionem hanc adimpleuerit, vna, & singulari voluntate diuina; vtpotè non existente in eo & alia voluntate, siue obsistente, & aduersante diuinæ eius, & potenti illius voluntati. Impossibile autem est, in vno, eodemq́; Christo Deo nostro duas simul, & ad inuicem contrarias, seu dissimiles existere voluntates. Salutaris verò à

Deo

Deo instructorum Patrum doctrina manifestè instruit, quia nunquã intellectualiter animata Domini caro, diuisè, atque ex proprio appetitu, uniti sibi subsistẽtialiter Dei Verbi naturalem sui fecisset motionem: sed quando, & quantam, & qualem idem Deus Verbum volebat: & ut clarius dicatur; quemadmodum nostrum corpus regitur, & ornatur, atque ordinatur ab intellectuali, & rationali anima nostra; ita & in Domino Christo tota humana eius conspersio, ab eiusdem Verbi diuinitate semper, & in omnibus mota, Deo mobilis erat, secundum Nyssenum Gregorium, dicentem aduersus Eunomium ita: Secundum quod Deus est, Filius impassibilis est per omnia, & immortalis. Si autem passio de eodem in Euangelio dicatur; per humanitatem, quæ per omnia passionis est capax, hoc operatus est: Operatur enim verè Diuinitas per corpus, quod circa eam est, omnium salutem: ut corporis quidem sint passiones, Dei verò operatio, per quã & saluati sumus; & huiusmodi saluti nullam introducimus diuisionem. Semel enim moriens, & multorum abluens peccata, redemptionem, & salutem ex seipso nobis, qui iam in peccatis sumus, acquirens; resurrexit, & consuscitauit, & viuificauit nos, pacem perpetuam donans: ascendensq; in cælos, sedet ad dexteram Patris eius. Et iterum veniet cum gloria iudicaturus viuos, & mortuos; cuius Regni non erit finis. Speramus enim resuscitari omnes, & diuino assistere tribunali, ut percipiat vnusquisque iustam ab eo retributionem, finem non habituram. Necessariè verò & illud adijcimus: asserentes quippe mortem, quoad carnem vnigeniti Filij Dei, idest Iesu Christi, & ex mortuis ascensum, & in cælos assumptionem confitentes; incruentum sacrificium in Ecclesiis celebramus. Ita quippe accedimus ad benedi-

nedictiones arcanas, & sanctificamur, participes effecti, tàm sanctæ carnis, quàmq; præciosi sanguinis Christi omnium nostri Saluatoris: & non vti communem carnem suscipimus, absit: neque iterum vt viri sanctificati, & copulati Verbo per vnitatem dignitatis, siue vt diuinam inhabitationem habentis; sed sicuti verè viuificatricem, & propriam Verbi: Vita enim est naturaliter, vt Deus. Quia ergo factus est vnum ad carnem suam, viuificam eam demonstrauit. Vnde cùm dicit ad nos: Amen, Amen dico vobis, nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem. Non sicut hominis vnius ex nobis, & ipsam æstimamus esse: quomodo enim hominis caro viuificare poterit, secundum propriam sui naturam? Sed vt verè propriam Filij Dei, qui pro nobis etiam factus filius hominis est, & appellatus. Ceterum voces Saluatoris nostri, quæ in Euangelijs sunt, neque subsistentijs duabus, neque personis partimur. Sed tàm humanas, ad hæc & diuinas ab vno dictas recipimus, rectè sentientes. Vni igitur personæ vniuersas voces, quæ sunt in Euangelio, deputare oportet, vni subsistentiæ Verbi incarnati. Deus enim vnus est Iesus Christus, secundum Scripturas. Hæc sapere sumus edocti à sanctis Apostolis, & Euangelistis; ab omni quoque à Deo inspirata Scriptura; & à vera confessione beatissimorum Patrum eorum, qui in Nicæa & Constantinopoli, & deinceps, idest sanctarum, & vniuersalium quinque Synodorum: in quibus & epistolæ sanctorum Cyrilli, & Leonis, & quæq; prædicauerunt, & susceperunt, suscipimus, & prædicamus: & quæq; abiecerunt, & nos anathematizamus; & omnem hæresim à Simone vsque in præsens, præcipuè Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem, Sabellium, Nouatum, & Sabbatium,

batium, Diodorum, & Nestorium, Eutychem quoque, Dioscorum, & Seuerum, & Iulianum, & ignorantem Themistium, & omne eorum profanum consortium; Origenem quoque, & Didymum, & Euagrium, & fabulosa eorum deliramenta. Ad hæc anathematizamus, & quos sancta quinta Synodus abiecit: Theodorum, inquam, Mopsuestenum, maledictum illius Maximi hæreseos, diuisionisq; doctorem: & impia Theodoreti scripta, quæ aduersus orthodoxam Fidem, & duodecim capitula beati Cyrilli: & epistolam, quæ dicitur ab Iba scripta fuisse ad Marim Persam. Super his etiam omnibus hæreticis, & eum, qui his subortus est, Maximum nefandum, cum eius discipulis; qui manichæizare, & proijcere corpus Christi Domini nostri ille paganus edocebat: & impium diuisionis eius dogma, quod & olim nostri Patres respuerunt; idest, Honorius, Sergius, & Cyrus, & reliqui Ecclesiarum doctores; ad hæc etiam, & piæ memoriæ Heraclius proauus vester, cuius prosapiam Deus Orthodoxiæ, huic pio Imperio assignauit: cum indignatione quippe cum sanctis Patribus nostris etiam ipse exortam hanc Maximianorum hæresim condemnauit. Quos secuta & ea, quæ hìc facta est per iussionem piæ memoriæ patris vestri, sancta Congregatio; Petrus quoque sanctissimus, & vniuersalis Patriarcha; & præcessor meæ paruitatis Macedonius beatæ memoriæ; & Vicarius Alexandriæ Theodorus; præsentibus vna cum eis & qui aduenerant, Episcopi, & sacro senatu, quæ circa eum fuerant, in scripto discutientes; hunc anathematizauerunt, & exilio damnauerunt, cum impijs eius discipulis. Sed vniuersos hæreticos apud se anathematibus congemiscere derelinquens, iterum conuertor ad Dominum, & ab eo conseruari vestram pietatem

expo-

exposco, quæ orthodoxiæ sermonem corroborat. Vos enim cum sitis & à proauis luminaria Fidei; luminaria Fidei Domine illustra. Orthodoxiæ custodes, Domine custodi. Deus exaltet cornu vestrum; Deus pacificet Imperium vestrum, persequens omnem hostem, & pacem profundam Ecclesiis, & vniuerso Mundo condonans. Et subscriptio. Macarius misericordia Dei Episcopus Theopoleos, dictans omnem supradictum Orthodoxiæ textum, iuxta editiones sanctarum, & vniuersalium quinque Synodorum, & sanctorum probabilium Patrum, qui nominatim à me positi sunt; qui explanauerunt iuxta præfixam virtutem, vnã voluntatem in vno Domino Iesu Christo Deo nostro, qui Deiuirilem demonstrauit nobis suam operationem. Et quia impium sit dicere, in eodem Christo Deo nostro duas voluntates; consentiens, atque confessus, & ita sentiens, & docens, & sperans assistere terribili Dei tribunali, vna cum hac mea orthodoxa Fide; subscripsi.

Constantinus pijssimus Imperator, & sancta Synodus dixerunt: Per tenorem oblatæ confessionis à Macario Deo amabili Archiepiscopo Antiochiæ, Fidei eius agnitionem accepimus. Edicat autem idem Deo amabilis Macarius, si consentit testimonijs ab eo prolatis, & porrectis. Macarius sanctissimus Archiepiscopus dixit: Vtique Domine. Constantinus pijssimus Imperator, & sancta Synodus dixerunt: Prosequatur idẽ Deo amabilis Macarius, si confitetur duas naturales volũtates, & duas operationes naturales in Incarnationis dispensatione Domini nostri Iesu Christi? Macarius venerabilis Archiepiscopus dixit: Non dico duas naturales volũtates, aut duas operationes naturales in Incarnationis dispensatione Dñi nostri Iesu Christi, nec si membratim incidar, & mittar in mare.

Ha-

Hactenus professio impij dogmatis Macarij de vna voluntate, & operatione Christi Domini nostri. Nunc videamus sanctorum Patrum Synodalem sententiam.

DEFINITIO ORTHODOXÆ Fidei: Facta in Regia Vrbe, temporibus pijssimi, atque tranquilissimi Domini nostri Constantini Magni, Victoris Imperatoris. Descripta ex Actis sextæ Vniuersalis sanctæ Synodi, actione xvij. Cap. XX.

PRAESENS *sancta vniuersalis Synodus, fideliter suscipiens, & expansis manibus amplectens tàm suggestionem, quæ à sanctissimo, ac beatissimo Agathone Papa antiquæ Romæ facta est, ad Constantinum pijssimum, atque fidelissimum nostrum Imperatorem; quæ nominatim abiecit eos, qui docuerunt, vel prædicauerunt (sicut superius dictum est) vnam voluntatem, & vnam operationem in Incarnationis dispensatione Domini nostri Iesu Christi veri Dei nostri; adæquè amplexa est & alteram synodalem suggestionem, quæ missa est à sacro Concilio, quod est sub eodem sanctissimo Papa, centum vigintiquinque Deo amabilium Episcoporum, ad eius à Deo instructam tranquillitatem; vtpotè consonantem sancto Chalcedonensi Concilio, & tomo sacerrimi, ac beatissimi Papæ eiusdem antiquæ Romæ Leonis, qui directus est ad sanctum Flauianum; quem columnam rectæ*

Fidei

Fidei, huiusmodi Synodus appellauit: ad hæc, & synodicis epistolis, quæ scriptæ sunt à beato Cyrillo aduersus impium Nestorium, & ad Orientales Episcopos. Aßecuti quoque sancta quinque vniuersalia Concilia, & sanctos, atque probabiles Patres, consonanterq; confiteri definientes Dominum nostrum Iesum Christum, Dominum verum nostrum, vnum de sancta, & consubstantiali, & vitæ originem præbente Trinitate; perfectum in Deitate, & perfectum eundem in humanitate; Deum verè, & hominem verè; eundem ex anima rationali, & corpore; consubstantialem Patri secundum Deitatem; & consubstantialem nobis secundũ humanitatem: per omnia similem nobis absque peccato; ante sæcula quidem ex Patre genitum, secundum Deitatem; in vltimis diebus autem eundem propter nos, & propter nostram salutem de Spiritu sancto & Maria Virgine propriè, & veraciter Dei Genitrice; secundum humanitatem. Vnum eundemq; Christum, Filium Dei vnigenitum, in duabus naturis inconfusè, inconuertibiliter, inseparabiliter, indiuisè cognoscendum; nusquam extincta harum naturarum differentia propter vnitionem: saluataq; magis proprietate vtriusque naturæ; & in vnam personam, & in vnam subsistentiam concurrentem. Non in duas personas partitum, vel diuisum; sed vnum, eundemq; Filium Vnigenitum, Deum Verbum, Dominum Iesum Christum; iuxta quod olim Prophetæ de eo, & ipse nos Dominus Iesus Christus erudiuit, & sanctorum Patrum nobis tradidit symbolum: & duas naturales voluntates in eo, & duas naturales operationes indiuisè, inconuertibiliter, inseparabiliter, inconfusè, secundũ sanctorum Patrum doctrinam, adæquè prædicamus: & duas naturales voluntates; non contrarias, absit;

(absit;) iuxta quod impij asseruerunt hæretici: sed sequentem eius humanam voluntatem, & non resistentem, vel reluctantem; sed potius & subiectam diuinæ eius, atque omnipotenti voluntati. Oportebat enim, carnis volũtatem moueri; subijci verò voluntati diuinæ, iuxta sapientissimũ Athanasium. Sicut enim eius caro, caro Dei Verbi dicitur, & est; ita & naturalis carnis eius voluntas, propria Dei Verbi dicitur, & est; sicut ipse ait: Quia descendi de cœlo, non vt faciam voluntatem meam, sed eius, qui misit me, Patris; suam propriam dicens voluntatem, quæ erat carnis eius. Nã & caro propria eius facta est. Quemadmodum enim sanctissima, atque immaculata animata eius caro deificata, non est perempta; sed in proprio sui statu, & ratione permansit: ita & humana eius voluntas deificata, non est perempta; saluata est autem magis, secundum Deiloquum Gregorium, dicentem: Nam illius velle, quod in Saluatore intelligitur, non est contrarium Deo; deificatum est totum. Duas autem naturales operationes indiuisè, inconuertibiliter, inconfusè, inseparabiliter in eodem Domino nostro Iesu Christo, vero Deo glorificamus: hoc est, diuinam operationem, & humanam operationem, secundum diuinum prædicatorem Leonem, apertissimè asserentem: Agit enim vtraque forma cum alterius communione, quod proprium est; Verbo scilicet operante, quod Verbi est; & carne exequente, quod carnis est. Nec enim in quoquam vnam dabimus naturalem operationem Dei, & creaturæ: vt neque quod creatum est, in diuinam educamus essentiam; neque quod eximium est diuinæ naturæ, ad competentem creaturis locum deijciamus. Vnius enim, eiusdemq; tàm miracula, quàm passiones cognoscimus, secundum aliud, & aliud earum, ex quibus est, naturarũ, & in

quibus habet esse, sicut admirabilis inquit Cyrillus. Vndique igitur inconfusum, atque indiuisum conseruantes, breui voce cuncta proferimus; vnum sanctæ Trinitatis, & post Incarnationem Dominum nostrum Iesum Christum, verum Deum nostrum esse credentes; asserimus duas eius esse naturas, in vna eius radiantes subsistentia; in qua tam miracula, quamq; passiones, per omnem sui dispensatiuam conuersationem; non per phantasiam, sed veraciter demonstrauit, ob naturalem differentiam in eadem vna subsistentia cognoscendam; dum cum alterius communione, vtraque natura indiuisè, & inconfusè propria velit, atque operetur: iuxta quam rationem, & duas naturales voluntates, & operationes confitemur, ad salutem humani generis conuenienter in eo concurrentes. His igitur cum omni vndique cautela, atque diligentia à nobis formatis: Definimus, aliam Fidem nulli licere proferre, aut conscribere, componereve, aut sapere, vel etiam aliter docere. Qui verò præsumpserit Fidem alteram componere, vel proferre, vel docere, vel tradere aliud symbolum volentibus conuerti ad agnitionem veritatis ex Gentilitate, vel Iudaismo, aut ex qualibet hæresi: aut qui nouitatem vocis, vel sermonis adinuentionem, ad subuersionem eorum, quæ nunc à nobis determinata sunt, introducere: horum, siquidem Episcopi fuerint, aut Clerici; alienos esse, Episcopos quidem ab Episcopatu, Clericos verò à Clero: sin autem Monachi fuerint, vel laici: anathematizari eos.

Et subscriptiones.

Theodorus humilis Presbyter Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & locum gerens Agathonis ter beatissimi, & Vniuersalis Papæ Vrbis Romæ, subscripsi.

Geor-

Georgius humilis Presbyter, ſicut ſupra.

Ioannes humilis Diaconus, ſicut ſupra.

Georgius, miſericordia Dei Epiſcopus Conſtantinopoleos nouæ Romæ, definiens ſubſcripſi.

Petrus miſericordia Dei Presbyter, & locum ſeruans Apoſtolicæ Sedis Alexandrinæ magnæ Ciuitatis, ſubſcripſi.

Theophanes miſericordia Dei Epiſcopus Theopoleos (ideſt Antiochiæ), *definiens ſubſcripſi.*

Georgius humilis Presbyter, & locum gerens Theodori Deo amabilis Presbyteri, & loci ſeruatoris Apoſtolicæ Sedis ſanctæ Chriſti Dei noſtri Hieroſolymorum Ciuitatis, ſubſcripſi.

Ioannes miſericordia Dei Epiſcopus Theſſalonicenſis, & Vicarius Apoſtolicæ Sedis Romæ, & Legatus, definiens ſubſcripſi.

Theodorus miſericordia Dei Epiſcopus Ciuitatis Thremethuntenæ Inſulæ Cypri, & locum gerens Epiphanij ſanctiſſimi Archiepiſcopi, definiens ſubſcripſi.

Theodorus humilis Presbyter ſanctæ Rauennatis Eccleſiæ, locum gerens Theodori beatiſſimi Archiepiſcopi, ſubſcripſi.

Eodem modo ſubſcripſerunt alij centum quadraginta octo Epiſcopi.

CHALDÆORVM DOGMATA cum veritate Catholica concordari non posse; & impossibile esse, duas in Christo personas ponere, & simul Virginem sanctissimam, verè Dei Matrem appellare. Cap. XXI.

HACTENVS quæ arbitrabamur necessariò proponenda esse Chaldeis, ex sacrorum Conciliorum Vniuersalium decretis, antequam agere inciperemus de illorum dogmatibus. Nec dubitamus, quin satis manifestè appareat, quàm decipiantur, qui dicunt: diuersitatem, quæ inter nostram, Chaldæorumq; Fidem intercedit; in ceremonijs tantum, atque ritibus consistere: vel qui existimant, non reiectis omnino primum Nestorij, Theodori, atque Macarij erroribus; eos vnum, idemq; de Fide nobiscum sentire; verba, non sensum verborum, tantummodo differre. Profectò qui hæc dicunt, aut prorsus ignorant horum damnatissimorum hæreticorum peruersa dogmata; aut, quod facilè nobis persuademus, nunquam legerunt acta sanctorum Conciliorum, atque decreta. Sed quando etiam adeò manifesta sanctorum Conciliorum non refragaretur auctoritas; vel res ipsa, paulò diligentius considerata, falsitatem huius opinionis facilè detegeret. Dicentibus enim, duas in Christo fuisse personas, repugnat omnino sanctissimam Virginem, Dei Genitricem appellare. Etenim, si quemadmodum duæ sunt in Christo naturæ, duæ simul fuissent personæ, Virgo nunquam Deum, (vt Ecclesia

ſancta Catholica credit, & confitetur;) ſed purum hominem peperiſſet. Ex duabus namque perſonis vnum fieri nullo pacto poteſt. Eſt enim perſona, incommunicabilis vniuſcuiuſque ſubſiſtentia. Nam (vt inquit ſanctus Baſilius Magnus, in epiſtola de differentia ſubſtantiæ & hypoſtaſis, ad Gregorium eius fratrem;) hypoſtaſis, ſiue perſona circumſcribit, & ſiſtit, proprietatibus mediantibus, quod in vnoquoque commune, & incircumſcriptum eſt naturæ: hoc eſt, naturam communem proprietatibus determinat, vt in ſe ſubſiſtat, & ab alio diſtinguatur. Verba ſancti Baſilij ſunt hæc: *Hypoſtaſis eſt notio, quæ mediantibus apparentibus proprietatibus, quod commune eſt, & incircumſcriptum ſubſtantiæ, in vnoquoque ſubiecto ſiſtit, atque circumſcribit.* Et quidem, quod ſanctus iſte Pater inquit, re ipſa cùm in humanis, tùm in diuinis perſonis comprobatur. Oſtendit hoc idem ſanctus Baſilius eodem loco, auctoritate ſanctæ Scripturæ, ex principio hiſtoriæ ſancti Iob. Inquit enim: *Eſt autem hoc conſuetum Scripturæ, & in alijs multis, & præſertim in hiſtoria Iob. Etenim cum deberet narrare, quæ ad ipſum pertinebant; primum cum meminerit, quod commune erat, dicens,* Homo; *ſtatim illud diuidit eo, quod proprium facit; appoſitione nempe articuli,* Quidam: *tacuit autem deſcriptionem ſubſtantiæ, tanquam nihil afferentem vtilitatis, ad inſtituti ſermonis ſcopum aſſequendum. Et illud,* Quendam, *proprijs etiam indicijs deſignat: locum dicens, & mores, & quæcumque extrinſecus accepta, ipſum ſeparare, ac diſtinguere poterant à communi ſignificatione; vt ex omnibus manifeſta fieret deſcriptio illius, de quo inſtituta erat hiſtoria:*

videlicet, ex nomine, ex loco, ex animi proprietatibus, & ex his, quæ extrinsecus de ipso cognoscebantur. Quòd si de substantia sermonem haberet; nulla vtique eorum, quæ dicta sunt, mentio fieret in explicatione naturæ. Siquidem erat eadem ratio, & in Baldad Suhites, & in Sophar Naamathites, & in vnoquoque hominum ibi memoratorum. Igitur differentiæ rationem, quam nouisti substantiæ, & personæ in nobis; eamdem si ad diuina transtuleris, non aberrabis. Ergo ex huius sancti Patris doctrina, vt natura vnit, sic persona separat; idq; tum in humanis, tum in diuinis. Verùm hæc separatio in diuinis, citra diuisionem est: persona quippe diuina distinguit, non diuidit. Nam Pater, & Filius, & Spiritus sanctus sunt vnus Deus; licet Pater non sit, qui Filius; nec Filius, qui est Spiritus sanctus; nec Spiritus sit Pater, aut Filius: ita vt in personis proprietatem agnoscamus, & in natura vnitatem adoremus. Quapropter Theologi recentiores distinctionem hanc diuinarum personarum sine diuisione ostendere volentes; illam oppositione relatiua originis declarant; demonstrata prius summa, perfectissimaq; diuinæ naturæ vnitate, ex simplicitate incomparabili diuinæ essentiæ, & æqualitate Maiestatis, gloriæ, omnipotentiæ, æternitatis, immensitatis, ceterorumq; quæ de Deo absolutè dicuntur. Vna enim, eademq; est Patris, Filij, & Spiritus sancti diuinitas; æqualis gloria; coæterna maiestas. Ac similiter increatus Pater, increatus Filius, increatus Spiritus sanctus: immensus Pater, immensus Filius, immensus Spiritus sanctus: æternus Pater, æternus Filius, æternus Spiritus sanctus: omnipotens Pater, omnipotens Filius,

lius, omnipotens Spiritus ſanctus: & propterea hi tres vnum ſunt, ſancta Trinitas, vnus Deus. Sed quia Pater generat; & Filius eſt genitus; & Spiritus ſanctus à Patre & Filio procedit, tanquam ab vno, eodemq; principio: Et qui genitus eſt, alius verè eſt ab eo, qui generat; & qui procedit, ſimiliter eſt alius ab ijs, ex quibus procedit; diſtinguuntur enim ad inuicem, ſecundum principium, & ſecundum quod à principio; hoc eſt relatione vera, & non ſecundum rationem tantum; fundata nempè oppoſitione originis: ideò tres perſonæ in diuinis verè diſtinctæ ſunt inter ſe, ac verè vnum ſunt: diſtinguuntur itaque, & non diuiduntur. Sed in humanis ex perſona, id eſt ex concurſu proprietatum; natura communis maximè diuiditur: hominis enim ſpecies diuiditur in plures, ſingulareſq; homines numero differentes: Petrus namque à Paulo, & Ioannes ab vtriſque diuiditur ratione proprietatum perſonæ, cum eorum natura vna ſit, atque eadem. Igitur perſonæ, ſeparare, ac diuidere, proprium eſt. Quod ſi hoc de perſonis, quæ ſunt vnius, eiuſdemq; naturæ, neceſſario affirmare debemus: quanto magis vbi perſonæ, & naturæ maximè differunt; vt mortale, & æternum; humanum, & diuinum? Quare ſi in Chriſto ſimul cum perſona diuina, humana quoque perſona extitiſſet; vnus verè, ac ſimpliciter non fuiſſet. Excluditur quippè vnitas, ſi adſit innata ſubſiſtendi per ſe vtriuſque perſonæ proprietas; quæ ſalua ratione perſonarum remoueri ab ipſis neque re, neque cogitatione vnquam poteſt. Ergo nec Verbum caro factum eſſet: quo enim pacto fieri poterat, ſi perſona humana, ne

vnum cum propria carne fieret, obſiſtebat? Nec Deus verè incarnatus, nec verè natus ex immaculata Virgine diceretur. Ad hanc impietatem ineuitabiliter adigit duarum in Chriſto poſitio perſonarum. Nec vnitas commentitia aſpectus, ſiue ſpeciei, quæ tantum corporeis ſe offert oculis; quam Chaldæi Parſopa vocant; diuiſioni ex dualitate perſonarum neceſſario procedenti, reſiſtit: ſed externam tantum, & accidentalem coniunctionẽ oſtendit. Quam vnitatem, vtpotè non contrariam diuiſioni naturarum, quam impiè Neſtorius in Chriſto ponebat; & ipſemet quoque in epiſtola ad Cyrillum admittit. Sic enim inquit: *Sentio promiſſam in proœmio loquendi breuitatem, fræno cohibitam, ad ſecundum caput epiſtolæ tuæ greſſum dirigere: in quo naturarum diuiſionem, ſecundum humanitatis, atque diuinitatis rationem; & harum, in vna dumtaxat perſona, coniunctionem laudabam.* Et impium ſenſum, quo laudem dictis à Cyrillo tribuit, cum expoſuiſſet; nonnulliſq; alijs ad confirmationem nefarij ſui dogmatis additis; ſubiungit: *Quapropter ſi rem diligentius conſideremus; ſacra Virgo, non Deipara, ſed Chriſtipara appellanda erit.* hactenus Neſtorius. Igitur manifeſta ſe implicat contradictione, qui perſonarum dualitatem in Chriſto tuetur, & beatiſſimam Virginem, Dei Matrem nominat. Reijciatur itaque importunum ſtudium conciliandi inter ſe adeò repugnantes ſententias: & veritas pura ac ſimplex, quam ſemel per beatos Apoſtolos à Spiritu ſancto Eccleſia Catholica edocta, ſemper cuſtodiuit; ab omnibus Chriſtifidelibus vno ore, ijſdemq; verbis enuncietur. Non enim vna eſt Fides, niſi vna pariter ſit cõfeſſio. Nam ſicut corde

de creditur ad iustitiam; ita ore fit confessio ad salutem.

Sanctorum Patrum doctrinam, diuinarum Scripturarum oraculis confirmatam, indubitabili Fide, puroq; corde retinentes; sanctissimam Mariam semper Virginem, Matrem Dei verè, simpliciterq; appellemus: & Filium eius vnigenitum Iesum Christum Dominum nostrum, vnum, eundemq; verum Deum, & verum hominem confiteamur. Vnum videlicet, non confusione, aut transmutatione diuinitatis, & carnis; sed vnitate vera, substantiali, indiuisibili, intrinseca personæ: ita vt quemadmodum anima rationalis, & corpus vnus est homo; ita Deus & homo vnus est Christus. Hanc Fidei confessionem nos docuerunt trecenti decem, & octo Patres, Nicææ in Spiritu sancto congregati: qui professi sunt, credere in vnum Deum Patrem omnipotentem, factorem visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christum, Filium eius vnigenitum; ex Patre ante omnia sæcula, ex Matre in fine temporum natum. Vnum non confusione substantiæ, sed vnitate personæ. Sic enim definitionem Incarnationis Dei Verbi ijdem Patres exposuerunt, aduersus Paulum Samosatenum; vt habetur in Actis sanctæ vniuersalis Ephesinæ Synodi, parte tertia, cap. 5. In qua definitione illud animaduertere debemus: quòd sicut sancti Patres mentionem carnis facientes, non carnem simpliciter, sed animatam rationali anima intelligunt; ita, & de Spiritu loquentes, non spiritum intelligunt, quo nos homines viuimus; sed diuinitatem, quatenus diuina natura spiritualis est; & vt Deus dicitur spiritus: vt ab

eius

eius ineffabili, atque incomprehensibili puritate omnis ratio corporis, atque materiæ excludatur. Nam si Spiritus, hoc in loco pro spiritu, qui communis nobis est, acciperetur; idest, pro anima rationali; vtique & caro, de qua Patres loquuntur, sine anima rationali, vt Apollinarius dicebat, intelligenda esset; quod veritati aduersaretur, & ipsorum sanctorum Patrum sententiæ, qui in hac eadem definitione dicunt, Christi Domini nostri personam constare ex diuinitate cœlesti, atque ex humana carne. Sed describamus totam definitionem. Verba sanctorum Patrum hæc sunt: *Confitemur Dominum nostrũ Iesum Christum, ex Patre quidem secundum Spiritum ante sæcula genitum; nouissimis diebus secundum carnem ex Virgine natum. Vnam personam compositam ex Diuinitate cœlesti, & humana carne; vnum quatenus homo est; & quidem totum Deum, & totum hominem. Totum sanè Deum cum corpore, sed non secundum corpus Deum. Et totum hominem cum diuinitate, sed non hominem secundum diuinitatem. Sic totum adorandum cum corpore, sed non adorandum secundum corpus. Totum adorantem cum diuinitate, sed non adorantem secundum diuinitatem. Totum increatum, etiam cum corpore, sed secundum corpus non increatum. Totum plasmatum etiam cum diuinitate, sed non secundum diuinitatem plasmatum. Totum consubstantialem Deo, etiam cum corpore; sed non secundũ corpus consubstantialem Deo: sicuti neque secundum diuinitatem hominibus consubstantialis est; quamuis nobis, secundum carnem, consubstantialis, etiam cũ diuinitate existens. Etenim quando dicimus ipsum consubstantialẽ Deo secundum Spiritum; non sanè dicimus consubstantia-*

lem

lem hominibus secundũ spiritum. Et è contra, quando prædicamus ipsum consubstantialem hominibus, secundum carnem; non prædicamus ipsum, secundum carnem, consubstantialem Deo. Sicut enim non est nobis consubstantialis secundum spiritum, quia secundum hunc consubstantialis est Deo: sic neque secundum carnem consubstantialis est Deo; quia secundum hanc, consubstantialis est nobis. Quemadmodum autem hæc distincta, & declarata sunt, non ad diuisionem vnius personæ indiuisibilis; sed ad declarationem impermixtionis proprietatum carnis, & Verbi: sic & ea, quæ ad indiuisibilem pertinent compositionem, prædicamus.

Quam expositionem vnitatis personæ, sine confusione vtriusque naturæ, etiam fuisse munitam à Patribus cõminatione anathematis; sanctus Athanasius, qui interfuit Synodo, auctor est in libro, quem ipse composuit de Incarnatione Dei Verbi: *Confitemur* (inquit) *esse eundem Filium Dei, & Deum, secundum spiritum: filium hominis, secundum carnem*. Et identitate hac ex vnitate personæ, iuxta sanctorum Patrum doctrinam, pluribus exposita; demũ concludit: *Si quis præter hæc ex sanctis Scripturis docet, affirmans alterum Filium Dei, & alterum ex Maria, per gratiam, Filium, sicut nos, factum; ita vt sint duo Filij, vnus secundum naturam Filius Dei, qui ex Deo; & vnus per gratiam, qui ex Maria est homo. Vel si quis carnem Domini nostri, è cælo, non ex Maria Virgine dicit; vel diuinitatem conuersam in carnem; vel confusam; vel mutatam; vel diuinitatem Domini passibilem; aut Domini nostri carnem, tanquam hominis, non adorandam: hunc anathematizat sancta Catholica Ecclesia.*

EVAN-

EVANGELICIS TESTIMONIIS, aliarumq; sanctarum Scripturarum auctoritatibus, Vnitas personæ Christi Domini nostri ostenditur: diuinæ humanæq; naturæ diuisio omnino ab ea remouetur.

Cap. XXII.

AT fortasse inaudita erat hæc veritas ante Nicææ sanctorum Patrum conuentum. Immò verò, quid vnitate hac manifestius verè in Christo credentibus? Nonne Præcursor illius, statim ac Saluatorem digito primum ostendit hominibus; ipsum, eundemque, quem hominem videbant, Deum declarauit; dicens: *Hic est, de quo dixi: Post me venit vir, qui ante me factus est, quia prior me erat*. Et Fidei nostræ petra, ac fundamentum, Princeps Apostolorum Petrus, quando interroganti Domino respondit: *Tu es Christus Filius Dei viui*; alium fortè mente concipiebat ab eo, quem natum ex Maria sciebat, atque intuebatur? Et quomodo redemptos nos prætioso eius sanguine dixisset, ac regeneratos *in spem viuam ex mortuis, per resurrectionem eius, in hæreditatem incorruptibilem, incontaminatam, immarcescibilem, conseruatam in cælis*; nisi vnum, eundemq; fuisse Deum, & hominē, qui nos redemit, & regenerauit, indubitanter credere nos voluisset; cum sanguinem fundere, & mori, sit hominis;

minis; redimere ab æterna morte, ac regenerare in hæreditatem conseruatam in cœlis, sit Dei. Sed & discipulus ille, qui testimonium perhibet de his; & scimus, quia verum est testimonium eius; qui cum fluenta Euangelij de ipso sacro Dominici pectoris fonte potauisset; illud admirabile, *Verbum caro factum est*, ex intimo corde postea eructauit; planè vnitatem hanc personæ Verbi incarnati, non solum mentis nostræ oculis inspiciendam, sed manibus etiam corporeis palpandam exposuit: *Quod fuit ab initio,* (ait ille,) *quod audiuimus, quod vidimus, quod perspeximus, & manus nostræ contrectauerunt de Verbo vitæ: & vita manifestata est, & vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis.* Et quidem, nisi carnem, Verbi esse propriam intellexisset; nunquam aliquid de Verbo vitæ se contrectasse asseruisset. Neque sanè id illi soli contigit; immò verò quando post resurrectionem suam Dominus discipulis apparuit, palpandum omnibus liberè se obtulit. *Palpate* (inquit) *& videte, quoniam spiritus carnem, & ossa non habet.* Vbi illud maximè admirabile, quòd qui postea manum incredulus admouit, hominem tetigit, & agnouit Deum. Ceterum Doctor gentium, & veritatis prædicator Paulus Apostolus, factus electionis vas, vt nomen Domini portaret coram gentibus, ac Regibus, & filijs Israel; siue ministerium, quod accepit, euangelizandi Verbi Dei exponat; siue Fidem eorum, ad quos scribit, commendet; siue illos doceat, aut moneat; manifestè vnitatem personæ in Christo semper supponit: peculiariter tamen in epistola ad Hebræos, admirabili illa, mysterijq; plena comparatione

tione

tione Domini nostri Iesu Christi, ad Melchisedech Regem Salem, Sacerdotem Dei summi; ipsam declarat. Quem sine patre, & sine matre, neque habentem initium dierum, neque finem cum dicat; illum assimilauit filio Dei. Et quomodo sine patre, & sine matre Filium Dei diceret; nisi vnum, eundemq; in vnitate personæ Deum & hominem intelligeret, & prædicaret Christum? Nam si duæ naturæ in ipso attendantur, Verbum Dei vtique Patre non caret, homo matrẽ planè habet. Remanet igitur, vt ex personæ vnitate in duabus naturis; sine patre, & sine matre dicatur. Sine patre quidem in terris, sine matre autem in cœlis. Sic & quia vna est Christi persona; & proprio Filio suo Deum non pepercisse dicit, & Filium se exinaniuisse. Non pepercit sanè Filio suo Deus, dum secundum carnem flagellandum, atque crucifigendum illum Iudæis tradidit.

Secundum carnem itaque, & non per adoptionem; est proprius Filius Dei. Qui verè non se exinaniuisset, nisi cum verus Deus sit, verus homo factus fuisset; vnus, idemq; in vna persona permansisset. Et ideò Apostolus, vtporè de hac vnitate minimè dubius; quem crucifixum tamquam hominem prædicauit; Deum, distinctione à ceteris hominibus sola, atque simplici, ostendit. Sic enim ad Galatas scribit: *Paulus Apostolus, non ab hominibus, neque per hominem; sed per Iesum Christum.* Ergo si non ab hominibus, neque per hominem; sed per Iesum Christum; dicendum est, quòd intelligere debeamus, per Iesum Christum; idest, per Deum. Et paulò infra: *Notum enim vobis facio, fratres, Euangelium, quod euangelizatum est*

à me;

à me; quia non est ſecundum hominem: neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici; ſed per reuelationem Ieſu Christi. Sed adhuc teſtimonium huius veritatis maius, quàm quod accepimus ab Apoſtolis, quærimus? Patrem æternum manifeſtè dicentem de homine, qui baptizabatur: *Hic eſt Filius meus dilectus*, audiamus: Vel potius Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, ſemetipſum Deum verum, cœco à natiuitate mirabiliter a ſe illuminato, manifeſtantem. Cum enim illum Dominus interrogaret, crederet ne in Filium Dei? ille è contra ſciſcitaret ab eo, quis nam Filius Dei eſſet? ipſe, in cuius ore dolus nunquã inuentus eſt, reſpondit: *Et vidiſti eum, & qui loquitur tecum, ille eſt*. Non alia profectò de cauſa, niſi quia ſecundum hanc perſonæ vnitatem, idem Deus, & homo eſt.

Diuinis itaque vocibus, Apoſtolicisq; documentis inſtructi, manifeſtam veritatem vnitatis perſonæ in Chriſto, inconfuſis, immutatisq; permanentibus duabus eius naturis; omnes pariter, qui ſincero corde profitentur Catholicam Fidem, confiteantur: & admonitione terribili B. Ioannis Apoſtoli, dicentis: *Omnis ſpiritus, qui ſoluit Ieſum, ex Deo non eſt*, perterriti; quamcũque non modo diuiſionem, ſed diuiſionis in Chriſto ſuſpicionem ſtudeant euitare. Qua ſuſpicione non caret illa nominum Verbi Incarnati diſtinctio in libello expoſitionis Fidei Orientalium poſita: Quòd, Ieſus, ſit nomen humanitatis; Chriſtus, nomen diuinitatis, & humanitatis; Dominus noſter, nomen diuinitatis. Eadem enim hac nominum diſtinctione vſos fuiſſe Neſtorium, & Theodorum comperimus; ad diuiſionem naturarum, quam impiè in Chriſto

pone-

ponebant, insinuandam: cui distinctioni aduersatur planè sanctarum Scripturarum auctoritas. Nam, vt de admirabili, adorandoq; nomine Iesu tantummodo agamus: Nonne ab Angelo inditum præcepto diuino fuit, vt conceptus Altissimi Filius in vtero ab immaculata Virgine; suo tempore ex ea nasciturus, hoc nomine appellaretur? Nonne in nomine Iesu omne genu flectendum est, cœlestium, terrestrium, & infernorum? Et cui omnia genua flectenda, nisi Deo? Immò verò de ipso Christo Patres Niceni, in expositione definitionis Incarnationis Dei Verbi, nos docuerunt: *Quamuis totus adorandus sit Christus etiam cum corpore; non tamen secundum corpus adorandus*. Et Ioannes in Euangelio: *Hæc autem scripta sunt, vt credatis, quòd Iesus Christus est Filius Dei: & vt credẽtes, vitam habeatis in nomine eius*. Neque tantummodo vita in nomine Iesu promittitur; sed, quod maius est donum, vt credentes in hoc diuino nomine, sint quoque Filij Dei: *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine eius*. Recipere vitam, & fieri Filiũ Dei, ex Fide, quam quis habeat in aliquo nomine; nomen illud demonstrat, esse diuinitatis, an humanitatis? Quamquam abundè sufficeret ad diuinitatem ostendendam nominis, quòd debeamus in ipsum credere: cum fides soli Deo debeatur.

DE MYSTERIO VNITATIS personæ in Christo, magna cum modestia agendum esse; humanarumq; rationum importunam curiositatem vitandam. Cap. XXIII.

OPORTET igitur, omnes, qui de altissimo huius vnitatis mysterio dignè agere cupiunt; maxima cum circumspectione, atque reuerentia ad illud contemplandum accedere: & quantumuis in sanctarum Scripturarum lectione exercitatos; humanæ mentis imbecillitatem agnoscētes, fateri se impares tantæ speculationi. Propterea quando ad intelligendum Natiuitatis Christi sacramentum accedimus; *procul abigatur* (vt sapientissimè nos admonet sanctus Leo Papa) *caligo terrenarum rationum; & ab illuminato Fidei oculo, mundanæ sapientiæ fumus prorsus abscedat*. Nec sanè prohibet sanctissimus iste Pater, vt ex his quę facta sunt, & oculis nostris patent; intelligere inuisibilia Dei studeamus; sed vt vitemus illā sapientiam, de qua dixit Apostolus: *Iudæi signa petunt, & Græci sapientiam quærunt*. Quæ non in ostensione spiritus, & virtutis; sed in persuasibilibus verbis consistit; qua hæretici decepti, à veritatis Euangelio recesserunt: & Incarnationem Verbi intelligere non valentes, de causa illuminationis, fecerunt sibi materiam cœcitatis: in quod incommodum incurrerunt, aut omninò non vitauerunt Chaldæi. Qui persuasibilibus hisce propositionibus acquiescentes: *Nulla natura est sine persona*. Et: *Na-*

tura ex perſona demonſtratur : nullaq́; facta examinatione veritatis illarum;receſſerunt à ſanctorum Patrum doctrina de perſonis, atque naturis; hæreticorum commento de Parſopa recepto. Sed expendamus veritatem propoſitionum modò propoſitarum. Etſi nulla natura ſine perſona ſubſiſtere, & natura ex perſona demonſtrari dicatur; profectò non ob id ſequitur, quòd vna ab altera dependeat; ideſt, quòd ex vnitate, aut multiplicitate vnius; vnitas, vel multiplicitas alterius inferatur. Neque enim quia vna eſt natura in diuinis, ideò quoque in diuinis eſt vna perſona; vel quia ſunt tres perſonæ diuinæ, ideò ſunt tres diuinæ naturæ. Sed ab eſſentia,natura; & à ſubſiſtentia,perſona determinatur. Quia igitur vna eſt eſſentia trium diuinarum perſonarum,vna eſt earum natura; & quia vna natura in tribus ſubſiſtentijs ſubſiſtit, ideò tres ſunt perſonæ. Concurrentibus igitur duabus eſſentijs in vnicam ſubſiſtentiam;duę naturæ perfectæ in vna perſona ſubſiſtunt. Humano vſu,& conſuetudine, quod credimus caret: humanarum ergo rationum importuna curioſitas reijciatur. Diuina auctoritas eſt, cui credimus; diuina eſt doctrina,quam ſequimur.Hanc autem edocti,primum didicimus, Virginem ſanctiſſimam Matrem Dei nulla mentis hæſitatione appellare; quamuis quomodo Deus factus ſit homo, & ex Virgine natus; humanis rationibus nemo poſſit oſtendere. Nam generationem eius quis enarrabit? Verè Matrem Dei dicimus, vt ſectatorum Neſtorij blaſphemia omnino ab ore fidelium prohibeatur: nam & ipſi Virginem ſanctiſſimam,Matrem Dei, ſed non verè,dixerunt. Id oſtendunt

verba

verba Theodoreti in reprehenſione primi anathematiſmi aduerſus Neſtorium. Inquit autem, loquens de forma ſerui in Chriſto: *Quoniam non nuda erat à forma Dei, ſed erat templum habens Deum Verbum inhabitãtem, ſecundũ Pauli vocem: In ipſo enim, inquit, complacuit omnem plenitudinem diuinitatis inhabitare corporaliter: non hominis genitricem, ſed Dei genitricem Virginẽ appellamus; illam quidem figmento, & formationi, & conceptui; hanc autem vnitioni imponentes appellationem.* Ex quibus Theodoreti verbis apparet, non ſufficere, Virginem ſanctiſſimam, Matrem Dei, appellare; ſed oportere, verè Matrem Dei credere; hoc eſt, quòd ipſa pepererit vnica prole verum Deum, & verum hominem; non appellatione filiationis vnum, neque coniunctione indiſſolubili naturarum facta per gratiam; ſed vnitate vera, atque ſubſtantiali vnius perſonæ. Cum itaque Beatiſſimam Virginem dici Matrem Dei hoc pacto, Catholica Eccleſia non permittat; mirari non debent Chaldæi, ſi illam appellari ab ipſis Matrem Chriſti non approbet; qui cum hac appellatione Matris, duas Filij perſonas defendunt. Non enim reprobatur nomen, quia & nos quoque immaculatam Virginem, Matrem Chriſti, vocamus; ſed non recipimus eos, qui hoc nomine vtuntur, ad duas in Chriſto perſonas ſignificandas.

DE DVABVS CHRISTI DOMINI nostri voluntatibus, & operationibus; deq; causa, qua decepti hæretici, vnicam voluntatem, atque vnicam operationem eius dixerunt. Cap. XXIV.

OMNIS itaque fidelium lingua confiteatur, sanctissimam, semperq; Virginem Mariam verè Dei Genitricem esse; & Dominum nostrum Iesum Christú, natum ex ea; vnum, eundemq; Filium Dominum Vnigenitum, in duabus naturis, inconfusè, inseparabiliter, indiuisè, inconuertibiliter agnoscendum: nunquam sublata naturarum differentia per vnitatem, magisq; salua proprietate vtriusque naturæ; & in vnam personam, atque subsistentiam concurrente: non in duas personas partitum, atque diuisum; sed vnum, eundemq; Filium Vnigenitum, Deum Verbum, Dominum Iesum Christum; sicut post Ephesinam sanctam Synodum vniuersalem, etiam in omnibus vniuersalibus Concilijs sancti Patres semper credere professi sunt. Hinc duæ voluntates, & duæ operationes in Christo manifestè cognoscuntur; cum voluntas non à persona, sed à natura procedat; quod hæretici ignorauerunt, aut intelligere noluerunt. Et ideò quod debetur naturæ, tribuentes personæ; pari ignorantia, atque peruicacia vnicam fuisse volũtatem, atque operationẽ in Christo; dixerunt. Et quidẽ S. Agatho Papa illos irrefragabili ratione perstringit, in epistola, quã aduersus

hanc

hanc hæresim scripsit ad Constantinum Imperatorem, atque ad Heraclium & Tiberium Augustos, eius fratres; cuius superius mentionem fecimus: nempe, quòd si à persona, & non à natura voluntas penderet; vtique cum tres sint personæ sanctissimæ Trinitatis; non vna esset trium diuinarum personarum voluntas. Quam impietatem, atque falsitatem ne dum dicere, sed neque cogitare vllus potest. Et ita omnes Patres Orthodoxi senserunt, cùm Latini, tùm Græci; cùm Occidentalis, tùm Orientalis Ecclesiæ: qui pariter duas voluntates, ac duas operationes in Christo ponunt; quia in eo duas naturas agnoscunt. Contra verò hæretici, quia vnus est Christus, vnam tantum esse eius voluntatem, atque operationem affirmant; decepti, quòd sicut actiones, & passiones dicuntur suppositi; pari pacto ab illius vnitate determinentur. Sed valdè falluntur, cum & in hominibus etiam vnitas subiecti diuersitatem affectionum non tollat. Sic & Paulus dicebat: *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ*. Multò minus igitur hoc præstat eiusmodi vnitas, vbi tanta intercedit formarum differentia, diuinæ scilicet, & humanæ naturæ. Verùm illud quidem efficit personæ vnitas, quòd vna nihil operatur ab alia separata. Propterea sanctus Leo Papa dicit in admiranda illa epistola ad sanctum Flauianum Constantinopolitanum Patriarcham; quam Patres, columnam, & monumentum Fidei, appellauerunt: *Agit enim vtraque forma cum alterius communione, quod proprium est: Verbo scilicet operante, quod Verbi est; & carne exequente, quod carnis est. Vnum horum coruscat miraculis, aliud suc-*

cumbit iniurijs: & sicut Verbum ab æqualitate Paternæ gloriæ non recessit, ita caro naturam nostri generis non reliquit. Differentibus itaque Patribus Catholicis ab impijs hæreticis, quia isti vnitatem voluntatis ab vnitate personæ Christi determinant; illi autem duas esse Domini nostri voluntates, duasq; operationes, ex duabus eius naturis demonstrant; quomodo cum Chaldæis idem de Fide sentire possumus; cum ipsi, vt habetur in libello conciliationis, ab vnitate filiationis, & à perfecta naturarum coniunctione, vnam esse in Christo virtutem, atque voluntatem profiteantur? Hæc sunt verba ex libello conciliationis descripta: *Orientales vnam voluntatem in Christo fatentur, non eo quòd alteram voluntatem conculcent, sed ne sit confusio in vna filiatione vnita Christo.* Et paulò infra: *Et si Orientales vnam voluntatem in Christo fatentur in duabus naturis rationabilibus, & perfectis Christi; quare de eo dicunt: Homo completus, & Deus completus? Sed patet, quòd dicunt propter coniunctionem perfectam.* At fortasse dicent non dissentire à nobis, quia non adimunt humanam voluntatem; tantum cauere ne confundantur naturæ. Sed hoc minimè sufficit, quia & Macarius Antiochenus naturas impermixtas, & inconfusas in vnitate personæ confitebatur: sed quia ex vnitate suppositi, voluntatem in Christo vnicam esse dicebat; à Patribus damnatus fuit, vt ostensum est. Sed eius verba iterum consideremus; inquit enim in libello professionis suæ Fidei superius descripto: *Vnitum quippè esse carni secundũ subsistentiam confitentes Verbum, vnum illum adoramus, Filium Vnigenitum, Deum verum, Dominum omnium Iesum Christum, in dua-*

in duabus naturis inconfusè, & indiuisè cognoscendum; non per partes ponentes, ac segregantes hominem, & Deum: neque illum operatum quidem fuisse miracula; hunc verò passum fuisse quæ humana sunt, sicut diuidentes Theodorus & Nestorius dicunt: sed vnum, eundemq; confitemur Deum, & hominem perfectum, consubstantialem Patri secundum Deitatem, & consubstantialem nobis secundum humanitatem: eiusdem vtrasque natiuitates prædicantes; tàm quæ ante sæcula ex Patre secundum Deitatem, quàm quæ in vltimis diebus ex Maria Virgine Dei Genitrice secundum humanitatem; eiusdem miracula, & passiones, & omnem simul Deo decibilem, atque homini condecentem operationem, ex eodem Christo Deo nostro decenter processisse credimus. Neque enim quæ diuina sunt, secundum Deum; neque rursus, quæ sunt hominis, secundum hominem: sed humanatus Deus Verbum, nouam quandam Deiuirilem operationem, & hanc totã viuificatricem demonstrat. Tametsi nouum videtur, & perturbat aliquorum auditum, suspicantium hanc nos proferre in peremptionem earum, quæ in Christo Deo nostro sunt inconfusè, & secundum subsistentiam, adunatarum duarum naturarum. Quod non est vnquam, nec fiat. Iam verò impius iste protestatur, vt patet, conseruatas velle impermixtas, & inconfusas vtrasque in Christo naturas; nulloq; pacto interemptas ab hac, quam ipse appellat Deiuirilem operationem: & nihilominus à sanctis Patribus damnatur, & è patriarchali throno Antiochenæ Ecclesiæ deijcitur; quia voluntates, & operationes Christi non à naturis, sed à persona pendere docebat. Nunquid igitur eosdem sanctos Patres allatam modò ex libello conciliationis expositionem vni-

tatis, voluntatis, & virtutis in Christo, tamquam Fidei nostræ Catholicæ minimè contrariam, admissuros esse, credendum est? Mihi sanè non probatur: nam Patres ipsi in prosphonetico ad Constantinum, ab ipsis post absolutum Concilium, habito; ità loquuntur: *Duas igitur in eo* (idest Christo) *naturales voluntates, & duas naturales operationes communiter, atque indiuisè procedentes prædicamus: superfluas autem vocum nouitates, & horum adinuentores procul ab Ecclesiasticis septis abijcimus, & anathemati meritò subijcimus*. Hæc Patres. Et ideò aut veluti nouam eiecissent prædictam expositionem vnitatis virtutis, & operationis, ex vnitate filiationis; aut cum vnitate personali, quam hæretici impiè imaginati sunt; vnam, eandemq; censuissent. Nam si expositiones requiramus sanctorum Patrum de illis verbis Domini: *Pater, si possibile est, transeat à me calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis.* Et: *Verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat*; omnes vno ore dicere reperiemus, duas fuisse voluntates in Christo, quia duæ erant in eo naturæ. Sic Athanasius in libro aduersus Apollinarium hæreticum de Trinitate, & Incarnatione. Sic Gregorius Nyssenus lib. ij. contra Eunomium. Sanctus Ioannes Chrysostomus in sermone ad eos, qui ad Missas non occurrerent; & de consubstantiali. Et Cyrillus Alexandrinus in libro Thesaurorum: ac demum omnes Patres Orthodoxi Ecclesiæ Orientalis. Quòd si libet sententias sanctorum Patrum Ecclesiæ Occidentalis recognoscere; præter auctoritates ex Decretalibus Epistolis Summorum Pontificum à nobis relatis; possumus proferre expositio-

poſitionem eorundem verborum Domini, quam beatus Ambroſius in ij. libro ad Gratianum Auguſtum, & beatus Auguſtinus aduerſus Maximianum Arianum afferunt; ambo Eccleſiæ ſanctæ præſtantiſſimi Doctores; qui pariter differentiam voluntatum in naturarum differentiam referunt. Quare quando Chaldæi expoſitionem hanc ſuam veritati contrariam non exiſtimarent; ſaltem nouam non eſſe affirmare non poſſent; & ideò tanquam nouam, ſanctorum Patrum auctoritate, atque definitione, vt vidimus, reprobandam. Sed ſi, vt in libello profeſſionis Fidei dictum eſt; Chaldæi profiterentur, ſe non Dei Genitricem, ſed Chriſti matrem, ſanctam Virginem appellare, ob refutationem Apollinarij, atque Pauli Samoſateni (excuſatio quidem, vt videtur, longè petita:) cur non magis refugiunt dicere vnicam voluntatem, & virtutem in Chriſto? in quo manifeſtè deprehenduntur conſentire cum tot damnatiſſimis hæreticis, Theodoro Pharanitano, Sergio, Paulo, Pyrrho, & Petro Conſtantinopolitanis, Cyro Alexandrino, Macario Antiocheno; qui vnius voluntatis, & vnius operationis execrabilem nouitatem induxerunt, Arij, Apollinarij, Eutychetis, & Seueri perditiſſimam ſectam inſtaurantes.

EPI-

EPILOGVS TOTIVS Disputationis.

IAm verò ſatis manifeſtè oſtendiſſe credimus, ex ſacræ Scripturæ, ſacrorumq; Conciliorum, & ſanctorum Patrum auctoritatibus, (Pater admodum Reuerende) Beatiſſimam Virginem Mariam, verè, ſimpliciterque appellandam eſſe Dei Matrem; & in Domino noſtro Ieſu Chriſto duas eſſe naturas in vnica perſona; duasq; itidem voluntates & operationes ipſius; contrarias autem ſententias nullo modo cum hac Catholica veritate conciliari poſſe; cunctaq; diuinarum Scripturarum teſtimonijs, ſanctorum Conciliorum auctoritatibus, probatiſſimorum Patrum documentis ſufficienter confirmauiſſe. Abſtinuimus autem de induſtria à maiori copia teſtimoniorum, & auctoritatum diuinæ Scripturæ, atque ſanctorum Patrum: quia cum hæc abundè ſufficerent, breuitati conſulendum exiſtimauimus: rationem habentes difficultatis conuertendi hunc noſtrum commentariolum in Syriacum ſermonem. Abundant quidem apud nos volumina à probatiſſimis Eccleſiæ Doctoribus ſapientiſſimè de his ſcripta; quorum tibi copia fieri potuiſſet, niſi diuerſitas idiomatis obſtitiſſet. Quantum autem ad proceſſionem Spiritus ſancti, quia dicentes Spiritum ſanctum à Patre procedere, non negatis, quòd etiam à Filio procedat, ſicuti ſchiſmatici faciunt: hortamur vos, cum ſancta Romana Eccleſia Catholica, & Apoſtolica apertè confiteri, Spiritum ſanctum à Patre, Filioq; procedere;

cedere ; ſicut in Oecumenica Synodo Florentina definitum eſt ; vt ex Decreto patet Eugenij Papæ Quarti , ſub quo Pontifice Vniuerſale Concilium Florentinum celebratum fuit : quod in fine noſtræ huius Diſputationis poſuimus , ad abſolutam veritatis notitiam .

Reſtat modo, vt à Paternitate tua petamus , nobis pro tua humanitate ignoſcas , ſi fortè dogmata à ſanctis Patribus damnata redarguentes, aſperiùs aliquando egi;nimio fortaſſe zelo , ſed tamen minimè diſiuncto à charitate , qua te in viſceribus Chriſti proſequor, fratresq; noſtros Chaldæos amplecti deſidero . Veniam igitur poſtulo toto mei cordis affectu: ſicuti ſumma animi demiſſione , quicquid hactenus ſcripſi , correctioni ſanctæ Catholicæ Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ ſubijcio .

Ita profiteor , & affirmo ego idem Petrus Stroza manu propria .

SAN-

SANCTÆ VNIONIS LITERÆ.

EVGENIVS EPISCOPVS SERVVS seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Consentiente ad infrascripta charissimo filio nostro Ioanne Palæologo Romæorum Imperatore illustri, & loca tenentibus venerabilium fratrum nostrorum Patriarcharum, & ceteris Orientalem Ecclesiam repræsentantibus.

LÆTENTVR COELI, ET EXVLTET TERRA; *sublatus est enim de medio paries, qui Occidentalem, Orientalemq; diuidebat Ecclesiam: & pax, atque concordia rediit: illo angulari lapide Christo, qui fecit vtraque vnum; vinculo fortissimo charitatis, & pacis, vtrumque iungente parietem, & perpetuæ vnitatis fœdere copulante ac continente; postq; longam mœroris nebulam, & dissidij diuturni atram, ingratamq; caliginem serenum omnibus vnionis optatæ iubar illuxit. Gaudeat & mater Ecclesia, quæ filios suos hactenus inuicem dissidentes, iam videt in vnitatem, pacemq; rediisse: & quæ antea in eorum separatione amarissimè flebat, ex ipsorum modò mira concordia, cum ineffabili gaudio, omnipotenti Deo gratias referat. Cuncti gratulentur fideles vbique per orbem, & qui Christiano censentur nomine, Matri Catholicæ Ecclesiæ collætentur. Ecce enim Occidentales, Orientalesq; Patres, post longissimum dissentionis, atque discordiæ tempus, se maris, ac terræ periculis exponentes, omnibusq; superatis laboribus; ad hoc sacrum Oecumenicum Concilium, desiderio sacratissimæ vnionis, & antiquæ charitatis reintegrandæ gratia, læti, alacresq; conuenerunt; & intentione sua nequaquam*

fru-

frustrati sunt. Post longam enim, laboriosamq; indaginem, tandem Spiritus sancti clementia, ipsam optatissimam, sanctissimamq; vnionem consecuti sunt. Quis igitur dignas omnipotentis Dei beneficijs gratias referre sufficiat? Quis autem diuinæ miserationis diuitias non obstupescat? cuiusve ferreum pectus tanta supernæ pietatis magnitudo non molliat? Sunt ista prorsus diuina opera, non humanæ fragilitatis inuenta; atque ideò eximia cum veneratione suscipienda, & diuinis laudibus prosequenda. Tibi laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio, Christe fons misericordiarum, qui tantum boni sponsæ tuæ Catholicæ Ecclesiæ contulisti, atque in generatione nostra tuæ pietatis miracula demonstrasti, vt enarrarent omnes mirabilia tua. Magnum siquidem, diuinumq; munus nobis Deus largitus est; oculisq; nostris vidimus, quod ante nos multi, cum valde cupierint, aspicere nequiuerint. Conuenientes enim Latini & Græci in hac sacrosancta Oecumenica Synodo, magno studio inuicem vsi sunt, vt inter alia, etiam articulus ille de diuina Spiritus sancti processione, summa cum diligentia, & assidua inquisitione discuteretur. Prolatis verò testimonijs ex diuinis Scripturis, plurimisq; auctoritatibus sanctorum Doctorum Orientalium & Occidentalium; aliquibus quidem, ex Patre & Filio; quibusdam verò, ex Patre per Filium procedere dicentibus Spiritum sanctum; & ad eandem intelligentiam aspicientibus omnibus, sub diuersis vocabulis: Græci quidem asseruerunt, quòd id, quod dicunt, Spiritum sanctum ex Patre procedere, non hac mente proferrent, vt excludant Filium. Sed quia eis videbatur (vt aiunt) Latinos asserere, Spiritum sanctum ex Patre, Filioq; procedere, tanquam ex duobus principijs, & duabus spirationibus; ideò abstinue-

ſtinuerunt à dicendo, quòd Spiritus ſanctus ex Patre procedat, & Filio. Latini verò affirmauerunt, non ſe hac mente dicere, Spiritum ſanctum ex Filioq; procedere, vt excludant Patrem, quin ſit fons, ac principium totius Deitatis, Filij ſcilicet, & Spiritus ſancti; aut quòd id, quòd Spiritus ſanctus procedit ex Filio, Filius à Patre non habeat; ſiue quòd duo ponant eſſe principia, ſeu duas ſpirationes: ſed vt vnum tantum aſſerant eſſe principium, vnicamq; ſpirationem Spiritus ſancti, prout hactenus aſſeruerunt. Et cum ex his omnibus vnus, & idem eliciatur veritatis ſenſus; tandem in infraſcriptam ſanctam Deo amabilem, eodem ſenſu, eademq; mente vnionem, vnanimiter concordarunt, & conſenſerunt. IN NOMINE IGITVR SANCTAE TRINITATIS, PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI, hoc ſacro vniuerſali approbante Florentino Concilio: Diffinimus, vt hæc Fidei veritas ab omnibus Chriſtianis credatur, & ſuſcipiatur; ſicq; omnes profiteantur, quia Spiritus ſanctus ex Patre, & Filio æternaliter eſt; & eſſentiam ſuam, ſuumq; eſſe ſubſiſtens habet ex Patre ſimul & Filio; & ex vtroque æternaliter, tanquam ab vno principio, & vnica ſpiratione procedit. Declarantes, quòd id, quod ſancti Doctores & Patres dicunt, ex Patre per Filium procedere Spiritum ſanctum; ad hanc intelligentiam tendit, vt per hoc ſignificetur, Filium quoque eſſe, ſecundum Græcos quidem, cauſam; ſecundum Latinos verò, principium ſubſiſtentiæ Spiritus ſancti, ſicut & Patrem. Et quoniam omnia, quæ Patris ſunt, ipſe Pater vnigenito Filio ſuo gignendo dedit, præter eſſe Patrem; hoc ipſum quòd Spiritus ſanctus procedit ex Filio, ipſe Filius à Patre æternaliter habet, à quo æternaliter etiam genitus

nitus

nitus est. Diffinimus insuper, explicationem verborum illorum, Filioque, *veritatis declarandæ gratia, & imminēte tunc necessitate, licitè, ac rationabiliter Symbolo fuisse appositam. Item, in azimo, siue fermentato pane triticeo, corpus Christi veraciter confici, Sacerdotesq; in altero ipsum Domini corpus conficere debere, vnumquemque scilicet iuxta suæ Ecclesiæ, siue Occidentalis, siue Orientalis consuetudinem. Item, si verè pœnitentes in Dei charitate decesserint, antequam dignis pœnitentiæ fructibus de commissis satisfecerint, & omissis; eorum animas pœnis purgatorijs post mortem purgari; & vt à pœnis huiusmodi releuentur, prodesse eis fidelium viuorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes, & eleemosynas, & alia pietatis officia, quæ à fidelibus pro alijs fidelibus fieri consueuerunt, secundum Ecclesiæ instituta: illorumq; animas, qui post baptisma susceptum, nullam omnino peccati maculam incurrerunt; illas etiam, quæ post contractam peccati maculam, vel in suis corporibus, vel eisdem exutæ corporibus (prout superius dictum est) sunt purgatæ; in cælum mox recipi, & intueri clarè ipsum Deum trinum & vnum, sicuti est; meritorum tamen diuersitate alium alio perfectiùs. Illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato, vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, pœnis tamen disparibus puniendas. Item diffinimus, sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem, in vniuersum orbem tenere primatum; & ipsum Pontificem Romanum successorem esse beati Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusq; Ecclesiæ caput, & omnium Christianorum patrem ac doctorem existere: & ipsi in beato Petro, pascendi, regendi, & gubernandi vniuersalem Ecclesiam, à Domino nostro Iesu Christo plenam potesta-*

testa-

testatem traditam esse; quemadmodum etiam in gestis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur. Renouantes insuper ordinem traditum in Canonibus, ceterorum venerabilium Patriarcharum: vt Patriarcha Constantinopolitanus secundus sit post sanctissimum Romanum Pontificem, tertius verò Alexandrinus, quartus autem Antiochenus, & quintus Hierosolymitanus: saluis videlicet priuilegijs omnibus, & iuribus eorum. Datum Florentiæ in sessione publica Synodali, solemniter in Ecclesia maiori celebrata, anno Incarnationis Dominicæ M. CCCC. XXXIX. pridie Nonas Iulij, Pontificatus nostri anno nono.

Et subscriptiones.

Ego Ioannes Palæologus, fidelis in Christo Rex, & Imperator Romæorum, subscripsi.

Ego Antonius humilis Metropolita Heraclieñ. & Consiliarius Edessenorum, totius Thraciæ & Macedoniæ Pontifex, & Philothei sanctissimi Patriarchæ, & Sedis Apostolicæ Alexandrinæ locum tenens, subscripsi.

Ego Gregorius Protosingelus, confessor spiritualis, ac Sedis Apostolicæ Alexandriæ, & eius Domini Patriarchæ locum tenens, subscripsi. Eodem modo subscripserunt ceteri Patres, tùm Orientalis, tùm Occidentalis Ecclesiæ.

APPENDIX.

DISPVTATIONI finem imposuimus: nunc autem superest, vt cum praeposuerimus epistolam Patriarchae Babylonis, correctionem Fidei suae postulātis; adijciamus, quid Sanctissimus D. N. ad eius postulata responderit. Subijciemus itaque Apostolicum Breue ad Babylonis Patriarcham; neque hoc tantummodo, sed Commentarium quoque, quē ipse Adam Patriarchae Legatus ante suū discessum composuit de Fide Orthodoxa; vt nobis ostenderet, quantū profecerit ex disputationibus, quas toto ferè triennio, quo in Vrbe permansit, habuit cum diuersis eruditis, ac pijs viris, de doctrina Catholicae Fidei.

S. D. N. PAVLI PP. V. EPISTOLA AD ELIAM BABYLONIS PATRIARCHAM.

PAVLVS PAPA V.

VENERABILIS Frater, Salutem, & Apostolicam benedictionem. Duplici affectu, laetitia, atque commiseratione, nec sanè leui; commouerunt charitatis nostrae viscera literae, quas à Fraternitate tua Nobis reddidit dilectus filius Adam Archidiaconus, vt scribis, Camerae tuae Patriarchalis, & Monachorum

tuorum Archimandrita, quem ad Nos misisti. Lætabamur quidem summoperè, ex reuerentia, ac deuotione, quam profiteris summam erga sanctam Beatissimi Petri Principis Apostolorum Sedem; eoq; magis, quia hoc verè Christianæ pietatis studium perpetuò viguisse in Ecclesia tua scribis. Miserebamur autem, vel potius angebamur; quòd cum hac veneratione Apostolicæ Sedis, non eandem doctrinam Catholicæ Fidei, quam ipsa profitetur; reperiebamus. Sed misericordiarum Patri Deo gratias agimus, quia te quoque vehementer commotum fuiße ob hanc diuersitatem vidimus: in quo diuitias ineffabilis eius clementiæ agnoscimus, & peculiarem quandam erga te immensæ misericordiæ suæ gratiam. Nam tametsi ex diligentia, atque sollicitudine, qua rationem tantæ discrepantiæ exquisiuisti; te valdè prudentem, & accuratum in pastorali tuo munere deprehenderimus; nihilominus, cum nimis compertum sit, quantum referat non modò in his, quæ ad Fidem pertinent; sed in qualibet doctrina, quomodo quis educatus fuerit; fatendum planè videtur, totum hoc miserentis Dei opus fuisse; vt dum omnes antecessores tui, ac nationis vestræ Doctores semper existimauerunt, vt dicis; se rectè de Fide sentire, nec ab Ecclesia sancta Catholica, & Apostolica Romana in alio, quàm in modo loquendi differre; primus dubitare cœperis; sedulò veritatem quæsieris; nec temerè tuorum responsioni, quamuis desiderio tuo congruerit; acquieueris; sed piè, ac sapienter Nos, ac sanctam hanc Sedem consulere volueris. Peramanter itaque Archidiaconum tuum excepimus; professionem Fidei vestræ, & quo pacto tàm diuersa dogmata componi, & ad vnum sensum redigi posse existimaret; audiuimus. Sed mutauit ille suam sententiam: etenim cum

nullam

nullam prorsus haberet notitiam sacrorum Conciliorum, vt manifestè apparebat ex Commentario, quem de hac compositione, & consensu, scriptum à se, mandato tuo, ad Nos attulerat; & ex disputationibus, quas habuit satis diuturnas, ac frequentes cum viris pietate, ac doctrina praestantibus, quibus vt illum docerent Catholicam veritatem, mandauimus; & ipse quoque ingenuè fatebatur: posteaquam ostensum illi fuit, damnatum fuisse Nestorium à sanctis Patribus in Concilio Ephesino, ob has nefarias blasphemias; nempe quia impiè asserebat, Christum Dominum nostrum fuisse purum hominem; & Verbum Dei inhabitasse in eo, tanquam in templo; ita vt Diuinitatem, & Humanitatem diceret in ipso accidentaliter coniunctas, & non substantialiter, & hypostaticè vnitas; & Beatissimam, immaculatamq; Virginem Mariam hac de causa non Matrem Dei, sed tantum Matrem Christi appellandam: similiter duas in vno Filio fuisse personas; puri scilicet hominis, ac Verbi Dei: Hominem à Deo assumptum, ob assumentis coniunctionem, non autem propriè, dicendum esse Deum; eguisse propitiatione, sicuti ceteri homines egent; paulatim ad Pontificiam dignitatem euectum esse; & non minus pro se, quàm pro nobis sacrificium Deo obtulisse; à Spiritu sancto tanquam ab aliena virtute glorificatum; ac demum non aliter, quàm Moyses dictus fuit Deus Pharaonis, Dominum nostrum Iesum Christum existimandum esse Deum. Quibus omnibus diligenter, ac sedulò recognitis, post annum elapsum, & amplius; Nestorium tandem, & omnes, qui cum eo haec, & similia sentiunt; alacri animo damnauit, & anathematizauit. Pari quoque pacto fuit illi demonstratum ex determinatione sextae Synodi

N 2 vni-

vniuersalis, quæ tertia est Constantinopolitana: Duas esse in Christo Domino voluntates, ac duas operationes, sicut duæ sunt in eo naturæ: contrarium autem, tanquam blasphemum, & hæreticum, à sanctis Patribus fuisse reprobatum; qui synodali decreto Macarium Patriarcham Antiochenum episcopali dignitate propterea priuauerunt, & à communione Ecclesiæ sanctæ Catholicæ separauerunt; quia ausus fuerat impiè asserere cum Theodoro Episcopo Pharanitano; Sergio, & Petro Episcopis Constantinopolitanis; Cyro Episcopo Alexandrino, damnatis hæreticis; vnam tantum esse in Christo voluntatem, atque vnicam operationem. Vidit similiter Decretum in Concilio Florentino vniuersali, à felicis recordationis Eugenio Quarto prædecessore nostro factum, de processione Spiritus sancti à Patre, & Filio; cui Patres omnes Ecclesiæ Latinæ, ac Græcæ pariter subscripserunt, ipso Græcorum Imperatore præsente; qui ad remouendum Græcorum schisma, Synodi vniuersalis congregationem curauerat; & ex Regia Vrbe Constantinopolitana in Italiam venerat. Ex quibus omnibus Archidiaconus tuus Orthodoxa veritate percepta, quam Ecclesia sancta Catholica Apostolica Romana docet, de altissimis mysterijs Incarnationis Verbi Dei, & processionis Spiritus sancti; errores suos proprios, atque nationis vestræ communes agnouit; quos spontè, & ingenuè coram dilecto filio Magistro Commissario Officij sanctæ Inquisitionis confessus, ac detestatus est; illosq́, auctoresq́ illorum, Nestorium, Theodorum Mopsuestenum, Diodorum Tarsensem, Macarium Antiochenũ, ceterosq́ omnes hæreticos, atque hæresiarcas ab Ecclesia sancta Romana damnatos; cũ eorũ heresibus, & impietatibus abiurauit, dãnauit, & anathematizauit. Et quia venerabilis Frater à Nobis

effica-

efficaciter postulasti, vt tibi errores significaremus, quos in Fide vestra reperiissemus; illosq; corrigeremus; paratum quippe te exhibebas cum Archiepiscopis, & Episcopis obedientiæ tuæ subiectis, ad correctionem recipiendam: iusto, pioq; tuo desiderio satisfacere cupientes, ac simul vt adimpleremus præceptum, quod à Domino in beati Petri persona accepimus; vt videlicet confirmaremus fratres nostros in fide: mandauimus, cuncta, quæ dilecto filio Adæ Archidiacono tuo ostensa fuerunt de sacrorum Conciliorum Decretis, diligenter describerentur, & in Chaldæum idioma fideliter verterentur; & ad fraternitatem tuam mitterentur. Igitur accipies cum his nostris literis descriptionem errorum, immò blasphemiarum impij Nestorij, vt in Concilio coram Patribus recitatæ fuerunt; cuius initium tale est: Petrus presbyter Alexandriæ, Notariorum Primicerius dixit: Habemus præ manibus Reuerendissimi Nestorij blasphemiarum commentarios, &c. *Accipies pariter epistolam à beato Cyrillo Episcopo Alexandrino, atque Synodo Alexandriæ congregata, ad Nestorium scriptam; qua fraternè illum erroris sui admonent; atque duodecim capitibus, quid de ineffabili mysterio Incarnationis tenendum Catholicè sit; declarant. Incipit autem sic:* Cum Saluator noster apertè pronuntiet, &c. *Monuerat beatus Cælestinus primus prædecessor noster Nestorium; & de illius salute sollicitus, correctionem eius curandam beato Cyrillo mandauerat: ea ratione, vt nisi ad præfinitum tempus resipuisset; illum auctoritate Apostolica, ab Ecclesiæ communione separaret. Itaque Cyrillus coacta Alexandriæ Synodo; epistolam, cuius exemplum tibi mittimus; scripsit. Sed Nestorius ex admonitione deterior, ac magis contumax, detestabiliores semper euomens blas-*

Disput. cap. vij. pag 65.

Disput. cap. vij. pag.69.b

phemias; grauiores turbas in Ecclesia excitabat. Quare Synodus vniuersalis Ephesi conuocatur, cui Cyrillus vices Cælestini Papæ gerens, auctoritate eius Apostolica præfuit: in qua recognitis, examinatisq; erroribus Nestorij; cum ipse noluisset sistere se Concilio; vnanimi Patrum sententia Synodali decreto damnatus fuit: cuius damnationis exemplum tibi quoque mittimus, quod ita incipit: Sancta Synodus dixit: Cum præter cetera, &c. *Sed damnato, depositoq; Nestorio, atque in exilium ad Libyæ deserta deportato; scriptisq; suis vbique locorum concrematis; nihilominus ignis hæreseos extinctus omninò non est; sed flamma tantum compressa, quæ longè, latèq; diffusa erat. Nam scintillæ, vnde hoc incendium initium habuerat; latitantes permanserant: scripta nempè Theodori Episcopi Mopsuesteni, qui Nestorij magister extiterat. Neque enim à Patribus antea animaduersa fuerant; vel quia non satis vulgata, vel quia Theodorus ob grauissimam pugnam, quam susceperat, atque sustinuerat de mysterio Incarnationis aduersus Apollinaristas; tantam sibi doctrinæ, ac pietatis famam comparauisset, vt ne dum suspectus non esset; immò verò inter orthodoxos, grauissimosq; Ecclesiæ Patres haberetur. Igitur hæretici, quod Nestorij nomine amplius profiteri non poterant; Theodori auctoritate docere, ac tueri nitebantur. Hinc temporis progressu adeò magna perturbatio exorta est in Ecclesia Dei, vt post Chalcedonensem Synodum, quartam videlicet vniuersalem; iterum sancti Patres coacti fuerint conuenire Constantinopolim ad vniuersale Concilium; in quo Theodori Mopsuesteni dogmata recitata, diligenterq; animaduersa, & examinata, ac demum damnata, & anathematizata fuerunt. Huius autem examinis, atque damnatio-*

Disput cap. viij. pag. 79.

natio-

nationis exemplum; necnon Fidei ſceleratum ſymbolum Theodori Mopſueſteni, ex actis eiuſdem quintæ Synodi vniuerſalis deſcriptum tibi mittimus, cuius initium eſt: Sancta Synodus dixit: Ad longum tempus extenſis quæ de Theodoro mouentur, qui Mopſueſtenæ ſanctæ Eccleſiæ fuit Epiſcopus, &c. *Quibus omnibus exiſtimauimus, fore vt ſatis innoteſcere fraternitati tuæ poſſent errores, qui cum Neſtorio, atque Theodoro Mopſueſteno vobis communes ſunt: & quàm execrabile, atque Catholicæ Fidei contrarium ſit, negare, Beatiſſimam, ſemperq; Virginem Mariam eſſe verè matrem Dei; & in Christo duas perſonas ponere. Pari pacto tibi mittimus Decretum ſextæ Synodi vniuerſalis Conſtantinopoli celebratæ; quo ſancti Patres actione decima octaua definierunt, eadem ratione confitendum eſſe duas in Christo eſſe voluntates, atque operationes, qua credimus, duas eius eſſe naturas, in vna eius radiantes ſubſiſtentia; nec vlli licere aliam Fidem profiteri, aut docere. Incipit autem ſic:* Præſens ſancta, & vniuerſalis Synodus, fideliter ſuſcipiens, &c. *Ex quo non tantum quid Catholicè credendum ſit, intelliges; verum etiam cognoſces, quàm grauiter peccent, qui importunis interpretationibus contrariam ſententiam, damnatamq; impietatem tueri ſtudent. Poſtremò mittimus tibi Decretum à felicis recordationis Eugenio Quarto etiam prædeceſſore noſtro, in Synodo vniuerſali Florentina factum, de proceſſione Spiritus ſancti; cuius initium eſt:* Eugenius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Lætentur cœli, &c. *Apertè in hoc Eugenij Decreto videbis, omnes pariter Latinæ, & Græcæ Eccleſiæ Patres confeſſos fuiſſe, Spiritum ſanctum à Patre, & Filio, tanquam ab vno prin-*

Errores iſtos inuenies cap. xj. pag. 95.

Diſput. cap. xx. pag. 159.

Poſt Epilogum pag. 188.

cipio procedere. Et quamuis Græci à Patre per Filium procedere Spiritum sanctum dicant; non ob id tamen, qui rectè sentiunt; processionem hanc aliter, quàm ab vtroque æqualiter intelligunt. Nullo autem modo dicendum, Spiritum sanctum à Patre solo procedere; hoc enim hæreticum, atque damnatum est. Ideò sancta Romana Ecclesia, omnium aliorum Mater, & Magistra, diuinitus illustrata; ad euitandam omnem suspicionem huius impietatis, opportunè declaratura eiusmodi processionem; non addens, sed exponens, posuit in Symbolo illud: Filioq; procedit. *De incomprehensibilibus igitur mysterijs salutiferæ Incarnationis Verbi Dei, atque æternæ processionis Spiritus sancti, sic definitum fuit à sanctis Patribus; & ita credat, oportet, quicunque profitetur Catholicam Fidem. Declarationes, expositiones, conciliationes omnes, quæ vel contrarias sententias defendunt, vel eas ad sensum orthodoxæ veritatis redigere conantur; non modò vanæ, ac superfluæ; sed damnatæ, ac reprobatæ. Sunt enim hæreticorum commenta, quibus eorum impietatem, quam profiteri amplius manifestam non poterant; fucatam defendere conabantur. Nam sectatores Nestorij nefaria eius dogmata, ex commentarijs, vt diximus, Theodori Mopsuesteni, à quo virus perditissimæ hæresis hauserat; & ex his, quæ ab eius fautoribus contra beatum Cyrillum, sanctamq; Ephesinam Synodum scripta fuerunt; callidè instaurare, atque in vulgus serere studuerunt. Vnde magna Orientis pars postmodum infecta fuit; præcipuè Chaldæi, qui hac de causa deinceps Nestoriani dicti sunt. Propterea monemus fraternitatem tuam, atque efficacissimè hortamur, vt Theodori Mopsuesteni scripta; pariterq; Diodori Tarsensis, qui cum eo pes-*

simè

ſimè ſentiebat; lethalis huius meſſis infauſta ſemina; ſi, vt accepimus, apud vos reperiuntur; delere, effringere, penitusq; ex veſtra natione exterminare, omnino ſtudeas. Quippè Theodorus tanquàm hæreticus, ac peſſimæ doctrinæ auctor, à ſanctis Patribus in quinta vniuerſali Synodo, vt videre poteris; ſecunda videlicet Conſtantinopolitana, damnatus eſt. Remoto autem hoc obſtaculo, facilè vt confidimus, cooperante diuina gratia; Catholicam veritatem contra aduerſariorum mendacia tueberis, præſidio auctoritatis ſanctorum vniuerſalium Conciliorum, quorum decreta tibi mittimus. Quibus ſicut fraternitatem tuam, ceteroſq; venerabiles fratres Archiepiſcopos, & Epiſcopos, atque eruditiores Monachos, & Sacerdotes veſtræ nationis inſtruere aduerſus hæreticos curauimus; ita & reliquorum neceſſitati, quantum cum Domino poſſumus, conſulere cupientes; quamplurimos libellos profeſſionis Catholicæ Fidei, & Chriſtianæ doctrinæ typis Arabicis excuſos, eidem Adæ Archidiacono tuo, perferendos ad vos dedimus. Abundè ſatisfeciſſe nos hactenus tuo deſiderio credimus, venerabilis, ac dilectiſſime frater. Habes namque à Nobis certiſſimam doctrinam Catholicæ Fidei, & firmiſſima fundamenta, quibus ipſa nititur. Docere igitur tuos veritatem, aduerſariorum mendacia, atque malitiam redarguere ſufficienter poteris. Reliquum modò eſt, vt eodem zelo, quo veritatem cognoſcere concupiuiſti; cures, nitaris, efficias, vt ipſam nunc vobis declaratam, & patefactam, ceteri quoque recipiant. Nos autem alacri animo pios labores, atque conatus tuos in propagatione Orthodoxæ Fidei ſemper adiuuabimus: & quò maiores progreſſus veſtros in recta doctrina audierimus; eò magis prompti, ac parati erimus ad

noſtrum

optimè collocaueris quicquid honoris, ac dignitatis in eum contuleris; ac præterea debitum laboribus suis tàm magnis, tàmq; laudabilibus præmium tribues, quod maximè desideramus. Deum misericordiarum, ac Patrem luminum oramus, vt opus, quod ineffabilis sua clementia cœpit in te; perficere per humilitatis nostræ ministerium, ad sanctissimi nominis sui gloriam, ac vestrarum animarum salutem dignetur: & ex intimis nostri cordis visceribus tibi, dilectisq; filijs nationis vestræ, qui Fidei Catholicæ notitiam verè, & ex animo concupiscunt; benedictionem nostram Apostolicam impartimur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub Anulo Piscatoris, die sanctissimæ Annuntiationis Beatæ Virginis Mariæ. viij. Calendas Aprilis M. DC. XIV. Pontificatus Nostri Anno Nono.

Petrus Stroza.

VIDERAT Adam hoc Apostolicum Breue, dum in Chaldaicum idioma conuerteretur: cumq; in eo legisset, se laudatum fuisse, quòd rectam Fidei doctrinam accepisset; vt hanc de se conceptam opinionem magis confirmaret; statim Commentarium composuit; in quo, quasi fratres suos Chaldæos eruditurus esset; exposuit singillatim quid de vnitate diuinæ essentiæ, de incomprehensibili sanctissimæ Trinitatis mysterio, deq; ineffabili dispensatione Incarnationis Dei Verbi sentiret; potissimum aduersus Nestorium, & Theodorum perditissimos hæresiarcas: habita in primis

mis ſatis eleganti, & pia diſputatione de præeminentia ſummi Pontificis, atque ſanctæ Apoſtolicæ Sedis, & de neceſſitate, qua omnes Chriſtifideles ſubijci debent eius doctrinæ, atque præceptis.

SERMO
ADAE ARCHIDIACONI
CAMERÆ PATRIARCHALIS
BABYLONIS.
DE FIDE CATHOLICA
AD FRATRES SVOS CHALDAEOS.

Proemium, in quo agit de Primatu sanctæ Apostolicæ Sedis, & de præeminentia auctoritatis, & doctrinæ Summi Pontificis.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

DE Fide Catholica, deq; professione Orthodoxa loqui volumus, fratres. Itaque proximi in Domino nostro, & charissimi in Iesu spe nostra, petimus à vobis, per humilitatem, & mansuetudinem, & obedientiam Iesu Christi; ne quis contendat extra legem contra veritatem, sed in lege pro veritate; vt coronetur. Neque enim fas est

nobis

nobis contradicere Deo, propter propensionem nostræ voluntatis; sed debemus subijcere nos voluntati suæ, pro salute animarum nostrarum: quia sicut est vnus Deus Pater, & vnus Dominus Christus; sic vna est Fides de illo, & vna Ecclesia sancta caput omnium Ecclesiarum; & vna est petra solida, in qua positi sunt ordines Ecclesiastici à sapiente architecto, ædificatore Vniuersi. Neque enim frustra, & vanè dedit claues altitudinis, & profunditatis Petro fundamento Ecclesiæ suæ; neque fortuitò tradidit ipsi greges rationales, emptos sanguine suo pretioso. Et sic longa successione post Petrum, accepit summum Pontificatum Pater noster sanctus Papa, caput sublime totius Christianitatis; & est verus Vicarius Christi Domini nostri super terram vniuersam, per successionem veram & legalem, quæ ab illo deriuauit. Propterea fratres in Christo, & membra Iesu: non enim fœnum & paleam, sed aurum, & lapides pretiosos debemus ponere super hoc fundamentum verum, quia probatio in igne fit; & præter hoc fundamentum nemo aliud potest ponere; & si audeat, & ponit; super arenam fit ædificium eius, & non ascendit ad culmen; quia errat à fine recto, quicũque est contra lapidem perfectum capitis anguli, qui colligat parietes ad inuicem. Itaque fratres, & patres petimus à vobis, propter amorem Christi, ne vllus celet veritatem. Omnibus hæc dicimus; transacta iam sunt antiqua: modo verò quamnam veritatem rectam inuenietis, præter eam, quæ est Romæ, secundum voluntatem Dei? Ecce enim quàm multis in locis ordinantur Pontifices illegitimè? Sunt enim aliqui, qui munere; alij vi; alij fucis, & dolis; alij per subscriptionem barbarorum; alij per hypocrisiam; alij per imperium Regum huius mundi, & non per ordinem

Dei:

Dei: & hi omnes præter voluntatem Spiritus ſancti ſunt. An ne nos hæc dicimus? Ecce enim Synodus reprehendit, & damnat ordinantem, & ordinatum illegitimè. Etiam in lege noua ac veteri reprobantur ij, qui non eliguntur ſecundum voluntatem Spiritus ſancti, per ordinem Summi Pontificis, qui fidelis eſt ſuper omnes greges Ieſu. Ecce enim audiſtis, familiam Corè, quæ ſurrexit contra præceptum Dei, & voluit abripere Sacerdotium; quomodo aperuit terra os ſuum, & viuos deglutiuit: & Simonem illum ſeductorem, qui obtulit argentum Apoſtolis, propter hoc donum quid reſpondit ei Simon Petrus? Argentum tuum vadat tecum in perditionem: quia putaſti donum Dei poſſeſſione ſæculi poſſideri; non habes partem, neque ſortem in hac fide. Sic enim ambigit, & aberrat à veritate, quicumque vtitur talentis ſpiritualibus inconuenienter. Gratis accepiſtis, gratis date omnibus dignis; ordinauit Dominus talentorum. Et hunc ordinem rectum, & fidem veram tenet ab ipſo Eccleſia ſancta Romæ, vſque ad hanc diem; dum congregantur omnes Patres illuſtres, & laudabiles, ad Eccleſiam magnam & ſanctam ſancti Petri; & per ieiunia, & orationes orant, & ſupplicant coram Deo; & volunt ingenuè in omni humilitate; & obediunt ei, qui eligitur à Spiritu ſancto: & ſic ordinatur Papa, & Pontifex fidelis Eccleſiæ Chriſti. Igitur fratres, non ille, qui laudat ſemetipſum, eſt probatus; ſed ille, quem Dominus laudabit; neque vllus ſibi ſumit honorem, ſed qui vocatur à Deo, ſicut Aaron. Et ſic Dominus Papa non ſeipſum laudat, vt ſit Pontifex; ſed ille, qui dixit ei: Paſce mihi agnos meos, paſce mihi agnos meos, paſce mihi oues meas. Sic etiam eligitur, & honoratur à congregatione ſancta beatorum Patrum, in voluntate

tate Spiritus sancti. Ideo fratres in Christo, decet omnes Christianos vbicumque seruare præcepta sua plena vitæ, vt pupillam oculi; & abiurare, & refutare omnes hæreses; & anathematizare eos omnes, qui à verbo suo discedunt, & aduersantur Ecclesiæ sanctæ & Apostolicæ, & adducunt fallacias è sanctis libris, iuxta eorum voluntatem; & ignoranter colligunt folia pro fructibus; & scelestè confirmant sermonem suum mendacem. Ecclesia autem Catholica Romæ, per anathematismum determinat contra quemcumque, qui variat veritatem Synodorum sanctarum, & electarum. Propterea conuenit fideles veros, per voluntatem suam liberam adhærere Fidei veræ, & Canonibus rectis, & ordinatis; quos docet & prædicat Pater Patrum, & summus Pastor Dominus Papa; vt lucrentur vitam animabus suis, eo mediante; & benedicantur benedictionibus suis Apostolicis. Amen.

De Confessione vnius Dei. Cap. I.

I*Taque credimus propter hoc, & etiam loquimur: Credimus enim, & Confitemur vnum Deum verum, immortalem, æternum, non habentem principium, neque finem. Quia non in tempore solum est, sed ante tempus; & sine principio, & sine fine est; & in æternum tempora omnia in eo includuntur; cum sit eleuatus ab omni intellectu; eo quòd id quod habet, semper habet: quia non erat aliquando, & modò est; sed est, & futurus est; & est causa omnis entis, & causa causæ causarum omnium; neque cadit natura ipsius sub decem prædicamenta. Sermo enim de nobis ostendit vt sumus, aut supra id quod sumus, aut infra. Sermo verò de Deo non ha-*

bet quid supra se, vt de ipso demonstret; neque vt est, potest dici. Demonstrationes ergo infra se remanebunt, quia nullus iudicia eius penetrauit, & viæ eius sunt ininuestigabiles. Quantumuis enim homines multiplicent scientiam, hìc despicitur; scriptum enim est: Noli nimis scire, ne mireris. Et Gregorius Theologus ait: Ego multa intra me cogitaui per discursum intellectus, & vndique rectificaui sermonem; & volens demonstrationem de hoc toto negotio accipere, nihil ex inferioribus habui, vt compararem mihi scientiam Naturæ Diuinæ, licet parua similitudo inueniatur. Et Paulus præcipit, ne altiora cogitemus, quàm decet cogitari; quia Deum ex suis creaturis tantùm inueniunt inuestigatores, & non ex essentia; dum intellectus Sanctorum illuminatur à Spiritu sancto: & nullus ex his comprehendit vsiam Dei; sed originem vsiarum, & vitæ, & sapientiæ, quæ ex summa bonitate perfectissimæ essentiæ effunditur super omnes substantias. Propterea dicitur de Deo, quòd sit charitas, eo quòd charitas est complementum omnis bonitatis; & bonum est contrarium malo, & sic malum bono. Et si dominaretur malum totale, nunquam quicquam constitueretur; sed non existit malum totale: nam cum bonum totale includat omne, & quod est, & quod potest esse; priuat necessariò malum omni essentia. Et sic dicimus, quòd bonum tribuat malo priuationem perfectam. Perfecta autem priuatio nihil est; & nihil non habet existentiam. Ergo valde errant dicentes, esse alium Deum malum. Et sic est Essentia Diuina dissipans malum naturaliter; & est principium bonitatis perfectæ, & causa bonorum; & effunditur in omnes essentias per suam prouidentiam perfectam;

& in hoc ipſo bono eſt cauſa omnium, quæ ſunt: neque per artem, neque per calliditatem, & inuentiones; ſed propter bonitatem naturalem dedit omnibus eſſe. Naturæ enim ſpirituales excellenter eam deſiderant; & homines per cogitationes; & belluæ in ea per ſenſum exiſtunt; plantæ per virtutem plantalem, & nutritiuam; & inanimata per id, quo ſunt. Et ſic inuenitur in ipſo exiſtentia omnium naturarum diuerſarum, quas creauit per bonitatem ſuæ gratiæ ineffabilis.

De Trinitate Perſonarum Diuinarum. Cap. II.

D*Eus enim vocatur, & eſt principium bonitatis, & cauſa bonorum: & hoc bonum bonitas eſſentiæ ſuæ reuelauit Sanctis ſuis; & patefecit diſtinctiones proprietatum perſonarum, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti; & per Filium patuit, & explicatum eſt hoc myſterium, præcipientem baptizari in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Pater genitor, & Filius genitus, & Spiritus ſanctus procedens. Pater genitor Filij, & non genitus; Filius genitus à Patre, & non genitor; Spiritus ſanctus procedens à Patre & Filio, tanquam ab vno principio; nec genitor, nec genitus. Diſtincti proprietatibus, & perſonis. Vnum natura & eſſentia. Propterea omnia ſunt vnum in Diuinis, vbi non obſtat relationis oppoſitio: reliqua enim, vt eſſentia, intellectus, & voluntas, communia ſunt tribus perſonis. Pater diſtinguitur à Filio, paternitate; & Filius à Patre, filiatione; &*

Spi-

Spiritus ſanctus à Patre, & Filio, ſpiratione paſſiua; & Pater & Filius à Spiritu ſancto ſpiratione actiua: & hæc ſpiratio actiua non conſtituit perſonam, at communis eſt Patri, & Filio; & per eam opponuntur Spiritui ſancto, oppoſitione originis. Et ſicut ſunt tres perſonæ, ſic tres ſubſiſtentiæ, quæ dicuntur ad inuicem; & non ſunt diſtinctæ ab eſſentia, re, ſed fundamentaliter tantum; actualiter autem per intellectum; & Pater per intellectionem ſui intellectus generat Filium. Et quia opus intellectus præcedit opus voluntatis; idcirco proprietate originis generat Filium, & dat illi omne quod habet, præter Perſonam Paternitatis; & Spiritus ſanctus procedit per modum amoris & voluntatis; & in hoc nulla eſt oppoſitio inter Patrem, & Filium, quia Pater amat Filium, & Filius amat Patrem: & ab hoc amore procedit Spiritus ſanctus, & vocatur ſpiratio actiua Spiritus in Patre, & Filio; & eſt ſine diuiſione tanquam in vno; & ſic dant Spiritui ſancto omne quod habent, præter Perſonas, quæ non communicantur ad inuicem, quia ex relationibus oppoſitis originis exiſtunt. Et iſtæ tres perſonæ proprietate perſonali conſtituuntur; & vnaquæque illarum intellectualiter à nobis concipitur; & Deum, & ſubſtantiam, & naturam confitemur. Supra modum factibilium, vna eſt natura, vna eſt potentia, vna voluntas, vna eſſentia, vna dominatio, vna magnificentia, vna poſſeſſio, vnus intellectus, vna mens; propterea tres Perſonæ vnus Deus ſunt. Tres autem dicimus in proprietatibus, non excludentes vnam Deitatem: & non dicimus tres Deos, aut ſubſtantias, aut naturas; ſed vnum Deum, vnam naturam,

& vnam substantiam. Et sic veneramur Vnitatem in Trinitate, & Trinitatem in Vnitate: trinè intelligitur proprietatibus, & vnè cognoscitur Deitate. Ne mireris (inquit Basilius ad fratrem) si dicamus, eundem vnitum & distinctum esse. Hæc enim per Fidem, & non per demonstrationes tenere oportet; & Fides à quæstione libera est: at intellectus non quiescit ab inuestigando, sed audet extendere se per omnia; sicut & habet duas potentias, vnam naturalem, alteram supernaturalem: per naturalem, per syllogismum, à sensibilibus potest figurare diuina; & per supernaturalem non eget syllogismo, per quem sciat Deum; quando est purus, & castus: at Fides sufficit. Non enim dicit, quis ascendit in cælum, & descendere fecit Christum; & quis descendit in abyssum inferni, & resurgere fecit Christum è mortuis? sed tantùm Fide viuit. At non est vnusquisque capax huius rei; propterea vtimur rationibus. Itaque inuestigamus Deum, qui est nobis proximus, per quem viuimus, mouemur, & sumus; & à creaturis suis inuenimus eum, qui est id quod est, immortalis, viuus, & intellectualis. Quia ex his tribus donis videmus creaturas existere: nam sunt, viuunt, & intelligunt; eo quòd nihil potest esse constitutum in creaturis, cuius principium non sit apud ipsum Deum. Igitur in ipso est principium bonitatis perfectæ, continentis omnes substantias per suam totalem prouidentiam; & in ipso est principium sapientiæ intellectualis omnium creatricis, quia ipse est Sapiens solus, vt inquit Paulus; & in ipso est principium vitæ viuificantis omnia, vt inquit Salomon: Spiritus tuus bonus in omnibus inhabitat. Pater ex sua

præ-

præsentia est, & non ex aliqua causa: propterea ab ipso denominatur omnis Paternitas. Filius est Verbum Dei, & Sapientia; & per ipsum creata sunt omnia. Spiritus verò sanctus est fons vitæ essentiæ, per quem omnia viuunt. Et istæ tres personæ, eo quòd sunt perfectissimæ, nobis sunt vnus Deus, sicut dixit Theologus; diuisiones verò gratiarum sunt, idem autem Spiritus; & diuisiones ministrationum sunt, idem autem Dominus; & diuisiones operationum sunt, idem autem Deus. Nomina verò conuenientia Deo, toti Diuinitati competunt; & nomina communia de tota Diuinitate dicuntur; & quicquid fit per virtutem naturalis Deitatis, tribuitur toti Trinitati. Et sic sumunt omnes naturæ existentiam ab vno fonte abundanti essentiæ æternæ: & sicut Sol producit splendorem, & caliditas procedit ab vtroque, hoc est à Sole, & splendore; sic Filius generatur à Patre, & Spiritus sanctus procedit à Patre & Filio. Non enim dicimus vnquam, caliditatem procedere à Sole sine splendore, nec à splendore sine Sole; sed sic ordine recto dicimus, quòd splendor habet modum generationis à Sole, & caliditas modum processionis à Sole & splendore: & sic Filius genitus, & Spiritus sanctus procedens est, alio modo à modo Filij. Propterea Pater & Filius æquales sunt in spiratione actiua, eo quòd sunt vita, & principium vitæ perfectæ; quia exponitur Spiritus vita, spirituales autem (hoc est habentes vitam.) Et vita intellectualium est ex igne & spiritu non elementali; sicut canit Dauid: Fecit Angelos suos spiritus, & ministros eius ignem ardentem: & vita plantarum, & cæterorum est ex igne, & spiritu elementali; & ista simul euanescunt, secundum Scripturam: Aufers spiritum eorum, & morientur, &

ad terram eorum reuertentur. Et intellectuales, etiamsi naturaliter viuant; attamen sunt facti, & causati. Sequitur necessario, quòd per gratiam viuant, & non perfectè ex se, & per se; vt Apostolus ait: per quem viuimus, & mouemur, & sumus. Etiam scriptum est: Dedit eis vitam æternam; hoc perpetuitatem gratiæ indicat: nec cohibet suam gratiam; deficeret enim perpetuitas vitæ eorum. Ergo donum non succiditur, nec vita corrumpitur. Vita enim diuina non sic; sed est supra omnes mutationes, & accidentia; & est simplex, & origo omnis vitæ, & causa; quia simplicitatem puram habet natura diuina, sine compositione. Deus enim spiritus est; & non sicut nos, sumit spiritum attractiuè: propterea Spiritus sanctus non procedit attritione vocum; neque commotione aeris; propterea non est creatus à sapientia; ergo non est priuatus persona, sed est persona perfecta, & omnipotens cum Patre, & Filio. Propterea Spiritus Dei est semper cum Verbo suo; & sic ex se, & per se viuit semper natura diuina, vita simplici, sine medietate alicuius rei; eo quòd est origo omnis vitæ, sicut psallit filius Isai: Quia tecum est fons vitæ. Spiritus autem, qui est in nobis, non habet tantùm ex natura sua vitam, sed medietate aeris. Spiritus enim Dei non est sic; non enim attrahit aliquid extra, quia non est compositus, sicut nos: omne compositum, quia imperfectum; componitur, vt perficiatur. Deus enim est perfectus omnibus suis proprietatibus. Ergo motio Spiritus sancti est in se; propterea non procedit tantùm ab vna persona. Itaque audite quid Dominus dicat: Ego sum via, veritas, & vita. Et: Cum veniet Spiritus veritatis, ipse reget vos in omni veritate. Ergo Spiritus veritatis à veritate procedit sine dubio.

Etiam

Etiam dicit: Ego in Patre meo, & Pater meus in me est. Et: Ego, & Pater meus vnum sumus. Si Filius Pater vnum sunt ad inuicem; & ipse est via, & porta; & sine ipso nihil ingreditur ad Patrem: ergo & sine ipso nihil à Patre procedit. De Spiritu autem Sancto sic dicit: De meo accipiet, & renunciabit vobis. Et, Omne quod meum est, tuum est; & tuum meum est, dixit ad Patrem. Si Spiritus sanctus à suo accipiet, & ipse est æqualis Patri in omni possessione; quia in ipso inhabitat omnis plenitudo Diuinitatis, quis negabit; priuando eum Spiritu sancto? Ecce vt Pater habet vitam in se; sic dedit Filio habere vitam in se. Ergo iustè oportet credere verè, & indubitanter cum Ecclesia sancta Romæ, quòd Spiritus sanctus procedat à Patre, & Filio, tanquam ab vno principio, & vna spiratione actiua.

De generatione æterna Verbi Dei ex Deo Patre. Cap. III.

IN principio erat Verbum, indicauit Ioannes. Berescith, autem est vocabulum hebraicum; Chaldaicè principium interpretamur. Et quare dixit: in principio; & non: in primo? quia primo refertur ad secundum; si est primum, necessario & secundum; si secundum, & primum. Non autem sic principium; quia si est primum, est etiam principium; non autem si est principium, est primum. Principium est hora prima diei primi; sicut etiam scripsit Moyses: In principio creauit Deus cælum & terram: sed etiam si principium sit hoc vocabulum, sed determinatum est; quia in ea incepit Deus creare creaturas. Berescith autem Ioannis non est principium:

quia non inchoauit Deus nouiter generare Filium; propterea non est determinatum; eo quòd sequitur: Erat Verbum: Indeterminatè autem, quando erat. Ecce apertè sublati sunt terminus & tempus, & quidditas, quando, & quomodo, è medio; quia ad Berescith Moseos de operibus Dei nobis ostendere pertinebat. Berescith autem Ioannis, de generatione æterna, & incomprehensibili Dei veri de Deo vero, nobis aperiebat. Et sciendum est, nullum ex Apostolis, aut Paulum; sed solum ipsum Ioannem, ac nullum alium; vsum esse nomine Verbi, ad ostendendam æternitatem generationis Filij. Et etiam dicit, quòd ipsum Verbum erat apud Deum, & Deus erat ipsum Verbum. Ostendit autem Natiuitatem Filij essentialem à Patre essentiali; qui non est genitus, vt corpora, in loco & tempore, & decisione & natura; sed sicut verbum ex anima; quod quotiescumque anima est, & cogitat; necessario etiam verbum secum est; & quotiescumque verbum, & anima; & omnis anima est verbalis, & omne verbum est animale. At ex anima verbum, & non ex verbo anima. Et sicut voluntas animæ, per verbum procedit ad manifestationem; sic voluntas latens Patris; per Filium, virtutem eius, & sapientiam, manifestata; & patefacta cælestibus, & inferioribus; sicut indicauit Theologus filius Tharsorum: Sapientiam autem loquimur apud perfectos; sapientiam non huius sæculi, neque principatus mundi huius; sed loquimur sapientiam Dei in mysterio; quæ erat cælata, & Deus prædestinauit eam ante sæcula, ad gloriam nostram. Etiam dicit, quòd hoc erat in principio apud Deum. Deus enim est hoc Verbum, & apud Deum est; cum non sit aliud, id quod est: sed id quod est, est quod est apud ipsum. Varietas enim in

nullo ſubſtantialiter ; ſed in perſonis eſt diſtinctio ; eo quòd vnus eſt apud alium. Ecce ſicut Sol ex internubibus apparuit. Ibi enim Verbum apud Deum ; hic vero Deus apud Deum. Ibi demonſtratio apud veritatem ; hic verò veritas apud veritatem. Bene vides: ſcriptor totum myſterium Theologiæ terminauit in breuitate ſermonis. Et etiam dixit : Omnia per ipſum, & ſine illo factum eſt nihil. In hoc enim : omnia : nihil reliquit, quod non eſt incluſum, & determinatum in ipſis. Proſdioriſmos enim includens omnia. Nihil enim eſt extra omnia. Ergo fidele eſt verbum, & dignum vt credatur, quòd Verbum erat in principio non determinato, & non temporali ; ipſemet quia in Bereſcith determinato, & temporaneo creauit cælum, & terram ; iuxta Paulum : In ipſo autem fecit ſæcula, & per ipſum creatum eſt omne, quod eſt in cælo, & in terra ; omne quod videtur, & non videtur. Igitur patet, omne quod eſt, intellectu & ſapientia fit ; ſicut Sapiens affirmat, quòd Dominus in ſua ſapientia poſuit fundamenta terræ, & conſtituit cælum in ſua intellectione. Propterea Filius Verbum, intellectus Dei vocatur à Philoſophis ſpiritualibus ; quia ipſe eſt virtus, & ſapientia, & ſplendor gloriæ eius. Et Theologus etiam affirmat, Chriſtum eſſe virtutem Dei, & Sapientiam Dei ; & Sapientia etiam dicit de ſeipſa : Ego ex ore Altiſſimi proceſſi. Et Salomon etiam in ſua Sapientia magna aſſirmat ; quòd Deus ſit Pater ſuus, & Dominus omnium dilexit eam ; quia eſt à ſecretis Dei, & à conſilijs : & ſic per Verbum Filium Sapientiam Patris, omne quod eſt, accipit eſſe ; & per gratiam ſuam magnam, in principio compactionis ſuæ, principij generis noſtri ; vocauit nos, & fecit nos ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam : & omnis

nis

nis imago participat idæam in identitate nominis, etiamsi non in identitate termini. Et dum hunc gradum magnum honoris, siue dignitatis, suscepit genus nostrum; inuidit ei Satan, & traxit naturam humanam ad legem peccati; & corrupta est, & maculata est effigies imaginis suæ; & senuit pulchritudo eius in peccato; & cum multi medici extiterint, nullus ex ijs potuit facere, vt possideat sanitatem.

De secunda generatione Filij æterni, qui incarnatus est, & natus est iterum cum carne. Cap. IV.

QVid igitur? Videns omnium factor, quòd corruptum est opus manuum suarum; & fuerunt Sacerdotes & Leuitæ, & Prophetæ, nec potuerunt vlcera eius sanare, nec subleuare; misertus est eius, & cœpit opem ferre ei. Et quia congruebat vt genus humanum per eum haberet renouationem, per quem acceperat esse; propterea ille, qui natus est ante tempora, à Patre sine Matre; factus est homo in generatione temporanea, à Matre sine Patre; sicut dixit Baruch: Nascetur ex Virgine in Bethelem, & natiuitas eius ante sæcula; eo quòd ei tantùm conueniebat hæc dispensatio. Et cum esset in forma Dei inuisibilis, exinaniuit seipsum, formam serui accipiens; & descendit Filius Deus Verbum à sinu Patris, & habitauit in ventre matris suæ Mariæ Virginis, & sumpsit ab ea naturam humanam perfectam anima & corpore; & vniuit eam substantialiter suæ personæ, ne sagittæ inimici eius in genus humanum iaciantur; & venenum aspidis, sicut antea, illud offendat. Et sic ambæ naturæ, diuina &

huma-

humana, terminatæ sunt in vna persona Verbi; eo quòd natura humana non secum tulit personam humanam, quia non habebat subsistentiam: propterea terminata est in persona Verbi; quia substantia significat id quod est; & persona est quæ facit subsistere id quod est. Et sic ambæ naturæ perfectæ, diuina & humana, terminatæ sunt in vna persona Verbi; eo quòd natura humana non secum tulit personam humanam, quia adhuc non subsistebat: propterea terminata est à persona Verbi; quia substantia significat id quod est; & persona, id quod facit subsistere id quod est. Natura autem humana Christi, antequam sit id quod est, terminata est à persona illius, quod erat: quia cum efformatione facta in ventre, impleta est Spiritu sancto; & à Spiritu sancto concepta est, & vnita est personæ Verbi substantialiter. Ac etiam si à Spiritu sancto concepta est, & eo impleta est; nihilominus Verbum incarnatum est, & genitum est ex beata Maria semper Virgine. Ne quis autem ponere possit in medium blasphemiam hæreticam, Angelus confirmauit hoc apertè, eo quod inquit: Quòd Spiritus sanctus superueniet, & virtus Altissimi obumbrabit tibi; propter hoc id quod nascetur ex te, sanctum est, & filius Altissimi vocabitur. Quia Spiritus sanctus in dispensationibus dirigit ad id quod decet intellectuales; sicut scriptum est: Misisti enim Spiritum sanctum tuum de cælis, & sic semitæ factæ sunt super terram, & didicerunt homines voluntatem tuam. Et quemadmodum facta est visitatio ad Saulum, primus impletus est Spiritu sancto in impositione manus Ananiæ; & cecidit ex oculis quod simile squammis; & mox cœpit prædicare de Iesu, quòd sit Filius Dei. Propterea post suam obedientiam determinauit, & confirmauit, quòd

non sit vllus, qui in Spiritu Dei loquatur, & dicat quòd Iesus sit anathema: neque vllus dicere potest, quòd Dominus est Iesus, nisi à Spiritu sancto. Propterea Spiritus sanctus cœpit splendere in dispensatione Domini, & à Spiritu sancto conceptus est. Sed Verbum factum est caro, & vniuit naturam humanam suæ personæ, & sustinuit humilia cum sua carne; & natus est ex sua Matre, cum non mutatus sit, aut variatus in sua natura æterna; neque separatus est, aut secessit à sinu Paterno; quia illi æqualis est in essentia: non quòd sua natura per conuersionem caro facta sit, aut conuersa in totum hominem ex anima & corpore. Et neque natura illius diuina principium sumpsit à Maria Virgine sancta; sed naturam humanam vniuit suæ personæ: & sic in vna hypostasi natus est ex beatissima Virgine. Quia Verbum per vnionem substantialem, Caro factum est in vtero puræ Virginis; & ex Spiritu sancto Virgo concepit, iuxta annunciationem Angelicam. Igitur id quod concipitur, necesse est vt nascatur: & sic Deus Verbum appropriauit sibi natiuitatem carnis ex beata, & benedicta sancta Virgine Maria. Propterea rectè vocatur, & verè est conceptrix Dei, & Genitrix Dei, & Mater Dei.

De distinctione recta personæ. Cap. V.

Dicimus autem, quòd essentia significat id quod est; & persona est, quæ facit subsistere id quod est. Essentia autem continet principia speciei, quæ definitione explicantur. Persona autem addit ad principia speciei, principia indiuiduationis. Igitur persona est indiuisibilis in se, & incommunicabilis alteri; ita vt persona sit subsistens in natura intellectuali in se, & ex se, dum est distincta actualiter à natura, quam ipsa facit subsistere. At in Diuinis non sic: sed substantia & essentia, & similia, quæ non dicuntur ad inuicem; tribus Personis sunt communia. Et quia ponitur relatio opposita originis, propterea actualiter distinguuntur hypostases à se inuicem, & non ab essentia, quæ est communis Personis Diuinis. In his autem creatis substantia est communis essentiæ, & subsistentiæ, & personæ, quia hæ omnes sunt substantia. Essentia autem est substantia, quæ declaratur per genus & differentiam; subsistentia est substantia, quæ vltimo constituit res, vt sint extra suas causas; persona autem est substantia, per quam aliquid stat per se, & ex se, dum est distinctum ab omni alio. Essentia enim in Paulo, est animal rationale. Subsistentia est id, per quod vltimo est extra suas causas. Persona autem est id, per quod existit incommunicabiliter. Paulus enim non communicat cum Petro; sicut si quis dicat: Ego, tu, Paulus distincti sumus ab inuicem. Ego autem personam meam ostendo, quæ facit subsistere meam naturam: nisi ego essem, neque natura mea subsisteret. Et sic tu, & Petrus facitis vnusquisque subsistere naturam, ne cadat. Pro-

pterea

pterea dicimus in vnione Christi naturas personæ, & non personas naturarum. Vt si quis dicat: anima mea; corpus meum; natura mea. Eodem modo puta de singulis personis. Et etiam operationes animæ & corporis prædicantur ad inuicem; & operationes vtriusque prædicantur de persona; vt illud Sampsonis: Moriatur anima mea cum Philistijn. Patet enim animam non mori. Et ecce dicitur de illa mors corporis: & fuerunt etiam mortui, qui mortui sunt in morte Sampsonis, qui est persona; plures quàm mortui sunt in vita eius. Ecce etiam dicitur mors de persona, quia illius sunt anima & corpus; eo quòd ipsa est, quæ terminat ea. Itaque fratres, qui vult relinquere omnes hæreses, & conformare se orthodoxè in Fide Catholica; sic debet considerare duas naturas vnitas, Dei & hominis, cum vult perfectè tribuere omnes proprietates, & actus personæ Verbi; tam sublimia & alta, quæ habet natura Diuina: quàm infima, & vilia, quæ habet natura humana; & sic liberatur ab omni fictione. Si autem corpus & anima, quæ sunt composita ad tempus, & per mortem iterum dissoluitur illorum compositio; sic terminat persona omne quod habent, sicut semper ostendimus; quantò magis persona Verbi, quæ neque per mortem amisit suum? Anima enim relinquit corpus; at Verbum per vnionem substantialem non recessit neque à corpore, neque ab anima. Quod enim assumpsit, non amisit, nec amittet. Sic enim omnis possessio perfecta vtriusque naturæ inuariabilis in suis proprietatibus; est propria personæ Verbi. Et ex his quæ diximus, patet, quòd Filius Christus totus est Deus perfectus, & totus est homo perfectus sine varietate naturarum.

De

De duabus voluntatibus, & duabus operationibus in Christo. Cap. VI.

Omnis qui fatetur vnum Filium, eget reciprocatione proprietatum Dei & hominis: quia quemadmodum habet duas naturas perfectas; sic duas operationes, duas voluntates, & duos intellectus; eo quòd naturæ Deitatis, & humanitatis non mutatæ sunt per vnionem substantialem. Sequitur etiam proprietates earum conseruari in eis sine mutatione. Propterea diximus, in Verbo esse duas voluntates; Diuinam scilicet, quæ est communis alijs Personis Diuinis; & humanam, quam propriè habebat; eo quòd ipse solus, & non aliæ personæ, terminabat naturam humanam. Idipsum apertè ostendit Dominus noster, dicens Patri suo: Fac transire à me calicem istum. & mox: At non mea, sed tua voluntas sit. His verbis apertè demonstrauit se habere duas voluntates: quando enim dixit: Non sit voluntas mea: non poterat loqui, nisi de humana tantùm voluntate, quam ipse solus habebat. Quando autem dixit: Sit voluntas tua: patet ipsum loquutum esse de Diuina, quæ actu erat in tribus Personis; eo quòd non erat ad alium, neque opposita alteri Personæ, oppositione originis: vt enim diximus superius, omnia sunt vnum in Diuinis, vbi non obstat relationis oppositio. Et quemadmodum habet duas voluntates, sic & duas operationes: quia ea, quæ habent vnam operationem, necessariò & vnam naturam. Ex duabus naturis dissimilibus non potest procedere vna operatio. At operationes, & voluntates Dei & hominis, non per se, & ex se singulæ in natura sua diuisibiliter, & separabi-

rabi-

rabiliter operabantur; sed ordine ad inuicem agebant sua naturalia; sicut naturæ ordinatæ erant sine confusione, & diuisione; quia vnus erat, à quo fiebant. Sicut culter in igne comburit, & incidit; incisio autem est ferri, & combustio ignis; & incisio est aliud, & combustio aliud; & ab vno ambo fiunt proprie. Et sic in Filio admirationis Iesu reperiuntur duæ operationes, ordinatæ ineffabili admiratione: cui, & Patri, & Spiritui sancto gloria indiuisibilis per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Completa est Fides facta à Patre Adam Orientali, per gratiam Domini Presbytero, & Monachorum, ac Presbyterorum Domini Eliæ Babylonis Patriarchæ capite. Anno 1974. Regis Græcorum, Romæ, Diebus Beatissimi Patris, & Petri nostri temporis, Domini Papæ Pauli Quinti; cuius oratio nobiscum sit. Amen.

SER-

SERMO
CONTRA HAERESES
DISSENTIENTES A VERITATE
ECCLESIAE CATHOLICAE ROMAE.

QVIS autem, fratres, ex veris Christianis, qui nesciat verè Iesum Christum, qui in carne venit, esse Deum Magnum, iuxta Paulum; & hunc esse Dominum omnium, secundum Petrum? Quam veritatem amplectitur Ecclesia Apostolica Romæ: sed quia multæ hæreses ab hæreticis prolatæ sunt; necesse est vti argumentis, & quæstionibus contra opiniones, & dogmata falsa. Horum vnus est Nestorius, qui callidè seducit opiniones simplices à veritate; docens per suam scelestam doctrinam, Iesum Christum esse hominem simplicem. Et videtur etiam asserere duos filios ex tota doctrina sua; vnum assumptum, alium assumentem; vnum latentem, alium patentem; vnum habitationem, alium habitatorem; & tanquam per societatem, ipsam vnionem substantialem Diuinitatis & humanitatis includit: & similia huiusmodi asserit, quæ auris Catholica ferre non potest. Propterea sic contra eum dicimus; Si enim verè est vnio ad duo, necessario duo sunt: at vnus est solus Christus; in vnione enim substantiali & vera inconfusæ permanserunt naturæ: ergo & proprietates natura-

rum. Nam etsi ex alio, & alio constitutus est Christus, at non est alius, & alius. Omne compositum, ex partibus imperfectis componitur; ideò patitur mutationem accidentium. Non ita vnitas Christi: ex duabus enim naturis perfectis constituitur, vnitis substantialiter; propterea est supra omnes mutationes, & accidentia: natura enim Diuina incommutabilis est, vt scriptum est: Ego sum Deus, & non mutor: & etiam natura humana similiter ex se, & in se existeret, nisi à Persona Diuina assumeretur tamquam magis hypostasis terminaretur. At id quod est proprium Verbo, non est commune Trinitati, etiamsi tres Personæ mysterium Incarnationis sint operatæ: sed Verbum solum incarnatum est, & homo factum in vnitate personæ, non naturæ. Si vnus est Filius, ergo & vna persona; non enim possunt duo hypostases existere simul in vno. Propter hoc testatum est Verbum de vnitate suæ personæ, quæ terminat duas naturas, dicens; Amen, Amen dico vobis, quòd veniet hora, & nunc est, cum mortui audient vocem Filij Dei; & ij qui audiant, viuent. Et demonstrans vnam hypostasim indiuisibilem terminantem duas naturas; iterum dixit, quòd sit ipse Filius hominis: Non admiremini, quòd veniet hora, cum omnes qui sunt in sepulchris, audient vocem eius, & egredientur. Etiam dicit Nestorius: Infans Domini, & Dominus infantis. At non sic: Hìc enim necessario ingreditur relatio ad aliquid, & diuidit in duo; sed statim caro, caro Domini; statim anima, anima Domini; statim infans, infans Dominus; & sine præpositione Daleth, quæ est apud Chaldæos signum relatiui. Etiam dicit de Sacramentis viuificantibus, corpore, & sanguine hominis simpli-

cis

cis sine Deo nutriri nos. Absit: verum enim corpus Dei manducamus, sed Dei incarnati; verè sanguinem hominis bibimus, sed hominis Dei; verè corpore, & sanguine hominis reficimur; at hominis, qui fuit in anima viuens, & in spiritu viuificans; illius hominis, quem vocauit Daniel, Vitam Dei, dicens: Quòd inspicietis vitam Dei ambulantem super terram, & non intelligetis; quia in similitudine hominis ambulabit super terram; illius hominis, qui dixit: Ego sum panis, qui de cælo descendi; illius hominis, qui promisit se ascendere ad regionem, in qua erat prius; illius hominis, qui dixit: Nemo ascendit ad cælum, nisi Filius hominis, qui de cælo descendit. Non enim vnquam manducamus id sine Deo; Absit. Si Filius verè est Sapientia Patris, secundum Theologos; ergo scriptum est de Sapientia, quòd ædificauit domum, hoc est Ecclesiam; & constituit in ea septem columnas, hoc est septem Sacramenta Dominica, quæ recipit Ecclesia Romæ; de qua specialiter dictum est hoc, quòd sit fundamentum verum, & Mater Ecclesiarum; & etiam mactauit suum sacrificium, & commiscuit vinum suum, & præparauit mensas suas, hoc est corpus, & sanguinem Domini. Igitur hoc corpore, & sanguine Filij Sapientiæ Patris proculdubio nutrimur. Etiam distinguit nomina Dominica, quòd Iesus sit humanitatis, & Dominus Diuinitatis, & Christus Diuinitatis & humanitatis: sed non ita: Si enim naturæ non possunt diuidere vnitatem Christi, quanto minus nomina, quæ sunt extra naturas? Sed omnia nomina Dominica, cum naturis, & proprietatibus vna persona Verbi terminat, vt dictum est. Scriptum est etiam in Isaia: Ego viuo, ait Dominus, & mihi incuruabitur

omne genu. Et Apostolus concludit: In nomine Iesu omne genu flectatur. Ergo Deus est verus Iesus, & non homo simplex. Audi quid dicat ad Patrem: Pater clarifica nomen tuum; & vox audita est de cælo: Clarificaui, & iterum clarificabo. propterea iterum dixit: Quia Pater est, qui me clarificat. Et scriptum est: Gloriam meam alteri non dabo. Ergo non est alter à Deo, Iesus Christus: sed ipsemet est Deus, qui operatur diuina & humana; quia eiusdem sunt ambo: eiusdem est natiuitas ante tempora; & eiusdem est natiuitas temporalis: idem Filius Dei, & idem filius Mariæ: est vnum quid cum Patre, & vnum quid cum matre; ipse qui iacet in præsepe, & eo plenum est cælum & terra: ipse est infans, qui crescebat statura; & ipse est senex dierum, quem vidit Daniel in reuelatione; ipse est splendor à Patre, & resplenduit etiam à domo Dauid, sicut prophetauit Hieremias; ipse in Caluario, & ipse super thronum gloriæ; in carne eius sunt infixi claui, & lancea; & sanguis stillabat super membra eius; & qui non comprehenditur, includitur in sinu; ipse, qui descendit ad inferiora terræ, & ascendit ad cælos, sedet ad dexteram Patris sui. Igitur fratres ne admiremini, neque perturbemini, audientes hæc vocabula de vno Filio; sicut fecerunt multi deficientes à veritate, ponentes diuisionem in vnitate indiuisibili, quæ existit in vna hypostasi; variè vocabula confundentes, quæ de illo prædicantur; & iuxta duas naturas non similes, quas habet; quia hæ naturæ postulant proprietates necessario. Propterea aliquando diuinè, aliquando humanè operatur; aliquando diuina de homine, aliquando humana de Deo dicuntur in vna persona Verbi. Idcirco omnis, qui sollicitè non

amplectitur hoc dogma, numquam liberatur à seductione obscura hæresum. Igitur debemus fugere à vocibus blasphemis, & audire Fidem rectam Iesu Christi, qui substantialiter erat perfectus & rectus; & non per accidens iustificatus est, & perfectus, iuxta opinionem hæreticorum. Absurdum enim est, fratres, vt quis cogitet de illo, qui à Spiritu sancto conceptus est, & Spiritu sancto impletus est, dum est in ventre materno; egere sacrificijs, vt pro se offerret, & sic paulatim perficeretur, & dignus fieret dignitate Pontificia. Peccatum enim non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius; sicut ipse testatus est: Quis ex vobis potest me arguere de peccato? Ideo dictum est illi à Deo per Dauid: Tu es Sacerdos in æternum. Et Apostolus vocat eum, Filium perfectum in æternum. Itaque patet, nullum esse in creatis, cuius dignitas Pontificia in æternum duret; nec in rationalibus, qui habeat perfectionem totalem, nec in hoc sæculo, nec in illo futuro; sicut dixit quidam Theologus, quòd perfectio huius noui sæculi, quam docent Scripturæ, & Patres asserunt, non sit in comparatione perfectionis completæ Dei; sed in comparatione carentiæ, & defectus, & compositionis sæculi huius in comparatione ad illud sæculum spirituale. Si enim in sæculo nouo ita perficiuntur Sancti, vt non sit sumere gratiam, nec dare gloriam; nec soluere, neque præstare gratiarum actionem, ob perfectionem illorum; defecit igitur ratio, vt sint sine necessitate complete: nulla est enim perfectio completa, sed soli Naturæ Diuinæ, quæ dat perfectè, & non deficit. Ita Iesus Christus non est perfectus, eo quòd accipit, vt Sancti, perfectè; sed eo quòd perfectè dat, vt Deus. Non enim surrexit inter natos mulierum maior filio Zachariæ; & clamat: Ego

à te baptizari; neque vllus eſt perfectior Ioanne minori, qui in ſuo Bereſcith tetigit occulta ante ſæcula, & patefecit abſcondita diuina; & teſtatur nos omnes accepiſſe à plenitudine eius. Ex hoc neceſſario ſequitur, vt Ieſus Chriſtus Dominus gloriæ, ſubſtantialiter, & propriè ſit perfectus in æternum. Benè igitur Theologus determinatè vocat Filium, Perfectum in æternum. Etiam dicit Neſtorius, tanquam in templo Diuinitatem in humanitate inhabitare accidentaliter, & non ſubſtantialiter; & Chriſtum eſſe hominem ſimplicem: idcirco non vocari Mariam Virginem, ſanctam Dei Genitricem; ſicut nec matrem Moyſis appellari Matrem Dei, eo quòd vocatus eſt Filius eius, Deus. Et hæc blaſphemia ſcelere eſt plena, eo quòd Moyſes non eſt Filius Dei, ſed filius Amſam; & ſequitur neceſſario eſſe illius, à quo natus eſt. Chriſtus enim eſt Filius Dei, propterea Deus eſt. An ne audiſtis, Legem per Moyſem datam eſſe; veritatem autem & gratiam per Ieſum Chriſtum exiſtere? Moyſes enim metaphoricè nominatus eſt Deus Pharaonis vnius parſopæ. Chriſtus autem non nuncupatus eſt, ſed eſt Deus ſuper omnia. Deus magnus, inquit Paulus. Et alibi, eſſe multos Deos, multoſque Dominos: ſed nobis eſt vnus Deus Pater, per quem omnia, & nos per ipſum; & vnus eſt Dominus Chriſtus, per quem omnia, & nos per ipſum. Igitur falſa eſt hæc opinio, exiſtimare Chriſtum eſſe hominem Deiferum, aut non perfectum Deitate, ſed in parte pluſquam alij Sancti. Quidam Theologus ſic dixit, Diuinitatem Chriſti non eſſe partem, neque totum. At Apoſtolus indicauit, quòd Filius Dei Ieſus Chriſtus non erat, eſt, & non; ſed, eſt, erat in ipſo: propterea non eſt Deus in Chriſto dubitanter; ſed Deus in natura eſt

Chri-

Christus, eo quòd habitauerit in eo plenitudo Diuinitatis corporaliter. Hoc est, non solū spiritualiter habitauit Deus in Christo per gratiam, sicut in alijs Sanctis; sed etiam corporaliter in illius corpore, quod erat substantialiter vnitum Personæ Diuinæ. Et si dicas: Apostolus dixit, plenitudinem Diuinitatis; & non specialiter, Deum Verbum: & hoc sequitur tres Personas; propterea impossibile est. Parce mihi; audi Filiū dilectum, quid dicat: Pater meus, qui in me habitat, ipse facit hæc opera. Modò certum est; nullum accidens, aut mutationē esse in natura Diuina: sed est, sicut erit; & erit, sicut est. Igitur essentialiter habitat in ipso Pater; & ex hoc necesse est, vt Spiritus sanctus ex eo procedat, tanquam ex Patre: & ipse habet substantialiter corpus naturæ suæ humanæ; & sic in ipso inhabitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter. Et si fortè non sufficit tibi hoc; audi, dicam aliud clarius. Apostolus enim sollicitudine magna in epistola ad Colossenses, agens de plenitudine Diuinitatis & humanitatis Christi, quomodo existant in vna hypostasi indiuisibili, & indistincta; propterea sic primo dicit: Ille, qui est similitudo Dei inuisibilis, &c. quæ de sua Diuinitate ostendunt. Et mox de sua humanitate dicit, quòd ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, & primogenitus ex mortuis, vt sit in omnibus ipse primatum tenens; & in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare. Modò verò in ipso capite corporis Ecclesiæ inhabitat omnis plenitudo cum donis, quæ sunt in ea, siue quæ sunt in cælo, siue in terra: at non sine Diuinitate sua; sed cum Diuinitate sua; eo quòd prius affirmauerit ipsum esse imaginem Dei inuisibilis, & inde mox in ipso inhabitare omnem plenitudinem Diuinitatis corporaliter: hoc est, non sine humanitate, sed cum sua humanitate; nec spiritualiter tantùm, sed

etiam corporaliter. Ibi enim corpus corporatum ſecum tulit imaginem Dei inuiſibilis, ad communicationem plenitudinis eius. Hìc enim inuiſibilis communicauit corpori in ſua plenitudine; & volens Apoſtolus congregare duas plenitudines in vna hypoſtaſi, iterum præcepit Coloſſenſibus: Expoliate hominem veterem cum omnibus ſuis actibus; & induimini nouum hominem, qui renouatur in agnitionem, ſecundum imaginem eius, qui creauit illum; vbi non eſt Gentilis, & Iudæus; nec circumciſio, & præputium; nec barbarus, & Scytha; ſeruus, & liber; ſed omnia, & in omnibus Chriſtus. Hìc enim terminatur, quod ſcriptum eſt: Deus omnia, & in omnibus: & tota hæc plenitudo, & perfectio cõpleta eius, qui omne in omnibus perficit.

Deprecatio Auctoris.

ACcenſus eſt calamus, & charta in igne tuo Ieſu, intellectus intellectuum rationabilium; & defatigatus eſt, & quieuit ſubtilis intellectus ab inueſtigando myſteria ineffabilia. Inflammati ſunt oculi, & debilitati digiti; & permanſerunt ab effigurando tuas ſimilitudines; cum non ſit præter te aliquid, per quod comprehendaris. Propterea concitatum eſt cor meum ſupra calamum, & volo effringere eum, qui me decepit, & gratis me defatigauit in frequentia ſcripturarum atramentalium; & non perduxit me ad portum terminorum tuorum interminatorum. Sed tu omnipotens educ me tuo rete, à profundo ignorantiæ ad portum gratiarum tuarum; & ſim tua pars: Amen.

Oppo-

Oppositio contra dogmata Theodorica.

Theodorus dixit: Stultitiam dicere, post resurrectionem, sufflantem Dominum nostrum in suos Discipulos, dedisse eis Spiritum sanctum; aliter frustra diceretur eis: Manete in ciuitatem Ierusalem, donec induamini virtutem ab alto. Nos enim dicimus, illam esse magnam stultitiam, vt quis ponat terminum, & tempus, & limites Personis Diuinis simplicibus. Ecce enim Filius à Spiritu sancto conceptus est in suo baptismo, descendit super eum Spiritus sanctus, sicut corpus columbæ: & certum est, quòd non accepit de nouo Spiritum sanctum, quasi non haberet. Propterea credimus, & fatemur, verè Apostolos accepisse Spiritum sanctum à Domino nostro Iesu Christo ante passionem; & post resurrectionem suam, ante Ascensionem; & post per donum dignitatum. Ante passionem enim, cum ordinauit eos ministros; & misit eos binos, binos; & dedit eis potestatem super spiritus immundos expellendos. Et hoc apertè demonstrauit Dominus, cum eos misit, asserens eis: Non enim vos estis, qui loquimini; sed Spiritus Patris vestri loquetur in vobis: non enim dixit, loquetur pro vobis; sed, in vobis. Et sic post resurrectionem suam insufflauit in eos; & acceperunt Spiritum sanctum, & virtutem dimittendi peccata. Etiam ante Ascensionem extendit manus suas super eos, & benedixit eis; id est, & consolabatur eos, promissione Paraclyti, dicens: Ego orabo Patrem meum, & alium paraclytum dabit vobis; quod interpretatum est, Spiritus sanctus; vt consolaretur illorum tristitiam. Et volens magis confirmare eos, dixit: Est in vobis, & habitat apud vos. non enim

dixit: apud vos habitat tantummodò; sed, & in vobis est: ostendens per hoc, quòd sit vnus, quem accepistis antea, & quem accipietis postea. At diuisiones gratiarum distinctæ sunt, sed vnus est Spiritus; & sic Apostoli per descensum Paraclyti susceperunt consolationem, & spem rectam. Etiam affirmat, quando dixit Thomas: Dominus meus, & Deus meus, Christo; non dixisse ei, ac si ipse esset Dominus eius, & Deus eius; sed clarificasse Deum propter opus mirabile, quod vidit in sua resurrectione. At respondit apertè Thomas, & dixit: Dominus meus, & Deus meus: per hanc dictionem ei clarè ostendit, tantùm Christo dixisse: Dominus meus, & Deus meus: nisi enim adesset hæc dictio, fortè aliquis dubitare de hoc posset. Etiam de eo, quod dixit Simon in Actibus Apostolorum: Pænitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum in nomine Domini Iesu; dicit hoc nomen non esse Dei, sed hominis Iesu; & quia ab eo inuentus est baptismus, nuncupatur suo nonomine; & habet distinctum sensum ab eo, quod præcepit Dominus baptizari in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. At neque hæc opinio vera est: nomen enim pertinet ad communitatem, & non impedit Personas Diuinas, præter personam genitoris, & geniti, & processionem actiuam, & productionem. Propterea dum aliquis dicit: In nomine Patris: commemorat tres Personas Diuinas; In nomine Filij, aut in nomine Spiritus sancti, tres Personas inuocat. Non enim præcepit Dominus baptizari in nominibus Patris, Filij, & Spiritus sancti pluraliter; sed in nomine Patris, &c. singulariter; quia vnus est Deus, sicut dixit Filius: Pater clarifica nomen tuum. & etiam dicit: Est Pater, qui me clarificat. Ecce enim vnum nomen prædicatur de ambobus, quia non est oppositio

rela-

relationis. Etiam dixit: Paraclytum Spiritum ſanctum mittet Pater in nomine meo; & ſi in nomine Filij, etiam Spiritus ſanctus mittitur à Patre. Ergo nullo modo diſtinguitur ſenſus illius ſermonis Simonis, qui præcepit in nomine Domini Chriſti; ab eo quod præcepit Dominus noſter, baptizari in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Illud enim, quod præcepit Simon baptizari in nomine Domini Ieſu; hoc eſt, vt obtemperent præcepto Domini Ieſu, & baptizentur baptiſmo, quem docuit; quia neque ignorabat Simon id quod præcepit Dominus baptizari in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Etiam negat prophetias factas eſſe de Chriſto. O homo quid reſpondes Iacob? qui prophetauit de Chriſto naſcituro de ſemine Iudæ, qui apertè dicit: Non peribit ſceptrum è Iuda, & dux à pedibus eius, donec veniat, cuius eſt venire; & ipſum expectabunt gentes. Et Daniel affirmat de hoc, dicens ad ſuos: Veniet, & ſui non cognoſcent eum: & dixit: Non poſſum explicare de illo, quid ſit; ſed in ſpiritu ſecretum de illo dicam. Etiam Philippus inueniens Nathanael, ſic ei dixit: Quem ſcripſit Moyſes in lege, & in Prophetis, inuenimus, Ieſum filium Ioſeph à Nazareth. Et clarius Ieſus docuit Lucam, & Cleopham; incipiens à Moyſe & Prophetis, interpretari illis de ſeipſo. Breue mihi iam tempus enarrare de ſingulis Prophetis, quomodo de illo prophetauerunt, & quomodo completa ſunt de ipſo verba eorum: non enim dico, quia prophetauerunt de ipſo, venit; ſed quia, venturus erat, prophetauerunt. Etiam dicit, quòd Deus Verbum non ſubſtantialiter ex Virgine natus eſt; ſed aſſociatus eſt cum eo, qui eſt ex ſubſtantia Virginis: propterea omnino non decet vocari Matrem Dei, ſed Chriſti tantum. Et exponens verbum Do-

mini

mini dicentis: Pater qui in me habitat, facit opera hæc; hoc confirmat ab homine Iesu dictum esse ad Patrem Deum. Hoc est: Ego ex natura mea humana non possum quicquam facere; sed habitat in me Filius vnigenitus; & verè Pater in ipso est: propterea ipse facit hæc opera. Non sic: Si enim homo templum est tantùm Diuinitatis, iuxta sermonem tuum; quare non dixit: Ille qui in me habitat, hæc opera facit? Sed: Pater meus, qui in me habitat, apertè dixit. Hoc ostendit de vna hypostasi, quæ terminat ambas naturas vnius Filij: & quemadmodum Deus, Pater huius vnius Filij est; sic est etiam Maria, mater huius vnius Filij. Et si, vt dixisti, homo est habitatio Diuinitatis, & habitat in ipso Pater, sicut & habitat in ipso Filius; ergo frustra diceretur: Verbum caro factum est; quod absurdum est. Etiam dicis: Humanitas est tanquam forma, quæ complet similitudinem illius, quod non est præsens. Bene dicis: illius, quod non est præsens: ore proprio iudicaris; quia humanitas Christi non est forma illius, quod non est præsens; sed illius, qui est præsens: propterea homo est imago plena ab Idæa, quæ est Deus; & sic Idæa complectitur imaginem; & ambæ fusæ sunt in vna formula, quæ est persona Verbi; & in vna sphæra splendescit gloria ambarum; & sic vna adoratione adorantur simul, non tamquam forma vacua à sua Idæa; & formatur ab alio, quod non est suum. Ecce enim dictum est à Domino Deo: Venite, faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, quæ est apud Adam antiquum, formatum exemplar illius; & apud Adam nouum opere completum est. Itaque omnis imago, quæ habet similitudinem perfectam suæ Idææ, non est imago simplex, sed ipsamet Idæa, sicut Philosophi asserunt. Etiam Theodorus de Christo dicit,

quòd

quòd Spiritus sanctus ducebat eum ad decentia semper; & egebat ab illo habere virtutem, qua aduersa vinceret, & purus, & iustus videretur. Non sic: Si Verbum substantialiter vniuit naturam humanam suæ Personæ; ergo in ipso est omnis operatio perfecta: quia singulæ singulæ Personæ Diuinæ sunt ex se, & in se perfectæ, & non egent cooperatione alterius ad perficienda sua opera; quia persona remouet omnem imperfectionem ab eo quod terminat; & sic subsistit in se, & ex se sine necessitate; & si inueniatur in aliquo imperfectio, ibi non prædicatur persona. Ecce enim homo componitur ex duabus rebus, hoc est, corpore & anima; & vnumquodque illorum habet operationes distinctas: at non potest anima perficere suas operationes sine corpore, nec corpus sine anima; propterea non prædicatur persona, nec de anima, nec de corpore: & dum copulantur ad inuicem, tunc terminantur ab vna persona necessario; & sic producunt suas actiones in actum, & existunt vna perfectione, & vna connexione compositæ. In Diuinis non sic: sed vnaquæque Persona est perfectè Deus, & natura perfecta, & vsia perfecta: propterea sunt tres. & illa vnitas indiuisibilis, quam habent ad inuicem, non est vt auxilium sumant, & virtutem ad perficiendas suas operationes; sed naturaliter sunt vnitæ inter se sine confusione, quia vna est natura illarum, vna potestas, vna virtus, vna essentia, vna maiestas, vna fortitudo; & non est vna maior altera, minor, neque prior, neque posterior; propterea vnus Deus sunt. Et sic Spiritus sanctus non adhærebat Filio propter necessitatem ipsius Filij, sed propter vnitatem naturæ. Etiam interpretatur id, quod dixit Dominus custodienti suum sermonem: Ego & Pater meus veniemus, & mansionem

apud

apud eum faciemus; dixit: hoc non poteſt eſſe iuxta carnem; vt poſſit facere manſionem apud ſingulos Sanctos; propterea affirmabat hoc tantum conuenire Filio Verbo. Nos enim dicimus, quòd duæ naturæ vnitæ ſubſtantialiter non diuidunt vnitatem vnius Filij. Et etiam peruerſa videtur interpretatio huius rei. Si enim homo cauſa Filij eſt Filius, Filius inquam non Filij, ſed Patris: Ergo etiam Filius Verbum cauſa hominis, eſt Filius matris. Si enim illum, qui non eſt participans in generatione æterna, niſi cauſa vnionis hypoſtaticè; vocas, & eſt Filius Dei; quanto magis ille, qui eſt particeps vnionis hypoſtaticè in generatione temporali, vocandus, & debet eſſe verè filius Mariæ? Et ſi dicas: non comprehenſus eſt Deus in ventre Virginis: etiam hoc nos tecum confitemur. At non eſt comprehenſus; quia non habet limites; non quòd pars aliqua eius vnita ſit homini, ſicut tu fateris; ſed perfectè in tota ſua incomprehenſibilitate humanatus eſt. Et ſic homo cum tota ſua Incarnatione Deificatus eſt. Propterea credimus verè, quòd faciat manſionem cum ſuo Patre apud vnumquemque Sanctorum; quemadmodum, & cum corpus eius ſit in cælo; in Eccleſiis impertitur in Sacramento Altaris; & ſinguli ſumptores ſumunt totum corpus perfectum, & non particulam; & ipſe eſt, qui eſt in cælo & in terra. An ne ego hæc aſſero? Vnigenitus Deus, qui eſt in ſinu Patris ſui, explicauit myſterium ſuæ Incarnationis, dicens: Nemo aſcendit in cælum, niſi Filius hominis, qui de cælo deſcendit. Igitur quomodo deſcendit de cælo, qui in ventre efformatus eſt? Et etiam dixit: Videbitis Filium hominis aſcendentem in regionem, in qua erat prius. In qua regione erat prius, (quatenus Filius hominis) niſi in vulua Virginali? At propter vnionem ſuam hypoſtaticam

cam cum Persona Verbi, prædicantur de illo diuina. Et si homo ille, secundum te, est simplex homo; expone nobis, quæ sunt ista mirabilia, quæ de ipso dicuntur. Sed hic multi intellectus phantasmata passi sunt, & aberrauerunt à vero, volentes figurare Deum similitudinibus, & non potuerunt. Propterea beabo eum, qui illuminatus est in eius sapientia, & comprehendit scientiam illam sublimiorem omnibus scientijs, quæ est nutrix puerorum in Christo, in quo sunt absconditi thesauri sapientiæ & scientiæ. Iesus collectus, & simplex in parte, & in toto, fac me dignum tuis misericordijs æternis; per quas hoc omne ad esse adduxisti. O lumen splendidum & perfectum, à cuius spissitudine radiorum tuorum, & splendorum tui candoris radiantis, qui non patiuntur includi sub velamine in nube obscura; te figurauit balbutiens filius Amsam: detege velamen antiquum ignorantiæ ab intellectu Israelitarum tuorum, ne declinent à semitis tuis Fidei tuæ veræ. Amen.

Completus est Sermo Patris Adæ Orientalis.

INDEX CAPITVM.

PROLEGOMENA.

DISPVTATIO.

ſti;

Indicis Capitum Finis.

REGISTRVM.

a A B C D E F G H I K L M N O P.

Omnes sunt Quaterniones, præter a, *Ternionem,* E, *Sesternionem,* & P, *Quinternionem.*

ROMÆ, Ex Typographia Bartholomæi Zannetti. MDCXVII.

SVPERIORVM PERMISSV.